57

Yeraltı Edebiyatı

130

ÇAMUR KRALININ KIZI



ÇAMUR KRALININ KIZI • Birgitta Trotz

BIRGITTA TROTZIG

AYRINTI

Asilerin,

kaybedenlerin,

hayalperestlerin,

küfürbazların,

günahkârların,

beyaz zencilerin,

aşağı tırmananların,

yola çıkmaktan çekinmeyenlerin,

uçurumdan atlayanların...

dili, sesi

Yeraltı Edebiyatı...

BIRGITTA TROTZIG: İsveç'in en önemli kadın yazarlarından Birgitta Trotzig (1929-2011)ilk kitabı "Ur de älskandes liv"i 1951 yılında yayımlamıştır. 1955 yılında mezhep değiştirerek Katolikliği seçtikten sonra eserlerinde Katoliklik, din ve efsaneler önemli yer tutmuştur. Ne var ki Tanrı'ya övgüden çok Tanrı'nın yokluğunda insanın güvenden ne kadar yoksun olduğunu anlatmıştır eserlerinde. 1955-72 yılları arasında Fransa'da yaşayan Trotzig yirmi altı yıl boyunca Samfundet De Nio üyeliği yapmıştır. 1993 yılında Nobel Edebiyat Ödüllerini dağıtan İsveç Akademisi'ne seçilen ve ölümüne kadar da Akademi üyeliği devam eden Birgitta Trotzig pek çok edebiyat ödülü kazanmıştır.
Başlıca eserleri şunlardır: *Ur de älskandes liv* (1951), *Bilder* (1954), *De utsatta* (1957), *Ett landskap* (1959), *En berättelse från kusten* (1961), *Utkast och förslag* (1962), *Levande och döda* (1964), *Sveket* (1966), *Ordgränser* (1968), *Teresa* (1969), *Sjukdomen* (1972), *I kejsarens tid* (1975), *Jaget och världen* (1977), *Berättelser* (1977), *Anima* (1982), *Porträtt* (1993), *Per Olof Sundman* (1993), *Sammanhang* (1996), *Tal på Övralid 6 juli* (1997), *Dubbelheten* (1998), *Gösta Oswald* (2000).

Ayrıntı Yayınları

Yeraltı Edebiyatı

Çamur Kralının Kızı

Birgitta Trotzig



Ayrıntı: 624
Yeraltı Edebiyatı Dizisi: 57

Çamur Kralının Kızı
Birgitta Trotzig

Kitabın Özgün Adı
Dykungens Dotter

İsveççe'den Çeviren
Figen Öztürk

Son Okuma
Hüseyin Kıran

Bu kitabın yayın hakları
Ayrıntı Yayınları'na aittir.

Kapak İllüstrasyonu
Sevinç Altan

Kapak Düzeni
Gökçe Alper

Dizgi
Hediye Gümen

Baskı
Kayhan Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti
Davutpaşa Cad. Güven San. Sit. C Blok No.: 244
Topkapı/İst. Tel.: (0212) 612 31 85
Sertifika No.: 12156

Birinci Basım 2012
Baskı Adedi 2000

ISBN 978-975-539-650-7
Sertifika No.: 10704

AYRINTI YAYINLARI
Hobyar Mah. Cemal Nadir Sok. No: 3 Cağaloğlu - İstanbul
Tel.: (0212) 512 15 00 Fax: (0212) 512 15 11
www.ayrintiyayinlari.com.tr & info@ayrintiyayinlari.com.tr

Çamur Kralının Kızı

Birgitta Trotzig

Ayrıntı Yayınları

Yeraltı Edebiyatı

YERALTI EDEBİYATI DİZİSİ

DÖVÜŞ KULÜBÜ
Chuck Palahniuk

EŞİKTEKİLER
Philippe Djian

SON SÜRGÜN
Dragan Babic

YATAK ODASINDA FELSEFE
Marquis de Sade

ACEMİ PEZEVENK
Ola Bauer

TAVANDAKİ KUKLA
Ingvar Ambjörnsen

GÖNÜLLÜ SÜRGÜN
Suerte
Claude Lucas

EROJEN BÖLGE
Philippe Djian

KOZMİK HAYDUTLAR
A.C. Weisbecker

HAYRAN OLUNASI CASANOVA
Philippe Sollers

GÖSTERİ PEYGAMBERİ
Chuck Palahniuk

KUZEY GÖZCÜSÜ
Ola Bauer

İSİS
Tristian Hawkins

TIKANMA
Chuck Palahniuk

HIRSIZIN GÜNLÜĞÜ
Jean Genet

DENİZCİ
Jean Genet

FLAMENKO'NUN İZİNDE
Duende
Jason Webster

ODA HİZMETÇİSİNİN GÜNLÜĞÜ
Octave Mirbeau

GÖRÜNMEZ CANAVARLAR
Chuck Palahniuk

ADSIZ DEVLER
Pascal Bruckner

ANNEM
Georges Bataille

ÇARPIŞMA
J.G. Ballard

MELEKLER
Denis Johnson

FAHİŞE
Nelly Arcan

KAÇAKLAR VE MÜLTECİLER
Chuck Palahniuk

CENNETTE BİR GÜN DAHA
Eddie Little

SEVDALI TUTSAK
Jean Genet

YALANIN ERDEMİ
Joachim Zelter

İSA'NIN OĞLU
Denis Johnson

UYKU
Annelies Verbeke

GÜNCE
Chuck Palahniuk

ARA BÖLGE
William S. Burroughs

BEYAZ ZENCİLER
Ingvar Ambjörnsen

BALKON
Jean Genet

AMERİKA MEKTUPLARI
Joachim Zelter

NİNNİ
Chuck Palahniuk

İŞKENCE BAHÇESİ
Octave Mirbeau

BETTY BLUE
Philippe Djian

SIKIGÖZETİM
Jean Genet

PARAVANLAR
Jean Genet

ERSKİNE'NİN KUTUSU
Kym Lloyd

BROOKLYN'E SON ÇIKIŞ
Hubert Selby Jr.

CENAZE MERASİMİ
Jean Genet

TEKİNSİZ
Chuck Palahniuk

YOLDA
Jack Kerouac

LANETLİLERİN SAÇ STİLİ
Joe Meno

ZEN KAÇIKLARI
Jack Kerouac

YERALTISAKİNLERİ
Jack Kerouac

ÇARPIŞMA PARTİSİ
Chuck Palahniuk

BİR DÜŞ İÇİN AĞIT
Hubert Selby Jr.

SUÇLULUK KİTABI
Kym Lloyd

ÖLÜM PORNOSU
Chuck Palahniuk

BÜYÜK MAYMUNLAR
Will Self

LAZZARO, DIŞARI ÇIK
Andrea G. Pinketts

BİZ RÜYA GÖRÜRKEN
Clemens Meyer

'Çamur, çamur, çamur, çamur, oraya!
Kurtul, kurtul, kurtul, gel buraya!
Çamurda, çamurda, çamurda öldün sen!
Çamurdan, çamurdan, çamurdan doğdun sen!'

Strindberg, När trāsvalan kom i getapeln

'İsa ölülerden dirildi,
Ölümle ölümü yendi
Ve mezarlarda yatanlara
Yaşamlarını verdi!

Ortadoks Kilisesi Paskalya Gecesi seromonisinden

* * *

Şimdi size bir öykü anlatacağım. Öyküm taa uzaklardan yürüyerek gelen bir kadın üzerine. Yaşamın tuhaf kafeslere kapatılmış olduğu o en uzaktaki köyün bile ötesinden geliyor kadın. Şehir yoluna koyulmuş olmasınınsa kendince nedenleri var.

Evet, geçmişte bir yaz sabahı, bir kadın deniz kıyısındaki yüksek sırtlardan yürüyerek şehre doğru ilerliyordu. Österlän şehrinin dışının da dışında bir yerden çıkmıştı yola. Kadının ardında ve güneydoğu yönünde denizden başka hiçbir şey görünmüyordu. Burada, yani yukarılarda ise yalnızca cılız çimenler ve tepelikler bulunuyordu. Kadın olanca yalnızlığıyla denize doğru uzanmış bir yarımadanın ücra bir köşesinden yürüyerek gelmişti taa buralara. Varacağı yerse ülkenin içine doğru uzanan bir is-

tasyon köyü idi. Sakin bir rüzgâr vardı o gün ve tan vaktinin tazelenmiş güneşi. Çiy tanecikleri kekik çiçeklerinin üzerinde titreşiyor, sakin, tuzlu bir rüzgâr kadının şakaklarına vuruyor, yaban arıları ve mavi kanatlı kelebekler hâlâ ıslak olan çimenlerin üzerinde dans ediyordu. Yaban çiçeklerinin duası derin uçurumlardan yaratıcıya doğru yükseliyordu. Her şeyi ama her şeyi örten ıslaklık buharlaşırken yuvarlak damlacıklara dönüşüyor, dönüşürken de sevinçten kıpır kıpır kıpırdanıyordu. Kadın bu vızıltılarla dolu, kokular ve kuş şakımaları barındıran yaz sabahının içinden geçerek yürürken, çıplak tabanlarının altında uzanan çimden halı sıcak bir bedenmişçesine deviniyordu. Yalınayak yürüyordu kadın, ayakkabılarını çıkarıp çantasına atmıştı. Ayaklarının altında uzanan toprağın bedeni öylesine güçlüydü ki! Bir yandan onu taşırken, bir yandan da karanlık yüzüne yerleşmiş sonsuz bir sabırla ne durumda olduğunu izliyordu. Işıltılar saçan deniz, pırıltılarıyla neredeyse tüm ufku kaplamış, gökyüzüyle deniz bütünleşerek adeta tek bir ışığa dönüşmüştü.

Bu akışkan, göz kamaştıran ve denizin uğultularını taşıyan ışığın içinden geçerek yürüdü kadın. Ama ne ışık, ne deniz, ne de kokular ulaşabildiler kadına. Unutmak istediği bir anının taşıyıcısıydı o. Ama insan eğer onunki kadar güçlü bir unutma isteği taşırsa, unutmayı istediği şeye öylesine bağımlı hale gelir ki, başka bir şeyi göremez olurdu gözleri. İşte tam da bu yüzden ayaklarının altında uzanan bu dünya onun için artık ölmüştü. Işıldayan gökyüzü, ışıldayan deniz ölmüştü onun gözünde. Gözleri baktığını görmüyordu. Onların gördüğü, gökyüzü olmayan bir duvardı. Olanca yüksekliği ve cansızlığıyla önü sıra gitmekte olan bir duvardı yalnızca gözlerinin görebildiği.

Bildiği tek şey, insanın unutmayı öğrenmek zorunda olduğuydu. Unutmayı, unutabilmeyi istedi. İstedi. Her şeyin yine eskisi gibi olmasını istedi.

Kadın her şeye sırt çevirmişti. Onun için bildik olan her şey gerisinde kalmıştı artık. Çantasında para edecek hiçbir şey taşımıyordu. Değer vereceği hiçbir şeye sahip değildi. Hiçbir şeye sahip olmak da istemiyordu ayrıca. Bundan böyle yepyeni bir

hayatı olacaktı. Böyle olduğunu varsaymak belki de kolayına geliyordu. Aslında, aslında bu dik yamaçtan doğrudan denize, bu ışıldayan boşluğa doğru bir adım atabilse ve sadece yelken açabilseydi denize...

Ama kendine hatırlamayı yasaklayanın yalnızlığı bir taşınki kadar ağır olacaktır.

Ve önünde, yani görüş alanında gerçekten de hiçbir şey yoktu. Sadece denizin etrafını sardığı, göz kamaştıran bu geniş, güneşli ülkeydi gözün erişebildiği. Hiçbir engel yoktu gözünün önünde. Boştu önü. Buradan çok uzakları görebiliyordu. Onun bulunduğu yerde dursa, çok uzaklardaki bulutların gölgelerinin yamaçların üzerinden mavi gölge kümecikleri halinde çekilişini görüp, böylece tüm ülkeyi ve onun üzerinde hareket eden her şeyi kuşbakışı görebileceğini sanabilirdi insan. Ama bu sadece bir yanılsamaydı, gerçek bambaşkaydı.

Fazla boş, fazla aydınlık, fazla netti her şey. Gerçek bambaşkaydı.

Kendine hatırlamayı yasaklayan, yasaklanmış anıların yaşanmışlığının taştan ağırlığının altında kalır.

Ve kadın, belli ki, bu ışığın içinden çıkılacak adımı atamayacaktı.

Ne yazık ki bir engel vardı. Kendine hâkim olamamanın anılarını taşıyordu çünkü. Artık ardında bırakılıp gidilemeyecek bir şeyi vardı; aslında onun için hiçbir çağrışımı olmayan bir şey, hayır, hayır, hiçbir şey. O, yani engel orada öylece duruyordu... Ulaşılamaz, dışarıdan müdahale etmesi pek de kolay olmayan, güçlü bir yaşamdı bu engel. Ve her gün daha da ağırlaştı. Her yeni günle daha fazla yaşama tutunan bir yumru içini sıyırarak kaburga kemiklerinin arasından göğüs kafesine doğru sızdı kadının. O günün üzerinden birçok aylar geçtikten sonra bugün bile ölçülemeyecek uzunlukta bir zaman aldı tüm bunlar. Dediğim gibi: Kadın yalnız değildi bu gidişte. Çimlerin üzerinde atılan her adımda o da vardı. Giderek ağırlaşan, içini bulandıran biri. Kadının kendi güçlü gölgesine ait olmasına rağmen yine de ona tamamıyla yabancı bir şey. İçinde birdenbire, bir karşı hareket

olarak kendini gösteren; ağırlaşan, bekleten ve korkudan kaynaklı apansız bir bulantıyla kendini hissettiren bu güçlü, bu yabancı hareketin ne türden bir kıpırtı olduğunu hissedivermişti bir gün. Bu gergin karnın altındaki bu hantal yumru nasıl da kadının kendisinden bambaşka birine aitti ve kendince bir ağırlığa sahipti. İçinde bir şey kıpırdanmakta, o anlaşılmaz karanlıkta el yordamıyla, ağır ağır ama azimle ilerlemekteydi. Loş ve yarım yamalak bir yoklamaydı bu, daha doğrusu kendi karanlığında bir aranmaydı ve belli ki daha şimdiden bulmuştu yolunu.

Evet, engel orada öylece duruyor, değiştirilmesi olanaksız bir gerçek olarak büyüyordu. Kendi dünyasını kurmuştu kadının içinde. Bulunduğu yer karanlıktı, belki bir denizde, belki de karanlık bir deniz kadar koyu bir boşluktaydı. Yüzüyse dışarı dönüktü; güneşe ve ışıldayan denize çevrilmişti. Ne var ki içerisi karanlıktı. Gecenin boşluğu çağıldıyordu içinde. Kadının içindeki deniz ağır ve yumuşak bir çalkantıyla döndü. İşte o an sanki dünya yer değiştirdi. Ve kadın birdenbire tökezledi. Baş aşağı dünyanın dışına düşüverdi. Bu kocaman varlığın hareketleri ayınkilere benziyordu; ağır ve hantaldılar. Parlak, gergin derinin altındaki ay vurmuş deniz dalgalandı. Orada, içeride, karanlık bir ay asılıydı, ki ay karanlığın yaşamını bir sülük gibi emecek, hiçbir sınırı olmayan karanlığın içinde kendince soluyacaktı.

Başlangıç şöyle oldu:

Güneş bir yıldırım gibi doğdu. Her şey bu ışımayla bir anda aydınlandı, bir ufuktan diğerine her kum tanesinin ve her bir karıncanın gölgeleri bu yeni, parlak ışığın altında keskinleştiler. Her şey hareketsizdi. Çiy buharlaşıyordu.

Denizin, karanın, göllerin, bataklığın ve şehrin üzerinde durdu bu heybetli suskun ışık.

Güneş yeryüzündeki tüm varlıklardan yaşlıydı. Öncesi yoktu, bu doğumla başladı hayat. Yeryüzünün içindeki koskoca, yanan, nabzı ışıkla atan ateşten top dünyanın üzerinde durdu.

Her şey güneşin soluğunda yaşadı. Onun olmadığı yerde, hiçlik kol geziyordu. Güneşin yokluğunda yalnızca ölüm yaşayabilirdi. Ölümse tüm varlıkların gölgesiydi ve varlıklar gün ışığı-

nın ortasında öldürüldüler. Ölüm güneşin gölgesiydi. Ölüm böylelikle, güneşin yaşamını da içinde barındırıyordu.

Kahretsin ki o, gölgenin içinde de ışıdı ve yaşadı. Güneşin ışığı bu karanlık uzayı da delip geçti ve bu ölü yol göstericiye, bu ölü kız kardeşe de yaşam verdi. Ay ölü değildi. O, güneşin diğer yanında, arkaya dönük yüzünde yaşıyordu. Ay, göllerin üzerine ışıdı ve bataklıkların ve sonra denizi çağırdı, çağırdı; ta ki deniz yatağından çıkıp son hızla gelinceye dek. Ayın bakışı denizin suyundaydı, denizin balçığında, bataklıklı göllerde, çamurda, çöpte, kanda, ceninin kıpırtılarında, ölümde...

İşte reddedişin altındaki engelin gizli ve özel yaşamı böyleydi. Gölgesi olduğu bedenden ölçülemeyecek kadar fazlaydı gücü. Ölçülemeyecek kadar fazla güçlüydü. İçerideki büyük karanlığın içinde dönenler aslında deniz ve aydı. Onların başka bir düzenleri vardı.

Ama bu elinde bavuluyla giden kadın (perde halkasından bir yüzük de taşıyordu kadın parmağında, insanlar sormasınlar diye –en azından ilk elde–) kendi kendinin sahibiydi. 1920'lerin sonuydu. O yıllarda ekmek aslanın ağzındaydı. Köyün dışına çıkan için iş bulmanın biraz daha kolay olduğu söylenebilir çünkü çiftliklerde her dönem yardımcıya ihtiyaç olurdu. Diğer yerlerdeyse imkânsız ötesiydi çalışarak ekmek parası kazanmak. İşte böylesi bir dönemde yola çıkmayı göze aldıysa kişi, bu çıkışın yönü şehir olmak zorundaydı, çok uzaklar olmak zorundaydı. Ha, bu arada Amerika'ya göç edenlerin de büyük gruplar halinde ülkelerine dönmekte olduklarını burada söze ekleyeyim.

Ama o, o taşradan şehre gidiyordu. Tüm bu anlattıklarımı kendisi de biliyordu ama yine de iş aramak üzere şehre gidiyordu.

Ve umut etmekteydi –evet, bu içinde büyüyen şeyin bir şekilde var olmamasını umut etmekteydi– bir şekilde, birdenbire, kısacası var olmasaydı keşke.

Ama çok uzaklarda, karanlıklarda yaşamı yanan gece kardeşine can veren gün ışıldıyordu.

Şimdi size her şeyin nasıl başladığını anlatayım:

* * *

1920 ağustosuydu. Karanlığın kol gezdiği bir gece Sand Limanı açıklarında bir balıkçı kayığı yandı. Kayığın sahibi olan balıkçı Kåsebergalı Julius Rosenkvist yaralanarak kör oldu. Görme duyusu onu terk edince aile deniz yerine toprağa bel bağlamak zorunda kaldı. Tek bir kızı vardı balıkçının, ki kızı ve karısıydı o güne kadar toprağı işleyen ama sadece ikincil bir uğraş olarak. Kör adam, toprak işinden nefret ediyordu, balıkçılıktı onun yaşamı. Çoğunlukla kızı, ara sıra da karısı yardım ederlerdi artık denizin aldığı kayığını çekmesine. Artık kör olan adam için kanyonun içinden geçen patika boyunca atılan her adım, toprağın onu içine çekme çabasından başka bir şey değildi. Sanki her adımda daha da aşağılara çekiliyor, çamura batıyordu yani.

Kör adam kızılağaçlardan oluşan korulukta oturup dinlendi bir süre –Kazadan sonra olağan sağlığında da bir bozulma vardı, kendisi gibi değildi artık.– Adam oturduğu yerde nemli toprağın bacaklarındaki eti emmek istercesine bedenini içine çektiğini hissetti. Sonra kalktı ve kızıyla aşağılara doğru yürümeye devam ettiler. Denizin yaklaştığını, giderek yükselen dalgalar gibi yüzüne vuran titreşimlerden hissetti. Ama sizin de bildiğiniz gibi denizi görememekteydi. Üstelik teknede de pek dişe dokunur bir şeyler yapabildiği yoktu, işin çoğunu kızı görüyordu. Adam çok geç bir çağda kör olmuştu, kavrayışını geri kazanması çok zordu artık. En iyi kabullenmenin ağları cezalandırmak olduğu hissine kapılmıştı sanki, balık işini de tamamıyla kızının üstüne yıkmıştı. Ve yine bu yüzden şimdilerde göl kıyısına inmek ve onu orada bekleyen düş kırıklığına göğüs germek de giderek güçleşmekteydi.

Adam körlüğünü şimdiden mezara gömülmüş gibi yaşadı. Bir yıkıntıydı artık. Kendisiyle barışmadı. O muhteşem güzellikteki yaz günlerinden birinde kızı kıyıda duran denize dönük bu kör yüzün nasıl da durmaksızın seğirdiğine tanıklık edecekti: Etrafı, çağlayarak taşan, göz kamaştırıcı, denizin uğultularını taşıyan bir ışık sarmıştı. Gözyaşları taşarcasına akmaktaydılar adamın yüzünden, sel gibi akmaktaydılar. Böylece çağıldadılar uzunca bir süre. Adam, çamurun nasıl üzerine geldiğini hissediyordu, nasıl onu yuttuğunu, nasıl yok olduğunu...

Maalesef ışıltılı günün içinde zifiri karanlık hüküm sürmektedir. Deniz simsiyahtır. Tekne orada, açık denizde durmaksızın yanmaktadır. Günahsızların temsilcisi, vicdanın baş meleği kör adam mutfak masasında oturmaktadır. Karanlık onu çepeçevre çevirmiş de olsa dalgaların çağıldaması ve gürlemesi yok olmamıştır. Tüm gördüğü yangının sürdüğüdür. Peki Tanrı insan yaşamını neden ölmeye bırakmaktadır? Neden serçelerin toprağa düşmesine göz yummaktadır? Balık ağları ellerinden kayarak düşerler. Büyük mavi damarlı ellerse masanın muşambasının üzerinde öylece durmakta, bir açılıp bir kapanmaktadırlar. Beyaz yaraları olan gözlerse boşluğa çevrilmiş çığlık çığlığa bağırır dururlar.

Ama kızı (kızı ve karısı onun tek yakınıydılar) bu öldürülmüş gözlerin bakışına dayanabilmeyi asla öğrenemedi. Bu beyaz yaralardan ibaret sönmüş göz çukurları ona tarifi güç bir iğrenme duygusu vermekteydi. Kör edilmiş bakışlar boşluğa bağırmaktaydılar ama neyi?

Üstelik kızın kendi payına –bütün ilişkileri için geçerli bir durumdu bu– bu çığlığı ha bire, ha bire duyma isteği de yoktu. Ve bir gün yaşamın koşulları onu oradan gitmeye mecbur edince –ne kadar gitmek zorunda kalmış da olsa– durumu ona anlaşılmaz bir aldatma duygusunun yanı sıra uçsuz bucaksız bir rahatlamayı da getirecekti. Uçmuş, havaya karışmış kadar rahattı.

Yaşamın tuhaf kafeslerde sürdürüldüğü bu yaşlı kara parçasının tuhaf bir de düzeni vardı.

Çok eskilerde ve çok derinlerde başlamıştı her şey. Tüm yeniyetmeliği boyunca kendi hakkında hissettiği tek şey ölmeyi dilemekti, ki o bir ölüydü zaten. Yapayalnızdı düşüncelerinde, duygularında... İriceydi, çok güzeldi. Uzakta durmayı tercih eden pek çok taliplisi de vardı ya hiçbiri söyleyemediler bu taleplerini. Çünkü onda fazla güçlü olan bir şey vardı. Bu yüzden yapayalnız kaldı. Yalnızlıksa ruhu parçalar.

Güneydoğu Skåne'de, Österlän'in dışında bir yerde yaşamaktaydılar. Onun önce küçük bir kız ve sonradan bir genç kadın olarak burada yaşadığı yıllarsa Birinci Dünya Savaşı'na denk düşen yıllardan başlamak üzere 1920'lere uzanıyordu. Babasının yaşadığı kazadan sonraki dönemse onlar için tam bir yıkım oldu. Küçücük bir bahçe vardı evin önünde, ona da bahçe denebilirse. Bahçesi ve otlağı olan bir balıkçı kulübesi demek daha doğru olurdu yaşadıkları yere. Dediğim gibi, o tek çocuktu (ondan büyük bir oğlan daha küçükken ölmüştü). Her işe o koşturuyordu bu yüzden; ağı al, patates topla, güçlü bir süt sağıcısı olabilmek için parmaklarını çalıştır... O zamanlarda, yani yirmili yıllarda evlerde henüz su yoktu (elektriğinse lafını bile etmeye gerek yok). Tüm bunları bitmek tükenmek bilmez bir çile olarak tanımlamak daha yerinde olur sanırım. Ama o bir iş makinesiydi, her işin altından kalkan cinstendi yani. Ailesinin tek yardımcısı ve desteği –ki onlar bunu çok doğal buluyorlardı– idi. Onlar yaptıkları işin anlamını algılama ve değerlendirme becerileri olmayan, birbirine düğümlü insanlardı. Ağızlarından bir tek gün yüceltici bir sözcük çıkmadı, ayrıca neden çıksındı ki?

Sonbahardı, patates tarlasına doğru ağır ağır ilerledi genç kız. Bir tarafında deniz vardı, o anlaşılmaz deniz; veren ve alan. Diğer yanındaysa Borrie'ye uzanan iki yanı ağaçlı yol görünüyordu. Borrie, görünmeyen bir şehirdi. Buradan, yani dünyanın bitiminden çok uzaklardaydı. Ama ağaçlı yolun ardındaki ufukta bir ışıltı belirmekteydi şimdi... Bulut, ışığın çekim gücü? Ya da sadece şehir? Ama burada, sırtı bükülmüşler ve dizlerinin üzerinde sürünerek hareket edenler nihayet toprağı görebilirdi. Emen, içine çeken toprak, gözlerin içine dek sinen toprak. Tarlanın gövdesi dalıp çıkan, çığlık atan martı sürülerinin üzerinden çekilen sonbahar bulutlarına karşı olanca karanlığıyla gerindi. Burada, patates izlerinin arasında dizlerinin üzerinde sürünerek çalışırken, sepetini de uzun, ıslak, soğuk, topraklı, yapışkan bir günün içinden geçirerek ardından sürüklemekteydi. Bu tarlada işe daldığında burnunun ucunu dahi göremez olurdu insan. Kısacası genç kız tamamıyla bu karanlık ıslaklığa bulanmıştı ve bu

yüzden içindeki göz ufukta parıldayan şeyi çok iyi görüyordu. Tüm çekiciliğiyle durmaksızın büyüyen şehri çok iyi görüyordu...

Sürekliliği olan tek şeyse denizdi: Veren ve alan deniz.

(Bir seferinde bir bahar gününde kayığın içinde rüzgârda ayakta durmuş, altında kaynaşan denize bakıyordu. Buz parçacıkları birbirlerine vurup parçalanıyorlardı. Denizin derinliklerinde, dibe doğru bir anafor görünmekteydi ki genç kızın suda gördüğü ona doğru pırıltılar saçan kar beyazı bir kum değildi. Karanlığın derinliklerinde, cennetin kumsalı bulunuyordu.)

İşte yıllar boyunca bu tarlaya gidip gelirken gençliği de bir başka yola sapmıştı.

Oysa yılların bu denli ağır geçmesi onun hayallerini karartmak yerine giderek harlamaktaydı. Bir gün serbest kalacaktı, evet gün gelecek her şeyi ardında bırakacak ve şehrin yolunu tutacaktı. Bir gün şehre gelecek ve özgür olacaktı, hayatı tümden yenilenecekti.

Ufukta bir ışık asılı duruyordu, tıpkı Tevrat'ta da yazdığı gibi, *"Bir şehri gökyüzünden aşağı doğru inerken gördüm."*

Ama orada, aşağıda, toprağın hükümranlığı sürüyordu ve karanlığın.

Ve genç kızın içine –ki çok aşağılarda bir yerlerde yaşamaktaydı–, o kadar aşağıya ulaşamıyordu hayallerin ışığı. Orada, derinlerde her şey parçalanırcasına çöküveriyordu ve tek bir anlam bile taşıyamadan akıp gidiyordu. Yaşananlar hiç de iyi hisler yaratmıyordu.

İçinde: daha başlamadan bir şekilde son bulmuştu her şey. Hep birlikte, hepten yok olmuştu.

Ve bitiş noktasında onu bekleyen Borrie Kilisesi mezarlığıydı, o yumuşacık tepecik.

Başına bir kez şöyle bir şey geldi ki o zamanlar daha on beş yaşlarındaydı: Yeni sürülmüş, siyah pulluk izlerinde erimiş karın biriktiği, yukarı doğru hafif eğimli tarlanın aşağı ucunda durmuştu. Kar ve yağmur birbirine karışmış grileriyle ağır ağır, tekdüze bir halde çiseliyor ve denizden tuz tadı getiriyordular. Genç kız birdenbire, çöker gibi bir hareketle eğildi toprağa doğ-

ru ve iki eliyle birden toprağı kazmaya başladı. Avuçlarına doldurduğu buzlu, ıslak, siyah toprağı alıp yüzüne sıvadı, yüzünü ovuşturdu onunla ve dişlerinin arasına dolan toprağı çiğnedi, çiğnedi. Aynı anda böğürerek ağlıyor, uluyor; boğazı, burnu, gözleri kalın bir gözyaşı tabakasıyla yıkanıyordu. Anlatılması çok güç, bayıltıcı, boğucu bir ağlamaydı bu. Acayip tuhaftı durumu. Onun gibi genç irisi, güçlü (ve ışıldayan gümüşi saçlarıyla çok güzel) bir kız çocuğunun böyle böğürmesi ve bu kış gününün çamuruyla sıvanmış tarlanın üzerinde tepinip durması çok tuhaftı. Sanki bu biçimde dünyaya karşı durabilecekmiş gibi... Durumu böyle tuhaftı işte. Ve sanki birdenbire kendinde bir şey keşfetmişçesine susuverdi. Başladığı gibi aniden susuverdi ve etrafına korkmuş ve şaşırmış bir ifadeyle bakındı. Oysa etrafında bir Allah'ın kulu yoktu. Sadece çift izleri, kar, çift izleri, kar...

İşte başına gelen şey buydu. Zaman geçti. Zaman işti. Başka hiçbir şey yoktu işten başka ve olamazdı da. Maalesef bu bölge yaşamanın çalışmak anlamına geldiği bir yerdi. İnsanlar neredeyse birbirlerinin yüzünü dahi görmüyorlardı. Sadece çalışıyorlardı. Bakışları hep yere dönüktü. Gözlerini yerden kaldırmaya ise cesaret dahi edemiyorlardı. Bunu yapacak güçleri de yoktu zaten. Birbirlerini aslında ağlardan dökülen ringa balığından, sabanın paramparça ettiği taştan daha az görüyorlardı. Türlerinin onlara mirasıydı bu. Peki, insanlar işlerini tam anlamıyla gördükleri sürece, özel olarak onların yüzlerine bakmayı gerektirecek ne gibi bir neden olabilirdi ki? Kafalar ağır şeylerle meşguldü: borç faizi, vergi. Bakışlarını yerden hiç kaldırmadılar. Buna nasıl dayanabilirlerdi?

Ama iki yanı ağaçlı Borrie yolunun ardında, ufukta ışıldayan bir şey vardı. Kırağılı bir sonbahar sabahı genç kız ilk süt sağımından geliyordu. Doğu tarafı alev rengi ışıltılara bürünmüştü. Bulutların, çatıların ve bulut minarelerinin üzerinden kan kırmızısı bir güneş döne döne yükseliyordu. Tarlalar ve deniz ateşe kesmişlerdi.

Ve başına şöyle bir şey geldi:

Sonbaharın son demleriydi ya da erken bir kış deyin siz buna. Rutubetli, rüzgârlı bir gün sona eriyordu. Daha şimdiden alacakaranlık bastırmıştı. Denizden yukarı yükselen korulukta bir adamla karşılaştı. Karşısına çıkan adam son zamanlarda etrafta görünmeye başlayan biriydi. Genç kız adamın ne türden bir adam olduğunu biliyordu. Tatar tipli ve esmer tenliydi adam. Gözlerinin özel bir ışıltısı vardı. Mutsuz bir insandı ve bu yüzden cinselliği tüm duygularının önüne geçmişti. Köşede bucakta kalmış tüm diğer duyguları bu biçimde yakalıyor olmalıydı ki cinsel dürtülerinin peşine düşmüş diyar diyar geziyordu. Bunun dışındaki her şey sezgisinin de dışında kalıyordu ve onun için ölmüştü. Bir denizciydi aslında ve birkaç ufak tefek şey daha vardı beceri sınırlarına giren. Genç kızsa onu dış görünüşünden ve etraftaki kötü ününden dolayı biliyordu. Bu adamla tek kelime konuşmuşluğu yoktu. Ve onunla bir ormanda karşılaşmışlığı da. Dedim ya, yalnızlık ruhu parçalar. Şimdi gurup vaktiydi; dumanlı, sisli bir geç sonbahar alacası. Derinliklerdeki nemli gölgeler ve pulluğun kabarttığı toprağın üzerinde ıslak ıslak parlayan mavi ışık toprağa düşmüş kahverengi gazellerin üzerinde birbirine geçmişti. Islak fundalıkların alacakaranlığında dans ediyordu bu garip ışık ve gölgeler. İnsanın kendine hâkim olması olanaksızdı yani.

Hiçbir şey, hiçbir şey.

Ama hiçbir şeyin içinde sonu olmayan şeyler de olabilir. İnsan ona doğru bir adım atar; dip yoktur, sadece ucu bucağı olmayan yepyeni bir dünya açılıverir önüne. Yepyeni bir insan olarak kalkılır karman çorman olmuş gazelden örtünün arasından ayağa. Tamamiyle yenilenmiştir yaşam. Her şeyin bambaşka olduğu bir yaşam vardır önünde. Ve genç kız da bu ormandan yepyeni bir deneyimle zenginleşmiş olarak çıkacaktı. Şimdi kendisi hakkında daha önceden bilmediği bir şey biliyordu. Daha da açıkçası ormandaki bazı ışıklar onun da kendi hakkında bildiği her şeyi yerle bir edip, düşüncelerini değiştirmişlerdi. Böylesine tuhaf bir durumdu onunki. İşte o anda genç kız neredeyse aynı anda iki yaşama bölündü. Birincisi-olağan olan yaşamdı: Parlak bir su yüzeyi gibiydi bu. Birkaç pırıltı, birkaç su halkacığı, sonra

her şey yine olağan haline döndü. Pişman olacak zamanı dahi olmadı. Çok da fazla bir şey hatırlamadı zaten. Ama orada, aşağılarda onu çeken, yönlendiren bir şey vardı. Açıkça hissedilmiyordu. Önceden kestirilebilir bir şey değildi. Ve ertesi gün, günbatımında adımları onu tekrar koruluğa götürdüler. Beklenmedik bir biçimde. Ve adam bir gün öncesiyle aynı biçimde orada, kızılağacın yanında, bataklığın başladığı yerde duruyordu.

Ama bu yineleme son bulup da sisli kış çimenlerinin ötesine doğru hareket edip gözlerini kapayarak ağacın kara gövdesine yaslanan adama doğru bakışlarını kaldırıp baktığında, kendi duyularına kalsa bu adamla asla bir şey yapmak istemeyeceğini gördü. Yüzü çamurdandı adamın, elbiseleriyse kararmış yaralara benziyordu. Peki duyularına kalsa ile kastedilen neydi?

Birkaç kez daha buluştular. Her seferinde korkudan buza kesiyordu. Ama bacakları onu sanki uykudaymışçasına, sanki rüyadaymışçasına taşıyordu koruluğa. Her geçen gün daha büyüyen, daha derinleşen bir şaşkınlıkla tekrarlanıyordu bu gidiş. Ama kadının düşündüğü, bu dere tepe gezen evsizin, bu mutsuz adamın belki de onun aracılığıyla bir ev, bir dip ve ayakları yere basan bir yaşam bulma niyetinde olduğuydu. O, adama bu yaşamı sunmaya hazırdı.

Ancak bir gün adam gelmedi. Ve o günden sonra hiç gelmedi. Ortalıktan kaybolmuştu.

Kadın ona ait düşüncelerini insanın bir rüyadan silkinerek uyanmaya çalışması gibi dağıtmaya çalıştı.

Fakat onu uyarmaya çalışan korkunun gerçek olduğu günden güne daha da belirginleşiyordu. Adamdan geriye kalan bir şey vardı ve bu kötü rüyayı kovmanın yolu yoktu. İçinde bir şey vardı ve orada kalacaktı.

Ve aradan uzun zaman geçti, oldukça uzun bir zaman. Kadın bu durumda yapılması gerektiğini işittiği şeyi gerçekleştirmeye çalıştı. Başaramadı. Böyle olunca da işi bilen birine gitti. Bütün

bir gece boyunca, uzun ve bitimsiz bir gece boyunca, anne babası uyanmasın diye bir inilti dahi çıkaramadan o sivri aleti içinde tuttu. Yastığına geçirdi dişlerini, neredeyse çiğnedi yastığı. Gün doğarken içinden çıkardı kanlı aleti, daha uzun süre dayanacak gücü kalmamıştı. Ne varki bu yöntem de hiçbir işe yaramadı. İçine kök salmış olan şey daha şimdiden gücünü göstermişti.

Bir süre sonra bu eski denizcinin hırsızlık suçundan hüküm giyerek hapse atıldığını duyacaktı. Suçlamaların arasında açıklığa kavuşmamış birkaç babalık davası da bulunuyordu. Tomelila Mahkemesi tarafından mahkûm edilmişti adam ve cezasını Kristianstad Şehir Hapishanesi'nde çekecekti.

Yaşananları reddetti kendince.
Böyle bir şey nasıl reddedilebilirse!
İnsan kendini çoğaltabilir mi? O artık iki kişiydi.
Bunlardan biri kendisiydi.

Ya diğeri? Ötekini bir şekilde dışarıdan görebiliyordu. Yavaş yavaş dolan karnından orada bir başkasının var olduğunu anlıyordu; bir delinin, bir suçlunun! Ama bu, rüyada görünen bir figürdü. Ve bir rüya unsuru olduğu için de rüyada var olmaya devam etme hakkını kazandı. İstediğini yapabilirdi orada. Ve orada, olduğu yerde kendi talihsiz kaderine karşı kendi başına savaşabilirdi. Rüya rüyaydı. Rüyadaki o değildi ya. Böylece her şey kolaylaştı kadın için, hazmedilmesi ve göz yumulması kolay bir hadiseye dönüştü ve tabii ki yok sayılması.

Ve her yeni günle birlikte, farkına bile varmadan ondan nefret etti. Bir köpeğin eline geçirdiği bir paçavrayı ağzında çekiştirmesi misali sarstı durdu onu. Ama kendine asla onun gerçekte ne olduğunu düşünme fırsatını tanımadı. Yok, hayır, anı düşünmek yeterdi. Tek bir günü düşünmek yeterliydi. Olanlar yeter de artardı zaten. Hafızası yok oldu. Bilinci yok oldu. Anı düşünmek yeterliydi. Köksüz yaşamak. Ne bir adım ileri, ne de bir adım geri yoktu.

Ve şunlar oldu:

Bir gün kendisi gibi içindeki küçük de isyan etmiş olmalı ki bedeni adeta yüzeyin altına çekiliverdi ve her şey silinip gitti. Ahırdaydı. Birdenbire iki büklüm oldu. Bilinmeyen bir ağrı onu yemliğin ardına savurdu. Sanki buzağılıyordu. Evet, başına gelen şeyi anlatacak kelime ancak bu olabilirdi. Bedeni ve ruhu içinde varolan her şeyden kurtulmak istiyordu. Ağrı ya da güç ne idiyse bu taa aşağılardan gelmekteydi. Aşağıdan. İçeriden. Beden ve ruh aslında artık içlerinde yer alan şeyin ne olduğunu dahi bilmek istemiyorlardı. Bu yüzden öfkeden çıldırmışçasına, hınçla kendilerini oradan oraya atmakta ve kendilerini bu durumdan kurtarmaya, kendilerinden uzaklaştırmaya çalışmaktaydılar.

Ama bu istemleri gerçekleşmeyecekti.

En sonunda kendinde hareket edecek gücü bulduğunda annesinin ona kenetlenmiş gözleriyle karşı karşıya geldi. Evet tabii ya, o tek çocuktu, her işe yeten oydu, her iş kendisinden bekleniyordu. Uzun bir süre birbirlerinin gözbebeklerine takılı kaldı bakışları. Bir süre sonra annenin yüzü hareketlenmeye ve titremeye başladı. Ve ani bir dönüşle çıktı gitti ahırdan. Kızıysa yemliğin başında kalakaldı. Bir yanıyla rezillik, diğer yanıyla galibiyetti yaşadığı. Zaman aktı gitti. Kız çalışmaya ve görevlerini yapmaya devam etti. Balıklar, ahır. Daha öncesine oranla çok daha ağır işlere koştu kendini. Ancak tüm bu ağ ve kova taşımalar, yüklenmeler, içinde başlamış olan şeyin büyümesine engel olamadılar. Annesi ona dua eder gibi bakıyor ama bir türlü o ilk kelimeyi çıkaramıyordu ağzından. Tüm yaşamı konuşmak değil susmak üzere şekillenmiş bir kadındı o. Çok geçti artık onun için. Ve kızı da bir şey demedi. Zaman aktı. Tek bir kelime dahi sarf edilemedi.

Zaman geçti.

Memleketleri toprak kokuyordu, çamur, yarı tatlı su, ıslak sazlık, at gübresi, inek gübresi, insan dışkısı, ekşimiş süt, domuz pisliği. Tuz kokuyordu ortalık ve tuzlu su, yosunlu deniz, balık artığı, zift, gübre. Toprak denizin ve tuzun yağmasıyla eskimiş,

yaşlanmıştı. Çok yaşlıydı, öyle de olmalıydı zaten. Böyle olması olağandı. Her şey aşınmıştı. O ağır mı ağır kürekler, kurşun misali ağlar, sabanın kolları, su kovalarını omuzda taşıyan ahşap askılar... Hayatın yolu tarla-ahır, tarla ve oradan aşağı doğru uzanan Baltık Denizi'nin siyah suları, tırmık ve tekne, bezlere serili çavdar ve patates ambarı, su kovasıyla süt bakracı, domuzla balık yemi, kirli elbise yığınıyla, balık ağları arasında çizilmiş ince bir patikadan ibaretti. Yaşam insan başının üzerinde serili uçsuz bucaksız rüzgârlı gökyüzünün altında uzanan bu patikada yol almaktaydı. Sisli bir düzlük, siyah, ekşi bir toprak, patates sürgünleri. Denizin sesinin durmaksızın yankılandığı tepecikler; limana doğru uzanan ısırganlar, demir atıkları, paslanmış yağ varilleri, şişeler arasından geçilerek gidilen yol ve sonra liman. Liman da ağaçtan güvertesi ve taştan setleriyle Baltık Denizi'nin hırçın dalgalarına karşı öylesine korunmasızdı ki. Arka yol, ki önce dereye, oradan da aşağıya, bataklığın arasından geçerek kör adamın teknesinin çekili olduğu kumsala uzanan gizli bir yoldu. Kör adam hayatın oyununa geldikten sonra limandakilerle karşılaşmak istememişti. Her şey eskiydi. Çürümüştü. Ezelden beri var olduğu gibiydi. Olduğu gibiydi. Deniz gürledi. Deniz gürledi. Gürleme tüm sesleri, insan seslerini, hayvan mırıltılarını, kemirtileri, mızıltıları sildi geçti, ki yakında ölümün sarp kayalıklarındaki kumsaldan yatağını aşarak, denizin derinliklerine ulaşacaktı.

Yöre hem çürüme hem de yaşam kokuyordu. Doğum anında gelen su gibi kokuyordu, gübre kokuyordu, plasenta kokuyordu ve yakılmış ölülerin külleri. Hayvan kokuyordu ortalık, mavi hayvan gözleri insanı nereye giderse gitsin izliyordu. İnekler ve atlar, püsürlü postlarıyla koyunlar neredeyse Noel zamanına dek dışarıda otluyordu. Hayvanların günahsızlığı çevirmişti insanları. Çiftliklerdeki yaşam genellikle havasızlık kokmaktaydı, kalıntı kokuyordu. Bulutlar denizin ve düzlüğün, ölümün ve yaşamın üzerinden akarak gidiyordu. Turnalar, vahşi kazlar, diğer göçmen kuşlar göçtüler, geri döndüler. Bataklıktaki sazlıklarda kuğular yuva yaptılar. Yol kenarlarında ve killi toprakla örtülü mezarlık-

lar üzerinde büyüyen sazlıklar öldüler ve yeniden doğdular. Her mayıs ayında su zambakları tüm akrabalarıyla birlikte dallarının üzerinde yeni taç yapraklar büyüttüler ki bu yapraklar deyim yerindeyse yemyeşil sulardan ibaretti. Işıktan taçlar da yeniden doğmuş güneş gibi karanlık bataklığın sularında yansımalarını buldular.

Evet, zaman geçti. Karanlık toprak ağır ağır filizlenmeye başladı. Ağacın dallarına can yürüdü. Günlerden bir gün yaban kazlarının sesleri duyuldu.

Titreşen sazlıklardan kurbağa sesleri duyulmaya başladı. Her yan çamurdan yükselen yaşamın kokusuna boğuldu. Bel kalınlaştı, dışarı doğru genişledi. Kasıkların altında bir şeyler kıpırdanarak ortaya çıktı, kayboldu. Filizlenen yöredeki her şey buharlaştı, tamamlandı. Kabuklar çatladı, tomurcuklar patladı. Ağaçlarda; kovuklarda yuvalar kuruldu, yuvalara yumurtalar bırakıldı. Kabuk çatladı, ıslak bir yaşam hayata kavuştu.

Ama o reddetti. Sadece uzaklara baktı. Annesinin zaman zaman açık, zaman zamansa üstü örtülü dokundurmalarını duymazdan geldi. Ya başını önüne eğdi ya da uzaklara baktı. Kendini olduğundan farklı hissettiği yoktu. Bir şeylerin eksik olduğu doğruydu ama bu öylesine bir durumdu ki ona daha sağlıklı olduğu duygusu veriyor, kendini tüm yaşamı boyunca olduğundan daha güçlü hissettiriyordu.

Ve inkâr etti.

Gerçi zaman zaman içini ani bir korku sarmıyor da değildi. Ama geldiği gibi aniden kayboluveriyordu bu korku. O ise içini kaplayan bu duyguyu bir şekle bürünmesine fırsat vermeden boğmaya bakıyordu.

Aylar ayları kovaladı.

Sonunda yaz sıcakları bastırdı, kokulu yaz sabahlarına gelindi. Bülbül dere yatağında gece gündüz durmaksızın şakımaya başladı. Artık denizden eve dönüş yolunda dinlenmek üzere bir kenara oturmak zorunda kalıyor ve oturduğu yerde, kızılağacın seslerden örülmüşçesine şarkılar mırıldanan yeşilliğiyle sarmalanıyor ve bu şarkıyı söyleyen hayatın sesine kulak veriyordu.

Hayatın bir kurbağayla benzeştiği de söylenebilirdi aynı zamanda. Biçimi henüz belli olmayan bir çocuk olarak benzeşiyorlardı örneğin ya da dünyaya bırakılan yavrulara analık etmek konusunda.

Kahvrengisi siyaha çalan bir varlıktı yaz akşamlarında alabildiğine hareketsiz bir şekilde merdiven basamaklarında oturan. Ne olmuştu da taa buralara gelmişti? Nereden gelmişti? Beklentisi neydi? Bütün bu sorular cevapsız kalacaktı. Orada, o ışıltılı siyah teniyle öylece oturdu, durdu. Gözleri bir taraftan ötekine hareket edip durdular, sanki kanlı bakışlardı bunlar. Elleri, geniş, nemli ve kara tenini, yeni doğmuş bir bebeğin gözkapaklarına benzeyen perdeleriyle gergin ama şefkatli kavramaktaydılar. Ne hayvana ne insana benziyordu, tamamlanamamış bir varlıktı sanki, bir şeye benzemek için yardıma ihtiyacı var gibiydi. Perdeli elleri zaman zaman bir krampla kasılırcasına açılıp kapanıyordu. Nereden gelmişti? Ne istiyordu? Bu her tür tehlikeye açık beden, onun tam zıddı olan bu sert taşın üzerinde neden oturma ihtiyacı duyuyordu? Orada öylece oturdu, durdu. Hassastı, hantaldı, nemliydi, diğer hayvanların zıddına kolaydı onu yaralamak. Ayakla üzerine basıvermek kolaydı bu zayıf yaratığın. Sonunda taşın aşağısına doğru yeni doğmuş bir insan yavrusu misali düz ama aranan hareketlerle ilerledi. Hareketleri yaralanmış bir insanın hareketlerini andırıyordu, ilerlerken attığı her sarsıcı adım içini acıtıyor hissi veriyordu. Ardından sarsak bir hoplamayla sendeyerek karanlığa yuvarlandı. Kayboldu karanlığın ülkesinde, artık öteki krallığın topraklarındaydı. Hayat böyleydi işte, tam anlamıyla birisi olamamışsan kolay yaralanabilirsin, tamamlanmamışsındır, çaresizliğindir bu.

Peki ya insan onun kadar örselenmiş, yıldızların asla göz kırpmadığı birisiyle ne yapabilirdi ki, bu durumun tamiri mümkün müydü?

O büyük günün başlangıcı kadar, hani o temellerin yıkılıp, toprağın yerinden oynayacağı, yıldızların gökyüzünden düşüp denizin var oluşa son noktayı koymak üzere karaya hücum edeceği gün kadar örselenmiştir.

İnsan bu durumdayken ne yapabilir? Bir yaz sabahı gün doğumunda kalkar ve sahte deriden yapılma minik valizine eşyalarını doldurmaya başlar.

O sırada zaten sürekli uyumakta olan babayla aynı yatakta yatan anne de yataktan doğrulur ve uzun geceliğinin yanlarına sarkmış kollarıyla ayakta dikilerek eşyalarını toplayan kızına bakar, bakar. Ardından şalını omuzlarına dolar ve hayattaki tek evladının ardından dışarı, ışıltılı yaz sabahına çıkar. Bahçe kapısına dek izler kızını. Onun ardından kapıdan da çıkar ve armut ağaçlarının çevrelediği yol boyunca eşlik eder ona. Ağaçların bittiği yerde dururlar, bakmazlar birbirlerinin yüzüne. Sonra kız annesine hoşça kal demek üzere elini uzatır.

Ve annesine sırtını dönerek yola koyulur. Annesi olduğu yerde durur. Parmakları şalının püsküllerıyle oynar. Gözlerini sıkar da sıkar. Bu şaşkın yüze ait gözler çığlık çığlığadırlar, ağızsa suspus. İçindeki seslerin dışarı dökülecek mecali yoktur. Duyulan yalnızca güneşin ışıklarıyla yıkadığı ağaçlara inip kalkan kuşların sesleridir. Yüzü güneşin ve gölgelerin yarattığı ışıltılar arasında kaybolur bir süre sonra.

İşte onu böyle bir şey, daha sonraları rüyadan ayırt edemeyeceği bir şey takip etmiştir. Trene yetişemez. İstasyona ulaştığında o günkü son tren kalkmıştır. Zaten dünyanın sonundaki bu yerden çok da fazla tren kalkmamaktadır ya. Hal böyle olunca yürümeye devam eder ama bir amacı yoktur bu yürümenin, kararsız bir yürüyüştür. Yönüyse şehrin olduğunu var saydığı tarafadır. Ama giderek büyüyordur şaşkınlığı çünkü giderek denize yaklaşıyordur. Sanki deniz kaplamıştır her yanı ve o artık denizin tutsağıdır. Ulaştığı yer aslında bir buruna yayılmış bozkırdır. Gün batımında suyun kıyısına oturup sıcaktan kızmış ayaklarını serinletir. Önce birini kaldırır ayaklarından, ardından diğerini ve uzun süre izler onları. Kahverengidirler. Büyüktürler. Bileklerinden aşağıya doğru uzanan damarları beline ve bacaklarına yerleşmiş ağırlığın zorlamasıyla kıvrım kıvrım olmuştur, masmavidirler. İşte tam o anda yamaç kenarında mağaraya benzer bir yer olduğunu farkeder. Mağaranın önü kartonlarla ileriye doğru büyütül-

müştür ve önünde çuvaldan bir örtü asılıdır. Önünde, kumluğun içinde üç tane kurum tutmuş taş duruyordur, bir üç ayak ve bir de tencere. Örtünün ardından bir adam emekleyerek dışarıya çıkar. Ardında bir başkası daha vardır.

Bir süre onlarla birlikte kaldı genç kadın. Ona dostça davrandılar, onunla yemeklerini paylaştılar. Üstelik neşeli de tiplerdi, dalgacılardı. Ama bu durumları pek etkilemedi onu, yüzü o her zamanki kasvetli, kızgın duruşunu korumaya devam etti. Kendini ifade etmek için ufak tefek sesler çıkardığı da oluyordu. Ne yapsındı ki? Bir rüyanın tam ortasına yuvarlanmıştı. Rüyada olanlarsa onun mümkün olabileceğini hayal dahi edemeyeceği türden şeylerdi. Her şey öteki krallığın kurallarına ve düzenine uygun biçimde cereyan ediyordur. Bir aşağı, bir yukarı. Daha önceden siyah olduğunu sandığı şeyler bu ülkede beyazdı. O da kaldı orada bir süre. Yaptığı şeyse ayaklarını kocaman karnının altına doğru toplayarak, hiçbir şey yapmadan oturarak önünde uzanan denize gözlerini dikip bakmaktan ibaretti. Yüzündeki öylesine karamsar bir şaşkınlığın ifadesi vardı ki adamları önce garip bir korku sarmış, bu korku daha sonradan bir çeşit saygıya dönüşmüştü. Aslına bakılırsa evinden çok da uzaklaşmış sayılmazdı. Ama önceden yaşadığı gerçeklikle kıyaslanırsa oradan bin mil ve bin yıl uzaklaşmıştı. Şimdiyse ulaştığı noktada oturmuş her şeyin geçmesini bekliyordu. Yaz kırmızı saçlarını tepeciklerin üzerinden aşırarak ilerliyordu. Kadının günleri kumlara yanlamasına uzanarak uyumakla geçiyordu. O bu halde uzanmışken karnındaki ağırlık da uzanıyordu yanı başına. Ama asla içine değil, yanına. Ve geceleri yıldızlar derinlere doğru çekilmeye başladılar. Öyle derinleşiyor ve öyle hızlı hareket ediyorlardı ki izlerken insanın başı dönüyordu. Deniz yakamozluydu. Her şey bir çakırdikeninin tüylerinin arasına doldurulmuşçasına ağırlaşmış, zenginleşmişti. Denizanalarının hayalperest bir edayla durgun ve duru denizin içinde süzülmeye başladıkları dönemde kadın artık bu işe bir çözüm bulmanın zamanının geldiğini anladı.

Böylece, en nihayetinde eskiye ait her şeyi unutmak, gömmek üzere yola çıktığı, her şeyin yepyeni olduğu şehir yoluna gerçekten de koyuldu.

1920'lerin son yılıydı, aylardan ağustostu ve o şehre doğru yürüyerek ilerliyordu. Görünürde hiçbir şey yoktu henüz. Yeşil sazlıklardan bir düzlüktü ufukta uzanan. Şehir akmaya dahi mecali olmayan bir derenin birleştirdiği iki büyük bataklık gölünün çamuruna batmış adalar üzerine kurulmuştu. Bataklık göllerinin sığ suları sazlıklarla kaplıydı ve çalılarla çepeçevre sarmalanmıştı. Her yer yemyeşildi. Ama yeşilliğin üzerinden çok uzakta da olsa görülebilen, tuhaf eski zaman yaratıklarına benzer bir yapı seçiliyordu. Bazı açılardan bakıldığında şehre dair uzaktan görülebilen tek şey de buydu zaten. Biraz açı değiştirince sazlıklar üzerinden sanki uçarcasına gelen şeffaf, kara bir gemi izlenimi veren kilise giriyordu insanın görüş alanına. Ancak rutubetli topraklar üzerinden açık renkli bacaklarını aşırırcasına fırlayan, çırılçıplak taştan bir hayvana benzeyen binaydı göze en çok çarpan. Taştan dağın içindeki varlıklar çığlık çığlığa ya da apatik hareketlerle taşlar arasında taşlaşacak, yaşayan ama ölü varlıklar gibi devam ettireceklerdi var oluşlarını. Bu bina ülkenin 12 merkezi hapishanesinden biri olan Şehir Hapishanesi'ydi. Düşmanı, yani o adam işte bu hapishanedeydi, gözetim altındaydı. Evet, o da içerideki diğer mahkûmlar gibi taş olacak ve kadına daha fazla kötülük yapamayacaktı.

Ortalık sıcaktan kavruluyordu. Adam taş olacaktı.

Bu şehir özünde mahkûm edenler ve mahkûm olanların şehriydi. Her şey bu temel üzerine kurulmuştu. Adliye binasının kapısının üzerinde altından bir silah ve yaralı bir aslan yüzü asılı duruyordu. Hapishanenin kapısında da adaletin temsili türünden bir portre asılıydı, altındandı ve yaralıydı o da.

Oysaki bu şehir bir zamanlar hiçbir önem arzetmiyordu. Kilise ve o büyük sarı kışla binalarının dışındaki hiçbir şey bir insandan daha özel, daha yukarıda değildiler. Su ve sazlıkların arasında yükselen barakalar ve geniş bir alana yayılmış ve yıkılmaya yüz tutmuş askeri binaların çatılarıydı kuşlar imparatorlu-

ğunun tam ortasında göze çarpanlar. İnsan nereye giderse gitsin kuşlardan bir bulutun gölgesiyle çepeçevre sarılı buluyordu kendini.

Ama bu yıkılan binaların ortasında olmak, yeni duyguların gelişmesine de fırsat veriyordu. Sıkıştıran, ıstırap veren, acıtan ve doğum sıkıntıları yaratan duygulardı bunlar. Birisi kafasında, olacaklara ait bir resim yaratmıştı. İnatla ve başka her şeye gözünü kapayarak gerçekleşecek yeni şeylerin araçlarını hazırlıyordu.

Düşünceler nereden gelirler? Karanlığın içindeki yıldızlar âleminden, görüş alanımızda uzanan yıldızların taa gerilerinde yer alan görünmez yıldızlardan mı gelir ve bizi yönetirler? Dünyanın yer aldığı uzaydan görünmez tohumlar gibi saçılarak mı ulaşırlar bize? Gecelerden mi yoksa kelimeler yetmediği için hatırlanamayan rüyalardan mı? Alyuvarların ya da akyuvarların gezegenlerinden mi? Göllerden ya da alçalan ve yükselen dere sularından mı? Balık yumurtalarının gözlerinin gördüğü denizlerin derinliklerinden mi? Bataklıkların çamurlu diplerinden –ki onlar dip değil simsiyah bir batıştır aslında– derinliklerinden mi gelirler?

İşte bir gün bir düşünce aniden ortaya çıkıvermiştir. Bir cenine benzemektedir düşünce, onun kadar bir ağırlığı vardır, bilinmezdir. O kimdir?

Bir gün birisi çizmeye başlar. Karakalem kâğıdın üzerinde süzülür. Kesitler, ölçüler, gölgeler... Bu, beklenen dünyadır.

1800'lerin sonuna doğru kurulan bir komisyonun üyeleri Doğu Köprüsü'ne giderler. İşte o dönemde komisyon kararıyla kurutularak yaşam alanına dönüştürülen bataklık bölgesinde bu günkü hastanenin ilk binası kurulacaktır. Ama komisyon köprüyle yetinmeyecek, daha uzağa, ovalara doğru yol almaya devam edecektir. Bahar sislerinin içinde yer alan bu bölgeye de ruhun ve toplumun bütünleşmesine temel olsun diye yepyeni bir hapishane yapılacaktır.

Önce ölçülür, biçilir. Ardından grilere bürünmüş bir işçi ordusu gelir. Kazılır, katmanlar oluşturulur, kazıklar çakılır, temel

atılır. Hazırlık çalışmaları uzun zaman alır. Kurulacak bina sağlam olmalıdır. Dayanmalı ve taşımalıdır. Bir şekilde bütün toplumun dayanacağı ve onu taşıyacak bir binadır sözü edilen. Cezanın büyüklüğü hukukun sorumluluğuna bırakılmıştır. Bunun içinse vicdana dayalı bir zemin oluşturulmalıdır ki esas olanı taşıyacak temeller sağlam olabilsin.

Aylar ayları kovalarken çok uzaklardan dahi görülebilecek yükseklikteki bina düzlükte yükseldi. Hapishanenin ana binası etrafı duvarlarla çevrili daire biçimli bir yapıydı. Kocaman bir binaydı bu, kendi dönemine benziyordu. Sarıya boyandı, korku uyandıran bu sevimsiz renge büründü. Söz konusu olan gelecek için kurulmuş bir hapishaneydi, geleceğin ölçülerine göre yapılmıştı. Ana binanın eniyle boyu hemen hemen birbirine eşitti. İçeride demirden koridorların katlar oluşturduğu çok büyük bir salon bulunuyordu. Koridordorlar boyunca kilitli kapılar ve onların içindeyse ana konumuz yer alıyordu. Duvarlar içinde delikler, mağara misali hücreler, yani mezarlar vardı. Bu deliklereyse zavallılığın çığlığını haykıran, yeniden forma sokulacak varlıklar konulacaktı. Yakında ışıyacak olan bu yüzyıl içinde her yerde ve her şeyde, küçük ve büyük her alanda kendini gösterecek olan karanlık bir isteği barındırıyordu bu bina. Bu istekse insanlığa topyekün yeni bir form verilmesiydi. Halk değirmen taşlarının arasına konulmuş, çığlıklar atarken öğütülüyordu.

Demir kapının tangır tungur seslerle kapanması ardında hiç bitmeyecek sanılan bir yankı bırakıyordu. Giderek zayıflayan bir tonla yerini çınlamalara bırakıyordu ardından sesler. Bu ses ki hapishanenin her yanına siniyor ve asla dinmiyordu. Çınlamalar kulaktan bedene girecek, oradan da ruhun derinliklerine işleyecekti. Çünkü burası kararları izlemekten başka hiçbir şeye yer olmayan bir dünyaydı.

Merkezi Hapishane her şeyin önceden tahmin edilebileceği olayların olduğu bir yerdi. İnsan bir gölgenin ne zaman düşeceğini, aynı gölgenin ne zaman uzayıp yok olacağını milimi milimine hesaplayabilirdi içerideyse.

Bu bina öyle planlanmıştı ki içinde yapılacak her şeyin hesabı yapılabilsin, tahmin yürütülebilsin. Odalar belli sayıda nefes almak içindi, belli oranlarda terlemek, belli sayıda gözü seyirmek, hesabı yapılan miktarda soluk soluğa kalmak içindi her şey. Birtakım sesler daha da yüksek çıkmalı, yankılanmalıydı. Bir kısmıysa emilip yok olmalı. Ne kadar sıvı tüketileceği ve ne kadar atık maddenin üreyip binadan uzaklaştırılacağının hesabı belliydi. İki katlı yüksek, düz duvarlar demir basamakların yankısıyla beslenirlerdi. Yukarıdaki son basamak ise kör bir kapıya açılıyordu. Sanki yaratılıştan bu yana yok sayılmış, duvarla örülü bir acil çıkış kapısıydı burası. İzbe bir yerde bulunmasına rağmen tamamen kapatılmıştı. İşte bu kapkaranlık yerde hiçbir çıkış gizlemiyordu kendini. Duvarlara açılmış, ne hareket etmeye ne de soluk almaya izin veren darlıktaki her delikte yarı hayvan, yarı insan yaratıklar yaşıyordu. Tüm mağaraların içinde ağır bir hayvanın ileri geri, aşağı yukarı hareketleri duyuluyordu. İşte insan her gölgenin bu dünyaya ne zaman düştüğü, ne zaman uzayıp ne zaman yok olduğunu tıpkı geceleri duyulan çığlıklar gibi, adı gibi bilirdi.

Duvarlar, duvarlar. Surlar, surlar. Burası insanları içinde tutmak, diğer insanlarla temasa geçmelerini engellemek için kurulmuş bir binaydı. Burası mahkûm edilmiş olanlarla ne pahasına olursa olsun temas etmek, temas edilmek için kurulmuştu, ki bu da olmasa boğulurdu insan. İnsan kendi varlığından dışarı çıkıp kurtulabilmek için şişmeli, büyümeli ve patlamalıydı -ki dokunabilsin, temas edebilsin ve başkaları da onunla temas edebilsinler. Yoksa boğulurdu, yoksa boğulurdu.

Ağustos ayının ortalarıydı. Gecelerin sıcak olduğu günlerdi. Boğucu, sessiz ve ağırdı geceler. Şehri kuşatan göllerden –ve bataklıklardan– çamurlu suyun kokusu geliyordu. Hastane bahçesinde yaprak kımıldamıyordu. Hastanenin aşağı katındaki mutfaktan bir ses duyuldu: "Fırtına geliyor." Ve ağaçların üzerin-

de gerçekten de uzun süreden beri ağır ağır büyüyüp sonunda durulan, orada öylece, dingin durmakta olan bir fırtına bulutu asılı duruyordu. Şehrin dışındaki tüm sesler ölmüştü şimdi. Geriye yalnızca dingin bulutla baş başa kalmış endişe verici kristal sessizliği kalmıştı. Karaağacın kuytulukları yüksek ve derindiler ve suskun kuşlardan bir duvara ev sahipliği yapıyordu. Hastane binasının diğer tarafındansa düzenli aralıklarla yükselen çığlıklar işitiliyordu. Sesler doğumhaneden geliyordu, doğurmak istemeyen bir kadından. Kadın bağırdı, bağırdı.

Bu kadın hastaneye sabah erkenden gelmiş, bekleme odasında oturmuş ve ağzından pek bir şey almak mümkün olmamıştı. Orada öylece bir kütük gibi, bir taş gibi oturup durmuştu. Ülkenin ücra bir köşesinden gelmeydi, neredeyse dünyanın bitiminden. Herhangi bir yakınının adını vermeyi reddediyordu. – Peki ya baba?– Parmağında perde halkasından bozma bir nikah yüzüğü vardı. Hayır, herhangi bir yakının adını vermek istemiyordu. Suyu çoktan boşalmıştı boşalmasına ama o doğurmak istemiyordu. Yayvan, boş ve ağlamaktan şişmiş yüzünün yansımalarından görülebiliyordu bu, savaşımdan yani: suyu boşalmıştı, şimdi sıranın nede olduğunu biliyordu. Ama istemiyordu.

"Şimdi sevinsin bakalım" dedi bir kez.

Bir de,

"Ortadan kaybolduğu için, ortadan..."

Ve istemedi. Duş kabininde iriyarı bir hayvan misali durdu; güdülmüş, iteklenmiş bir hayvanmışçasına... Kendi kendine tek bir hareket dahi yapmadı, sadece durdu. Ebe ve yardımcısı onu duşa soktular, dışarı çıkardılar, kuruladılar, ona yol gösterdiler. Kadınsa uyuşturulmuş gibiydi. Tüm davranışları yabancı bir gücün onu patakladığını ve tüm eylem gücünü aldığını düşündürüyordu.

Gün tüm ağırlığıyla yavaş yavaş akıyordu. Kadın orada yattı ve kendini sağa sola atıp durdu. Saatler kızgın bir çölün içinden akarak geçmekteydiler. Günlerin sıcak geçtiği bir dönem olduğunu önceden söylemiştim. Şehri kuşatan bataklık gölleri gökyüzünün ışıldayan gözlerinin altında buharlar çıkararak

soluyordu. Kadın istemiyordu, tüm varlığıyla karşı koyuyordu durumuna. Böylesine güçlü bir bedenin sonunda olması gerekene karşı mücadelesiyse vahşi kramplar doğuruyordu. Bir makine gibi paramparça ediyordu kadını. Sanki taşlara vuruyordu makine, taş öğütüyordu. Sıkıştırılmış bir hayvanın çığlığıydı her seferinde ağzından çıkan. Güneşse, bu uzun ve ağır ilerleyen günde salonun içinde büyük bir öfkenin zaferi gibi duruyordu. Kadının üzerinden döne döne geçen güçten oluşma bir tekerden başka hiçbir şey yoktu dünyada, bir de bu beyaz ışıklı güçlü güneş ışıkları. Salon eter kokuyordu, ter, sidik ve kan kokuyordu. Günün ilerleyen saatlerinde yan yataklarda yatan kadınlardan önce biri, sonra diğeri doğurduysa da kadın bunu neredeyse fark etmedi. Üzerindeki bu ezici güç kadının tüm varlığına bu savaş adına el koymuştu. Bunun dışında kalan her şey sadece şaşırtıcı bir sise dönüşmüştü. Güneş batmaya evrildiğinde artık salonda ondan başka kimse kalmamıştı. Gölgeler oyunlar oynayarak doldurmaya başladılar salonu. Ama bu dış görünümüydü her şeyin. Ona el koyan güç şimdi bütün gücünü gösteriyordu. Sona doğru acı başladı, ki neredeyse yokluktu artık hissedebildiği. Kadın sürekli bağırdı, düzenli olarak, ritmik halde. Lakin bağırması artık çok da fazla karşı koyma taşımıyordu, hemen hemen sessiz bir solumaya dönüşmüştü. Ebe, kadının bakışlarını yakalamaya çalıştı ama kadının bakışları sadece bir ışıltıdan ibaretti. Acı dalgalarının üzerinde savrulan vücuda gelip giden ışık titreşimleri: Bir vida; yerle gök arasında, dünyanın başlangıcıyla bitimi arasında dev bir vida buruluyordu sanki. Şimdiyse vidanın sert ve korkunç döngüsüne asılı hiçbir şey kalmamıştı. Hava karardı, göğün yarısına asılı kalmış ağır, siyah bulut kıpırdamaksızın duruyordu yerinde. Diğer yarıysa açıktı, sakin, sıcak ve suskundu. Ancak karanlık bulutun altına, yanan geniş bir ışık düşmüştü. Batan güneşin ışınları dans ediyordu ve karaağacın yapraklarının arasında uçuşan ateşler gibi oynaşıyordu. Kadının bakışları bilinçsizce içine dönmüştü şimdi. Ve o an bir patlama oldu. Beyaz fayans duvarlar yarıldı. Yeryüzü korkunç bir hızla yerin dibine gömüldü ve yarığın içinde kayboldu. Görünen son

şey, ebenin derinlere giden, derinlere uzanan kanlı elleriydi. Sonra her şey karardı. İnsan çığlıklarından bir ırmağın üzerindeki fırtına duyuldu. Son fırtına, varolan son fırtınaydı bu... Karanlıkta, fırtınanın dışarıdan gelen sessizliğinin yaklaşmakta olduğu duyuluyordu. Çok uzaktan. Şimdi apansız bir çığlık, tanınmayan bir ruhun çığlığı, insanlıktan uzak bir kuş çığlığı kadını çekip parçalıyordu.

Artık sadece karanlık vardı.

Şimdi hiçbir şey yoktu. Şimdi başlangıç vardı.

İşte çocuğun annesinin rahmini terk ettiği o an, önce yayvan, siyah bir baş göründü ve bir nefes sonra vücudun kalan kısmı da. Bir kız çocuğunun bedeninin dışarıya doğru ışıldadığı o an yağmur bastırdı. Pencerenin dışına ve hastane parkının büyük bir bölümüne güneşli bir yağmur düştü. Batan güneşin ışıklarının titreşen suyun içinden geçtiği bir sağanak. Eğim yaparak kırılan kırmızı ışınlar doğumhanenin pencereleri arasında oynaştılar ve yeni doğanın yukarı dönük yüzünün sımsıkı kapanmış gözkapaklarının üzerine düştüler. Henüz hiç bakılmamış bu yüz, akşam ışığıyla aydınlandı. İşte o an her şey durdu. Bir soluk alındı. Sesi duyulabilenler sadece parktaki kuşlardı. Bir kuş bulutu yeni gelen gecenin akıp giden taze sessizliğini görünmez, titreşen bin bir duvarla çevrelediler. Çocuğun kalın, mavi, birbirine dolaşmış göbek bağı kesilirken ışık ve su oynaştılar, ağaçların ve tüm bitkilerin üzerinden şarkılarını söylediler. Annenin bedeni açık bir arazi şaşkınlığıyla uzanmıştı masaya. Salon sakindi, loş ve sıcaktı. Fayanstan duvarlar ışıldadı. Yeni doğan artık giydirilmişti, ebe yardımcısının ileri uzattığı pamuktan gömleğin içinde yayvan ve esmer bir yüz dinleniyordu. Küçük hayvansı eller de dinlenmekteydiler. Kız çocuk gerçekten de çamurun içinden çıkmış kadar karaydı ve gözlerinin arası bir kurbağa yavrusununki kadar aralıktı. Sürünen, insan benzeri bir bataklık hayvanının ruhuymuşçasına karaydı. Anne, gün ışıltılarından bir yağmurun altında uyuşmuş iri ve harap vücuduyla baktı çocuğa. Hareketli, kırmızı hazan gecesinin ışığı kadının yüzünde oynaşıp duruyordu. Ama kadı-

nın yüzü hareketsizdi, hiçbir ifade yoktu bu yüzde. Sanki kadın artık bir insan dahi değildi. İnsanlığı onu terk etmişti. Geriye kalan bir tür vücuttu yalnızca. Yeşil hazan gölgeleri fayanstan duvarların üzerinden aktılar, aktılar. Şimdi gölgelerin karanlığı derinleşiyordu. Gece artık çok yakındı. Hastanenin derinliklerinden tıngırtılar geliyordu. Ama oldukları yere ulaşamıyordu bu sesler. Ebe yardımcısının elleri bebeği kavradı. Kadın artık yokmuşçasına derin bir sessizlik kaplamıştı odayı. Sanki ölmüş gibi, gri taşlı ıssız bir sahile fırlatılıp atılmış gibi, her şey kaybolmuştu. O ölmüştü, o yoktu, kimse değildi. Gölgeler aktılar. Kadın karanlığa baktı, yeşil hazan karanlığına, ki orası ölüm sessizliğindeydi ve şimdi deniz kadar koyuydu. İçine baktı, sadece bakmak ve batmaktı hissettiği. Batmak. Kıvılcım ve su sönmüştü. Hiçbir şey yoktu.

Hava karardı. Yağmur durulmuştu, ortalıkta çıt çıkmıyordu. Geriye, göğün yarısını kaplamış kıpırdamaksızın duran buluttan ağır duvar kalmıştı sadece. Oysa göğün diğer yarısı açıktı ve günbatımı ülkesininin üzerindeki gecenin duru göğü, dingin, pussuz, dipsiz bir sakinliği taşıyordu. Ama kara bulutun altında keskin altın kırmızısı bir alan uzanmaktaydı. Toz yükseliyordu bu alandan. Burası yabancı bir ülkeydi. Tuhaf giysili yığınlar halinde insan vardı ortalıkta. Kıvrımlı kayalıklar bir mağaranın üzerinden eğim yaparak yükseliyordu. Köpekler toz yalamaktaydılar. Yerdeyse toplanmış insan yığınının ayakları altında bedeni ölü bir kadın yatıyordu. Yüzü ve elleri kömürleşmişti bir odun kadar kuruydu. Başında, ölenin kafasının altında, katlanmış bir pelerin vardı. Adam orada duruyordu. Kumların üzerindeki tozlu, kocaman ayakları çıplaktı. Yeni doğmuş, beyazlara sarılmış bir çocuğu elleriyle yukarı doğru kaldırıyordu. Çocuğun gözleri çekikti ve duru bir bataklık suyu gibi kahverengimsiydi. Işıl ışıldılar. Yerde yatan ölü, siyah ağaç dallarından bir yükseltiye benziyordu, savrulup atılmış bir elbiseye ya da. İnsan başlarından, gözlerden, ağızlardan bir yığının üzerinde ellerini havaya kaldırmış çocuksa bütün vücuduyla gülümsüyordu. Bu ölülerden denizin üzerinde gri bir sevinç çığlığıydı. Kayalıklar siyahtı. Toz azalmaya başla-

mıştı. Güneş ışınları fırıldayarak dönen toz bulutunu delerek içinden geçtiler. Sonra kurşundan bulut tüm gölgesiyle gelerek gücü ele geçirdi ve geriye karanlık kaldı.

Yeni doğan denizin karanlıklarında soluk alacaktı.

İşte güneşin battığı o anda şehir hapishanesinin hücre kapısı da kilitlendi. Yaşayan son insanın ayak sesleri de çekilerek uzaklaştı koridorlardan. Kapılar birbiri ardına tangur tungur sesler çıkararak kapandılar. Ayak sesleri öldü. Sessizlik kapladı ortalığı. Artık yapılabilecek tek şey geceyi ve gecenin getireceklerini beklemekten ibaretti.

Kırmızılarla çöken gün batımında hücre kapısının anahtarının döndüğü o an sonsuzlukla eşdeğerdi. Kapı içeriden kilitlenmiyordu ve kapandığı zaman duvarın bir uzantısına dönüşüyordu adeta. Hücreninse başka bir çıkışı yoktu. Bu dümdüz duvarlar insanın üzerine hücum etmekte gecikmiyorlardı. Demir parmaklıklı küçük pencereden gün batımının ışıkları sızmaya devam ediyordu. Duvarlar dümdüzdü, hücre ölüm sessizliğinde. Duyulabilen tek ses, adamın kendi vücuduna ait olan seslerdi, solumalar, şapırtılarla yutkunmalar ve aniden dörtnala bir tempo tutturan kalp. Bunun dışında dışarı çıkmaya mecali olmadığı için boğazına tıpkı onun içeri tıkılışı gibi tıkılıp kalmış bir çığlık sesi. Nefes alamıyordu adam, dışarı çıkmanın bir yolu yoktu. Ölümle yüz yüze vermiş oturuyordu, ki adam ölümden uzağa gidemesin. Koyu renkli, tıraş olmamış yüzü su gibi akan terden grileşmiş, silikleşmişti. Yüz hareketleri ardındaki ölüm duvarına eriyerek karışmak istercesine oynak, yok ediciydiler. Kısa bir süre sonra çığlık atmaya başlayacaktı. Bu ağır, esmer tenli adam dışarıdan sızan kırmızı ışığın tam ortasında önündeki masanın üzerine sanki midesi bulanıyormuşçasına eğilerek oturmuştu.

Elleri masayı sıkı sıkıya kavramış, bacaklarından birini masanın altına doğru uzatmıştı. Diğer bacağını yerden güç almak için bükmüştü. Ağır başı eğikti, boynu da ileri doğru fırlamak istercesine eğilmişti. Kocaman gözleri karanlık ve duru, ileriye sabitlenmiş halde bakıyordu. Hiçbir gaye okunmuyordu içlerinden, sadece bakıyorlardı.

Bu ağır baş hayata taa kuzeyde bir çiftlikte evlatlık olarak başlamış bir adama aitti. Asıl ait olduğu yeri kimse bilmiyordu. Pek çok farklı iş, önüne geçilemez bir göçme arzusu ve en sonunda da denizcilik yaptıktan sonra en nihayetinde zorunlu çalışmaya mahkûm edilmişti. Çünkü yiyeceği ekmeği kazanan bir adam değildi. Yaşamının en güzel günlerini denizdeyken geçirmişti, uğradıkları limanlarda ona tuhaf gözlerle bakan olmamıştı. Evet, dediğimiz gibi bir zamanlar çocuksuz, zengin, kuzeyli bir çiftçi ailesinin çok sevdikleri evlatlıklarıydı. Yaşadıkları evin duvarlarında kumaş üzerine boyanmış tablolar vardı. Sandalyeler tertemiz silinmişti. Duvarlardaki tablolarda ateş renginde ve ayrıca kırmızı, oranj, mavi renkler barındıran figürler vardı. Peygamberin gökyüzüne yükselirken beraberinde taşıdığı ateş canlandırılmıştı tablolarda. Ama o tüm bunları kaybedecekti.

Her şey gelişmeye başlamasıyla başladı.

Büyüdü, fazla büyüdü. Vahşi bir hayvanın güzelliğini taşıyordu, simsiyah bir ayının güzelliğindeydi. Hiçbir şey ona uymuyordu, o da hiçbir şeye. Olduğu gibiydi çünkü. Ama çevredekiler ona tuhaf bir yaratıkmışçasına korkuyla bakıyorlardı. Henüz çocuktu ama o kadar büyük ve o kadar esmerdi ki diğer insanların arasında dolaşması simsiyah bir ayının ortalıkta dolaşması kadar dikkat çekiyordu. Büyüdü, her yanı kocaman oldu ve onun kendi gücünden de çok şey götürdü bu büyüme. Her yanı büyüdü, elleri sarıldılar, kolları sarmaladılar, adını anmadığımız uzuvları adını anmadığımız işler yaptılar. Tüm uzuvları kendi başlarına hareket etmeye, kendi burunlarının dikine gitmeye başladılar. Her hareketinde, etrafındaki her şey o daha nasıl olduğunu anlayamadan, kendi isteğine bağlı olmaksızın kırılıp döküldüler. Her şeyden fazla büyüyen yanı ise mahkûm olmasına

neden olan uzvuydu, kara ormandan çıkıp gelen yanı yani. O yanı da kendi derdine düşmüş, kimseyi takmamaktaydı. Eğer birini dinlediği vardıysa da bu bilinmeyen biriydi. Dışarıdan biri. Tanımadığımız, bilinmeyen varlıklar ve kumanda sesleri. Bilinmeyen bir güç onu kendine doğru çekiyordu. Büyümek tehlikeliydi. Büyüyorsun ve kontrol edemediğin birinin ellerindesin ve ha bire bir şeyler yaptırıyor o sana. Peki ölüm emri ne zaman verilir?

Her şeyini kaybetti ve sınırın dışına itildi.

İşte o günden beri cenneti görmemişti. O üç odanın derinliğini, aslanlı mobilyaları, o mavi gölgeleri ve ateşler saçan şekilleri. Yaşamının sağda solda dolaşmaktan ibaret olduğu bölümünde ülkenin pek çok yerini görecekti. Beceriksiz biri de değildi üstelik, aksine epey işe yatkındı eli. Çatı onarırdı, sivri bir çatının nasıl örülüp bir araya getirileceğini bilirdi. Bina marangozluğu ve kiremit örücülüğü yaptığı dönemler olmuştu. Hiç kalfalık yapmamıştı ama pek çok iş gelirdi elinden. Hayır, beceriksiz olduğu söylenemezdi. Tek hatası diğer insanların yaptığı gibi kendini kontrol edememesiydi. Tıpkı diğerleri gibi onun da hiçbiri birbirine bağlı olmayan birtakım eylemlerde bulunduğu oluyordu. En sonunda denize açılmak durumunda kaldı, bu onun gibi kendini konrtol edemeyen birine verilebilecek son olanaktı.

Böylece kuzey denizlerini tanıdı, Baltık Denizi'ni ve Kuzey Denizi'ni. Artık orta yaşa gelmişti. Daha şimdiden yıpranmış haliyle en aşağıdan başladı hayata, yeniden başladı. İşe yeni başlamış oğlan çocukları için düşünülmüş azarlar, aşağılamalarla karşı karşıya kaldı. Küçüklü büyüklü gemilerde çalıştı; kömür gemilerinde, ahşap teknelerde, yük gemilerinde... Bremerhaven, Gdynia, Rostock, Kiel limanlarını tanıma fırsatını buldu ki bunlar insan uğultularıyla yüklü ve insana dair tüm iyilik ve kötülüklerin barındığı yerlerdi. Ama ne yazık ki kaybettiğinin farkına varmış bir insan için kaybedenlerin o sert dünyasında içgüdülerle sürüklenilebilecek sıcak çukurlar da bulunuyordu.

Orada kimse isim sormaz, hiç kimse birbirini tanımaz, dil anlaşılmazdır. Kimse birbirini hatırlamaz, kimse ne birini hatırla-

mak ne de birisi tarafından hatırlanmak ister. İşte o da bu limanlarda dolanıp duracak ve bulduğuyla yetinecekti. Gideceği yere ve eylemlerine karar veren tek güçse cinselliğiydi. Cinselliğin içinde barındırdığı masumiyet de bir nedendi bu durumuna. Aynı zamanda mahkûm edilmişliğini, sürgün edilmişliğini bir süreliğine de olsa unutturan bir eylem olması da önemli bir nedendi.

İnsan insanoğlunun her an öldürmeye hazır vahşi bir hayvan olduğunu biliyor olsa da cinselliğin isteği ve inancı sona ermiyordu. Böylece cinsellik, yaşayan bu insan vücudunun içinden sıcaklığı ve taşıdığı umutla birlikte köpürerek taşıp onun vücudu üzerinden hissedip tad alıyor ve görüyordu. O an için hem o, hem de cinselliği duruma hâkim olarak bu duyguyla hissedip, onunla tadların ayrımına varıp, onunla görebildikleri bu sıcak, masum vücudun başında göremedikleri birtakım düşünceleri de yaşadıklarının bilincindeydiler: Para, cinayet, bulaşıcı korkunç hastalıklar gibi düşünceler dönüp dolaşırdı bu başta. Ama vücut bir çocuktur, meslekteki koskoca on yıldan sonra dahi bu vücut bir çocuk gibi doğrudan karanlıkların içine dalabilir, sürekli ister ve oyun oynar. Ve bu, bağımlısı için özgürlüğün kutsal eylemi gibidir. Düğüm düğüm hareketler, iç içe geçmiş vücutlar, biri diğerinin içinde olmak durumudur cinsellik. Vücutların ikisi de hayatı emercesine çekerler birbirlerini içlerine. Besini, hayatın özünü çeker gibi hem o, hem de öteki vücut korkuyla ama aynı anda ışıldayan bir umutla her şeyin nasıl da akıp gittiğini, daha hızlı daha hızlı aktığını, erkeğin içeride nasıl boşaldığını, erkeğin vücudunun nasıl da ondan kopup gittiğini hissederler. Öylesine bir özgürlüktür ki yaşanan, insan bunu sonradan en değerli hazinesiymişçesine satışa çıkarabilir ya da bu durumun yokluğunda ona tekrar ulaşabilmek adına anıları çalıp sadece kendine de saklayabilir.

Her şey nasıl da yok sayılabilir, bu tuhaf ve giderek yükselen sıcaklık onu nasıl da kendinden koparır ve her şey birdenbire bilinmezliğe dönüşüverir. İçinden akseden bir heyelandır. Kendinden kopmuştur ve tıpkı bir martınınkine benzeyen tiz bir çığ-

lıkla tüm kötülüklerden arınır, özgürdür artık. Altında uzanan sıcak, titreşen toprak ıslak küçük kubbelere dönüşür. O ise uçuyordur. Ardından yere çakılır. Ardından birinin para alması gerekir. Bir başka seferinde şaşkınlıktan ağlayan biri vardır. Birisi sözler verir, çantasını karıştırır, elbiselerini toparlar ve ortalıktan kaybolur. Kadının yüzüne asla bakmaz. Polisler ona doğru yaklaşır. Rotterdam polisi, Kiel polisi, Gdynia, Malmö polisleri.

Oysa bir çocuktur daha. Ama ölçülemez çocukluğu çünkü habire büyüyordur. Tuhaflaşmış bir canavara dönüşmüştür. Güzel yüzünü kocaman kahverengi gözler süslüyordur. Bu koskocaman korkmuş hayvanın cinsiyetidir ona verilmiş insan vücudunu taşıyıp götüren. Her tarafı labirentlerle çepeçevredir, yollar daracıktır. Habire duvara toslar, çarpar, bir türlü bir çıkış yolu bulamaz. Çıkışlar dar, o ise o çıkışlara sığmayacak denli iridir. Böğürür, burnundan hızlı hızlı solur, tırnaklarıyla duvarı kazır, görüş alanında ıstıraptan başka bir şey olmayan o kocaman başını bir o yana bir bu yana savurur durur. En sonunda dönemeçlerden birinde bir el kendisine doğru uzanarak onu duvarların arasına yığılmış karanlığın içinden çekip alır. Yaralı, yorgun, tekrardan yola düşer. Yeniden. Yeniden yola düşer. Anlayacağınız gibi çok özel ve dağınık bir yaşamı olmuştur. Hapishane günleriyle eksik bir özgürlük arasında gidip gelmiştir bu yaşam. Ama bu sonuncusu bardağı taşıran damladır artık. İki yıl, dipsiz bir kuyuda geçirilen iki koca yıl. Artık hem o, hem de içgüdüleri kilit altına alınmıştır. Geleceği şehir hapishanesinin gecelerine teslim edilmiştir. Duvarlar yükseldikçe yükselir. Onun içinde barındırdıkları da yükselmektedir duvarlarla birlikte. Sanki o durgun, karanlık bataklık suyu bir güç tarafından yukarı doğru emiliyordur. Simsiyah sudan bir duvar günbatımının ışığıyla aydınlanarak bataklığın üzerinden, alev rengine bürünmüş göllerin üzerinden yükseliyor, üzerine doğru geliyordur. O ise, gölün üzerinde siyah bir adacıktır aslında.

Adam masada aynı pozisyonda oturmaya devam ediyordur. Her an yeni bir şeyin olabileceğinin bilincindedir. Çünkü her şey bir anda oluyordur. Işığın hücreye dolma anı, hücrenin yangın

rengine bürünmesi hep anlık olaylardır. Ve ışık geçer, güneş şimdi ufka inmiştir. Nasıl göründüğünü bilir güneşin çünkü duvarların ardını görmüştür. Hapishanenin düzlükte nasıl bir heybetle yükseldiğini de biliyordur. Şehrin ve göllerin uzak noktalarından dahi seçilebilecek denli yüksek olduğunu biliyordur. Kocaman gözlü hayvanın başı duvarlarda yansıyan ve kaybolmaya yüz tutmuş ışığa takılı kalmış bakışlarıyla öylece bakıyordur. 'Kaybolma, Güneş ne olur kaybolma' der gözleri.

Ama ışık hüzmesi kendisine takılı kalmış bakışlara aldırmadan duvarı aşacak ve dışarıda özgürlerin ülkesinde batacaktı. Işık an be an azalıyordu. O azaldıkça kırmızıları büyüyordu. Ve sonra tamamen kayboldu. Gece oldu. Kapının içeriden kilidi yoktu ve dışarıdan kilitlendiğinde sanki duvarla bir oluyordu. Sanki yaşamı oldum olası böyle olmuştu. Artık hiçbir çıkışı yoktu. Artık gecenin hâkimiyeti başlamıştı. Canavarın dışındaki herkes uykuya dalmıştı. Canavarın işiydi uyanık kalmak, dinlemek ve durumun tadını çıkarmak. Vücudunun tek arzusuysa sadece ve sadece uyumaktı. Basit bir uyku, doğal bir uykuydu istediği. Ama geceler hapishanelerde başka yerlerde olduğundan daha çok gecedirler. Ne kadar kapalıysan o kadar uyanıksındır ve bir o kadar vahşi.

Bu karanlık adam labirentin içinde oradan oraya savrulur ve ağır başını habire duvarlara vurur. Her yer kapalıdır, kilit altındadır adam. İnsanın ağzı, burnu duvarlara sürtünmekten parçalanmıştır, burnundan kanlar boşalır, sıcakta yürür, ıslak yerlerde yürür, elektiriğe çarpılmışçasına titremelerle sarsılır. Bedeni bu yapışkan soğuğun içinde humma nöbetlerine tutulmaktaysa evrenin yıldızlarla kaplı olmasının ne anlamı vardır? Her yer kilit altındadır, kapalıdır.

İçeride, karanlığın içinde bir hayvan duyularıyla aranarak nereye gittiğini bilmeden devinir ama duyuları onu yine de ışığa yönlendiriyordur. Hayvan perişandır, azmıştır, dopdoludur. Onunla dünyayı birbirinden ayıran sınırı ortadan kaldırırcasına kabuksuz, derisiz bir hayvandır bu ve hassas, ıslak duyu yüzeyi tüm acıları yeniden, yeni baştan doğurmakta, sonsuz acılar ve-

ren bir sarsıntı yaşıyordur. Henüz oluşmadıkları için boğazsız, dilsiz, sessiz-soluksuzdur duyuları. Ve bu yavaş yavaş ilerleyen yumuşak duyunun o sert kapalı yüzeylerle olan teması sınırı belli olmayan bir acının onu yaralayarak tersyüz etmesiyle sonuçlanacaktır. Sınırsa çok sonradan gelip onu bulacaktır. Onu geriye itecektir. Bu içeri tıkılmış duyu yumrusu karanlıkta ve sessizlikten bir duvarın içinde yok oluyor, sonsuzluğa karışıyordur.

Eriyip ardındaki ölüm duvarına karışmak üzeredir.

Bir süre sonra duvarla bir olmuş kapının üzerindeki gözetleme deliği açılacak ve irice bir yüz kocaman, araştıran gözlerle ona bakacaktır. Yüz, hiçbir şey söylemeyecektir. Sadece orada görünecek ve kıpırtısız bir ifadeyle kerevetin üzerinde uzanmış bağırana bakmakla yetinecektir. Kısa bir süre sonra yüz uzaklaşacak ve gözetleme deliğinin sürgüsü kapanmak üzere çekilecektir. Sessizlik tekrardan ortalığı kaplayacaktır. Başka hiçbir şey olmayacaktır. Her şey sonsuzluğa eşlenecektir.

Ama hangi ses sonsuzluktan söz etmez. Adam gecenin bir yarısında bir vınlamanın süzülerek yakınlaştığını duyumsar. Yağmur yağar. Yapraklar hareket eder ve fısıltılarla konuşur. Bir baykuşun boğuk sesi duyulur. Bir başka baykuş ona cevap verir. Adam sesini duyamasa da hapishanenin üçüncü katı üzerinde yükselen çatıda karanlıklar içinde, sesten yoksun seslerden oluşan bir denizin içinde yarasaların fırdöndüğünü bilir. Yağmur çerçevelere vurur. Bu süregiden hayat hangi sesleri içinde taşır? Hücrenin tam ortasında bir meleğin durarak 'Ayağa kalk. Hapishanenin kapıları kendi kendilerine parçalanacak ve sen buradan çıkıp gideceksin' dediğini kim söylemiştir?

Gece çok büyüktür, çok derindir.

Dünyanın gecesi denizdendi. Deniz kadını beşiğinde salladı. İçi boşalan rahmi karanlığı kanla böldü. Yaralıydı, yaralıydı.

Ve annesi kendisine göstermek üzere kaldırılan çocuğa baktı. Çocuğa ilişkin ilk izlenimi –ki bunu daha sonra hatırlamayacaktı– yumuşacık olduğuydu.

Sonra gölgeler ülkesinden sıyrılıp gelen bir çığlık duyuldu. Çığlık bitimsizdi. Anne yüzünü yastığına gömdü ve bir daha da çocuğa bakmadı. Hiçbir şey duymak ve görmek istemiyordu.

İstemedi de, istemedi.

Bakıcı kadın bembeyaz bir kundağa sarılmış simsiyah saçlı, iri bebeği yatağa uzattı. Kız bebek yatakta yatıyor ve kendisi gibi, olduğu gibi görünüyordu. Çoktan ölmüş, yok olmuş olması gereken o, orada capcanlı yatıyordu. Bir süre sonra o da çığlık atmaya başladı. Bu yeni doğanlar ülkesinden kurtulmak için atılan bir çığlıktı, doğmuş bulunmanın tutsaklığından kurtulmak için atılmış bir çığlık.

Anne uzun süre gözlerini açmadı. Tüm arzuları boşa çıkmış, değişen bir şey yoktu. Çocuk beyaza boyalı yatağında, bembeyaz kundağına sarılı yatmaya devam etti. Çığlığıysa tüm odayı doldurmuyordu. Onu dünyaya getiren kadınsa duyulur duyulmaz bir sesle 'Bunu cinler değiştirmiş' diyebildi. Bu, kendini savunmak adına bulabildiği en iyi bahaneydi. Evet, evet cinler çocuğunu kendi çocuklarıyla değiştirmiş olmalıydılar. Oysa bunun gerçekle uzaktan yakından alakası yoktu. Olmadığını bal gibi biliyordu kadın da. Tüm bu anlattıklarımı başından beri yaşayan o değil miydi? Başına ilk gelen şey, hiçbir gücün ona yardım edememiş olduğuydu ve başına gelmiş olan her şeyin sonucu da işte orada yatıyordu. Simsiyah saçlar ve karşı konulamaz bir yaşam direnci. Hatırlamak istemediğine benziyordu. Ama kadından da bir şeyler almıştı. Yani inkâr edilmesi olanaksızdı.

Ama yine de görmek istemedi gözleri. Unutulmuş olanları hatırlamak istemedi. Kendini bırakıverdi, hatta gömdü. Karanlık bir suya dönüştü ve uzaklara, çok uzaklara aktı, aktı. Simsiyah, simsiyahtı.

Yenidoğan gecenin bir yarısında uyanıverdi. Dışarıda yağan yağmur karanlığı dövmekte ve fısıltılarla konuşmaktaydı. Karanlığa düşen ışık hüzmelerinden birinde dans eden gece kelebek-

leri görünmekteydiler. Kadın yatağında doğruldu. Neredeydi? Kubbeli bir tavanın altında dizi dizi yatakların sıralı olduğu geniş bir salondu burası. Bu yarı karanlık koca oda adeta soluk almaktaydı. Tüm yatakların başuçlarında asılı olan gece lambalarından düşen ışık yataklarında uyuyan bedenleri aydınlatıyordu. Tüm yatakların ayakuçlarında birer de bebek yatağı bulunmaktaydı. Şaşkınlıkla yatağının ayakucuna doğru eğilerek baktı. Orada da yeni doğmuş bir bebek yatıyordu. Bebeğin gözleri açıktı, bakışları şeytani, karanlık, dipsizdiler. Çamurdandı gözleri ve kadının tüm yaşamı boyunca gördüğü en muhteşem bakışlara sahiptiler.

Tüm basit şeylerde olduğu gibi ışık yüklüydüler. Bir fincan, bir kaşık, bir lamba mesela. Gece kelebekleri gri ve ıslak ışıltılarıyla su bardağına doğru uçuşuyorlardı. Odanın tüm ışığı bardağın içindeki suya hapsolmuştu sanki, gece güneşi misali parlıyordu. Kadın sudan birkaç yudum aldı. Geçmiş geçmişte kalmıştı, her şey bir adım ileriye gitmiş, geçmişten çok farklı bir hale bürünmüştü.

Ancak tekrardan doğrularak bebek yatağına doğru bir göz attığında orada yatanın bir çocuk değil yabanıl bir sürüngen, kan emici korkunç bir hayvan olduğunu görecekti.

Elleriyle yüzünü kapadı ve bir çığlık koyverdi. Salona giren biri yatakta yatan çocuğu kaldırarak ona doğru getirdi ve çocuğu kadının göğsüne bıraktı. Çocuğun ağzı bir balığınkini andırıyordu.

Bu yabanıl hayvan çok aşağılarda bir yerlerden geliyor, kadını da o geldiği yere, suyun altına, karanlığın içine çekmek istiyordu.

Gecenin ilerleyen saatlerinde kadın çocukla yan yana uzanmış halde uykuya daldı. Geniş, esmer çocuk yüzü durgun ve yumuşaktı. Bebeğin vücudundan kadına doğru, karanlığa doğan güneşinkine benzer bir ısı yayılıyordu. Çocuğun gözleri aniden açılıverdiler. Anne nefesini tuttu. Bu yabanıl gözler kapkaranlıktılar. İçlerindeki karanlık kadına yönelmiş, kesintisiz bakıyordu. Bu gözlerin en dibinde görünmez bir güneş ışıldıyordu.

Peki o halde güneşi terk etmek niyeydi?

Karanlık şeyler insanın güneşe sırt çevirmesine neden olurlar. Karanlık şeyler insanın varolup olmadığını bilmediği (ama aslında varolan) şeyleri görmesine neden olur, onu yolu olmayan (tersine yollardan oluşan) yönlere doğru çekerler.

Kadınsa zaten hak ettiği saygıyı hiç görmemiş biriydi. Kapkaranlık düşünceleriyle yatağında oturmuş bunları düşünüyordu. Göğsünden aşağı yolunu kaybetmiş emici bir hayvan sarkıyor ve yorgun düşmüş haliyle memeyi emmeye uğraşıyordu. Salondaki diğer insanlar korku dolu gözlerle bu kapkara anne-çocuk fotoğrafına bakarak yeni doğmuşun uğradığı haksızlığı kavramaya çalışıyorlardı. Kız çocuğunun dünya yüzeyindeki ilk günü boğucu ve gri olacaktı. Zaman geçmek bilmiyordu, saatler durmuş gibiydiler. Ekşi süt kokusu, çocuk mızıltıları ve çığlıklarıyla yüklüydü salon. Emzirme işi ağırdı, yara bere içinde kalıyordu insan. Emici hayvan emdi, memeyi kavrayan ağzı acı veriyordu. Hayır, tüm bunlar oyun değildi elbet; bu küçük görünen ama yeraltı kadar güçlü olan yaratıkla, büyük olmasına büyük ama açılmış yaralar, sızılar içinde kıvranan arasındaki savaştı. Peki her şey bu denli hassas, ağır ve yaralıyken insan nasıl olur da unutabilirdi? Emici hayvan emdi, memeyi kavrayan ağız acı veriyordu. Camlar ardına kadar açıktılar. Korkunç bir sıcak vardı. Hava yapış yapış ve sisliydi. Dışarıda ısırganlar boy atıyordu. Pencereden dışarı, ağaçlara doğru bakıldığında gözleri kamaştıran bir ışık görünüyordu. Uzaklardaki gölün ışıltılarıydı göze çarpan. Gölün ortasında bir adacık vardı. Ölüm kokmaktaydı, ölümü anıştırmaktaydı. İnsanın iki ayrı yaşamı olabilir miydi? İnsan hem yaşayıp, hem de unutmayı ve hatırlamayı beraberinde taşıyamaz mıydı?

Ve bu zavallı emici hayvan arandı ve annesinin memesine yapıştı. Sanki kadının tüm varlığıydı emmek istediği, onu içine çekmekti niyeti. Ve kadın sanki kötülük taşıyan bir hayvanı taşımaktan taşlaşmış elleriyle tuttu kız çocuğunu, ona sanki simsiyah bir sürüngene bakar gibi baktı.

Ama aralarına başka anlar da girecekti.

Kız çocuğu ilk andan itibaren koskocaman bir gülücük, sevinç çığlığı olarak nitelendirilecek türdendi. Gerçi henüz sessizdi, nasıl oluyordu da insan bu izlenimi ediniyordu bilinmez ama bu özelliklere sahip olduğunu inkâr etmek de mümkün değildi. Bakıcılar, hemşire ve hatta doktor dahi kız çocuğunu gördüklerinde dudaklarına bir gülücük yerleşmesine engel olamamışlardı. En sonunda kendini o ana kadar tutmuş, duygularını bastırmış ve memeleri emzirmeden kaynaklı yaralarla kaplı olduğundan korkunç acı çeken anne dahi yüzüne indirdiği soğuk perdeyi kaldırarak gülmekten kendini alamayacaktı. Sakin hareketlerle mırıltılar çıkaran yaratığın yumuşacık saçlarla kaplı başını yüzüne dayadığında yüzüne yerleşen ifade öyle büyük bir mutluluğu yansıtıyordu ki, salonda bulunan diğerlerinin koyverdiği kahkahalardan adamakıllı bir gürültü oluşacaktı.

Ve gece, her gece yeniden inecekti.

Akşamüzeriydi. Akşam grileriyle ve sıcağıyla indi büyük salona. Bebek ağlamaları dindi. Her şey suskun, gri bir gizeme büründü. Kadın eğilip bebek yatağına göz attığında orada yine o yüzü, o diğer yüzü gördü. Öylesine kendine has çizgileri vardı ki bu yüzün görmemek abes olurdu. Kız çocuk, grileriyle inen akşamın ortasında yatağında uzanmış yatıyor ve kendi kendini ışıtıyordu. Yeryüzüne yuvarlanmış güneş gibiydi adeta, ulaşılması imkânsız yerlerde saklanan gizli bir inci tanesi gibi. Doğumun yedinci günündeyse hastanenin küçük kilisesinde vaftiz edildi. Hemşirelerden biri tutuyordu kızı. Annenin içindeki ses

'Derin bir çamura saplandım
dibi bucağı olmayan bir yerdeyim' diyordu.

Yaşam ve ölümün gücü elinde tutma mücadelesi başlamıştı.

Vaftizle aynı gün kadın hastaneden taburcu edildi. Kollarında güneşin kendisini taşıyordu. Doğum sonrası gücünü toplayamamıştı henüz, attığı her adımda hâlâ yaraları iyileşmemiş karnına sancılar saplanıyordu. Düşkünlerevi'ne gidecekti, bu-

nun için yazılmış bir kâğıt parçası taşıyordu cebinde. Peki onun aslında gitmek istediği yer neresiydi? Göl mü? Ya da neresi?

Demir kapıların arasından geçerek dışarı çıktı.Yolu takip ederek kanala dek yürüdü. O çok sıcak ve kuru ağustos günlerinden biriydi yine. Yol beyaz, geniş ve tozluydu. Kanaldaki suysa durgun ve karanlık. Güneş, sere serpe yaymıştı ışınlarını her yana. Karaağaçların kaba yaprakları ve kızılağaçların kararan nemli gövdelerinden taşan yeşilliğin üzerinden tüm azametiyle şehir hapishanesi yükseliyordu. Her şey içine kapanmış, sessizliğe bürünmüştü. Etraf toz kokuyordu. İnsan tozun o kupkuru tadını damağında hissediyordu. Kadın durdu. Durduğu yerde başını kaldırıp duvarların ardındaki yapıya baktı. Çocuk uyuyordu. Çocuğun ağırlığı giderek daha fazla hissedilir hale geliyordu. Kolları ağrıyordu. Çocuk onu sanki aşağı doğru çekmekteydi. Güneşin ışıklarıysa beyaz ve yakıcıydılar. Kadının, ardındaki yolun kenarından başlayan çimenlere gölgesi düşüyordu, yolun üzerineyse duvarın ve ardında yükselen binanın.

İçeriden hiç ses gelmiyordu, sanki hareket eden bir tek canlı yoktu içeride. Kadın bir ara düzensiz birtakım sesler, bir çeşit kumanda sesi işittiğini sandı. Ama o kadar uzaktan geliyordu ki sesler, o kadar belirsizdiler ki tüm bunları zihninde canlandırdığına kanaat getirdi sonunda. Ve böylece mezar sessizliği geri döndü, yeşillik o eski hareketsiz haline büründü ve bunaltıcı sıcakta yol üzerindeki yerini aldı tekrardan. Kapı devasa ve siyaha boyalıydı. Ne kimse kapıdan içeri giriyor, ne de dışarı çıkan oluyordu. Yol kendi halinde bomboş uzanıyor ve bastıran öğle sıcağında tozlu hali iyice göze batıyordu. Duvar dümdüz, lekesiz ve tek bir çatlaktan yoksun yükseliyordu. En tepede merkezi hapishane binasının demirle kaplanmış pencereleri sıra sıra dizili duruyor, simsiyah gözlere seyrediyorlardı şehri. Ortalıkta çıt çıkmıyordu.

Işığın üzerine düştüğü göl ne taraftaydı? Ölümün ışığının?

Yaprak yığınları, kanalın suları, her yan ışıl ışıldı. Kadın içeriye kapatılmış olanın gözleriyle görüyormuşçasına hücrelerin taa diplerini gördü. Göl ne tarafa düşüyordu? Yapraklar kapkaranlık

ışıdılar. Kupkuru uzanan yolda şimdi yeniden ısırganların kokusu duyuluyordu. Kadın kanal boyunca yürüdü. Simsiyah yol onu çekip götürdü. Yüksek, yaşlı söğütler hışırdadılar. Kız çocuğu sımsıkı sarılı olduğu kundakta hızlı hızlı nefes alarak, sıcacık bir uyku sürdü. Söğüt ağaçları giderek sıklaştılar. Hapishane binası artık kadının gerisinde kalmıştı, sol tarafında. Ağaçlar hışırtılarıyla kadının etrafını sardılar. Kanal yolunun bir patikaya dönüştüğü noktada fundalıklar, çayırlık alan ve sazlıkların yükseldiği bataklık araziler başlıyor, şehir bu noktada sonlanıyordu. Gölün ışığı çamur ormanının üzerine vuruyor, yaprakların arasından görünen göl yüzeyi güneşe ayna tutuyordu. Burada her şey son derece dingindi, hiçbir ses duyulmuyordu ve şehir kadının çok uzağında kalmıştı. Kanalın üzerine yıkılan bir ağaç orada bir köprü oluşturmuştu. Kadın o yana doğru yürüyerek ağacın gövdesinden oluşan köprünün üzerine çıktı. Anne ve çocuğun tepelerinde ağaç dallarından dokunmuş bir örtü hareket ediyordu. Işık örtüyü oradan buradan deliyor, aşağılarda oluşan siyah gökyüzünü aydınlatıyordu.

Suyun yüzeyindeki halkacıklar ve uçuşan sivrisinekler ateş rengine bürünmüşlerdi. Çocuk birden sıçrayarak ağlamaya başladı. Anne bulunduğu yerden çimenlere doğru yürüdü ve su kıyısında bir yere oturdu. Isırganlarsa boy atmaya devam ettiler. Kuru, karanlık bir koku sarmıştı ortalığı. Kadın bulüzünün önünü açarak bebeği göğsüne dayadı. Bebek daha şimdiden kendi yörüngesine oturmuş bir gezegen gibiydi, o yaralandı mı sanki yeryüzündeki her şey yara alıyordu. Tepelerinde yükselen karanlık ağaçtan örtü ve kara gövdeleriyle ağaçlar kendi karanlıklarında salındılar. Yeryüzüne düşmüş gökyüzü de salındı. Bebek birdenbire annesinin memesini bırakarak pür dikkat etrafını dinlemeye başladı. Islak dudaklar ışıldadılar. Kahverengiye çalan gözkapakları koyu renkli incecik damarlarla kaplıydılar. Tepesindeki yumuşak titrek derinin altındaki henüz birbirinden ayrışmamış resimler taşıyan ve bir dokunuş yakınlığındaki beyni koyu renkli bir bez parçasına benzeyen bir tutam saçla kaplıydı.

Bir ışık hüzmesi düştü suya, göz alıcıydı. Suyun yüzeyi ışık titreşimlerinden geçit vermez bir katmana dönüştü. O an göz hizasındaki her şey dönmeye ve parıltılar saçmaya başladı. Her şey daha bir hızla döndü sonra ve daha da çok parıldadı ve hatta yandı. Kadın karanlık sulara çevirdi gözlerini. Kanalın suyu son derece durgun olmasına karşın insan suyun bir akıntıyı, bir dansı devam ettirdiği duygusuna kapılıyordu. Kadın çocuğun yüzüne baktı. Çocuğun gözleri de aynı durgunlukla bakmaktaydılar. Henüz göz göze gelememekte, cevap verememekteydi bu gözler, sadece vardılar. Kadın sonra çocuğun suya yansıyan yüzüne baktı, oradan, suyun altından kendisine bakan gözlerini gördü. Sonuna dek açılmış gözlerin hem içine hem de dışına doğru akıyordu kahverengi sular. Kırmızı renkli battaniyenin kenarları suyun akıntısında dalgalanıyordu.

Çok güzel bir gündü. Ağustos sonu için fazla sıcaktı ama burada ağaçların arasında ferahlayabiliyordu insan. Yapraklar ve fundalıklar artık yazın sonunu anıştıran kokular yayıyordu. Etraf hâlâ çok yeşildi. Her şey yaşam yüklü ama durgundu. Yapraklar ve fundalıklar üzerinden gözüken gölün ışığı yakında bir yerlerde miydi? Belki de hâlâ çok uzaklardaydı. Ama o da tıpkı güneş gibi insanın gözünü kamaştırıyordu. Güçlü, beyaz, puslu bir ışık güneşi içine çekmiş ve şimdi güneşten aldığı güçle her şeyi delip geçiyordu. Bu gidiş nereyeydi, nerede bir son bulacaktı?

Ağaçlar ışığın gücüyle soluklandılar.

Tabii ya bu ağaçlar yaşıyorlar, onların da ruhları var. Tutsak edildikleri içinse habire, habire çığlık atıyorlar.

Kadının oturduğu yerde çok yaşlı ve heybetli bir söğüt ağacı vardı. Ağacın bir yanı yarılarak ikiye bölünmüştü. Belki de bir fırtınaydı söğüdü çatırtılarla bölerek şimdi kanalın üzerine köprü olan yarısını deviren. Ağaç bu bölünen kısmından yeni bir gövde vermişti. Yepyeni bir ağacın filizi. Eskisine oranla çok daha güçlüydü bu yeni gövde. Söğüt ağacı ince ışıklı örgüler oluşturan yapraklarıyla gümüşi çıtırtılar çıkarıyordu. Güneşe uzanan taç yapraklarıysa göğü bıçak gibi deliyordu. Kadın ve çocuk söğüdün gövdesine yakın bir yerde, ısırganların kıyısındaki

gölgeli çimenliğin üzerinde oturuyorlardı. Etrafa çürümeye yüz tutmuş yaralı ağaçların kokusu yayılmıştı. Eski ve yeni ağacın gövdeleri aynı yaşamın taşıyıcısıydılar. Bu varlık, gövdesini saran gri çizgileri ve yakınma sesleriyle dallarını birbirine sürtüyordu. Dilsiz bir varlığın serzenişleriydi bunlar. Birbirine dolanmış taç yapraklarıyla söğütler, ısırgan otları, çimenler, suyun üzerinde vızıltılarıyla güneşten bir bulut oluşturan sivrisinekler, ışığın kendisi, suyun kendisi, her şey ama her şey birbirine yabancı bir bütünlük oluşturuyor ve patlayarak çoğalan, gülen, duyulmaz seslerle ağlayan, sessiz çığlıklar atan varlıklarına katmak istiyordu kadını da.

Kadın çocuğu toprağa uzattı ve üzerindekileri çıkarttı. Çocuk şimdi elbiselerinden sıyrılmış, koyu renkli bir balık misali yatıyordu çimden örtünün üzerinde. Kadın ellerini ağır ağır ona doğru uzattı ve elleriyle çocuğun boynunu kavradı. Böylece her şey başlangıçtaki duruma dönecekti.

Ama o anda hissetti ki, o hiçbir şey ona dünyanın bütününden bile daha ağır gelecekti.

Ve ani bir refleksle göğsünü şişirerek, yüzeye yaklaştıkça ağırlığını hissettiren sudan ve vücudunu saran yosunlardan kurtulmak istercesine çırpınarak dipten kurtulmak, suyun yüzüne ulaşmak amacındaymışcasına çabaladı. Çırılçıplak, örtülerinden sıyrılmış bebeği göğsüne bastırdı ve o anda artık derinliklerden kurtulduğunun, suyun yüzeyine ulaştığının farkına vardı. Birdenbire ışığa boğuldu. Sıcak, çıplak ve mırıltılarla konuşan çocuğu iyice, sımsıkı bastırdı vücuduna. Sanki bir kuyudan çıkmış, bir kapıdan geçmişti ve şu anda attığı bu adım ikisinin de yaşama doğru attıkları ilk adım olacaktı.

Kadın tüm öğleden sonrayı bebeği sıkı sıkı göğsüne bastırmış halde çimenlerin üzerinde, ısırganların kıyısında otururak geçirdi. Suyun içindeki ışıklar kâh görünüp kâh kayboldular. Ateşli pırıltılar bir güçlenip bir zayıfladılar. Bebek uyanıp sızlandıkça kadın memesini çıkarıp bebeğe verdi. Hayat tek bir noktaya kilitlenmiş, bunun dışındaki her şey titreşimlere, ışıklara teslim olmuştu. Bir dolu titreşen, çözülüp dağılan ışıltı hızlı

akıntılarla kadını içine doğru çekmekteydi. Güneş ve gölgeler de aynı oyunu oynuyorlardı.

Tüm bu döngünün sakinleşip netleşmesi için akşamı beklemek gerekecekti. Güneş artık ağaçların ardında kaybolmuş, etraf sessizliğe bürünmüştü. Kadını bir üşüme aldı, acıktığını hissetti. Eğer hayatta kalmak istiyorlarsa bir şeyler yapması gerekiyordu. Bebeği özenle battaniyeye dolayıp ayağa kalktı. Ve şehre doğru yürümeye başladı. Kısa bir süre sonra ise kendini hapishanenin önünde buluverdi. Günbatımıydı. Binanın cephesi akşam kızıllığının akışkan ışıklarına teslim olmuştu. Kadın duvarın dibine kadar ilerledi. Tıpkı yaşayan bir gövde gibi sımsıcaktı. Kadın yanaklarını, ağzını, çenesini sürttü duvara. Çocuk ağlamaya başladı. Kadın bedenini yapıştırdı duvara. Duvar, o tutunacak yeri olmayan sonsuz düzlüğüyle kadının üzerine yürüdü. Hapishaneden çıt çıkmıyordu, ortalığı ölüm sessizliği kaplamıştı. Ama daha önce de söylediğim gibi çok uzaklardan belki çığlık, belki kapanan kapıların sesi olabileceği varsayılabilecek, hayalle gerçek arası birtakım seslerin geldiği doğruydu. Bu sesler yaprakların o zayıf akşam hışırtılarına karışacak, kanalın suyunun belli belirsiz solumasıyla birlikte sessizlik içinde barındırdığı devinimi saklayacaktı.

Ve kadın çocuğu kucağında, tıkabasa doldurulmuş çantası elinde şehre doğru yürüdü. Bu şehirde gelecek birkaç on yılını geçirecekti. Ama şehir kadının beyninde çizdiği resme hiç de uygun değildi. Bir kere güzel değildi. Üstelik kirliydi. Geçtiği yer sanayi bölgesiydi. Suskun pencereler akşam güneşini aksettiriyordu. Evlerin arasından ışıltılarıyla ve çağrılarıyla bir tehdit gibi uzanan dere görünüyordu.

Güneş battı. Ortalık kararınca şehir sanki büyümüş, kocaman olmuştu. Caddeler boş ve sessizdiler. Kadının kendi ayak seslerinden başka hiçbir ses duyulmuyordu ortalıkta. Kadın bir köşeyi dönüp sokak lambalarını yakan ışıkçıyla karşılaştığı ana kadar hiçbir canlı yaratık görmedi. O zamanlar sokak ışıkları bu iş için

yaratılmış olduğuna kanaat getirmiş bir ihtiyar tarafından elle yakılıyordu. Adam asaya benzer çakmağıyla fitili ateşliyor, birdenbire parlayan ateşle birlikte ışık adamın bomboş ifadeli, yıpranmış yüzüne düşüyordu. Bu aniden parlayıveren ışık hüzmesinin içinde kadın adamın gözlerinin oyulmuş gibi göründüklerini farketti. Korkunun yarattığı bir çığlık boğazına sıkışıverdi. Adam kadının olduğu tarafa doğru yürüdü, şehrin hizmetlisiydi adam. Bu adam kum adam olmalıydı, hani o çocukların gözlerine kum atıp onları kör eden adam, hani o makinelere kum atıp onların tıkanmasına neden olan adam. Korkudan neredeyse donmuş kalmış bir halde çocuğun yüzünü göğsüne gömerek koşmaya çalıştı. Arkasından gelen kimdi? Aslında günahıydı onu takip eden. Bacakları ağırlaşmış, neredeyse hareket edemez hale gelmişlerdi. Sanki bir hayalin içine doğru atmaktaydılar adımlarını, dipsiz ağır kumların arasından çıkamadan atılan adımlardı bunlar.

Çocuk tehlikedeydi ve bu kadının suçuydu, çünkü her şey kadının yüzünden olmuştu. Boş sokaklar, ürkütücü ışıklar, ışıkların ardındaki o korku verici karanlık... Sanki bir şey dereden çıkmış, peşinden geliyordu. Uzun bir süre sessiz bağırışları içinde taşıyarak çocuğun yüzünü kendi yüzüne, minik yanağı kendi sert yanağına bastırmış halde bu yabancı şehirde, bu yabancı dünyada ilerledi durdu. Çatıların ardında sönmüş bir dağ gibi yükselen kilise göze çarpıyordu. Her şey ama her şey yabancıydı ona. Kanaldan yükselen çamur ve lağım kokularının arasından göllerin üzerine nefesini veren yakın kıyıların ve denizin artık kıpırtısız duran dev sazlıkların ve gece inmiş sokakların derinliklerine işleyen tuzlu kokusu da çarpıyordu ara sıra insanın yüzüne.

Tüm sokaklar karanlığın içinde erimişti. İnsana hem sonsuzluğa uzandıkları, hem de bir adım sonra sona erecekleri duygusunu veren bir labirente dönüştürmüştü gece onları.

Evet, buydu yeni yaşamı.

Bir süre sonra kendini diğer evsizlerle birlikte istasyonun arkasındaki Düşkünlerevi'nin önünde yemek kuyruğuna girmiş beklerken buldu. Tepedeki lambadan insan yüzlerine keskin bir

ışık düşüyordu. Sıra çok ağır ilerliyordu. Düşkünlerevi tıka basa doluydu. Ara bir mevsimdeydiler, ne hasat zamanıydı ne de gerçek anlamda sonbahar. Sonbaharın ilerleyen dönemlerinde saman ve patates toplama işi yaygınlaşırdı ama bu yıl öyle olmayacaktı, hiç öyle olmayacaktı. Dışarısı iyiden iyiye kararmıştı. Perdesiz pencerelerden dışarıdaki kanalda akıntıya kapılmış giden yaprakların üzerine düşmüş akşam ışıkları görünüyordu. Renksiz bir insan yığını uzun masaya yanaşmış yiyecek bir şeyler tıkınmaktaydılar. Yapayalnız, iki büklüm olmuş insanlar. Önce ülkenin bir yerlerinden sökülüp atılmış, sonra her yerden silinip atılmış insanların artık içlerine yerleşmişti itilmişlik. Başlangıçta herkes birbirinden uzak duruyordu. Sonra alan darlığı yüzünden birbirlerine yaklaşarak sıkış tepiş bir hal aldılar. Ardından kendilerini çöplüğün dibine gömercesine gömüldüler kalabalığın içine. Sanki birileri tarafından görülmekten korkuyorlardı. Belki de kendi cesetlerini görmekten duydukları korkuydu onları bunu yapmaya iten. Aralarında ailecek gelmiş olanlar da vardı ama onlar dahi konuşmuyorlardı birbirleriyle.

Hepsinden tuhafı tümünün de işsizliğin ülkenin dört bir yanını kasıp kavurduğunu biliyor olmasıydı. Her taraf işsiz insanla doluydu fakat bu insanların her biri kendilerini ayrı ayrı çok yalnız hissediyorlardı. Suçluluk duygusu sanki bir örtü gibi serilmişti üzerlerine. Sanki utanç verici bir hastalık onları o normal, zenginlik taşan yaşamdan koparıp ayırmıştı. Pek çoğu başını öte tarafa çeviriyor ve asla birbirlerinin yüzüne bakmıyordu. Konuşmuyorlardı. Sanki diğerinin orada olduğunu ve kendisini gördüğünü bilmek istemez gibi davranıyorlardı. İşte bu yüzdendi ağızlardan sözcüklerin dökülmeyişi. Duyulanlarsa tabana sürtünen ayak, tabaklara çarpan kaşık, öksürme, boğaz temizleme, ağız şapırdatma sesleriydi. Kelimelere hayat veren sesler değildi bunlar. Tenceredeki çorbanın ağızdaki şapırtıları metaldendi, tabak-kaşık sesleri de. Yeni bir hayat başlıyordu. Bu oradan oraya sürüklenen insan yığını, bu gri yumru, toplum tarafından silkelenip atılmıştı, bu anlamda çöpten farklı değildi diğerlerinin gözündeki yerleri.

Onları etrafa ve daha da uzağa sürükleyen şey özel bir şekilde hareket ediyor olmalarıydı. Buydu onları bir araya getiren, erkek, kadın, yaşlı, genç ve hatta çocuk. Evet ya, bu hayata dahil çocuklar da vardı aralarında. Aşağılara doğru, emilircesine yapılan ağır edimli hareketler. Vücutlar eriyor, elbiseler parçalanıyordu. Yaşamın onlara getirisi ağır ağır batmaktı. Yıllar yılı da böyle devam edecekti bu batış. Bu ağır ağır, döne döne batma durumu; bu son kararı verilmemiş aşağılara akan döngü, dünyayı suyun karanlığı ve ışıkları arasından bu ağır akışlı derenin derinliklerine çekerek, yıldan yıla yükselen çamura gömme durumuydu aslında. Ve yeniden uyku salonu. Sızlanmalar, gıcırtılar, horlamalar, etrafı kollayan çocuk ağlamaları. Yatakların metalik sesli şarkıları ve kötü ve iyi rüyalar arasında dönüp duran vücutlar. Ama tüm bu seslere rağmen karanlığın derinliklerine sessizlik hâkimdir. Gümüşi bir karanlıktır bu. Her şey yaşanıp bittiğinde gelen sessizliktir.

Kadın gece yarısı birdenbire sıçradı. Çocuk yanı başında nemli ve sıcak vücuduyla yatıyordu. Horlama sesleri yayılmıştı etrafa. Kadınınsa çoktandır unutulmuş bir çığlığı barındıran ağzı hâlâ açıktı. Çığlık rüyasına girmiş ve dört bir yandan üzerine saldırmıştı. Kadın sudaydı. Bir şey, evet bir şey bacaklarından vücudunun üst kısmına doğru tırmanıyordu. Sonra kavradı onu o şey. Kadın kendini kurtaramıyordu. Şey kadını aşağılara doğru çekiyordu. Ağır hareketli, ağır cüsseliydi. Ağırdı, çok ağırdı. Kadın bir türlü kendini çekip kurtaramıyordu. Artık başını suyun yüzünde tutmayı da beceremiyordu üstelik. Simsiyah su burnuna, ağzına, boğazına doluyordu. Kadın apansız uyandı ama duyulmaz sesler her yandan saldırmaya devam ettiler.

Salon demirden ranzalarla doluydu. Tabandan tavana, uyuyan vücutları taşıyan demir kafesler gibiydi sıralanmış ranzalar. Islıkvâri, hırıltılı, çeşit çeşit horlamalar, nefes alıp vermeler, açık ağızlardan, dar burun deliklerinden, sonuna dek açılmış koyu renkli burun deliklerinden, geriye düşmüş başlardan, uyku cadısının ayaklarının altına alıp çiğnediği göğüs kafeslerinden yük-

seliyordu. Sokak lambasından sızan ışığın böldüğü karanlıkta kaç yüz seçilebiliyordu? Yüzler, yüzler. Bulüzünün düğmelerini açarak çocuğa meme verdi. Bu yabancı, küçük, hayvani ağız uykusunun içinde göğüs ucunu bulup duraksamadan emmeye başladı. Anne bu insanlarla dolu, ışıkların sızdığı karanlık odada uzandığı yerden tavana doğru bakıyordu. Onlara ne olacaktı? Bir çıkış yolu bulabilecekler miydi?

Ama korku gerekirse insanı yükseklere de uçurabilir. Doğru yönde atılmış ilk adım iki gün sonra en azından yaşayacak bir ev bulmuş olmalarıydı. Aslında buna ev de denilemezdi ya. Yaşlı bir kadının yanında yaşayacaklardı. Kadının evi giriş katında, kapısı bahçeye açılan, uzun bir koridor üzerinde uzanan bir oda ve bir mutfaktan ibaretti. Eskiden düşkünlerevi olan bina sonradan bölünerek küçük dairelere dönüştürülmüştü. Anne ve çocuk ısıtması dahi olmaya odada yaşayacaklardı. Yaşlı kadın da ocağın bulunduğu mutfakta kalacak ve aradaki kapıyı açık bırakacaktı. Böyle anlaşmışlardı anlaşmasına ama kadın ocağı hemen hemen hiç yakmıyordu. Aslına bakılırsa kadının neyle yaşadığını anlamak da çok zordu. Günlerini soğuk ocağın başında oturarak geçiren, ara sıra bir ilahi okumak veya bir haç şarkısı söylemek için sesini yükseltmekten başka bir şey yapmayan kadının yiyecek ve yakacak parasını nereden bulduğunu anlamak mümkün değildi. Bunun dışında yaptığı başka bir şey de yoktu zaten. Sanki bir zamanlar çok büyük bir yanlış yapmış ve bir daha da kendi başına hiçbir şey yapmamaya yemin etmiş gibiydi. Her neyse, artık kira geliri vardı. Üstelik ilk başlarda çocuğu düşürmek korkusu yüzünden pek bir şey yapmasa da sonraları annesi ekmek parası peşinde koşmak zorunda olan çocuğa bakmak konusunda pek hevesli bir hale gelecekti.

O yıl hiç de kolay geçmedi.

Vah vah... Taşradaki kafeslerden, toprak-hayvan-insan zincirinden oluşan hayatı ardında bırakan kadının 1930'ların İsveç'inde içine düştüğü hayat insanın başını döndüren acılarla dolu kara bir deliği andıracaktı. İşsizliğin ortalığı kasıp kavurduğu yıllardı bunlar. Döngü ölümün döngüsüydü. Döngü ölümün adını

sayıklayıp duruyordu. Başka hiç kimsenin iş bulamadığı bu koşullarda insan nasıl olurdu da kendisi için iş umabilirdi?

Tabii, insan her şeyi zamana bırakabilirdi, gelecek yok diyebilirdi. Ufuk yok. Çıkışı olmayan bir çembere hapsolmuştu. Tabii ki insan her şeyi akışına bırakan biri olmayı da kabullenebilirdi.

Ama insanın çocuğu varsa, böyle davranması imkânsızlaşıyordu. İnsanın çocuğu varsa yollara düşmesi de bir zorunluluğa dönüşüyordu.

Ve kadın sabah alacasında kalkarak İşçi Bulma Kurumu'nun önünde sıraya girdi. Daha açılışa bir saat olmasına rağmen kurumun önü tıklım tıklımdı. Buza kesmiş sabah alacası üzerlerinde ışıdı. Pırıl pırıl bir sonbahar sabahıydı üzerlerine ışıyan. Herkes için zor zamanlardı. Ağır dönemler. İnsan sadece yaşadığı günü düşünebilirdi. Tüm bunların dışında hayatı zorlaştıran başka şeyler de vardı üstelik. Uzak taşradan gelmiş, daha önce asla bir kadrolu işte çalışmamış, sadece köy hayatına dair işlerle uğraşmış ve tüm bunlara ek olarak yeni doğum yapmış, üstelik evlenmemiş bir kadından söz ediyorum. Durumunu saklamasıysa söz konusu bile edilemezdi: Habire süt akıyordu memelerinden. Artık sadece kendi duyularını doyurmak için takmaya devam ettiği perde halkasından yüzüğünü ise hiç kimsenin ciddiye aldığı yoktu. En basit deyimiyle iş olanakları sanki tükenmişti. Kadın sonunda mutfak önlerini mekân tuttu. Kapı kapı dolaştı. Bazen bir dilim ekmek, bazen birkaç bozukluk, çoğu zamansa hiçbir şeydi bulabildiği. Ama en sonunda çaldığı kapılardan birinde işlere yardım etmesi önerildi. Yer silme, merdiven temizliği, çamaşır. Ne olursa. Aylar boyunca bu türden geçici işler bir şekilde birbirini takip etti. Bir süre sonra İşçi Bulma Kurumu'na da işler gelmeye başladı. Karpalund'daki meralarda bir haftalık iş buldu. Kızı da bir sepete yerleştirerek beraberinde götürdü. Farklı temizlik işleri buldu sonra. Hastanedeki çamaşırhanelerde birkaç gün çalıştı. Kar kürüdü. Ocak ayında caddedeki buzları kırdı. Ama araya hiçbir sonuç alınamadan beklenen haftalar da girdi. Ordu mutfağında çalıştı. Ve tüm günleri kapı diplerinde geçti. Bu onun için gerçekdışı, akıl almaz bir durumdu.

Sanki kapı kapı gezen o değildi. Ama çocuk dediğin çığlık atan köküdür insanın. İnsanın çocuğu varsa, istese de istemese de yollara düşmesi zorunludur. Bir iyi, bir kötü, her şey geçiciydi.

Evet, geçiciydi. Bir gün ötekine benzemiyordu, gelecek yoktu. Çalışarak hayatta kalmak zorunda olan türe dahildi o. Çalışmak hayatı idame ettirmekten başka bir duygu vermiyordu ama yaşanacak başka günleri de olacaktı.

Yanlış türe dahildi kadın. Bu türe dahil olmasıysa kendi suçuydu. Onun kötülüğü, onun taşıdığı bir hastalıktan kaynaklanıyordu belli ki her şey. O türden bir insan işte, araz taşıyan. Ve üstelik bu özel bir arazdı, kendinden menkuldü. Bir utançtı bu ve kendine maruz kalana da kötülük bulaştırıyordu. Öyle günler geldi ki hayat tekne diplerinde yatıp kalkan insanlarınkinden bir nebze daha iyi algılandı. Yün fabrikasının arkasındaki derede kışın kıyıya çekilen teknelerin altında pek çok düşkün insan yaşıyordu. Bunlar etrafta dolanıp belki bir, belki de beş öreye çalıntı ayakkabı bağı satıyor, boğazlarına kadar battıkları pisliği soluyorlardı. Orada, aşağılarda geçim şekli ağza dahi alınmayacak biçimlerden oluşuyor, sadece göz yumarak hayatta kalınabiliyordu.

Evet, öteki türün yürüttüğü gerçek işler de bunlardı.

Sırada bekleyip ağırlığını bir ayağından diğerlerine geçirenlerin arzusu kadrolu bir işken, içeriden 'Hammar'a ot yolmaya iki kişi' veya 'Beş günlüğüne iki kadın yem yıkayıcısı' sesi yükseldiğinde yok oluyordu rüyalar. Çok zordu. Gerçek bir iş, adı 'geçici yardım' 'birinin yerine çalışma' 'sezonluk iş' ya da 'kampanya işi' olmayan bir işti hayali. Değirmende, yün ya da triko fabrikasında, pamuk işliklerinde, kâğıt fabrikasında ya da peksimet fabrikasında, süt işletmelerinde, şarküteride, kesimhanede ve hatta hayvan kadavralarının gübreye dönüştürüldüğü kemik unu fabrikasında. Fabrika işinin ardında genele dahil olmak vardı. Eğer fabrikada çalışıyorsan genele dahilsindir, işin içindesindir. Dışarıda değilsindir. Görünmez şeflerden en aşağıdaki çırak kızlara kadar herkes aynı bütünlüğün yansımasıdır. İnsan işin içindedir. Yeni bir yüzün olur. Fabrikadan birisindir artık. Bir yeterlilik türüdür bu. İçine dahil olduğun yeni hayatın getirdiği bir durum-

dur. Artık dışarıdan bakmazsın hayata. İnsan üsttekilerin, zenginlerin tarafındadır artık.

Gelip geçicilikler.

Ama çocuk insanın çığlık atan köküdür.

Bağırtı. Yaşam! Yaşam!

Geçicilikler bir örgüdür, toprağın soluduğu ve sulandığı köklerden bir örgü.

Ve sonbahar geçti, kış geldi. Anne ve çocuk yaşadılar, yaşamamaya dair hiçbir düşünceleri yoktu. Kadın bu aralar hapishaneyi aklına getirmiyordu.

Ve kadın akşam alacasında geldiğinde, o uzun ve yorucu günün ardından ilk kez oturabiliyordu bir yere. O anlarda giderek kararan bu odadan mağarada, kız çocuğu kucağında olduğu halde otururdu sadece. Ve dünyanın içini görürdü, dünyanın düşüncelerini, kalbini duyumsardı. Kirden taşlaşmış çorapları, paramparça ayakkabıları ya da iş terlikleriyle üzerinde yürüdüğü dünyaydı bu dünya. Dünyanın böyle bir yüzü vardı, pırıltılı karanlık suların bakışına benzer bir yüzü.

Ve kutsal beden dünyayı taşıyordu.

Dünya henüz küçüktü. Kadın hassaslaşmış memelerini onun ağzına dayıyor, onu yıkıyor, giydiriyor, sallıyor, şarkı söylüyor, konuşuyor, ısıtıyor, okşuyor ve ıslak ekmek parçalarıyla besliyordu onu. Dünyanın geniş karanlık yüzüyse doğrudan içine bakıyordu. Yetişkin varlık patlamaya hazır bir yumru halinde bu tohumun içinde yatıyordu. İçerideki yaratık güçlenerek büyütecekti dünyayı. Kollar, karın, bacaklar, cinsiyeti ve başı çerçevesini doldurduncaya kadar büyüyecek, işte güneş ancak o zaman dönecekti.

Kutsal bedeni elektrik yüklü halkacıklardan oluşan ışıklarla doluydu. Ama başı esmer ve ağırdı.

Ve kadın her şeyin üstesinden gelebileceğini hissediyordu. Kız çocuğu tüm tehlikelere karşı koruma altındaydı. Kadının yaşamının üzerine bir güneş doğmuştu. Bu koyu renkli, sıcak ışık hüzmesi oyunlar oynuyor ve tüm karanlıkları ışığıyla aydınlatıyordu.

Ve kış geldi. Göller buz tuttu, yolları buz kapladı. Hayatını suya dair işlerle idame ettirenlerin parmakları şişti, çatlaklarla kaplandı. Tırnakları yarıldı, tırnak dipleri yaralarla doldu. Kadın çamaşır yıkıyordu. Buz kırıyor, yollara biriken karı temizliyordu ve mevsim kıştı. Buzların ve soğuktan takır takır olmuş sazlıkların ardındaysa hapishane yükseliyordu. Ama kadın orayı düşünmüyordu artık. Geçmiş geçmişti, yoktu artık.

Ve kız çocuk dediğim gibi etrafına ışık saçan türden bir çocuktu. Vücudu, ruhu, gözleri, ağzı, elleri, ayakları. Her yanı ışıltılar saçıyor, fıkırdıyor, etrafını aydınlatıyordu. Bu minik vücudun tümü bir tek ve çok güçlü bir mutluluk kasından oluşuyordu sanki. Kucağa alındığında kendini bir o yana bir bu yana atıyor, kahkahadan kırılıyordu. Acayip gıdıklanıyordu. Annesi elbiselerini değiştirmek için üzerini çıkardığında, el va ayaklarını dümdüz uzatıyor, karnı keyiften yay gibi geriliyordu. Bir sepetten ibaretti yatağı. Nefesi odanın soğuğundan bembeyaz çıkıyordu. Burnu ve elleri soğuktan kıpkırmızı olmuştu ama bu, soğuğun ona dokunduğu anlamına gelmiyordu.

Sonra güneşi taşıyan bahar geldi. Kız çocuk, çocuk hassasiyetiyle dünyasının hesabını yaptı. Annesi, ev sahibi, beslendiği fincan ve kedi. Ona yönelik tüm seslenmelere tek ya da iki heceli seslerden oluşan bir cevap veriyor, tepkiyi görmek için bir an bekliyor ve sonunda yüzünde kocaman bir gülücük patlayıveriyordu. Çocuk dünyaya seslendi, o da çocuğa cevap verdi. Annesi yanında oturarak meraklı gözlerle çocuğunu izledi. Çocuk başka bir dünyanın, ışıldayan, seslenen, yaşayan bir dünyanın varlığının işaretiydi. Bu dünyada camı tıklatan kuşa, 'kuş' diye seslenliyordu. Yaşam dolu kuş gözleri de bu sese cevap veriyordu. Kuşun hareketleri yuvarlak gözkapaklarına yansıyınca, gaga pencereye daha hızlı vurmaya başlıyor, kuş bir yandan camı çerçeveye bağlayan macunu yerken, bir yandan da çocuğa işaretler veriyordu.

Kış güneşi begonyaların arasından süzüldüğünde (Ev sahibesi için çiçekler yemekten daha önemliydiler) kırmızı ve kalın yapraklı çiçekler kana kesti. Nabzı atan ve ışıltılar saçan yuvarlak

yapraklardan güçlü, çığlıklı kokular yükseldi. Ocağın üzerinde duran parlak sırtlı tencere de yansıtıyordu günışığını, su bardağıysa gökkuşağını! Ocağın üzerine kurutulmak üzere asılmış bezlerden sert ve burnu ısıran bir koku yükseliyordu. Her şey güçlüydü, her şey yaşıyordu.

Anne şaşkın gözlerle baktı kızına. Bakışlarında bir tür rahatlama da seziliyordu. Böyle de olabiliyordu demek. Hayat böyle bir şeydi, bu kadar basitti aslında!

Bir şekliyle cenneti yaşayabiliyordu insan.

Ama bir günahı vardı, onu izleyen bir gölge.

Yaptığı her eylemin gölgeler ülkesine uzanan bir kökü vardı. Her şey ama her şey gücünü emiyor ve gölgeler ülkesindeki karanlıklara veriyordu. Hiç susmadan seslenen, yakınan gölge dudaklar...

Ve kadın bu duruma daha fazla dayanamadı. İleriye doğru kürek çekmeye gücü elvermedi. Ve böylece yaşayan son varlıklar da terk ettiler bedenini, kadın yapayalnız kaldı. Akmakta olan suların ışıldayarak uzaklaşıp yok olmaları ve ufka karışmaları gibi uzaklaştı yaşam ondan. Kadınla o çok uzaklarda yaşayanların arasında donmuş, hayata imkân vermeyen bir bozkır vardı. Kadın çamaşır sepetinin içinde uzanan ve giderek daha da canlanan vücuda çaresiz gözlerle baktı. Kız çocuğu yüzünü ona çevirerek küçücük bir sevinç çığlığı attı. Çığlıkla birlikte vücudu baştan ayağa kahkahayla bezendi, her yanında mutluluk baloncukları uçuşmaya başladı. Sonra başını zorlayarak öteki yana çevirdi ve kuşlar gibi cıvıldamaya başladı. Bir an sonrasındaysa kalkıp oturacaktı. Dümdüz oturacaktı. Evet, artık kendini sepetin kenarından aşırmasına çok kalmamıştı. Peki, kadın o zaman çocuğu bırakıp nasıl gidecekti?

Onu bırakıp gitmeyeyse mecburdu anne. Daireyi paylaştığı kimse yoktu artık. Soğuk, kırağılı bir pazar sabahı ev sahibesi mutfaktaki yatağında son uykusuna dalmıştı. Aynı evi paylaşıyor olmaları dolayısıyla kadının üzerine geçmişti kontrat. Artık hem mutfak, hem de oda onlarındı ve tabii ki kiranın tümü de onlara aitti. Kız çocuğuna göz kulak olacak kimse de yoktu artık. Bu so-

runu günü birlik çözmek durumundaydı. Burası fakir insanların yaşadığı bir apartmandı ve bu yüzden annelerin çoğu işe gitmek zorundaydılar ve işte yine bu yüzden sürekli yardıma koşacak birilerini bulmak mümkün değildi. Bu olasılığın tükendiği günlerde kadın kız çocuğunu sepetine sıkı sıkıya bağladı ve onu yalnız bırakarak işe gitti.

İşte bu biçimde bağlandığı ilk gün kız çocuğunun başına çok kötü bir şey gelecek ve bunun tedavisi asla mümkün olmayacaktı. Kız annesine baktı. Bu bakış çok ani, son derece yeni ve farklı türden bir bakıştı, durgun ve karanlıktı. Bağırmadı. O kadar küçüktü ki olanları anlamış olması zaten imkânsızdı. Ama buna rağmen sanki bir şeyleri anlıyormuş gibi bakıyordu. Durgun, karanlık ve soru soran bakışlarını dikmişti annesine. Tüm gücüyle kendini bağlardan kurtarmaya çabaladı, eğilip bükülerek kendini çözmeye uğraştı. Daha şimdiden dikkate değer bir hareket kabiliyeti vardı. Çabaladı, çabaladı ama çabalarının sonunda vardığı yer karanlık korkusu oldu. Zorlamaları kâr etmedi, bağırması, çırpınmalar kâr etmedi. Çığlık çığlığa bağırdı. Aralıksız, vahşi ama gözyaşına dönüşmeyen çığlıklardı bunlar. Sonra birdenbire sönüverdi kız. Bakışları süzülüp karanlığın içine döndüler. Artık bakışlarıyla buluşmak imkânsızdı. Sessizdi ama uyumuyordu, yatıyordu sadece. Bakışları açık ve karanlıktı ama artık hiçbir şey görmek istememekteydiler. Uzaklık ve yokluğu taşıyan bir perde çekilmişti gözlerine.

Ve o yılki kışın ve baharın ağır akışlı ritmine karşı yapılabilecek bir şey yoktu. Bir gün, bir gece. Gece: Ayağa kalk, yemek ısıt, çocuğu doyur, bez değiştir. Gündüz: Bir gün daha, yine. Bu çemberden çıkılabileceğini tasavvur etmek dahi mümkün değildi, bir şeylerin bir gün değişebileceğini. Yaşanan ana dayanmak gerekti ve bir sonrakine. Yapılabilecek tek şey dayanmaktı. Yer silmek ya da kar kürümek veyahut çağıldayan derede çamaşır yıkamaktı yaşam. Böylelikle birkaç kuruş geçiyordu eline. Böyle olunca hayat da yeniden başlıyordu. Ama kadın artık bu hayata dayanamıyordu, kaçamadığı şeyin korkusu bırakmıyordu peşini. O korkunç tan vaktiyle birlikte gelen her yeni gün, her su damlacığına yer-

leşmiş buzlu ışıltılar veya hayatın anlamı donarak parçalanmış, yok olmuştu onun için. Sanki artık onun için yaşayanlarla ölüler arasında, yaşamla ölüm arasındaki farkı ayırt etmek imkânsız bir hale gelmişti.

Lanet olsun ki artık insanların çocuğa nasıl baktıklarını da fark etmeye başlamıştı. Dış kapıdan çıkarken bahçeyi süpüren adamın ona nasıl baktığını görmüştü. İmalathanede çalışanların, mutfak kapısını açan aşçının. Temizlik için gittiği evin hanımının onu nasıl da tepeden tırnağa süzdüğünü biliyordu. Ve eğer çocuk kucağındaysa bakışlarının nasıl da, 'Aman tanrım, ne kadar esmer tenli' dediğini okuyabiliyordu. Herkes, aynı bahçeyi paylaştıkları insanlar, caddedekiler, caddedin bayağı aşağısındakiler, herkes ama herkes aynı ifadeyi taşıyordu. Her biri iki-üç katlı olan apartman kapılarını aşındırması sonuç vermeyecek, dikkatli gözlerle incelenmekle yetinecekti.

Ama her şeyden önce kıza dikiyorlardı bakışlarını.

Böyle günlerden birinin bitiminde –ki böyle her şeyin kötü gittiği, insanı öfkeden çıldırtmak için söz birliği etmiş kapkaranlık günler vardır– tüm kötü gözler kızın üzerinde toplanmış onu zehirlerken esmer tenli kız da yattığı yerde giderek ağırlaşan bir kötülüğü yansıtmaya başlayacaktı.

Ama asıl kadının kendisine nasıl baktıkları tam anlamıyla ortaya çıkmış değildi henüz. Aslına bakılırsa kadınla hiç de alakadar değillerdi. İnsanlar için asıl önemli olan onun hangi türden biri olduğuydu. Ona başka türden bir insan gözüyle bakıyorlardı. Şöyle düşündükleri görülebiliyordu: Aha, işte o türden biri!

Bakışlar, kadına çamurdan yapışkan bir elbise ördüler ve kadın sokakları bu elbiselerle arşınladı. Bakışların nasıl da yüzüne tükürdüğünü duyumsadı. Bataklık! Bataklık! Çamur! Çamur!

Ve kadın bu durumu idrak ettiğinde o da kıza ters ve tuhaf bakışlarla bakmaya başladı. Sanki bir başkasının bakışlarıydı bunlar, tıpkı diğerlerinin ona baktığı gibi bakıyordu gözleri. Kadın bu emekleyen kahverengi vücuda baktı, muntazam yerleştirilmiş mavi-yeşil damarlara, kadife yumuşaklığındaki tenine, kadifeden kıvrımlarına, minicik gırtlaktan çıkan o tok seslere,

kendi halinden memnun koyu renkli çekik gözlere. Koyu renkli ama tam kahverengi olarak tanımlanamayacak gözlere. Artık bir yaşına bastığından gözbebekleri hayvan yavrularının mavi-kahve arası bulanık renkli gözlerinden olgunlaşmış tamamlanmış bir renge dönüşmüştü. Gün ışığıyla şeffaflaşmış durgun bataklık sularının duru, sıcak rengini taşıyan bir kahverengiydi bu renk, bildiğimiz kahverengilerden değildi. Kahverengi sürüngen hayvanı gördü kadın. Kapkara kurbağayı. Dayanılmaz bir ağırlık çöktü üzerine. Çocuk sürekli açtı, asla doymuyordu. Şişiyor, büyüyordu. Kötü kokmaktaydı. Ekşimiş süt, şişmiş, ağırlaşmış çocuk bezi kokuyordu. Ama karanlık bastırdığında bir rahatlama hissi geliyordu içine. Güzellik şimdi yatmakta, bir kuğu çiçeği misali gecenin yükselen sularında süzülmekteydi. Rüyanın suları yükseldikçe yükseldi. Kadın kapalı gözlerle bebeği bağrına bastı. Şimdi artık yalnızca günbatımının yüzüydü gözlerinin önündeki. Bu durumdan bir düş yarattı ve bu düş kadının kendi dokularıyla kenetlendi; vücuduna, ruhuna ve yaralarına bağlandı. Örselenmeyeyse hiç tahammülü yoktu. Çünkü her darbe kadının kendisini, içinde bir yerleri yaralamaktaydı.

Ama diğer yaşam galip gelecekti. Katıydı, güçlüydü, sürüngen yaşamı. Koşulları ağırdı; ya yiyeceksin ya da yem olacaksın.

Kadının tek savunması yarattığı düştü. Gerçek bir işe sahip olma düşü. Çok güçlü bir düştü bu ve ona hayata tutunma gücü veriyordu.

Lanet olsundu. Kadın çok geç olmadan bu hayattan sıyrılmak, kurtulmak zorunda olduğunu hissediyordu.

Lanet olsun ki kız çocuğunun yüzü annesinin dahi gözlerinin önünden silinip gidebiliyordu. Hatta dimdik ona baktığı anlarda bile. Görebildiği sadece yapışkan, koyu renkli bir yumruydu.

Ve bir gün, bir sonbahar günü tüm bu anlattıklarımın üzerinden bir seneyi aşkın bir zaman geçmişken beklenmeyen bir şey oldu.

Bir akşamüzeri kadın tam da dış kapıdan içeri girmek üzereydi. Ardına kadar açık duran kapının arka cephesinden insanın gözünü alan bir güneş ışığı caddeye vuruyordu. İşte o anda gördü:

Tekerlekler üzerinde yürüyen derme çatma bir evi andıran siyah bir at arabası gıcırtılar ve sallantılarla kadına doğru ilerliyordu. Tekerleklerin savurduğu toz tanecikleri akşam güneşiyle aydınlanıyordu. Bu koca vagonu tek başına bir at çekiyor, atıysa üniformalı bir adam idare ediyordu. Arabanın bir yüzünde demir parmaklıklı bir pencere bulunuyordu. Pencere o denli küçüktü ki tel örgüye dışarı süzülmek istercesine yapışmış o bir tek yüz tarafından bütünü kaplanmıştı. Gri, vahşi... Günbatımının ışıkları gözbebeklerinin o duru dünyasını aydınlattılar. Ağzı sonuna dek açıktı ama hiçbir şey duyulmuyordu bu ağızdan ve bu görüntü göz açıp kapayıncaya kadar yok oldu gitti.

Kadın ertesi gün sonradan çok pişman olacağı bir şey yaptı. Hapishaneye giderek bir paket bıraktı adama. Tütün, ufak tefek bir iki parça eşya ve bir iki sözcükle kızın ve kendisinin yaşadığı yeri gösteren adresin yazılı olduğu bir kâğıt parçası. Ama daha kapı ardında kapanmadan pişman olmuştu yaptığına. Ne var ki pişman olmak için artık çok geçti.

Zaman geçti, yapraklar döküldüler. Her şey çırılçıplak, boş ve soğuktu. Dalların uçlarına asılı duran yağmur damlacıkları bir göz misali yansıtıyorlardı etraflarındaki dünyayı. Ama kadının ve çocuğun etrafındaki kazan mütemadiyen kaynıyordu. Eski düşkünlerevi uzun koridorları ve küçücük daireleriyle sürekli yeni kavgalara ev sahipliği yapan bir mekândı. Sesler, çocuk ağlamaları her daim duvarlardan sızardı. Herkes her şeyi bilirdi burada, hiçbir şey gizli kalmazdı. Cumartesi günleriyse tantananın ayyu-

ka çıktığı günlerdi. Çocuklar merdivenlerde oturur, dairelerin içindense parçalanan eşyaların, yardım dilenen insanların sesleri yükselirdi. Zaman zaman polisin gelip sağa sola saldıran, çığlıklar atan birini köpek misali sürükleyerek alıp götürdüğü de olurdu. Gecenin geç saatlerine kadar merdivenlerde oturan çocuklar olan biten her şeye tanıklık ederlerdi. Ne yazık ki bu binada yaşayan hemen herkes çocuk sahibiydi, pek çoğuysa çok çocukluydu. Büyüklü küçüklü çocuklar, çirkin ve güzel çocuklar. Gümüşi beyaza çalan saçları, mavi gözleriyle eşsiz güzellikteki çocuklar. Onun çocuğuysa hiç de onlara benzemiyordu, hem de zerre kadar. Çocuklar çok güzeldi. Ama 1930'ların başında bu tür evlerde yaşayan tüm çocuklar gibi onlar da bir tür solgunluğu, hiçbir zaman onlar için dikilmemiş, daima bir başkasının elbisesinden bozma giysilerinin içinde aynı türden bir pespayeliği paylaşmaktaydılar.

Evet, bir sürü çocuk vardı. Ne yapılırsa yapılsın engellenemeyen bir şeydi çocuk sahibi olmak. Gerçi Östra Smal Caddesi'nde bu işlere bakan ihtiyar bir kadın vardı ama o da ödenemeyecek paralar almaktaydı işinin karşılığı olarak. Böyle olunca da birtakım içecekler kaynatıldı, çorap iğneleriyle düşürülmeye çalışıldı istenmeyen çocuklar. Geçmek bilmez zamanlar boyu beklenildi, dayanılmaz acılara katlanıldı, sessiz sedasız çekildi acılar. Deliler gibi gözyaşı döküldü, kanandı ve beklenildi. Bu bir döngüydü, sonu yoktu. Bazen bir ambulans geldi, beti benzi atmış bir kadın ambülansa taşındı. Bu savaşın galipleriyse çoğunlukla çocuklar olacaktı. Tekmeleyen, büyüyen, güçlü çocuklar. Çocuklarınkisi zor bir hayattı aslında. Biri birini ezerdi, biri diğerini tekmelerdi. Böyle sürüp giderdi hayatın düzeni. Ve her daim bu çocuklardan biri bir köşede durup ağlardı. Ya da bu ağlama son ağlaması olurdu, sadece dururdu köşede.

Ama bunların içinde biri vardı ki henüz ağlamayı öğrenmemişti.

Annesi onu bahçeye bırakıverdi bir gün ya da ona göz kulak olmaya söz vermiş komşu kadın yaptı aynı şeyi. Aslına bakılırsa pek de göz kulak olunmaya ihtiyacı yoktu. Nereye bırakılmışsa

orada kalıyordu. Kendi kendini içten meşgul edebilen özel bir sistemi olmalıydı. Toplu, esmer, kendinden memnun çocuk bırakıldığı yerde oturdu, bütün vücuduyla güldü, parmaklarıyla kumu kazdı, kendini yere attı ve toprağı hissetmek için karın üstü yere uzandı. Birdenbire yüzünde hiçbir nedeni olmayan bir gülümseme patladı. Bu hiçbir nedeni olmayan gülümseme sanki çocuğun bütün vücudunda ve hatta etrafını saran havada birikmişçesine büyüyerek yayıldı. Kız çocuğu bir kedi misali karnını toprağa sürttü, sonra kalkarak yeniden yere oturdu. Onun en önemli özelliği buydu: Olağandışı bir yaşama sevinci taşıyordu. Sessiz, müteşekkir, ışıl ışıl haliyle bırakıldığı yerde oturdu durdu. Zaman zaman kollarını iki yana açarak gerindi. Orada yalnızca oturdu ve herkese, her şeye gülümsedi. Yağmur, kar, güneş ışınları hiçbir şey dokunamıyordu onun bu haline. Ve gülümseyişi sıcacık bir şeydi. Bir ışık haresiydi. Gözleri, geniş ve durgun yüzünde hareket ederek yukarı doğru baktılar. Yüzü esmer, akışkan suya benziyordu, çatlaklardan sızan, toprağın çatlaklarından sızan... sahi bu kız nereliydi?

Kız oturduğu yerde vücudunun üst kısmını ağır ağır, dans edercesine sallamaya başladı. İşte o an bir ses çıkardı. Kısa bir süre sonra ayakta durmuş dans ediyordu.

İnanılması güç ama konuşmadan önce şarkı söylemeye başladı. Pepelemeleri ilk olarak sözcüklere dönüşmedi, uzun, kısık sesli, neşeli melodilerdi bunlar. Haykırdı, mırıldandı... Kalp atışları, vücut hareketleri doğrudan gırtlak seslerine yansıyarak yükselip alçaldılar. Kısa bir süre sonra bu sesleri kelimeler de izledi. Kız o zaman da sözcükleri şarkılarına kattı ama sesler onun için her zaman öncelikli olacak, kısık, güçlü ve bir süre sonra netleşen kuş cıvıltılarına dönüşeceklerdi. Sahi bu kız nereliydi? Anne taa uzaklardan, caddeden eve doğru gelirken bahçeden yükselen bu cıvıldamaları duyduğunda endişeye kapılarak bu soruyu kendine sormadan edemedi.

Kadının artık kızıyla tek başına kiracısı olduğu mutfak ve odanın dışa açılan kapısından bahçeye çıkılıyordu. O yüzden mutfak penceresi önünde bir gün apansız belirip içeriyi olduğu gibi gö-

ren ve böylelikle evde kimse olup olmadığını anlayan adamdan saklanmak da mümkün olmadı.

Ve yağmurlu bir bahar günü, bir pazar sabahı kapı çalındı. Bu çalınışla birlikte kadının içini dehşet kapladı. Kadın gayriihtiyari etrafına bakınarak saklanacak bir yer arandı. Mutfak penceresinden sahanlık görünüyordu ve sahanlığa orada duran birinin gölgesi düşmüştü. Kadının kapıyı açmaktan başka seçeneği yoktu.

Sahanlığı kaplayan çatıya gri renkli bahar yağmurunun damlaları düşmekte, adamsa orada beklemeye devam etmekteydi. Başında o eski bildik şapka vardı. Şapkadan yere yağmur damlacıkları düşüyordu.

'Artık serbestim' dedi ifadesi donmuş gözlerinde o eski ışımanın yansımasıyla.

Ardındaki mutfaktan kadının odayı ısıtmak için yaktığı gazyağı ocağının vınıltıları geliyordu. Ocağı yakmamıştı çünkü hemen hemen hiç odunları kalmamıştı. Ocağı sadece geceleri yakmakla yetinmek zorundaydılar. Güneşli günlerdeyse bu kadar zorlanmıyorlardı çünkü daire tüm gün güneş alıyordu. Ama o günkü gibi karanlık, gri, yağmurlu günlerde içerisi nemli ve soğuk oluyordu. Nisan ayına gelmiş olmalarına rağmen havalar hâlâ soğuktu. Kadın olduğu yerde şimşek çarpmışçasına kalakalmış, adama bakmaktan başka hiçbir şey yapamıyordu. Adam kadına doğru bir adım attı. Ama bu bir yabancıydı. Kadın neredeyse tanıyamayacaktı adamı. Elleriyle elbisesinin yan dikişlerine tutundu. Adam kadına baktı. Bakışları simsiyahtı, acelesi olduğu okunmaktaydı gözlerinden. Kadın uzun boylu ve güçlüydü. Neredeyse adamınki kadardı boyu, istese kendini savunabilecek durumdaydı yani. Adam kadına iyice yaklaştı, kadınsa donmuş kalmıştı, kıpırdayamıyordu bir türlü. Yabancı, kollarını kadına doladı, vücudunu kadınınkine dayadı ve o ağır başını kadının omzuna bıraktı. Adamdan doğuran bir hayvanınkini andıran bir inilti yükseldi. Sıcaklığı bir dalga gibi vurdu kadının bedenine. Yakıcıydı. Her şey, her şey eriyip yitti.

Peki insan böyle bir durumda ne yapar?

Sahiden insan böyle bir durumda ne yapar?

Peki insan bir bataklığa saplansa ne yapabilirdi? Aniden dibe çekilir, dibe, daha dibe, dipsizliklere. Kadının durumu da buydu.

Gecedir ve iriyarı bir hayvan bataklığa iner. Yardım edecek kimsesi yoktur. Sakin hayvanın gözleri fundalıkları ışıtır, geceye tanıklık eder. Koskoca hayvan dönenir durur, pençeleri yeri döver, tutunmaya çalışır ama tutunacak yer yoktur. Hayvan ne dişidir, ne de erkek, sadece koskoca bir korkudur. İri gövdesi zangır zangır titremekte, böğürmekte, iniltiler çıkartmakta, bir yerlerine kramp girmişçesine eğilip doğrulmaktadır bu dibe çekilişten kurtulabilmek için. Ağzından köpükler saçmaktadır ve başı terle kaplıdır. Fokurdayan bataklık yükselir. Hayvanın gözakları gecenin içine korkunç ışıklarını saçar. Bu, gözlerin kaybolmadan önceki son anlarıdır. Bataklığın üzerine yayılmış gecede bu ne idüğü belirsiz hayvanın böğürtüleri yankılanır.

Evet, her şey olduğu gibiydi.

Evet, kadının üzerine kalmış bu yabancı artık günlerini evde geçiriyor, yataktan çıkmıyordu. Üstelik serbest bırakılmadığı, cezasını henüz tamamlamamış olduğu da ortaya çıkacaktı. Hapisten kaçmıştı ve saklanıyordu. Peki ya neden? Geriye yatılacak birkaç ayı kalmışken? Peki nasıl olmuş da böylesine korunaklı, içine aldığını bir daha asla dışarı bırakmayacakmış gibi görünen Merkezi Hapishane'den bekçilere ve projektörlere yakalanmadan firar edebilmişti? Bunu kendisi de açıklayamıyordu. Sonradan söyleyebildiği tek şeyse bir anda müthiş bir gücün kendisini alıp duvarın üzerinden fırlattığı oluyordu. Şimdiyse dışarıda ve kaçakken içinde bulunduğu durumun özgürlükle açıklanamayacağını kavramaya başlamıştı. Hayır ya, yaptığı hapishane değiştirmek olmuştu. Elinden tek gelense saklanmak ve saklanmaya devam etmekti. Bunun dışında aklına gelen bir çözüm yoktu. Hangi yana dönse kapanmış bir duvar karşılıyordu onu. Ne düşünmeye çalışırsa çalışsın düşüncelerinin dönüp dolaşıp geldiği nokta nasıl saklanacağı oluyordu. Dışarıdan bakıldığında çözülmüş gibi görünüyordu. Yüzü yastığın üzerinde, kocaman, gri ve silik ifadesiyle yatıyordu. O kocaman, esmer, masum başı. Ba-

kışları acı çeken, ezilmiş, parçalanmış bir insana aittiler ama tam olarak insani de değillerdi. Daha çok suyu andırıyorlardı. Ya da yeni doğmuş bir hayvanın gözbebekleri gibi o ulaşılamaz perdelerin ardında zayıf bir ışıltı yaymaktaydılar.

Yaratık yaşamının geri kalanını başka bir biçimde geçirecekti. Köklerin, çimenlerin, bitkilerin ve en sonunda da ateşin önünde durup taşlanacakların arasında geçecekti bu yaşam. Yo hayır, artık gücü elinde tutan, sadece alan ve karşı konulamaz olan o adam değildi. Tahtından indirilmiş bir kraldı artık. O da, yatakta uzanıp yarı uyur, yarı uyanık durumda kaldı. Ara sıra ayağa kalkıp bir şeyler yedi ve tekrardan yatağa döndü. Evde yenilebilecek ne varsa indirirdi midesine. Gerçi evde de pek fazla bir şeyin olduğu söylenemezdi ya. Kadın eve döndüğünde yiyecek bir tek kırıntı dahi kalmamış olurdu geriye. Başkası için yemek ayırmak adamın aklının ucundan dahi geçen bir düşünce değildi ve asla da olmayacaktı. Kısacası kadına doyuracak bir karın daha çıkmıştı ve söz konusu karın da öyle az buz bir şeyle yetinebilecek türden değildi.

Fakat kız adamı görür görmez sevinçten çılgına dönüyordu. Yatağa, adamın yanına tırmanıyor ve adam yattığı yerde saatler boyu kızı karnında sallayıp ona şarkılar söylüyordu. Çocuk kadına, adama güldüğü biçimde asla gülmemişti. Kadın yere serdiği döşekte uyuyordu, buna kararlıydı. Peki ya bunun durumuna bir faydası oluyor muydu? Kadın ne kadar kararlı olursa olsun adam sonunda onu yatağa çekmeyi beceriyordu. Bu, sanki adamla bir adada yapayalnız kalmak gibi bir şeydi. Her şeye kapalı, özel bir dünya oluşuyordu aralarında o an. Kadının yerine bir başka, daha güçlü, daha büyük bir varlık çıkıyordu ortaya. Diğeriyse batmak, yok olmak arzusundaydı. Her şey bir rüyanın içinde geçiyordu. Kadın çözülmekte, su ve kökler yaşamaya ve hareket etmeye devam etmekteydiler. Kadın kendini açarak devinen karanlığın ta kendisiydi. Yüzeye ulaşamıyordu. Adamı silkeleyip atamıyordu. Adam yedi, yedi... Kadın adamı evden uzaklaştırmayı beceremedi. Bu bir rüyaydı ve o bu rüya biterse yaşamaya nasıl devam edeceğini de bilemiyordu.

Rüyadaki kadın aslında gerçektekiyle aynıydı. Dudakları kızardı, gözleri pırıldadı. Kadın kocaman bir kedi misali düştü şehrin sokaklarına. Hastanede birkaç haftalığına geçici bir iş bulmuştu. O ağır mı ağır çamaşır sepetleri tüy gibi hafif geliyordu kadına. O anlarda düşle gerçek iç içe geçmişti. Kadın her şeyin böyle sürüp gideceği düşüncesindeydi henüz. Neden olmasın? Endişe edecek ne olabilirdi ki?

Ancak günlerden bir gün eve döndüğünde evde kimseyi bulamadı. Yatak dağınıktı, ekmek tükenmişti. Dolaptaki şeker kutusu dahi boştu. Kadın adamın dışarı çıktığını düşündü. Yatağın kenarına ilişti. Akşam oluyordu. Aylardan hazirandı, aydınlıktı günler. Bahçedeki leylaklar çiçek açmıştı. Komşuya gidip kızı alması gerekiyordu ama oturduğu yerden kalkmaya da mecali yoktu. Gerçekteyse başına neyin geldiğinin bilincindeydi.

Aslında bu durum bir ferahlamaydı, kadın özgürdü artık. Peki neden içinde bir rahatlama hissetmiyordu?

Gidip kızı aldı. Kız uykuluydu, mızmızlanıyordu. Habire bağırıyor, iyice kıstığı kara gözleriyle annesine bakmayı reddediyordu. Adam geri gelmek mecburiyetindeydi, değil mi ya? Nereye gidebilirdi ki? Kadın bekledi, bekledi. Ertesi gün kızın ateşi çıkmıştı, mızıldanıp duruyordu. Anne o gün evde kaldı. Kızını kollarının arasına alarak gün boyu salladı onu.

Adam o gece de görünmedi ve ertesi gün de. Gitmişti, durumun açıklaması buydu. Bu durumsa bir rahatlama yaratmalıydı ama yaratmadı. Kadının içinde her şeyin yeniden yerle bir olduğu kocaman bir boşluk oluştu.

Geceler boyu yatağa artık o gece uyuyacağına kendini inandırarak girdi ama nafile. Sabaha dek gözünü kırpmadan geçti geceleri. Bu uykusuz gecelerin sabahında evlerin doğramalarından yansıyan ışık tebeşir beyazına yakın tuhaf bir renk alıyordu. Her şey bitmişti, hayat sona ermişti. Aylardan hazirandı, aydınlıktı. Leylaklar çiçeğe durmuştu. Onun içindeyse solgun bir ölüm hüküm sürüyordu. İyice bastıran yaz gittikçe yeşilleniyor, yeşil büyüyor ve açılan nemli yapraklardan buğular saçılıyordu. Kadının içindeki korkuysa bu büyüyen yeşilliğin üzerini kaplayan kardan

bir örtü gibiydi. İnsanın da yaşama tutunmak için sınırları vardı elbet. Onun içini kar kaplamıştı. Yeşilin üzeri karla kaplanmış, donmuş beyaz gölgeler sarmıştı her yanı.

Ancak yaşam yavaş yavaş yeniden oluşacak, iç bulantıları veren sancılı bir yumru halinde ortaya çıkacaktı. Dünya minik, sert, kararsız, avuç içine sığacak büyüklükte yaşayan bir bilye biçiminde yeniden oluşacaktı.

Bu sefer Östra Smal Caddesi'ndeki kadının kapısı çalınacak ve soruna köklü bir çözüm bulunacaktı. Acısı o kadar büyüktü ki sanki yaşam onu ortasından ikiye bölüp vücudundan çıkmak istiyor, hatta yaşamın kendisi çığlık çığlığa bağırıyordu. Ve bunun bedelini de kuruşuna kadar ödeyecekti. Kadının bu borçlu kölelikten kurtulması tam iki yılını alacaktı. Bu arada bu köleliği bir balta yardımıyla sonlandırmayı düşünmedi değil ya neyse, o ayrı bir hikâye.

Evet, hayat artık solmuş gitmişti, birbiriyle ilgisi alakası olmayan kırık dökük anlardan ibaretti her şey. Kirli duvarlar, dökülen yapraklar, onun için hiçbir şey ifade etmeyen sokaklar. Çöplüktü krallık, atılmışların, terk edilmişlerin ülkesinin yüce griliği. Dışlanmışlar, terk edilmişler, ölü ve yapışkan halleriyle kabul ediliyorlardı oraya. Kız artık yürüyebilecek kadar büyümüştü. Yürümesiyse dans edercesine bir yuvarlanmayı andırıyordu.. Uzun ve anlaşılmaz cümlelerle konuşuyor ve her zamanki gibi etrafına ışık saçıyordu. Ama annesi ona baktığı zaman kızın yüzünü birdenbire kaybettiği de oluyordu. Yüzü karanlık, şekilsiz bir çamur haline dönüşüyordu gözlerinin önünde. Kadın geceleri gözleri açık yatıyor, bekliyordu. İçindeki bekleyen ve kollayan diğer kişiyi bunu yapmaktan alıkoyamıyordu. Geceleri dışarıdan duyulan her sese kulak veriyordu içindeki kadın. Sahanlığın üzerini örten çatıya düşen yapraklar hışırdayarak nefes alıyorlar, bir yerlerden su damlacıklarının sesi geliyordu. Bu yaklaşanlar ayak sesleri miydi? Kapı mı gıcırdıyordu? Bazen gerçekten de birilerinin geldiği oluyordu. Kadın o anlarda taşlaşmışcasına yatağına yapışıyor ve seslere kulak veriyordu. Ama bu sesler her zaman apartmana geç gelen başkalarına ait oluyordu.

Adımlar evin önünden geçerek uzaklaşıyorlardı bir süre sonra. O anda kadının içine sonsuz bir rahatlama çöküyordu. Bu sefer de atlatmıştı. Ardından ortalığı ölüm sessizliği kaplıyordu yeniden. Ara sıra fısıldayan yaprakların dışında hiçbir ses duyulmuyordu –çatılarda gezen kedilerin çıkardığı belli belirsiz tıkırtıları saymazsak–. Saatler saatleri kovalıyor, kadın yattığı yerden aydınlık haziran gecesinin içine gözlerini dikmiş öylece bakmaya devam ediyordu.

Kadının yanı başında sıcacık vücuduyla küçük çocuk uzanıyordu. Kadın onun yaşam olduğunun, yaşamın gerçekte o olduğunun bilincindeydi. Ama bunu içinde hisssedemiyordu. Kadının tek yapabildiği duyularını ve hafızasını başka hiçbir şeye yer bırakmayacak kadar dolduran bu şeye karşı nefret besleyebilmekti. Yaşamına sızmasına ve sadece almasına engel olamadığı adamı hatırlatıyordu çocuk. Adam böyle birdenbire ortadan kaybolunca yaşam çökmüş, yaşlanmış ve kadın uzansa değecek mesafede ölüme yaklaşmıştı. Ölümü çiğniyordu, ölüm yiyordu kadın. Adamla yaşamı paylaşması imkânsızdı, bunu biliyordu, o halde paylaştıkları ölüm olmalıydı. Ama adam olmadan yaşamak da çok farklı değildi ölümden.

Yine bu karanlık hayal ırmağında, karanlıklar içinde dolaştığı günlerden birinde ve tepesinde kapkara, elektrik yüklü bulutlar birikmişken bulutların arasından affedebilmenin güneşi sıyrılıverdi birdenbire. Birisi yanına yaklaşıp yün fabrikası Yllan'da iş olduğunu söyledi. Kadın ortasında durduğu çamaşır yığınından ayrılıp, ki çamaşırhane fabrikaya çok yakın mesafedeydi, fabrikaya koştu. Bir yandan koşarken bir yandan da ellerini elbisesinin eteklerine kuruluyordu. Yolları rüzgâr gibi ardında bıraktı. Bu kadar basitti işte, Yllan'da kadrolu bir işi olmuştu. Senatoryuma yatan ve bir daha da asla geri dönmeyecek olan birinin yerine işe alınmıştı, bobin sarma makinelerinden birini kullanacaktı. İçini saran büyük bir korku eşlik etti makineye ilişkin mantığı öğrenmesine. Uykusuz geçen geceler boyunca öğrendiği kelimeleri tekrarladı durdu beynine kazımak için. Hatta yapılacakların sırasını unutacağı korkusuyla gözlerini kırpmaya dahi korktu. Ar-

tık diğerleri gibi, gerçek insanlar gibi biriydi. Gerçek işi olan insanlardandı artık o da. Onun da hayatta bir yeri vardı, bir gruba dahildi. O da artık diğerlerinin arasına katılacak, giderek daha da onlar gibi olacaktı. Daha çok, daha çok onlardan biri olacaktı. Tam 28 yıl boyunca aynı makinanın başında durmak olacaktı işi.

Kızın hatırlayabildiği ilk şey güneşti, her nesneye güneşe baktığı gözle bakacaktı. Her şey güneşin içindeydi. Her şey ama her şey içinden ışınlar geçen yeşil yapraklardı ve parmaklarıyla gözlerini kapattı mı kırmızıya dönüyordu güneş.

Güneş ışır ve soluk alır.

Böylece her şey ışır, her şey solur.

Her şey ışıktan ibarettir, ışığın içindedir, kan misali sıcaktır. Işık çekilir, sonra tekrardan ortaya çıkar. Kan ve güneş. Güneş kanı saklayan tenin içine, tırnakların içinden bedene işler. Gözkapaklarıysa şeffaftır. Güneş ve kan bedenin içinde sıcak bir yolculuk yaparlar, dokulardan geçerler, dünyayı dokurlar. İç içe, yakıcı, ışıklı... her şey kandandır, ışıktandır, ışıltılı kandır. Işıklar nefes alırlar. Oda parıldar, dünya dans eder. Işık yaşayan bir sıvıdır, konuşur, gözleri vardır, nefes alır, kendine yer açar, derinlere işler, taa derinlere işler. Her şey aslında göründüğünden başkadır. Her şey bu büyüyen bilyenin üzerine asılıdır. Işığın dönen, sürgün veren filizlerden oluşan bedeninin pek çok kökü de vardır. Onun da tıpkı kanın kalple atışı misali ağır ve sıcak bir atışı vardır. Güneş akar, ışıldar, titrer. Karanlıklar denizinin üzerinde yaşayan ışık hüzmeleridir bunlar.

Fakat bu öyküdeki güneş çamurun içinde batacaktı. Böyle olunca da evler sallandı, çamur yükseldi, dünyaya karanlık çöktü. İşte o zaman çamur insanları çıktılar ortaya. Korkunçtular. Onların seslerini duyabilen tek kişiyse kadındı. Kadın çığlık çığlığa bağırdı, ağladı ama hiç kimse koşmayacaktı yardımına. Ne de olsa onlardan biriydi.

Kızın olanları hatırlamaya başladığı dönemlerde eski evlerinden taşınmışlardı. Yeni taşındıkları sokaktaki evleri cephesi koyu renk tuğladan oluşan üç katlı bir apartmandaydı. Güney İstasyonu'nun ardındaki Gaz Atölyesi civarındaydı oturacakları ev. Sokak üzeri evler, bahçeli evler ve çöp kulübelerinden oluşuyordu şehrin sınırındaki bu sokak. Grilerin hüküm sürdüğü zamanlardı, sokaklar gaz ve kömür ateşi kokardı. Gri çocuklar akşam üzerleri merdiven basamaklarında otururlardı. Üstelik bazı akşamlar bunu gece yarısına kadar sürdürdükleri de olurdu. O gecelerde bazı dairelerden brännvin* çığlıkları, ağlamaklı şarkılar gelir, çocuklarsa merdivenlerde oturup sessizliğin dönüşünü beklerlerdi. Gri zamanlardı dediğim gibi. Yetişkinlerin yaşamları şıkış tepişti, bağımlıydılar, kolay değildi bu hayat. Çocuklar çocuk gibiydiler, diğer yerlerdeki çocuklardan daha kötü değildi durumları. Kız artık burada, bahçeli apartmanın en üst katında, iri, güzel, katı ve yalnız annesiyle yaşıyordu.

Onbir nolu apartman caddenin sonunda yer alıyordu, yani şehrin sınırındaki son evdi. Bu son evin ardında sahipsiz, yabani otlarla kaplı bir arazi uzanıyor, arazinin ortasındaki bir çukura lağım boşalıyor, daha gerilerde ise çamurlu bir orman başlıyordu. İşte buralardı özgürlüğün alanları ve saklanma yerleri. Şarampoller, sisli düzlükler, çalı öbekleri ormanı aşıp çayırlara, oradan da göle uzanıyordu. Ağaç ve çamurdan bir kemer doluyordu şehrin etrafını, ki şehir neredeyse tamamen su, bataklık ve göllerle çevriliydi. Burada birbirinin içine geçmiş fundalıklar, söğütler, geçit vermez dallar ve köklerden oluşan tuhaf bir orman vardı. İnsan derinlere doğru gittikçe ortalık daha kararıyor, daha da derinleşiyor ve insan bu derinliklere baktıkça içinden çıkılması imkânsız bir ağaç, kök ve çamur örgüsünün karmaşasını, bu karmaşaya eklenen su birikintilerini, eski göletler ve kanalları görüyordu. Kuşlar oradan oraya uçuşuyor, cıvıldıyorlardı. Ama birbirine geçmiş dalların arasından insanın karşısına birdenbire çıkıveren, tıpkı gökyüzü kadar büyük ve derin, gümüşi gölün pırıltıları göz kamaştırıcıydı. Sonbahar ve ilkbaharda diz

* Brännvin: Patates ya da tahıldan üretilen renksiz, sert bir içki.

yüksekliğinde olurdu gölün suları. Plaja ulaşmak isteyenler bir ağaç gövdesinden diğerine tırmanarak aşarladı gölü. Yazlarıysa gölün ortasında bulunan adacık sazlık tarlalarının arasında görünmez olurdu. Ama soğuk mevsim boyunca ada, su basmış taş iskelesine terk edilmiş sahipsiz tekneleriyle plajdan açıkça seçilirdi. Ve bahçelerdeki çocuklar o tarafa doğru gidip adayı gözetlerlerdi. Çünkü kuşaklar boyu anlatılan pek çok öykü vardı bu adaya ilişkin.

Ve anne her sabah erkenden kalkarak yün fabrikasındaki gerçek ve kadrolu işine yollandı.

Yllan gri-siyah kiremitten uzunlamasına bir binaydı. Fabrikanın işlediği gündüz saatlerinde etraftaki caddeler, apartman duvarları fabrikadaki makinelerin çıkardığı gürültülü seslerden titreşip dururlardı. Giriş kapısının üzerinde tıpkı okullarda bulunanlara, yani donuk yüzlere benzeyen bir saat asılı dururdu. Fabrikanın içindeyse genişlemesine uzanan düşük tavanlı salonlara sıkış tepiş yerleştirilmiş dizi dizi makineler ve yağ lekeleriyle dolu zeminiyle boğucu bir hava vardı. Dönüp duran ip makaralarından çıkan havlar havada adeta bir sis tabakası oluşturuyordu. Dünyaya meydan okuyan bir gürleme sarmıştı ortalığı. İnsan dudakların nasıl hareket ettiğini görmekteydi ama kelimeler çığlık çığlığa söylenmediği sürece duyulabilir değillerdi burada. Makineler dip dibe yerleştirilmişti, insanlar ki hemen hemen hepsi kadındılar, bu asi gürlemenin yarı karanlık havasında yine dip dibe çalışmaktaydılar. Boğucu bir havaydı solunan, ağırdı. Egemen kokuysa yün, toz, dumanlar çıkaran makine yağı ve kadın kokusuydu.

Ve gürültü. Tüm makineler kendilerince bir koşuşturmaca tutturmuşlardı. Tekerler dönüyor, ipler bobinlere sarılıyor, ortalığa buğular yayılıyordu. Temizleme makineleri yünleri temizliyor, bir başka makine karıştırıp yağlıyor, yapağı tarakları tarıyor, kirmenler ip eğiriyor, ipler dokuma tezgâhlarında dokunuyor,

hayatın kitleleri toparlanıyor, geriliyor, ayrılıyor, bağlanıyor, gerilip yırtılıyor, yeniden toparlanıp tamir ediliyor, bobinden tekerleklere, tekerden makaralara, ipler ağ içinde ağlara, iplerden düğümlere dönüşüyor, düğümler sıkıştırılıyordu. Salonlar ve makinelerden oluşan bu dünya insanların gözbebeklerinde buluyordu yansımasını.

Dediğim gibi, giriş kapısının üzerindeki saat insan yüzünü andırıyordu. Ve her sabah saat yediyi vurduğunda sabah suskunu anneler ve kızlar kapılardan geçip salonlara dağılıyor, kocaman kara makinelerden oluşan dünyadaki yerlerini alıyorlardı. Ardından tangır tungur işlemeye başlayan makinelerin sesi kaplardı ortalığı. Işıklar tüm gün açık olurdu, yazın bile yanardı lambalar ve elektriğin ışığında tüm yüzler aynı terli, renksiz tona bürünürler, en sağlıklıları bile bu yağlı gri yorgunluk rengini taşımaktan kurtaramazdı kendini. Bu insan yığınını oluşturan vücutlardan biri de bir kız çocuğuna annelik eden evlenmemiş bir kadındı. Her şart ve koşulda saat tam yediyi vurduğunda makinesinin başında olmaktı parolası. Becerikli de bulurlardı onu. İniltilerle ve yerinden kayarak hareket eden bobinlerde hayatın hem zayıf hem güçlü ipleri sarılmakta, genç ve yaşlı bedenlerin yaşam akışları yumaklara dolanmaktaydı ki bu bedenlerden biri de kadına aitti. Her sabah zamanında makinesinin başında olmak kadının onuru demekti. İşleyiş böyleydi ve böylece devam edecekti.

İşi konusundaki hassasiyeti kadının hazin, cezalandıran bir tarz edinmesine neden oldu. Kız çok erken yaşlarda annesinin cezalandırmayı tarz edinmiş haliyle tanışacaktı.

Lanet olsun ki kadının kızını ve kendini geçindirmek için o azap verici karanlıkta inleyen makinelerin başında durmak suretiyle yaptığı iş yıpratıcı bir işti, gerçekten çok yıpratıcıydı. İnleyen, harıl harıl çalışan, vınlayan ve kocaman karanlık salonda ürkütücü ışıklar saçarak dönen makinelerle cebelleşmek kolay değildi. Yükselen ve alçalan sürekli bir gümbürtü; ipliklerin eğrilirken çıkardıkları o bitimsiz monoton şarkı, gidilip gelinen tek yol, tekrarlardan ibaret bir hayat. O devasa, koyu renkli makine-

lerden geriye kalan buydu. Ve tekrardan sarılmaya başlayan iplikler, ipliklerin bin ayrı yoldan tekdüze yol alışları. Tüm bunlar o kocaman bobin makinelerinden yalnızca birinin ürettikleriydi. Kadının işi bu hayvani makinelerden tek birine göz kulak olmaktı ki iplerin akışında bir sorun çıkmasın. Zaman zaman iplikler birbirine dolanmakta, bu ürkütücü hayvan öksürmekte, her şey alt üst olmakta ve teknisyen elinde tamirat kutusuyla gelmekteydi. Buysa hiç istenmeyecek bir durumdu. Çünkü ofiste kaç kez bu sorunun meydana geldiği bir yerlere not ediliyordu. Kadın bir hayvanla yaşamakta, gecesini gündüzünü bu hayvan belirlemekteydi. Ve hayvan onu istediği müddetçe de kadın halinden hoşnut olmak durumundaydı. Zaman zaman hayvanın ona iyi davrandığı da oluyordu, o zamanlarda kadın makinenin ipliklerini içinde hissediyordu. Gerçekten de kadının içiyle dışı arasında hiçbir fark yoktu. Aynı hızda akan bir yığın iplik tıpkı kadının vücudundaki tüm dokular akan, tıkırtılar çıkaran ipliklerden oluşuyormuşçasına birbirlerine dolanıyor, sonra çözülüp rahatlıyordu. Bu vınlayan ses bir akıntıya dönüşerek sonunda bir çağlayan misali patlıyor ve her şeyi dışında bırakan bir sınıra dönüşüyordu. Ya da yeni sınırlar çiziyordu. Kim bilir? Bu akıntının ters döneceği günler de gelecekti, bunu biliyordu. Akşam saatleri yaklaştıkça kadının başına griler üşüşüyor, hassaslaşıyordu. Hassas ve boş oluyordu kafasının içi. Sadece birkaç şey kalıyordu o anlarda kafasında. Ama onlar da giderek güçlenmekteydiler.

Giderek ağırlaşan bir düşünce hareketleniyordu kafasında.

Kızın hali ne olacak?

Kızın kışlık bir paltoya ihtiyacı var.

Kızın bir babası olmalı.

Düşünceler başının içinde cirit atmaktaydılar, onlardan kurtulması imkânsızdı. Salon bir mağaraydı. Kadının içi makineler gibi gümbür gümbürdü. Kız kurtarılmalıydı. Yukarılara doğru çekilmeliydi. Tüm düşünceleri bu cihetteydi. Ama gürültüler düşüncelerinin içine sızmaktaydılar. Akşamüzerine doğru o kadar zayıflıyor ve parçalanıyorlardı ki, sonunda paramparça olup için-

den geçilmesi olanaksız, korkunç bir buluta dönüşüyorlardı. Ama iplikler, tıpkı zaman gibi, inleyerek aldıkları yoldaki seferlerini hiçbir hedefe ulaşamaksızın sürdürmekte ve çıkış kapısını bir türlü bulamamaktaydılar. Akşam saatleri yaklaştıkça her şey daha da belirsizleşmekte, büyümekte ve güneş ışınları beyaza boyalı pencere pervazlarından eğilerek dümdüz içeriye düşmekte, sallana sallana çalışan makinelere takılı yumakları, iplikleri ışıtmaktaydılar. Kadının içindeki korku giderek büyüyor, giderek daha yıpratıcı hale geliyordu. Kızın hali ne olacaktı? Ya komşu kadın kıza yeterince göz kulak olmuyorduysa?

Ya birisi kıza kötü bir şey yaparsa?

Kız kurtarılmalıydı. Kadının tek düşüncesi buydu. Ama düşünceleri günün bu saatleri geldiğinde zayıf bir gölgeye dönüşmüş oluyorlardı.

Ve yine bu saatlerde döne döne batan güneş ışınlarının arasında bazen bir delik oluşurdu. Kadın birdenbire sıçrar, uyanırdı düşüncelerinden. Yok olurdu.

İstiyor olabilirdi ama ip o istediği an kopmazdı. Kopmazdı.

Kadın dünyanın uzayından düştü, yıldızlar patladı. Muhteşemdi.

Ama kadının peşinde biri vardı. Kadınınsa kaçacak gücü yoktu. Kadın sadece düştü. Hızı giderek artan bir akıntı misali giderek daha çok hissedilen bir istek uyandı içinde.

Siyahlık bir döngü oldu. Kısa bir süre sonra peşindeki her kimse ona yetişecekti.

Kadın bir değirmenin çarkları arasına tıkılacaktı. Gübreye dönüşecek, kemik unu kalacaktı ondan geriye. Birisi kahkahalarla gülmekteydi.

Kadın birdenbire silkindi. İp kopmamıştı. Bir anlık bir şeydi yaşadığı, her şey eskisi gibiydi. Zaman her zaman olduğu gibi durgundu ve iplikler oradan oraya koşturuyorlardı.

Kralın yeni doğmuş kızı karanlığın içinde uzanmış karanlık, yaşayan, çamurlu gözleriyle onu seyrediyordu. Çamurdan bir güzellik mucizesi doğmuş, şimdiyse suyun derinliklerinde bir yaprağın üzerine tüm ışıltısıyla serilmiş dinleniyordu.

Ama ortaya birdenbire yabancı bir hayvan çıktı. Zayıf uzantılarıyla etrafı yokluyordu. Kadının bedeni korkunç bir mide bulantısıyla sarsıldı. Hayvan ıslak bir sürüngenin yavaşlığıyla henüz tam gelişmemiş uzantılarını hareket ettirdi. Kayışımsı etten çiçekler gibiydiler bu uzantılar. Gözleri deri kaplıydı, balgamsı bir deri. Bu bir kan emiciydi ve bu kan emici kadını yiyip bitirmeliydi. Hayvan emdi, kadın çözüldü. Her şey parçalanıp dökülen ıslak deri parçacıklarına dönüştü. Bu yabancı hayvan kadını suyun derinlerine çekmek istiyordu, emerek suyun derinliklerine çekmek, kadını tutmak, parçalara ayırmak, yemek isteğindeydi.

Kadın yüzünün nasıl kayıp parçalandığını artık hissedebiliyordu. Suyun yüzünde görünen yüzü tanımak imkânsızdı. Kadın aynaya bakmış olsaydı o arada, gördüğü bir başkasının yüzü olacaktı.

Bir kez daha sıçrayarak uyandı.

Kızın kışlık paltoya ihtiyacı vardı.

Tuvaletteki aynada yüzüne baktı. Bu kirli bir ayna parçasıydı, kadın orada parçalanmış bir yüzle karşılaştı. Kendini tuvaletlerden birine kapatarak bir sigara yaktı. Tüm bu olanlara dayanabilmek için sigarada derman aramıştı. Orada uzun bir süre kaldı, yalnızdı. Tavan tıpkı dar bir hücrenin tavanı gibi yüksekti. Beton zemin çatlaklarla kaplıydı. Siyah çizgileriyle bir yüzü andırıyordu o da. Pencereden dere görünüyordu, yeşillerle bezeli yaz ışıkları. Lanet olsun, yine yaz gelmişti ama kadın tabii ki tatil haftasında bir yerlere gidebilecek durumda değildi. Memleketine gitmesi ise söz konusu bile değildi. Dere, suyun yüzeyinde taşıdığı ışıklarla denize doğru akıyordu. Örten, saklayan söğüt yapraklarının ve fundalıkların altındaysa akıntı karanlıkları taşıyordu. Puslu, göz alan ışık sadece suyun yüzeyindeydi.

Kadın orada oturdu, durdu.

Çamur kralı emdi, emdi.

Şöylesi bir duygu: İnsan ayağını ileri doğru uzatıyor. Ağırlığını bir parça ayağına doğru veriyor. Sonra teslim oluşu hissediyor, insanın içindeki her şeyin nasıl yumuşadığını, nasıl kendini

bıraktığını ve birdenbire aslında neye mahkûm olduğunu farkediyor. Aşağıdan gelen emilme şimdiden neredeyse kazanmış durumda, artık yüzeye çıkmak için saniyelik bir şans kalmış. Yumuşak, güçlü, derken yıldırım hızıyla dibe vurulan ayak ve yukarı yol alış. Artık karaya ulaşılmıştır. Bu seferlik. Sona bu kadar yaklaşmışken!

İşte korku buradan doğar. Akşamüzerleri bataklık arazilerde yükselen sis misali yükselir korku. Sisler gibi yükselir, yükselir. Ev değiştirmiştir, adres değiştirmiştir, iş yeri değişmiştir ve eski iş yerine yeni adresini bildirmemiştir. Elinden ancak bu kadarı gelmiştir. Ardında iz bırakmamak için yapabildiği ancak budur. Ama insan nasıl emin olabilir ki? İnsan birilerinin neyi bildiği ve bunu başkalarıyla ne derece paylaşma isteklisi olduğunu nereden bilebilir? Kadın kapının çalınışının ne anlama geldiğini asla önceden tahmin edemeyecektir, kapının ardında duran kişinin kim olduğunu asla bilemeyecektir. Adamın birdenbire kapının ardında belirmeyeceğinin garantisi yoktur. Ve bu kadar emek sarf edilerek oluşturulan bu korumanın yerle bir olup hiçe dönüşmesi bir an meselesidir. Geriye kalan karanlık olacaktır, hükmünü devam ettiren ve ettirecek olan.

Karanlık suların içinde - inlemeler - inlemeler.

Kadının bu kadar çok güçlüğe katlanmasının nedeni yaşamın tüm getirilerini dengede tutarak güç odaklarına karşı durabilmek içindi. Tek parça halinde kalabilmek, temiz olmak, geçinmek ve böylelikle çocuk yuvalarının ve sosyal kurumların kapısından içeri girmelerine neden olacak bir duruma izin vermemekti amacı.

Ancak tüm çabalarına karşın başa çıkamadığı bir şey vardı: Kızın kendisi. Kadın kısa bir süre sonra kendi değer verdiği şey-

lerin kız açısından bir anlam taşımayacağını görebilmekteydi. Gür kara saçlar, esmer mi esmer bir yüz, koyu renk gözler... Yeni evlerinin bahçesinde oynayan çocukların, sarı saçlı zalim çocukların kızı görür görmez kopardıkları yaygaraya bakılırsa öngörüsü gerçek olacaktı.

'Tatarkızı, tatarkızı'

Ne var ki bu türden sözler hiç de dokunmuyordu kıza, o herkesin iyi olduğunu zanneden ve herkesle barışık yaşayabilecek türden bir çocuktu ve bu düşünceleri ona kendi tarzında özel bir hayat sunacaktı. Kısa bir süre sonra kız bahçenin yeni soytarısı olmuştu. Her şeyin tam ortasında olduğu halde içinde olamayan biri. Sürekli rol yapan, ışık saçan, hoplayan, dans eden, her tarafa tırmanan, şarkı söyleyen, hareket etmeden bir an bile geçirmeyen biri. Ve aynı zamanda dışlanan biri.

Tuhaf bir tür yani, evet, gerçekten de tuhaf. Apartman henüz onun hakkındaki son kararını açıklamamıştı açıklamasına ama karar yoldaydı.

Ama kızın da başkalarının görmediği bir yüzü vardı. Tüm diğer çocuklar gibi o da annesini kontrol edip onun gölgesi oldu. Bahçede oturup onu bekledi. Ve bekledi. Hiçbir nedeni yokken zalimleşti. Annesi olur ya işten eve her zamankinden biraz geç gelse bu dünyanın sonu demekti. Haykırma, bağırma değildi tepkisi, bu tepkiyi küçük şeyler için verirdi. Yaptığıysa daha kötüydü. Gözlerinden sakin sakin nehirler misali akan yaşlar, her şeyi ağır ağır kemiren, parçalayan bir ağlamaydı kadını karşılayan. Tıpkı dolunun düştüğü yeri yerle bir etmesi, ıslatıp dağıtması, çürütüp yok etmesi gibi. İşte bu tür bir ağlama. İnsan bu anlarda kızın gerçekte mutlu olup olmadığı merakına düşerdi. Ve kızı sakinleştirmek mümkün olmazdı, ağlaya ağlaya uyuya kalırdı sonunda. O mutlu çocuk içine çöken ağırlıkla korkunç zararlar veren bir ruha dönüşürdü.

İnsan hayatta kalmak istiyorsa bu tür şeylerle savaşmalıydı. İnsan eğer santim santim gömülerek ölmek istemiyorsa boşa akan, akıp yok olan ölümü, simsiyah, boşa akan suyun ölümünü istemiyorsa savaşmalıydı.

Ama kadın güçlüydü, mücadele etmek azmindeydi.

Kimsenin ciddiye almadığı perde halkasından yüzüğü saymazsak evlilik yüzüğü dahi taşımıyor olması bile başkalarının ona yüklenmesine neden olamıyordu, anında gösteriyordu dişlerini. Güçlüydü. Sınırsız sürelerle çalışabilirdi bir kere. Ve kendi ve kızı için yeni bir hayat kurmak istiyordu. Başka türden insanlar olacaklardı, o ve kızı. Geçmiş geçmişe gömülecekti. Bataklıkta bir bekçi kulesi misali duran yeni insanlar olacaklardı. Böylesi güçlü bir şeyi taş üzerine taş ekler gibi çalışarak kurmak mümkündü aslında ama bitimsiz bir sabır da gerektiriyordu bu iş. Ve uzak taşradan gelmiş her insan gibi o da yaşamın çalışmaktan ibaret olduğunu doğduğu gün itibariyle biliyordu, işten önemli hiçbir şey olamazdı, iş dışındaki her şey boştu. Çalışmak yaralarını sarmak demekti. Bu etki gerçi insanın dış yüzüne yansımazdı ama içinde ulaşılamaz bir şey taşırdı insan. Kadın hakkındaki gerçekler de aslında büyük bir sefaleti barındırıyordu. Kadın da bunu hissediyordu; onun başına gelenler çok az insana olurdu, hatta bir benzeri daha yoktu. Ama artık en azından gerçek bir işi ve başını sokacak bir evi vardı. Hani o gerçek insanların sahibi olduğu cinsten: Oda ve mutfak, su ve gaz. Tüm yaralar insanın aklından geçirebileceğinden de hızlı iyileşmekte, yaraların üzeri etle kapanmaktaydı. Her şey dışarıdan bakanların neredeyse hiçbir şey sezemeyecekleri oranda iyleşmişti. Tahmin edilmesi zor bir süre içinde mutfak penceresine saksı gülleri yerleşecek, yerlere kilim serilecek, pencereler perdeyle örtülüp odaya bir divan yerleştirilecekti.

Tüm bunları sağlayabilmek için iki kat fazla çalıştı kadın. Fabrikadaki işinden çıktıktan sonra dava vekilinin Häst Meydanı'ndaki bürosuna temizliğe gitti. Ve o tüm bunları yaparken, yani makinesinin başında dururken ya da dava vekilinin bürosunda yer silerken kurduğu dünya ışıyor, yükseliyordu. Giderek keskinleşen bir ışıktı bu, hiçbir gölgeye yer yoktu orada. O anda başına üşüşen gölgeler (öğleden sonraları hariç, öğleden sonraları insanın yokluğuna dayanamayacağı gölgeler ziyaret etmekteydiler onu) yok olmakta, kendini gölgelerden uzak mutfağında, saksı güllerinin başında düşleyen kadın bobinlerin vınıltılarıyla

aynı tempoda çiçeklerine su vermekteydi. Kadın cennetini atamamaktaydı düşüncelerinden. Ve o cennetin prensesi de kızıydı. Evlerinde daha önceki kiracılardan kalma bir de ayna vardı. Ayna hem odayı, hem mutfağı, hem pencereden görünen gökyüzünü yansıtıyordu. Burada en üst katta yaşamak ona gökyüzünün içinde yaşadığı duygusunu veriyordu. Çatıların ardında düzlükler ve pırıltılar saçan göller uzanıyordu.

Ve Mojan –bahçedeki ve şehirdeki çocukların hepsi annelerine böyle seslenmekteydiler: Mou-ii-jan!– çimdikleyerek, küfrederek, ikna etmedeki iyi-kötü tüm becerisini kullanarak kızını ev civarında tutmaya çabaladı, parlak düzlüğün üzerinde yani. Bunun hayat memat meselesi olduğunu biliyordu. Bu lanet düzlük hayat açısından özel bir düzeni ifade ediyordu. Hayat sadece patlayarak ve fışkırarak yön veremezdi insan yaşamına; savaş ona bir form verme savaşı olarak devam edecekti. Eğer insan halkın gözünde doğrudan diğer taraftan sayılıyorsa, bu aslında hiç varolmaması gerektiği anlamına geliyordu. Toplum ne yazık ki var olmayı hak edenlerden, gerçek insanlardan oluşmaktaydı. Diğer tarafta ise, bu dünyaya asla gelmemesi gerekenler bulunuyordu. Düzen şöyle sağlanıyordu: Düzen makinesi ayıklayarak temizliyor, atıklar yok ediliyordu. Düzen bunu gerektiriyordu. Kızı temiz ve düzlükte tutma çabası ise bir bahar ırmağını temiz tutmak istemekle aynı şeydi.

Kadın genele katılmak, onlardan biri olmak isteğindeydi.

Ama o da inkâr edilemez bir kesinlikle farklı bir görüntüye sahipti, geldiği sahil şeridindeki tüm diğer insanlar gibiydi görüntüsü. İriydi, sertti ve çok güzeldi. Sanki taşın altında saklanmış bir köktü.

Ama o ille de genelin içinde yer almak istiyordu. Ve Yllan'daki gerçek işte belli bir süre çalıştıktan ve Gasverk Caddesi'ndeki gerçek evlerinde belli bir süre yaşadıktan sonra aynanın gösterdiği ama onun unutmayı tercih ettiği resme rağmen o da kendini diğerleri gibi hissetmeye başladı. Diğerleri gibi, diğerlerinden biri olarak, diğerleriyle birlikte ve onlar gibi hüküm yürüttü, onların düşüncelerine katıldı. Bu onun kalkanıydı. İçindeki duvarın

yüksekliği kısa bir süre sonra Merkezi Hapishane'nin duvarlarına eşitlenecekti.

Mojan'ın ne kadar isterse istesin üstesinden gelemediği tek şey kalmıştı hayatta. Farklı, genele dahil olmayan, dışlanmış biri olduğunu inkâr etmek. Bir alyansa sahip olmaktı bu inkârın da anahtarı. Oysa o alyans taşımıyordu ve insanlar artık tavır değiştirerek perde halkasından yüzüğü taşımakla neyi kastettiğini merak etmeye başlamışlardı.

Sürekli kinayeli sözler çarpılıyordu yüzüne. Gerçi Gasverk Caddesi'nde geçirdikleri ilk senenin ardından bu dokundurmaların eskiye oranla azaldığını düşünmeye başlamıştı. İnsanlar belki de onun durumuna alışmışlardı. Ama belki de kadının kulağıydı tıkalı olan sürekli tekrarlanan kinayeli sözlere. Çivili elbise giymeye, çivili yatakta yatmaya alışmış olmalıydı kadın. Kadının artık yaralanamaz derecede katılaştığı bir gerçekti.

Dıştan yaralanamaz, içtense görünmezlik elbisesi taşıyordu. Gerçekten de kendini görmeye dahi tahammülü yoktu. Dışını oluşturan insanı görmek istemiyordu gözleri. Onu tanımıyordu bile. Başına bunca iş gelmiş olan kadın yabancıydı ona. Bir rastlantı eseri kadının hayatına girmiş, kadınla aynı yolda bir süre birlikte yürümüşlerdi, o kadar. Ama kadına asla karşıdan bakmadı, bu yaratığa hep yabancı kaldı, yüzüneyse hiç ama hiç değmedi gözleri.

Mojan normal bir insana dönüşebilmek için elinden geleni yaptı, normalden daha normal olmaya çalıştı. Normal bir insanı canlandırdı ve bu durumu öyle bir düzeyde yaşadı ki normalliği yeni bir tür tuhaflık kaynağı oluşturdu. Aşırı kuralcıydı. Her ne kadar geceleri elektrik çarpmışçasına uykusundan fırlayıp kapıyı dinlemeye devam ediyor olsa da, doğru yoldan en küçük bir sapmaya tahammülü yoktu ve bunu yüksek sesle ve en sert biçimde dile getirmekten bir an olsun çekinmiyordu. Dış kapıda, bira imalathanesinde, sütçü dükkânında, velhasıl bulunduğu her yerde kimin kimin hakkında cinsel istekler barındırdığı üzerine konuşan bu kadını insanlar büyük bir şaşkınlıkla izliyorlardı. Ve bu durumun ceremelerinden de bahsediyordu kuşkusuz: Kim kus-

muş, hangi kapıdan gece yarısı kovalarla kan ve artıklar taşınmış, kimin karnı şişmiş, kiminki şişmemiş... Birahanenin ya da sahanlık kapısının önünde durmuş ağzını doldura doldura konuşan bu kadın konuşmak konusunda rakip tanımayan komşu kadını bile evine kaçmaya zorlayacak bir beceri taşıyordu söz söylemek konusunda. Bu tür konuşmalarda yenilmez bir üstünlüğü vardı ve aşılması zor bir bilgi birikimi. Konuşmaya başladığı zamanlarda sanki birdenbire güçleniyor, yanaklarına ateş basıyor, gözleri alev alev yanıyordu. Diğer kadınlar kendilerini onunla karşılaştırdıklarında zayıf, silik bulabiliyorlardı ancak. Hiç kimsenin ne onun kadar olan bitenden haberi vardı ne de bu denli net kanıtları. Bu yönüyle hem kendi yaşadığı, hem de temizliğe gittiği binada güç sahibi olacaktı. Örneğin dava vekilinin bürosunda neler yaşandığını yalnız ama yalnızca o anlatabilirdi ötekilere. Ama gerçek işinde durum başkaydı. Orada her şey gürültünün içinde yitip gidiyordu. Sanki iplik akışının bir parçasıydılar bu bobin sisteminin içinde çalışan insanlar ve birbirleri için hiçbir zaman gerçek anlamda insan olmayacaktılar. Yıllar boyunca yorgunluk grisi kimliksiz yüzlerle ortaya çıkacaklar, birbirlerine birtakım işaretler yapıp, yine kaybolup gideceklerdi. Ama yaşadıkları binada...

Her ne kadar yüzük taşıyor olmasa da hiç kimse kadına böyle bir anının varlığını hatırlatmaya ya da dil uzatmaya cüret edemedi. Çamaşır kazanlarının, kovaların üzerinden savurdu sözlerini ve aslında konuşmaya hiç de hevesli olmayıp bir nedenden dolayı kendini buna mecbur hissediyormuşçasına ara vermeden konuştu. Sohbeti keyif vermekten çok uzaktı, aksine keyif kaçıran cinstendi.O anlatmaya başladığında ortamın havası birdenbire bozuluyordu ama kimse sözünü kesmek ya da dinlememek cesaretini gösteremiyordu. Kadının görmek istemediği ise anlattıklarının hepsinin ağına takılmıyor olduğuydu. Diğer kadınların belleri ve karınları üzerine yaptığı incelemeleri anlatırken gözlerinde zekâ ışıltıları görünmüyordu. Yaptığı yakıştırmalar derinlere işlemiyordu. Ne yapsalar kadından kaçış yoktu. Ona karşı çıkacak cesaretleri yoktu. Onlar da sıranın kendilerine gelmesini beklediler.

Kız çocuğu ise bir ardıç kuşu misali şakımakta, cıvıldamaktaydı bu sıralar. Şarkıları çatı katından, merdivenlerden, bahçeden ama her yerden duyuluyordu. Gerçi bunlara açıkça şarkı demek hata olurdu. Toprağı, binayı, her yanı sarıp sarmalayan bu sesler apaçık bir mutluluğun ifadeleriydi.

Kadın, dediğimiz gibi bir biçimde kendisine saygı gösterilmesini sağlamıştı. Tuhaf ama normal! Peki normal, haysiyetli bir insan aynı zamanda çok tuhaf da olabilir miydi?

Evet, bu savunmanın zayıf noktası kız çocuğu idi. Bu şarkılar söyleyen ve ışıltılar saçan kızı kötü günler bekliyordu.

İşin açıkçası mutlu doğmuştu kız. Mutlu ve vahşi, yerküre misali yumuşakça yuvarlanmakta, tırmanmakta ve şarkı söylemekteydi. Bahçe sakinleriyse kökenleri onunki gibi olanların en azından bir başka türlü olması gerektiği düşüncesindeydiler. İnsan tabii ki ondan kendi durumunu anlamasını bekleyemezdi, ne de olsa henüz çok küçüktü ama durumunun ona bir alçakgönüllülük vermiş olması gerekmez miydi? En azından daha hareketsiz, gözlerden uzak durmayı tercih eden biri olmasını sağlamalıydı. Ama bunların hiçbiri yoktu kızda, daima mutluydu ve daima okşayacak bir şeyler bulabiliyordu. Yakalayabildiği kedileri kucağında okşarken görülürdü sık sık. Onun arazı bedeniydi, rahatsız edici oranda göze batan bir bedendi bu, bu kadarı çok fazlaydı. Ve bedeninde taşıdığı aşırı hassasiyet ve gıdıklanma duygusu da çok fazlaydı. Mojan kızı zaman zaman sert, zaman zamansa yumuşak sözlerle kendi sınırları içinde tutmaya çalıştı ama onun da bu konuda çok tutarlı olduğu söylenemezdi. Kız için taşıdığı tüm hisler ya da onun için yaptığı her şey geceyle gündüz kadar zıttı birbirine.

Kız kendi durumunu kavrayacak vaziyette değildiyse de, bunu onun için yapan bir annesi vardı. Kadın kendini tamamen bu işe yoğunlaştırmıştı. Ama elinden ne gelebilirdi, sürekli işteydi kadın. Kızsa canının istediği gibi davranmakta özgür olacaktı böylelikle.

Ve istedi. Her şeyi istedi.

Mojan saygı görmekteydi. Hiç kimse başa çıkamıyordu onunla. Derisi kayışlaşmış olmalıydı artık. Ona yön veren güçle kendisi arasında kör, kalın bir perde vardı.

Gerçekte ise en küçük bir duygu bile beslemiyordu içinde. Kavrama yeteneğinin yardımıyla hareket ediyordu ve bu işe yarıyordu. En büyük keşfi buydu.

Yaşadığı hayat hakkında kimin bir fikri olabilirdi ki? Yaşayacağı şey hayat mıydı yoksa aksi mi, kim yanıtlayabilirdi bu soruyu?

Mojan tüm gücüyle olması gerektiği gibi olmaya çalıştı. 'Gerçek bir işçi' gibi. Tüm haklarını makinesine devretti. Güç makinedeydi, öyleyse hak da ona ait olmalıydı. Makine tüm gücünü tüketiyordu. İş günü bittiğinde kadın boş bir çuvala dönmüş oluyordu. Dava vekilinin yerlerini silen de bir makineydi aslında. Ama akşam sessizliğine bürünen büroda yer silerken dahi vınlamaları, gürültüyü özlüyordu, onsuz kendini bomboş hissediyordu bu kez de. Yllan'da çalışmaya başladığı ilk dönemlerden itibaren kadının bir bütün halinde kalabilmesinin nedeni sanki makinelerin gürültüsü olmuştu. İş bitip fabrika boşaldığında ve ışıklar söndüğünde kendini neredeyse suçlu hissediyordu. Kendini makinelere karşı borçlu hissediyordu. Akşamları gidiyordu temizliğe. İşte o anlarda üzerine yorgunluk çöküyor, yer bezini son kez kovaya batırıp sıktığında dizlerinin üzerinde doğrulamayacak hale gelmiş oluyordu. Kızı görmeye, deyim yerindeyse yetişemiyordu bile. Akşam yemeği yedikleri o kısacık anlarda ise kız mızmız ve kavgacı oluyor, problem yaratıyor, sütü döküyor, etrafı kırıp geçiriyor ve Mojan'ın tekrar çekip gitmesini önlemek için elinden geleni ardına koymuyordu. Kadın eve döndüğündeyse genellikle uykuya dalmış oluyor, kadın da alelacele kendini yatağa bırakıyordu. Ama o kadar yorgun oluyordu ki çoğu zaman bu yüzden uyuyamıyor, yattığı yerde uzanıp boşluğu, pencerelerden yansıyan belli belirsiz akşam ışıklarını izliyordu. İşte karanlığın ayaklandığı saatlerdi bunlar.

Kadın o karanlığın içinde adamın yüzünü seçiyordu hayal meyal ama hayal meyal. Korkudan taşlaşmış bir halde yattığı

yerde kalakalıyordu. Adam her an gelebilirdi. Adam şimdi gümbürtülerle, iniltilerle kadının üzerine gelecek, kadınsa çaresiz bir şekilde yattığı yerde kıpırdayamadan durumuna teslim olacaktı.

Böylesi gecelerin ertesinde saatin alarmı çaldığında (ki kadınınkine uyku denilemezdi; kanat çırpan, yarı karanlık, kurşun ağırlığında bir batma, birdenbire odaya şimşek ışığı gibi doluveren aydınlık ve yeniden bilinç kaybı) kadın etrafını yoklayarak tekrardan kim olduğunu, adının ne olduğunu ve nerede olduğunu kavramaya çalışırdı. Ayaklarının altındaki zemin sallanıyordu. Sonra adım adım kurtarırdı kendini daldığı karanlıklardan. Tekrardan fabrikanın karanlık salonlarına döner, makinelerin o korkunç, yabancı sesleri ona nerede olduğunu sorarlardı. Göz açık kapayıncaya kadar geçen bir sürede dünyanın sonunda bulurdu kendini. Camların üzerine sıvanmış beyaz boyaların puslarının arasından göl görünürdü. Işık. Su. İşte her şeyin sonu oradaydı.

Ve kadının içi derenin ve gölün sonbaharda yağan ilk büyük yağmurların ardından kabarması misali kalkardı. Kabaran suların akıntısı ölmüş olan her şeyi, dalları, hayvan kalıntılarını, ölü kuşları, tarla farelerini, ölü yosunları –ki yumuşak, çamurdan parmaklara benzerlerdi– sürükleyip götürürlerdi.

Her şeyin bir zamanı vardı. Bu işin zamanıysa iki yılda dolacaktı. Ama ne demişler; 'arayan mevlasını da bulur...!'

Ve bir gece hükmün infazı yapıldı. Geceleyin kapı çalındı. Gece yarısıydı. Yoksa bekçi ana kapıyı kilitlemeyi unutmuş muydu? Kadın tüm bedenine inme inmişçesine yatağında çakılı kalmış kıpırdayamıyordu. Kafasında tek bir düşünce vardı: Açmayacağım, hayır açmayacağım! Ama tekrar kapı çalındı. Kadın cin çarpmışçasına yatağından kalktı, battaniyeyi omuzlarına doladı ve ağır adımlarla kapıya doğru ilerledi. Derin bir nefes aldı, önce kilidi, ardından da kapıyı açtı. Adam orada duruyordu.

Allahtan kız uyanmamıştı. Mojan gün ağarırken karanlık hayatına yol veren bu adamı evden gönderebilmeyi başarmıştı. Ama adam ertesi gün yine kapının dibinde beliriverecekti. Ve gece yarısı kapı çalınmaları bir süre boyunca sürdü gitti. İşin tek sevindirici yönü vardı, o da adamın sadece kızın uykuda olduğu

saatlerde kapıya dayanmasıydı. Mojan böylelikle kızı bir şekilde adamdan uzak tutmayı başaracaktı. Evet, adam kapıda beliriyor, içeri girmek istiyordu. Hapisten çıkmıştı, bu sefer gerçekten de çıkmıştı hapisten. Hiç parası yoktu. Para dilendi, kalacak yer dilendi, her şeyi dilendi. O muzaffer edasından eser kalmamıştı artık, durumu tam tersineydi. Ve kadının bildiği tek şey insanın fakirlere yardım etmesi gerektiğiydi. Böylece açtı kapıyı, en sonunda da sonuna dek dayandı kapı. Kapı açılmıştı artık, açıktı. Ve bu koca vücut kadınla kadının istemediği ve istediği her şeyi yaptığında ahlamaların, ohlamaların, soluk soluğa alınan nefeslerin (kızın bu seslere uyanmamasına akıl erdirmek de çok zordu) sonunda bütün vücudu titreten o derinden soluk veriş geldi. Sanki ruh vücuttan kendini kurtarmış ve kendi başına karanlık uzaya doğru bir yolculuğa çıkmıştı. Vücutsa kaldığı yerde ölü gibi uzanmış, göğüs kafesi zar zor kalkıp iniyor, organlar gevşemiş yatıyor, cinsiyetiyse neredeyse yok oluyordu. Kadın aslında bu artıklara istediğini yapabilirdi. Yanı başında uzanmış yatan bir başka fakir batık daha vardı. O kadar kötü bir vaziyetteydi ki kadının gözyaşlarının ona armağanı olarak yıllardır alıp başını gitmiş yüreğine dahi dokunuyordu durumu. Ama sabahla birlikte apartmandakilerden birinin adamın eve girişini görmüş olabileceğine dair o korkunç düşünce bir türlü bırakmıyordu yakasını. Ve tabii daha da kötüsü –o kadar kötü ki kadının bunu aklından dahi geçirmeye tahammülü yoktu– ya şey olduysa?

Ve onu öldürdüğünü hayal etti. Makinesinin başında çalışırken adamın akan kanı geliyordu gözlerinin önüne. Denize doğru yol alan dereden kan akıyordu. Ama saat geldiğinde kapı yine açıldı. Bir güç vardı ve kadın bu gücün karşısında kendine söz geçiremiyordu. Ama artık en azından kapıyı açmadan önce bekletebiliyordu onu. Mutfağın orta yerinde dikilerek merdivenlerden gelen soluk seslerini dinliyordu. Aradan belki bir saat geçiyordu, belki de daha az; onun içinse bitimsizdi bu süre. Kadın yine dayanamıyor, gidip kapıyı açmadan edemiyordu. İşaret parmağını dudaklarına dayayarak adama sessiz olmasını, kızı uyandırmamasını işaret ediyordu.

Evet, bu çok önemliydi. Kadın kızın adamı görmesini istemiyordu. Ve istediği gibi de olacak, kız o anlara dair hiçbir şey hatırlamayacaktı. Yalnız tek bir istisnası oldu bu durumun.

Bahçede bir huş ağacı vardı. Ağacın toprağı kavrayan kökleri yumrulu, eğri büğrüydüler. Huş ağacı içini çekerek fısıldadı. Konuşabiliyordu elbet, o da bir canlıydı. Çocuklar açısından büyük bir teselliydi ağacın varlığı. Herkesin yalnız olduğu bir an tabii ki vardı. O da cevap verdi.

Kız ağacın altındaki yaşlı, kararmış kütüğün üzerinde oturmaktan büyük keyif alırdı. Orada kendi başına oturur, ileri geri sallanarak şarkı söylerdi:

-karga beni yakalama

cici karga, ne olur gagalama-

Sonbahardı. O yıl sonbahar bir başka türlü geçiyordu. Her şey yumuşak, kara ve yapışkandı. Akşamüzerleri yumuşak nemli bir kürk gibi sarmalıyordu insanı. Islaklık iç çeken nemli bir yuva misali alıyordu kızı içine. Dünyanın yumuşacık eli sarmaktaydı. Sanki biraz fazla yumuşaktı? Yoksa kızı boğmak mı istiyordu? Toprak kara ve ıslaktı, sisler su damlacıklarına dönüşüyordu. Bu boğucu griliğin içinde ayakta duran huş ağacı dallarını hışırdattı, altın renkli ışıklar saçtı. Akşamüzeriydi. Zamansız bir rüzgâr yağmur taşımadaydı. Sarı yapraklar havalanıp havada daireler çizdiler. Ağacın gövdesi çırılçıplaktı güz ışığında. Bir güvercin yalpalayarak kıza doğru yürüdü, sanki yardım istiyordu. Ağırlaşmıştı, zor hareket ediyordu, uçmaya mecali yoktu. Gıgırtılar çıkararak kıza sokuldu. Kuş bir yanına doğru eğilmişti, başı sanki yanı başında büyüyen bir yumru tarafından aşağı doğru çekiliyordu. Kırmızıydı bir yanı. Açık, kanayan bir yarası vardı. Kız birdenbire bir çığlık koyverdi kuş için. Elinden gelen bir şey yoktu. Çığlık koptu gitti ve bir kuş misali uçarak yağmurlu akşam alacasında kayboldu. Ama kuş kıpırdamıyordu yerinden. Sağa sola sallanıp gıgırdamaya devam ediyordu. Yarası açık bir ağzı andı-

rıyordu. Sanki bir tür yaratık hayvanın kafasına düşmüştü. Kuşu kök salınacak bir toprak zannetmiş olmalıydı. Titreyen, yumuşak, merhametsiz yaratık güvercinin gözlerinden kıza doğru bakıyordu. Dilenen gözlerdi bunlar. Yara büyük, ıslak bir çiçek gibiydi, keskin kırmızı tonları kuşun sallantısında çoğalıp azalıyordu. Güvercinse hareket eden ve dilenen topraktı. Kuşun başında bir taç oluşmuştu, ondan kurtuluşu olmayacaktı.

Kız durduğu yerde çığlık atıyordu. Kendini apartman duvarına dayamıştı. Duvarın içine girmek ve orada yok olmak istiyordu. Ama yakalanmıştı. Hiç kimse dışarı çıkmıyordu. Yakalanamayan, dokunulamayan bakışlar vardı pencerelerin boş karanlıklarında kaybolmuş. Karanlık çoğaldı. Güvercin gitmişti. Rutubetli alaca karanlığın içindeki huş ağacının yaprakları ateş almış kelebekler misali titreşiyorlardı.

Kız yıldırım gibi koştu., gerçekten de çok hızlıydı koşusu. Merdivenler ağırlaşmış olmalıydılar, kız sanki her adımda basamakları da kaldırıyordu beraberinde. Çığlık çığlığa daldı mutfağa. Esmer adam mutfak masasında oturuyordu. Ama annesine doğru soluk soluğa koşan ve başını Mojan'ın dizlerinin arasına gömen kız adamı neredeyse fark etmedi bile. Gözyaşları nehir olmuş çağlıyordu. Kızı susturmak mümkün değildi. Gözyaşlarının arasından gördü esmer adamı ama tek gördüğü adamın esmer olduğu idi. O ağlamaya devam etti.

Annesi genel insanlık değerleri içinde normal ve namuslu bir insan olmak için çırpınırken kız da bahçede normal insanlar ve onların değerleriyle mücadelesini sürdürecekti.

Bir kere çocuk olmak başlı başına zor bir işti. Bu tür bir apartmanda yaşayan ve tarihin bu dönemine ait hiçbir çocuk için kolay değildi hayat. Hayata grilerin hâkim olduğu bir dönemde gelmişlerdi dünyaya. Büyüklerse siperlere, odacıklara sıkışmış , kurallar ve kafesler içinde ağır bir hayatı paylaşmaktaydılar. Onlarınkisine de kolay denilemezdi. Çocuklar çocuktular, başka

yerlerdekilerden daha kötü değildi hiçbiri ve bunun bir önemi de yoktu zaten. Asıl önemlisi yetişkinlerin o ya da bu sebepten dolayı ama temelde hep aynı sebepten onlara tahammülü yoktu. Çocuklar bu tür insanlar için düşman sınıfına dahildiler, saldıran taraftaydılar, sınırları ezip geçen (ki her büyük insanın içinde de yine bu türden bir düşman, aynı türden tahammül edilmez bir çocuk yaşamakta, içini kemirip ağlayarak fırtınalar koparmaktaydı) taraftaydılar. Ve sonuçta 'Çabuk, bahçeye!' 'Hadi bahçeye in de oyna! 'sözleri sürekli olarak yetişkin insanların ağzından haykırılmaktaydı yüzlerine.

Çocuk milleti bahçedeki yaşamlarını işte bu tür bir öykünün üzerinden sürdürüyordu.

Bahçe vızıltıları ve gürültüleriyle dönüp duran, çok ayaklı bir yumruydu. Küçüklü büyüklü sıcak bedenler, gözler, sesler ve vın vın vınlayan devingen bir yığın dış kapıdan bir içeri, bir dışarı girip çıkıyor, bahçeden boş araziye akıyor, çamurlu sazlıkta kayboluyor, dağılıp birleşiyor, azalıp çoğalıyordu. Bahçe bir krallıktı. Bahçe bir ülkeydi ve topraklarından koparılamaz bir halkı vardı. Varolmak için bu ülkeye dahil olmalıydınız. Bu ciddiye alınması gereken bir durumdu. Ama bahçe için söylenebilecek en doğru şey onun kavgacı, kalbi çarpan ama bir yerlerinde de sessizliği taşıyan bir vücuda benzediğiydi. Bir beden. Ve bir ses, pek çok sesten ibaret ama sonuçta tek bir ses. Su gibi duru. Yeniden oluşup yok olan. Hakkında hüküm verilen ve başkaları için hüküm veren; belirleyen, aklayan ya da mahkûm eden. Işık ve su gibi duru gözleri vardı. Bahçe gözünü bile kırpmadan bazılarının varolma hakkını elinden almıştı. İçlerine duvarlar örülmüş gözlerinde bazılarının varlıklarını sürdürmesini ta en başından yanlış bulduğu kararı okunuyordu. Kötü ruh bu kararı verirken çok netti. Ne zaman ki mahkeme dağıldı ve onlar tekrardan tek tek hale geldiler işte o zaman bu netliğin üzerine gölge düşmeye başladı. Şeffaflığın içinde kararsız bir hareketlenme başladı ve ivme giderek güçlendi. Her çocuk kendi başınayken göğsünün üzerinde bir ağırlığın ve boğaza oturmuş, yutulmayacak türden bir yumrunun varlığını hissedebilirdi.

–Belki de gerçekte işler böyle değildi–

Burada, beklenmeyen olaylar cereyan edebiliyordu. Bu tek ruh ve vücutmuşçasına alınmış toplu karara dahil olanlardan birinin çıkıp da suçlananın tarafını tuttuğu da olurdu. Bu kişi kıpkırmızı olmuş bir surat ve öfkeden titreyen bir sesle diğerlerine doğru dönerek kötü olduklarını ve onlara günlerini göstereceğini haykırırdı. Bu durumda artık bir bütün değildiler. Artık kararsızdılar, çelişkiler içinde bir o yana, bir bu yana dönüp, hep bir ağızdan konuşmaktaydılar. Suçlananın savunucusunun yüzüne dağınık düşüncelerinin zayıf ifadesinin düştüğü de gözlenebilirdi. Bu sırada o etrafına bakınıp omzunun üzerinden bir taş fırlatırken bir de bakardınız ki herkes bambaşka bir şeyin peşine düşmüş, sanki hiçbir şey olmamışçasına bu yeni işe yoğunlaşılmış olurdu.

Bahçe: Yükselen ve alçalan çocuk seslerinden bir denizdi sanki. En küçüklerin evde olduğu gündüz saatlerinde daha sakin görünse de bu paytak paytak yürüyen, güvercinler misali gıgırdayan miniklerden kaynaklı olası sessizlik sık sık ve sürekli bir çığlıkla bölünür, aniden içler acısı bir çocuk ağlaması duyuluverirdi. Biri birini iteklemiş, biri yere düşüp dişlerini çarpmış, biri yüzünü duvara çevirmiş her göze açık bir ıslak yumru pantolonunu doldurmuşken sessiz sessiz ağlamaktaydı. Biri çift ayak üzerinde ağzı açık hoplamakta, biri bu tantananın tam ortasında durmuş başparmağını emmekte, bakışları içine çekilmiş ama o hâlâ parmağını emmekte emmektedir. Bir atmosfer, bir yerküre, seslerden oluşan bir dünya. Bu özel dünyanın içindeki ses denizi günün akışı içinde yükselip alçalmaktadır. Öğlen öncesiyse gagası hâlâ yumuşak bir kuş yavrusunun sesleridir duyulan.

Öğlen üzeri aniden huzurlu bir sessizliğin kara gölcüğüne dönüşürdü ortalık. En küçükler içeri girmiş uyumaktaydılar, uyumayanlar da bir şekliyle sönmüş günün tam ortasında sessizliğin karanlık, durgun gölüne açılmışlardı. Eğer hava güzelse köşedeki çöp tenekelerinin yanındaki taşlığa kadar uzanırdı en üst katın pencerelerinden yansıyan ışıklar. Ama huzur okuldan dönen ilk çocuğun ıslığıyla ve koşturmacasına eklenmiş çığlıklarla bozu-

lurdu. Kısa bir süre sonra bahçe vahşice titreyen kızgın bir koroya dönüşürdü. Her türden ses, birbirini çağırmalar, taklit etmeler, ıslıklı, bağrışmalı, dalga geçmeli, ötüşmeli sesler; homurtular, miyavlamalar ve kızların birbirini alaya alan tekerlemeleri halka halka birbirinin içine geçerdi. Her tür uğraşa açıklardı ve bunlar birdenbire çıkıverirdi ortaya.

Birisi halıları asarak temizlemek için bahçeye sabitlenmiş demir direğe dizlerinden asılmış tepe üstü sallanır. Bir başkası demir direğe tırmanmak için canhıraş bir uğraş vermesine rağmen habire aşağıya kayar. Öbürü duvara attığı beş ayrı topu birden havada tutmak için uğraşmaktadır. Üç çocuk giderek hızlandırdıkları bir tempoda ip atlar. Birkaç tanesi huş ağacının altında bacaklarını ayırarak oturmuştur. Huş ağacının arkasında çöplük, çöplüğün ardında da boş araziyi bahçeden ayıran kırık dökük çit vardır. Çitin ardındaysa vahşi topraklar uzanır. Buradan çalılarla kaplı killi mezarlıklara, kanallara gidilebilirdi. Tavşan deliğini andıran yuvarlak bir çukur yasak bölgenin başlangıcını oluşturuyordu. Büyükler günden güne çökerek ısırganların ve çimenlerin arasında kaybolan çiti aşmayı kendilerine iş edinmiştiler. Huş ağacının altında bacaklarını açmış oturanlar toprak doldurdukları kaşıklarla birbirlerine yemek ikram etmekte, ağacın kökleri toprağa karışmak üzere olan bir insan gibi görünmektedir. Vücudun kara, toplu baldırları hâlâ ortadadır ama üst kısmı gerinip gerilmekte ve güneşe doğru uzanmaya çalışmaktadır. Biri kara toprağın üzerinde sek sek oynar. Birkaçı püsür olmuş bir yumağın peşinde itişip kakışmaktadır. Oyunları kavgaya dönüşen çocukların etrafındaysa kımıl kımıl kımıldayan bir halka oluşmaya başlamıştır. Çocuklar her yandan kavgayı izlemek ve hatta katılmak için koşarak gelirler. Işık huş ağacının yaprakları arasında süzülerek bahçeye vurmakta, ağaç çocuk hoplamalarının üzerine uzattığı kollarıyla onlara şarkılar söylemektedir.

Çocuklar hayvanlara benziyorlardı, her türden hayvana. Koca kulaklı, küçük kulaklı. Bazıları söz dinleyen yumuşak kanatlar gibi fırlamaktaydı çocuk başlarından, diğerleriyse çocuk kafalarına

adeta yapışıktılar. Tuhaf, çıplak, şeffaf et şeklinde form almışlardı. Hepsinin başka türlü hareket edişleri vardı; yumuşak, kararsız, eğilip doğrularak, başaramayarak, hantal, yumuşak. İşte bu vücutlar tam da olmaları gerektiği gibiydiler, eksikleri fazlaları yoktu. İşte bu vücutlarla en küçük şüpheye dahi yer bırakmadan, eli titremeden, hiçbir kararsızlık taşımadan varlıklarını perçinlediler. Gölgesiz, kararlı, tek yolu olan, içe mi dışa mı dönük olduğu konusunda güvenli, çıktığı yolla tamamen aynı vücuttular. İlk bakışta bahçedeki çocukların tümünün böyle olduğu sanılabilirdi. Özgür, hem aşağı hem yukarı kuş misali uçabilen, bu ağır hayat koşullarının ağırlaştırmadığı çocuklar. Ama insan daha ilk andan itibaren her vücudun kendi içinde bir kararsızlığı taşıdığını, kendince bir biçimsizliğinin olduğunu, yaşına göre iri ya da ufak tefek olduğunu, kendi solgunluğunu, kendi çirkinliğini, kiminin fazla şişman kimininse miniminnacık olduğunu ayırdedebiliyordu. Vücudun istemi olan hareketi yaparken, yönlendirildikleri yollar başka yönleri barındırırken, sinirleri başka bir şey söylerken, fazla ağır, fazla donmuş fazla ateşli bir şaşkınlık, fazla zayıf, kızgın, bağıran çocuklardılar. Henüz ağzının bağırmak istediğini eliyle boğuyordu biri, henüz ayakları oradan koşup gitmek isterken dilinin gevezeliklerine teslim oluyordu öbürü, bütün vücudu sıcacık sarsıntılarla giderek daha hızlı ve sert atan henüz kapalı, ağır, mutsuz kalbinden ağlayışları çalıyordu bir başkası.

Sonra aniden tümü birden bir kahkaha dalgasına kapılıyorlar ve kahkahalar onları ateşin yaydığı ısının dalgaları üzerinde dans eden yanık kâğıt parçaları gibi yükseğe, giderek daha da yükseğe uçuruyordu. O kadar çok gülüyorlardı ki sonunda nefesleri kesiliyor, bazıları kendilerini yere atarak bu dalganın içinden çıkıncaya, yorgunluktan pes edinceye kadar debelenmeye devam ediyorlardı. Birbirlerinin boğazına sarılıyor gülüyor gülüyor kol kola girmiş sallanıyorlar ve ancak birbiri ardından düşmeye başladıklarında sakinleşiyorlardı. Ve geride sadece bir tanesi kalıyor, kendi kendine gülüyor, kendine gülüyor ve birdenbire tek başına gülmekte olduğunu fark ediyor ve yalnız olduğunun farkına varıveriyordu. Bu bir kuyuya yuvarlanmak gibi bir şeydi. Ama

kendine engel olamıyordu. Ve böylece durduğu yerde hıçkırıp kendi kendine sallanıyordu. Ve bu durum her şey bitip yapayalnız kalanın etrafında yepyeni bir hareketlenmenin sesleri duyuluncaya kadar devam ediyordu. İçlerinden birinin kalbindeki kötülük uyanmış ve ortada bir kurban olduğunu görmüştü. Uzun bir süre boyunca tek bir kişiydi bu zehri taşıyan ama günlerden bir gün içindeki kötülük yitip gitti, günlerden bir gün değişmiş olarak uyandı ve onun için yeni bir hayat başladı.

Ama kalbinde kötülük uyananın yolu üzerinde biri durmaktaysa kötü bakışlar onun içine işlemekteydiler.

Kötünün yoluna çıkan, sineğin örümcek ağına düştükten sonra örümceğin bakışlarına yakalandığı anda felç geçirmesi misali donar kalırdı. Eğer orada duran kişi karşısındakinin vücudunun nasıl gevşediğini, isteksizce ortalığa saçıldığını ve parmağını dahi kıpırdatmasının mümkün olmadığını hissediyorsa eğer, kurbanını bulmuş demekti.

Ama içlerinden hiçbiri kalbinde kötülüğü sürekli barındıramıyordu ve hiç kimse sürekli olarak kurban durumunda değildi. Durumlar vardı. Değişimler olurdu. Kötü olan bir gün başka bir bahçede, başka bir zamanda ve başka çocukların arasında yapayalnız kalır ve korkudan titreyen konumuna düşerdi. Her kurbanın kendine ait bir tarzı olurdu, aşağılardan gelir sonunda örümcekleşirdi. Değişirdi, değişirdi. Cinler düzeni bozardı. Aniden bahçedeki herkes, küçüğüyle büyüğüyle düşmanca bir düğüm oluştururlardı, düğümü kimse çözemezdi, söylenen ve yapılan her şey düğümü daha da sıkılaştırmaktan başka işe yaramazdı. Bakışlar, uzatılan diller, tükürükler, işaret eden parmaklar, tekme atan ayaklarla her şey bir düğümdü. O anda sanki tüm bahçe kararır, katılaşır, her şey düğüm olurdu. Demirden bir düğümdü bu. Sadece kötü ruh, tüküren, parmakla gösteren ruh bu bütünlüğün üzerinde dans edercesine keyif sürmekte, dönmekte dönmekteydi.

-İğrenç! Böööö!

Dans edilir durulurdu. Dediğim gibi her şey mümkündü burada, ağlamak, kaçmak, tökezlemek ortamı daha da hararetlen-

dirirdi. Kurban durumundaki bir köşeye sıkıştırılmış, tüm bahçe etrafına toplanmış, kıpkırmızı kötülük saçan, kahkahalar atan yüzlerden bir duvarla çevrilmiştir. En küçükler bile aynı ifadeyi taşıyıp aynı seslerle eşlik ederler bu koroya. Kurban eğer kolay ağlayan cinstense, yani gözyaşları sızmak için hazır bekliyorlarsa, yani gözyaşları orada durmuş sadece bir dokunuşu beklemekteyseler, onu ortaya çıkarmak çok kolay olacaktır. Sadece bir dokunuş yetecektir onu çözmeye. Bu bahçenin ruhunu en çok okşayan durumdur. Kurban oracıkta durmuş tir tir titremekte ve kendini engelleyememektedir. Çok rahatsız edici bir şeydir bu. Ama ruhlar da ancak rahatsız edici durumlardan keyif almaktadırlar. Bu durum insanın kendi sınırıdır. Bıçak sırtındadır. Sınırın tam üzerindedir insan ama yine de işin bir parçası değildir. Dışarıda ve kurtarılmıştır. Sınırda olduğu kesindir. O kadar sınırdadır ki boğazından ağlama yerine yalancı bir kahkaha dökülmektedir. Haykırıştan bir kahkaha, haykırma...

Evet, günlerden bir gün kız tüm bahçeyi karşısında buldu. Herhalde kızın da duymuş olduğu ESMERLİĞİndendi bu tavır.

Evet, şimdi tüm bahçe karşısına geçmiş onunla alay etmektedir:

-Tatarın çocuğu, şişko domuz, tatar domuzu!

Ama rüzgâr tekrardan, beklenmedik biçimde dönecekti. Cin geriye çekilecek, çatıların ve göllerin üzerindeki havanın bir hortum misali havalandığı gözle görülebilecekti. Baş işkenceci sanki hiçbir şey olmamışçasına barışçıl bir havada dolaşıyordu. Daha gözyaşları kurumamış kurbansa tombul dizlerine oturttuğu bir ufaklığa bir şeyler fısıldamakta ve ona olabildiğince nazik davranmaktaydı.

Kurbanın tek istediği diğerlerinin ondan hoşlanıyor olmasıydı, hoşlanmak, hoşlanmak. İçinde nefret biriktiren ve kendini kızdıranların yüzüne tüküren tipler de vardı elbet bahçede. Ama kız diğerleriyle barışık yaşamak isteğindeydi, barışık. Hiç önemi yoktu, ona istedikleri gibi davranabilirlerdi, sadece bir nebze hoşlansaydılar ondan yeterdi kıza.

* * *

Evet, Mojan uzak taşradan gelmeydi. Çok uzaklardan, her şeyin beşikten mezara zoraki kafeslere, zoraki işlere, zoraki elbiselere mahkûm edildiği yerlerden.

Çözülmüş, düşmüş, kaybolmuştu. Yüzeye çıkmayı başardığındaysa yepyeni bir dünyada bulmuştu kendini. Bu yeni dünyada kara saçlı bir çocuk vardı.

Ama bu yeni dünya da kafeslerden, kocaman birbirine bağlı kafeslerden ibaretti. Bu şehir ışıltılardan oluşmuyordu. Başka bir yerde belki ışıltılar saçan başka bir şehir olabilirdi ancak o şehir bu şehir değildi. Burası kafeslerden ibaret bir şehirdi. Başka bir el sabahtan akşama dek kadını yeniden biçimlendiriyor, yoğuruyor, şeklini bozup yeniden şekillendiriyordu. Kadın geceden gündüze kadarki sürede bu yolu geri yürüyordu. Rüyasında geri geri yürüyordu.

Her şeyin nasıl olacağına dair planı yapan Mojan'ın kendisiydi. Ama o da tuzağa takılmıştı, kıpırdaması mümkün değildi artık. Pek çok şey yaşandı. Kadının herhangi bir olayın gidişatına müdahale etmesi mümkün değildi. Dev makineler çalışıp durdular. Onların kendilerine ait bir hayatları vardı, kendi yasalarına uymaktaydılar ve hatta kendilerince bir istemlerinin olduğu dahi söylenebilirdi. En azından genel geçer yasaların temsilcisi durumundaydılar ki bu yasalar gerçekten ağırdılar. Onlara karşı durmak deyim yerindeyse gürül gürül akan bir ırmakta akıntıya karşı yüzmek gibiydi. Irmağın suları tıpkı Yllan'ın önünden akan dere gibi koyu renkli ve parlaktı. İnsanın elinden bir şey gelmezdi. Sadece ve sadece çalışır ve günlerden bir gün başını kaldırıp baktığında o azametli akıntının onu diğer yakaya sürüklemiş olduğunu keşfederdi.

Ama kadının mücadelesi tüm bunların üstesinden gelmekti.

Görünen o ki tüm bu çabaların sonucunda sadece görüntüde bir değişiklik yapılabilmişti. Gerçek olan bir gücün varlığıydı. O mahkûmdu, sürüklenmekteydi. Hissedilen buydu. Bunun dışında hiçbir his taşınmamaktaydı. Kadının içinde kocaman, inleyen bir karanlık vardı ve kadını hızla diğer yana çekmekteydi.

Evet, bu makineden insan yaşadı, çalıştı, temizledi, ıstırap çektirdi. Güçlüydü güçlü olmasına ama o kendine baktığında nasıl çöktüğünü pekâlâ görmekteydi. Kimsesiz, su altında kalmış toprak gibiydi. Kökleri zayıfladı, çözüldü, çözüldü. Orada uzanıp kendini suyun akışına bıraktı. Sürüklendi, daldı çıktı ve akıntıların içinde yitip gitti. Taşkın suyunun amaçsız akıntısıyla suların sığ olduğu yerlere sürüklendi. Göletlerde sakinledi, su birikintilerine takıldı, sazlıklar arasında kaldı.

Kökler çürüdüler, ıslanıp dağıldılar.

Ondan geriye kalanlar giderek ağırlaşan bir tempoyla çalıştılar, metodik olarak çiğneyen çene, ezen dişler gibi, bir dişlinin görevi gereği tane tane yutup yok etmesi gibi çalıştılar.

Ama kadın ayağının altındaki toprağın hâlâ çok kaygan olduğunun farkındaydı. Bu durum değişmiyordu. Buna bir çare bulunmalıydı. Bir güvence bulunmalı, her şey yeniden kazanılmalıydı.

Ama lanet olsun ki kara sular engellenemez bir şekilde ve giderek artan bir hızla diğer tarafa akmaktaydılar.

Ve bu böyle devam etti.

Devam etti. Adam geldi. Bedeninin tüm parçalarına yiyecek ve yatacak yer aradı. Ve bu arayış her seferinde daha da ileri gitti. Kadının içinde bu buluşmaların istenmeyen bir şeyle sonuçlanacağına dair korkunç bir duygu vardı. Ama Tanrı iyidir. İçine tutunan olmadı, kanı akması gerektiği zamanda aktı; ağrılı, sancılı bir gelişti bu ama diğeriyle kıyaslandığında lafı bile edilmeye değmezdi. Kadınsa kapalı kapının ardında kıpırtısız oturup kapı çalınışlarından hiç etkilenmeyeceği, adamı mahşer gününe kadar kapının dışında bekletebileceği, komşuları ya da polisi çağırabileceği günün ve o gücün gelmesini bekledi.

(Peki adam bu ziyaretlerinin arasındaki dönemlerde nerede yaşıyordu? Ağaçların ve bataklıkların arasında, sonsuz gecelerin içinde yaşıyordu adam.

'Uuuu, uuuu... Hışırtılar, vızıltılar, gürlemeler, dal kırılmaları, koca dişleriyle gelen köpekler. Köpekler fundalıkların arasında

ilerliyorlar, kocaman sessiz dilleri ile ilerlerken orman hışırdıyor –aaay aaaltııma eeedeeceeeğiiim, kööötüüüüler geliiiyorrr... derken kör kral, kukla kral el yordamıyla bir yol aranmakta, düşmekte, kamçılanan bir köpek misali çırpınmakta, tir tir titremekteydi. Burası büyük Alman ormanıydı. Döne döne göğe yükselen ağaçlar adeta bir kilise kubbesi oluşturmakta, insan buradan ruhların kutsal ormanına girmektedir. Ormandaki peygamber ağacı hışırdamaktaydı. Yaşlı ormanın karanlıkları –zamanın doğumundan bu yana– kıtaları örtmekteydi (o zamanlarda her şey bir tek bedende yer almaktaydı). Ağaç gövdelerinin arasından çok zayıf, bitimsiz bir uzaklıktan gelen ama yine de işitilebilen denizin gürlemeleri duyulur. Ağaçların derinliklerinde görünmez, yaşlı kocaman hayvanlar gezinirler. Ormanın içinde uğultular ve fısıltılar vardır.

'Şimdi çalıların arasında bir kız görüyorum, bir kız ve bir kuş. Kuş, yuvasını tehdit eden tehlikeyi sezip ötmeye başlıyor. Şimdi kızın peşindeyim, büyüdükçe büyüyorum ama kız ormanın içinde yitip gidiyor. Nasıl da korkuyorum. Norden'e, birahaneye gitsem. Ama en son oraya gittiğimde beni görür görmez ihbar etti birileri. Ne olursa olsun bu ormandan çıkmalıyım.' Dallar gıcırdar, zeminde çukurlar açılır.

'Bir başkası yüksek sesle şarkı söylüyor: Son yolculuk odasındaki teneşir tahtası bir yuvarlağın tam ortasında duruyor, polisse yatakta karısıyla yatıyor. Onları uyandırmak gerek. Oysa o kadar ağır ki bu, o kadar ağır ki, asla yaşama dönemeyeceğim, orman uğulduyor, fısıldıyor, yüzeyi parlak göl çok uzaklarda, yolları tepiyor, tepiyorum ama oraya ulaşamıyorum. Anahtarların sahibi yolda durmuş, bense çukura gireceğim, orada bana yer var, sonsuza kadar.'

Adam orada yaşıyordu. Siyah bir tabuta kilitlenmişti. Bir seferinde bir melek hücrenin tam ortasında durup şöyle demişti: 'Ayağa kalk!' ve duvarlar kendi kendilerine açılıvermişlerdi. Tüm bunlar ormanın tam ortasında olmuştu. Tabut tüm ağaç köklerinin altına gömülmüştü.)

Kadının bedenine öyle büyük bir yorgunluk çökmüştü ki korkunun dahi sözü geçmiyordu artık ona. Her şey çözülüp dağılmıştı, kadının hayatla hiçbir bağı kalmamıştı artık. Kalbi göğsüne yerleştirilmiş, her tarafı çivili bir tabutta yaşıyordu. Kızın o çocuk yüzünde o esmer, şişkin yüzün aksini görüyordu. Ve bir gece bir rüya gördü:

Bir sandalyeye oturmuş pencereden dışarıyı izliyordu. Oda – oturduğu sandalyeyi saymazsak– bomboştu. Peki onlar daha yeni taşınmamışlar mıydı buraya? Ya da bir cenaze sonrası mıydı? Yarından tezi yok taşınmaları gerekti. Peki yeni kiracılar ne zaman taşınacaklardı? – Pencere pervazları gerçekteki gibiydiler, sarıya boyalı. – Dışarıda insanın tahmin edebileceğinin de ötesinde giderek büyüyen bir karanlık vardı. Dünyaya ait her şey pencerenin dışındaydı. Yaşam bu büyük karanlığın içinde sessiz bir balık misali yüzüyordu. Yeşillikler, ağaçlar, kanallar evlerin çatılarının ardında karanlığa gömülmekteydi.

Ama bir ağaç birdenbire alev aldı. Yıldırım mı düşmüştü ne, peki sessiz yıldırım olur muydu? Gövde, dallar, yapraklar karman çorman ağaç kökleri bir an için ateşin içinde göründüler: Ateşte yanan bir beden.

Ateş sessizdi.

Ateşin yansıması simsiyah sulara düştü, inledi, inledi.

Adam onları son bir kez daha ziyaret etti. Ziyaret şöyle gerçekleşti:

Aradan yine uzun zaman geçmişti. Nice aylar doğmuştu gecelerin üzerine. Ve bir gün aniden yine o tanıdık kapı çalınması duyuldu. Sonbaharın son demleriydi ve yağmur yağıyordu.

Kadın kapıyı açmadan da yapabileceğini hissetti o gün. Ama yine de açtı kapıyı.

Adam kapıdaydı ama her zamanki gibi kapıya neredeyse yapışık –o kadar yapışık dururdu ki kapıya, kadın vazgeçmezden

önce içeriye dalabilsin– değildi. Duvara yaslanmıştı. Merdiven boşluğunda, kadının daha önce hiç görmediği kadar karanlık ve bitap haliyle duruyordu. Çamurun tuhaf kokusu, kir, içki. Gözleri sönmüştü, beyazları neredeyse kaybolmuştu gözlerinin. Ağzıysa silinmiş gibiydi yüzünden, yarı açıktı. Elbiseleri çamura benziyordu, derenin kendisine. Kadın durduğu yerden karartılar çökmüş, sakalı uzamış yüze baktı dikkatlice. Gözkapakları uzun süre suda kalmış birinin kasıkları gibi bembeyaz olmuştu. Kadın pek çok kez dokunmuş olduğu, kendi bedenine değmiş olan bu bedenin her parçasına ayrı ayrı baktı. Elleri ve bedeni yaşam sıcaklığının attığı o kör nabzı hissetmek arzusundaydılar. Ama gözler dışarıdan bakmayı da bilirlerdi. Gözlerin gördüğüyse bir harabeden ibaretti. Şişmiş, bomboş bir yüzdü. Bir adım daha atsa gözyaşlarının setini yıkıverecek yakıcı bir dalga içine aldı kadını.

-Sana ne oldu?

Dünya bir an ayaklarının altından kayıp gitti kadının.

Sonra o güçlü akıntının içinde yüzeyi bulmak için verdiği çabayı hatırladı. Aklı ona geri döndü.

Ve aklının dönüşüyle birlikte korkunç bir bulantı kapladı bedenini. Bir yutkunma hareketiyle birlikte yüzü tanımamanın şekline büründü. Aklı ona geriye doğru koca bir adım attırdı ve kapıyı ardından çekiverdi. Adam ayaklarının içinde yüzdüğü ıslak ayakkabılarından birini taşıyan ayağını kapı aralığına koymayı başarmıştı bu arada. Kadın da bütün gücüyle ayakkabısının topuğunu ayakkabının içindeki ayak parmaklarına indirdi. Çok hassas bir noktaya değmiş olmalıydı ki acılı bir haykırış duyuldu, ayak geriye çekildi, kapı kapandı ve kadın kilidi kapıda döndürüverdi. Bir kez, ardından da ikinci kez çevirdi anahtarı yuvasında. Şimdi kadın kapıya dayanmış soluğunu toparlamaya uğraşıyordu. Adamın dışarıda yolunu bulamıyormuşçasına sağa sola çarptığını duydu. Ardından ortalığa derin bir sessizlik çöktü. Kadın adamın düşüp oracıkta uykuya dalıp dalmadığını merak ediyordu. Sonsuzluğa eş bir bekleyişin ardından adamın dışarıda yürüdüğünü duydu. Adam adım adım uzaklaştı kapı-

dan. Şimdi bahçeden geçiyordu. Uzaklardan, bahçenin sokağa açılan kapısının gürültüyle kapandığı duyuldu.

Kız uyanmamıştı. Bu biçimiyle adamı bu sefer de görememiş oldu. Ve bu son gelişiydi adamın, asla oraya geri dönmedi.

Ama kadın her ne kadar hem esmer adama, hem de kendi bedenine kapıyı kilitlemiş, ardından anahtarı delikte ikinci kez belki de yedinci, hatta yetmişyedinci kez çevirmiş de olsa adam ona geri dönecekti. Hem bedeni, hem de ruhuyla geceleri rüyalarına gelecek ve kadına hükmetmeye devam edecekti.

Evet, kızın bir babası yoktu. Tüm çocukluğu o babayı beklemekle, özlemekle geçti. Adam ortalıkta gözükmedi.

Adam geceleri gelmekteydi. Ama yüzünü hiçbir zaman görmeyecekti kız.

Oysa olmadığını bilse de yine de bir babasının var olması gerektiğinin bilincindeydi.

Ve adamın ortaya çıktığı gün, kız onun babası olduğunu anlayıverecekti.

Günlerden bir gün bir adam okulun çitlerine yüzünü dayamış sanki birini ararcasına çocuklara dikkatli dikkatli bakıyordu. Esmerdi adam. Ve adam kızı görünce bir işaret yaptı.

O günden sonra kız adamı orada burada görmeye başladı. Adam şehrin değişik yerlerinde sürekli karşısında çıkıyordu.

Kız da okul sonrasında şehirde turlar atmaya, yollar, gizli köşeler keşfetmeye başlamıştı artık. Yüz, kâh okulun ardındaki bir kapının ardına gizliyordu kendini, kâh Cosmorama Sineması'nın dışına. Reklam panolarının yansımalarının ardında bir gölge olarak bekliyordu. Yüz, demiryolu büfesinin buğulu pencerelerinin ardında göründü bir gün. Ardından dumanlar kapladı rayları. Bir seferinde kızın yaşadığı caddede, büyük kara gaz saatinin

gökyüzüne uzandığı yerde de belirdi. Uzakta duruyordu ve bu son görünüşü oldu. Sonbaharın son demleriydi. Bir daha da göstermedi kendini.

Kız bekledi, özledi. Zaten bekleyiş ve özleyişten ibaretti o. Neden gelmiyordu? Evet, kızı gerçekten de Mojan'ın savunma hattındaki zayıf noktaydı. Mütemadiyen ışıklar saçan, nadir anlarda ışıkları kararan türdendi. Şimdiyse odanın bir köşesine külçe gibi yığılmış gözyaşı döküyor ve aralıklarla iç çekiyordu: Baba neredesin? Baba neredesin?

Ama geceleri rüyalarda geliyordu adam. Bu da onun sırrıydı. Ve kız bir süre sonra evden kaçmaya başladı.

Aslında buna kaçma da denilemezdi ya. Hiç kimsenin fark ettiği yoktu bu kaçışları. Mojan eve zaten geç geliyor, kız bu süre zarfında kendi başının çaresine bakıyordu. Okul sonrasına düşüyordu kaçış zamanları. Şehrin sınırındaki göle uzanan bataklıklı ormana doğru gidiyordu. Zaten bu lanet şehir de bu çamurdan kemerle sarılı değil miydi? Şehirle gölün arasında uzanan ve kanallarla örülü çamurlu alandaki göletlerin kara suları birbirine dolanmış ağaçların altında uzanıyordu. Bu kaçışlar her ne kadar serbest olduğu zaman diliminde gerçekleşiyor olsalar da kaçmak eyleminin kendisi başlı başına çirkindi. Kızın sırları ormanda yaşıyordu. Orman kızın gerçek eviydi çünkü yalnız ama yalnızca orada içinden geldiği gibi gözyaşı dökebiliyordu.

Mayıs ayının sonlarıydı, kısa bir süre sonra okul kapanacaktı. Peki adam o dönemde geri dönerse nasıl olacak da kızı bulacaktı? Fundalıkların, su çiçeklerinin yapraklarının oluşturduğu mağaramsı kuytudaki ağaca sımsıkı sarıldı. Sımsıcak nemli havada sivrisineklerden bir bulutun tam ortasında yapayalnızdı. Güneş yeni filizlenmiş yaprakların arasından sızarak ulaştırıyordu sıcaklığını ona. Artık kendi derdine ağlayabilirdi. Zaten gözyaşları kızın içinde bir yaratık misali yaşamaktaydılar. Onu sürekli dürtüklemekte, yıpratmakta, ağzından burnundan fışkırıp titretmekte, bir paçavra gibi sallayıp bir köpek misali kovalamaktaydılar. Dedim ya, içinde bir başka yaşam taşıyordu, bir başkası yaşıyordu orada. Güneş yaktı, gözler ve yanaklar yandılar. Gözyaşları

serindi, duruydu ve sessiz sedasız akmaktaydılar. Sonra azaldılar, ufalarak geri çekildiler ve içine doğru akan sakin ama sonsuz bir ırmağa dönüştüler Daha da içerilere, derinlere doğru aktılar, coşarak sele dönüştüler.

Yüzeyin altındaki hayat böyleydi. İnsan suya daha dikkatli bakınca dibi boylamaya ne kadar da yakın olduğunu fark ediyordu aslında. Karanlığın dibine vuran ateş parçacıklarına dönüşmek çok da zor değildi. Suyun altında ağaç köklerinden bir orman, yaprak ve dallardan bir gökyüzü, yeraltının güneşi, yıldızları ve gökyüzü soluk alıyor, birbirine karışıyor ve sarmaş dolaş bir hayat sürüyorlardı. Gözyaşlarının bedeni böyle yaşıyordu. Gözyaşları kızı hem uzaklara, hem de bedeninin kuytularına sürüklediler. Suya yansıyan akşam kızıllarına boyalı sivrisineklere benziyorlardı. Karanlık gökyüzünden dibe doğru bakıyordu insan. Yapraklar ve ağaçların bu yabancı derinlikte, parlayan yüzeyin altında nasıl salındıklarını görüyordu.

Bir süre sonra kız artık nerede olduğunu dahi unutacak, uyuyor mu uyanık mı olduğunu hatta kimliğini bile hatırlamayacaktı. Etraf kokularla kaplıydı, kımıl kımıldı. Ama aynı zamanda sükunet hâkimdi her yana. Her şey yaşıyordu fakat sakin bir yaşamdı bu. Yeşilin derinliklerinden bitimsiz şarkılar duyuluyor, bülbül geceli gündüzlü şakıyordu. Toprağın kalbi taa derinlerde yaşamın devamı için ama ağır ağır atıyordu. Su çiçekleri titreşiyor, ışık gölün geniş yüzeyinden yansıyarak fundalıkların arasında oturan kıza kadar yaprakların dalların arasından sıyrılarak geliyor, fundalıkların derinliklerinde sakinleşerek ışıklı, sıcacık bir oda oluşturuyordu. Su buharlaşıyor, kanalin üzerini kaplayan yaprakların arasından acı bir çamur kokusu yükseliyordu. Yaz ilerledikçe burası geçit vermez bir hale gelecek, göletlerin üzeri kararacak, karanlık, yeşil ve sessiz olacaktı. Aylardan mayıstı henüz, yaz tam anlamıyla gelmiş sayılmazdı. Sonra yaz geldi. Adam da ortadan kaybolmuştu. Şehir bomboştu.

Kız bu boşluğun, terk edilmişliğin ve yaz sıcağının etkisiyle tekrardan ormana döndü. Ama orada birileri tarafından gözlendiğini hissedecekti.

Oturduğu kara ağaç kökünün üzerinde kocaman bir kurbağa vardı. Erkek bir kurbağaydı bu, kız bunu açık seçik görebiliyordu. Kocamandı, karaydı kurbağa kral, neredeyse başka bir hayvan türüne ait olduğu söylenebilirdi. Pırıltılar saçan, pürüzlü bir derisi vardı. Yeni doğmuşçasına ıslak, yapış yapıştı. Ama aynı zamanda çok da yaşlıymış gibi görünüyordu. Kıza acı dolu, kanlı gözlerle tıpkı bir insan gibi baktı.

Kız ona dokunmak üzere elini kaldırdı. Kurbağaysa oturduğu yerde sessizce bekliyordu. Kız kendini çok zorlamasına rağmen bir türlü elini süremiyordu ona, eli dokunmak istemiyordu sanki. Bir türlü dokunamıyordu.

Kurbağa ayın öteki yüzüne benziyordu, kara ve girintili çıkıntılıydı teni. Aydan da yaşlıydı görünümü. Artık ölüyordu.

Hayvanın insan ağzına benzeyen geniş, kara ağzından beyaz, tuhaf bir köpük geldi önce. Köpüğü ağlamayı andıran bir ses izledi.

Aynı anda toprak ve etraflarındaki her şey sarsıla sarsıla ağlamaya başladılar. Kara beden habire sarsılıyordu, ağzından çıkanlar içindekilerin yansıması olmalıydı. Sonra sakinledi. Rengi soldu, sanki toz tutmuştu. Gözleri içine çöktüler. Kanı gri geceye dönüştü. Ölü bedeni yapış yapıştı. Kız da ağlamaya başlamıştı artık. Gözyaşları kaynağından taşmakta, sel olup akmaktaydılar adeta. Kız sanki pişmandı. Onu öpmeyi becerebilmiş olsaydı belki de ölmeyecekti kurbağa!

Öyle pişmandı ki.

Evet, onun gerçekte ölmüş olduğunu artık biliyordu.

Ama buna rağmen, belki de sırf bu yüzden, daha o günün ertesinde komşu kadının iki kızına babasının gölün ortasındaki adada yaşadığını, havanın açık olduğu günlerde adamın kulübesinden yükselen dumanların sazlıkların üzerinden seçilebildiğini söyleyecekti. Oraya gitmek için bir tekne bulmak lazımdı. Ama adam sık sık bu tarafa geçmekte, ormana kanallardan geçerek gelmekteydi. Lakin söylediği anda pişman olmuştu yaptığından. Bu onun sırrıydı, ihanet etmişti sırrına.

Ama olan olmuştu, bütün bahçe öğrenmişti komşu kızlarına söylediklerini.

Peki bahçenin bildiği neydi?

Taa uzaklarda gölün ortasında bir adacık vardı. Bahçenin bildiği buydu.

Ama bu adacık sazlıklar yüzünden gözle görülememekteydiler. Bazı günler gerçekten de sazlıkların üzerinde bir duman göründüğü olurdu. Orada yaşayan birileri vardı. Bahçe bunu biliyordu.

Evet, şehirden görünmüyordu ada ve çok uzaklardaydı. Ama adadaki adam kızın babasıydı ve yükselen dumanlar kızın babasının kulübesinden çıkıyordu. Adamın içine bir insanın sığabileceği büyüklükte bir sandığı vardı ve sandık para doluydu. Ama kız pek sık gidemiyordu oraya çünkü çok uzaktı. Bu yüzden kızla ormanda buluşuyorlar, adam kıza para veriyordu. 'Paralarla ne alıyorsun?' diye soruyorlardı kızlar inanmaz bakışlarla. 'Şeker' diye yanıtlıyordu kız onları. Koca bir sandık dolusu parayla karamel mi alınırdı? Lanet olsun ki bugüne kadar kızı annesi için yaptığı alışveriş dışında bir şey alırken gören olmamıştı. O, alışverişten artan parayla kendine bir şeyler alabilen mutlu azınlığa dahil değildi.

Kısa bir süre sonra kızın babasına ilişkin hikâye etrafta duyuluvermişti. Büyükler güldüler: Onların bildiği, kızın babasız olduğuydu, adamın içeride olduğunu bilenler de vardı belki. Sütçüde, bira imalathanesinde anlatıldı bu öykü ve kahkahalarla gülündü ve sonra silinip gitti akıllardan. Boş laflardı bunlar. Mojan'ı fazladan iğnelediler biraz. Ama çocuklar çocukça baktılar meseleye, çocuk gibi düşündüler.

Ada! Ada!

Ve kız tırısa geçmiş at misali söylüyordu yalanlarını; minik, tombul, vahşi, kara bir at gibi endişeli baş hareketleriyle yelelerini sallayarak kurtulmaya, özgür olmaya çalışırcasına. Kurtul! Kaç! Uzaklaş!

Ve bahçe bahçe gibi düşündü.

Lanet bahçe.

Bahçe bağıra bağıra söyledi, dinledi, içine çekti. Bahçe de tıpkı kız gibi ikiye bölünmüştü. Orada sınırlar çocuktan çoçuğa çekiliyordu. Tıpkı kızda da olduğu gibi kendi içlerindeydi sınır. Tıpkı kız gibi bahçenin yarısı da bir babanın olmadığınının farkındaydı, bunlar söylentiden ibaretti ve hiçbirinin aslı astarı yoktu. Ve bahçenin bu yarısı kızın bu durumu kabul etmek zorunda kaldığı an yüzünün alacağı hali görmek için sabırsızlanıyordu.

Ama bahçe aynı zamanda umudunu beslemeye de devam etti. Dışarı çıkmak! Uzaklaşmak!

Bu yüzden de işi kızıştırdıkça kızıştırdılar.

Çocuklar yazları derede yüzerlerdi. Orada yüzmek yaz aylarının yasaklı zevkiydi. Dere yeşil, boğucu sıcaklıktaki sazlıkların arasından akıyor, yüzeyinde mavi ışıltıları, aşağılardaysa karanlığı ve serinliği saklıyordu. Pas kahverengisi gölgelikler akıntıyla derinlere ulaşıyor, kaygan ve güçlü kökleriyle nilüferler bedenlerine sarılıp onları aşağılara çekmeye uğraşıyorlardı. Kız bir kurbağa gibi yüzüyordu. Özünde vardı bu zaten. Ve aşağı doğru mu yoksa yukarıya mı gitsin bilmiyordu. Ama günlerden bir gün kendinden daha büyük bir şeyin peşine düşmesi gerektiğini fark etti ve bunun için güç topladı.

Çocuklar güzel bir günde kızın önderliğinde mutlu mesut yola koyuldular. Herkes katılmadı tabii bu kervana. Bu işe karşı olanlardan bazıları geride kalıp, işi jurnalleyecekleri bir büyüğün yolunu beklediler. Ama gün ilerledikçe başka düşünceler ve başka uğraşlara dalıp gittiler. Büyüklerin farkına varabildikleri tek şey bahçenin olağan dışı bir sessizliğe bürünmüş, neredeyse terk edilmiş olduğuydu. Ortalık sakin, güneşe karşı uzanmış yatan bir kedi kadar huzurlu görünüyordu. Kuşkucu ekip de ortalıktan kaybolmuştu ama civardaydılar. Kanala balık tutmaya gitmişlerdi.

Büyükler ancak akşam yemeği saati geldiğinde durumda bir tuhaflık olduğuna kanaat getirdiler: Bu sessizlik! Çocuklar nereye kayboldular?

Kızgın annelerden bir grup kısa bir süre sonra kendilerine katılan babalarla birlikte bahçede toplanmaya başladılar. Jurnalciler de durumdan istifade ortaya çıktılar. Hesaba göre aralarında büyük çocuklarla birlikte birkaç ufaklığın da bulunduğu yedi çocuk ve kızın sabahtan beri ortalıkta olmadığı çıkacaktı ortaya. Ama polise başvurmak da insanın ilk elde arzulayacağı bir durum değildi. Bir günah keçisi bulmaksa kaçınılmazdı. Ve Mojan fazladan çalıştığı gece işinden dönüp bahçe kapısında belirdiğinde tüm yüzler birdenbire ona çevrildi. Bir erkeğin üzerine çullanırcasına üzerine yürüdüler. Ona haddini bildirme zamanı gelip çatmıştı. Ağlamak olmadı tepkisi, bu yapabildiği bir şey değildi. Ama hayatında ilk kez söyleyecek sözü yoktu, bir dilsiz gibi sustu. Gece 11.00'e doğru yıldızlı geceye karanlık çöktüğünde çıktı kayıp çocuklardan ilki ortaya. Açtı ve yiyeceği dayak yüzünden korkulu. Onu şaşkın bir ordu birliğini andıran diğerleri izlediler. Ormanda birbirlerini kaybetmiş ve herkesi bulmadan da geri dönmeye cesaret edememişlerdi. Orman karanlıktı, korkunçtu. Kızsa kayıptı. Birbirlerini ararlarken güneş batmış, ortalığa karanlık çökmüştü. Kız ortalıkta yoktu.

Hepsi sırılsıklamdılar. Buldukları bir kayıkla kanala açılmışlardı ve kayık su alıyordu. Kız kayıptı. Gelmiyordu.

Mojan bahçe kapısında omzunda şalıyla bekledi. Koca koca yıldızlar caddeyi ve gazhaneyi aydınlattılar. Sanki kış çökmüştü caddeye. Zaman geçti, kız ortaya çıkmadı. Kadının içindeki öfke ayaklanmıştı. Şimdi yaptığı şeyi yapmaması gerektiğinin bilincindeydi. Ama kendini bunu yapmaktan alıkoyamıyordu. Şalını sıkı sıkı omuzlarına dolayarak eve çıktı. Ama kapıyı kilitlemedi. Gerçi kapanmasın diye araya bir şey de koymadı. Bahçeyle ev arasında gitti, geldi. Tüm evlerin ışıkları sönmüş, ortalığı sessizlik bürümüştü. Mutfak masasında oturdu. Oturduğu yerde gözlerini dışarıya dikmiş yıldızlı geceyi seyrediyordu. Öyle büyük, öyle karanlıktı ki gökyüzü. Gece ilerleyip tan vakti geldiğinde çalınacaktı kapı. Kapının dışında mavi elbiseli bir adam durmuş kızı elinden tutuyordu. Kızın yüzü gözü çizikti, kir pas içindeydi. Saçı yüzüne düşmüş, ısrarla yere bakıyordu. Mavi elbiseli adam-

sa kızı dış kapıyla duvar arasında büzülmüş duruken bulan bahçe görevlisiydi. Kız adamın eline sımsıkı yapışmış, bırakmıyordu. 'Onu dövme!' dedi adam Mojan'a. Mojan o güne dek bahçenin bir parçası olarak gördüğü adama baktı. Bu bir ahbaplığın başlangıcı olacaktı.

Kızsa durduğu yerde içinden geldiği gecenin derinliklerine doğru bakıyor ve orada etrafındaki iki yetişkinin tamamen dışında oldukları bir şey görüyordu. İşin aslı ölmüş adamın onun için yaşıyor olduğuydu. Bunu ormanda gecenin içinde öğrenmişti kız. Kız onun yanından, adamın karanlık krallığından geliyordu.

Kız için yanında durmuş elini tutan adam daha şimdiden bir başka anlam taşımaya başlamıştı. Koruyucu bir melekti o.

Bölgenin yarısı da demek olan 9 ve 11 numaralı apartmanlara bakan bahçe görevlisi çocukların sürekli dalga geçtiği, garip bir adamdı.

Karanlıktan korkuyordu. Güneşin tüm gücüyle aydınlattığı günün ortasında bile korkardı adam karanlıktan. Işıkta yaşamak için doğmuştu. Ne var ki içindeki ışık sönmüştü. İçindeki ışığın sönmesiyse artık hiçbir anlam taşımayan dışını aydınlatan ışıklarının da solup gitmesine neden olmuştu.

Bu yüzden brännvin içiyordu. İçtiğindeyse daha bir garip oluyor, yüzü kızarıyor, gözleri daha da mavileşiyordu. Koyu mavi gözleri bir noktaya sabitleniyor, buğulanıyordu. İçki vücuduna işledikten sonraysa ne bakış ne de gözler kalıyordu geriye. Kalın kırmızı elleri, kalın kolları, kalın bacakları ve koca bir göbeği vardı adamın.

Kız onu ilk gördüğünde bahçeyi kar kaplamıştı ve adam salıncakta sallanırcasına yürüyordu bahçede. Savaş öncesinin son kışıydı. Her yan kar kaplıydı, buz tutmuştu. Güneşin battığı saatlerdi. Ölüler dünyasının korkusu çökmüştü ortalığa. Kız bahçenin bir köşesinde durmuş kendisine doğru ilerlemekte olan bu kocaman, anlaşılmaz hayvana bakıyordu. Zavallı hayvan tuhaf

olduğu kadar çirkindi de. Elinde süpürge ve kar küreği, işini yaptığını göstermek üzere bir o yana bir bu yana sallanırcasına gidip geliyordu. Daha da yaklaşıldığında neredeyse bilincini yok edecek derecede sarhoş olduğu fark ediliyordu. Bu hareket halindeki beden kurulu bir saatin zembereğinin düşüp de büyünün bozulacağı anı bekler gibiydi. Varlıklar onun gözünde brännvinin verdiği gümüşi ışıltıyla aydınlanıyor ve yine aynı gümüşi ışıkla perdeleniyorlardı. Brännvin belki de artık kaybetmiş olduğu ışığın yerine koyduğu, içeriden verdiği ısıyla etrafını aydınlatan tek şeydi. Ama ona en büyük yardımı her şeyi silikleştirerek yapıyordu ki böylece hiçbir şey ne dışına ne de içine sızabiliyordu. Her şeye rağmen genel bir güven duygusu yaratmıştı etrafta. Yani hiç kimse bir çocuğu kaçırıp öldüreceğini düşünmezdi.

Çocuklarsa fıldır fıldır gözleri, kertenkele hızı ve kamçı keskinliğindeki sözleriyle dolduruyorlardı kış sabahını. Adamın zayıf bir yanı olduğunu çocuk duyularıyla çoktan kavramışlardı. Bira kokusunun zerresini dahi algılayacak tazelikteki burun kanatları ve en küçük sendelemeyi dahi kaçırmayacak acımasızlıktaki gözleriyle takipteydiler. Evet, ardında oluşan, çığlıklar atan, hop oturup hop kalkan çocuktan kuyruk onun günlük çilesiydi: Sarhoş, sarhoş! Sarhoş domuz, doomuz!

Kendilerini savunmaktan başka düşüncesi olmayan çocuklar vardı bahçede ve bu savunma halini en gereksiz anlarda bile devam ettirirlerdi. Bu bir alışkanlıktı, vazgeçmesi zordu. Tıpkı terbiye edilmek üzere suratlarına inip duran tokatlar gibi, tıpkı cuma akşamları ya da maaş günlerinin akşamında evde terör estirecek babayı beklemeye alışık oldukları gibi alışkındılar buna. Bazı geceler bu evlerden dışarı yollanan bir çocuk yapayalnız bahçenin ortasında dururken, ay geceyi aydınlatırdı. Çocukla ay aynı yalnızlığı yaşarlardı oldukları yerde. Çocuk bir yandan iyice köşeye büzülür, bir yandan da gökkuşağı ışıklarından bahçesinde yelken açmış ayı, uzaydaki bu yalnız adacığı göz kırpmadan izlerdi. Ay bahçesi neler bilirdi kim bilir?

Bahçe görevlisi içtiği zamanlarda da toplayamazdı cesaretini. Aksine sudan çıkmış balık misali şaşkın ve her şeyden daha

da korkar duruma gelirdi. Düşmana rüşvet namından tuhaf işler yapmayı teklif ederdi: Çocukları el arabasında gezdirir ya da büyük kar küreğinin içine oturan çocukları bahçe boyunca sürüklerdi. Birbirinden garip şarkılar söyler ve yine aynı gariplikte şakalar yapardı. Tüm çabası bu merhametsizlere karşı kendini korumak, kollamaktı. Ama çocuk kalpleri giderek daha da kötüleşir, çocukların kötü davranışlarını büyüklerin küçümsemesi perçinlerdi: Çocuklara dahi sözünü geçirmeyen birinin onların gözünde ne değeri olabilirdi ki?

Evet ya, adamın yaşamı devasa bir korkudan ibaretti.

İçmesinin tek sebebiyse, karanlıktan duyduğu dayanılmaz korkuydu. Gece daha akşamdan pencerenin dışına çöker, onu orada beklerdi. Uluma sesi dışındaki tüm seslerden yoksundu gece. Kurt dişleri. Ve adam içmeye başlardı. Ardından yorganı taa başının üzerine kadar çeker, dua ederdi: İsa! İsa efendimiz! Tabii sabahları da bir şeyler akıtmak gerekirdi içine, önce yataktan sonra da evden çıkabilecek cesareti toplayabilmek için, kapının kilidini açabilmek için. Ardından hastaneye giderdi. Asıl işi hastanedeydi, kazan dairesinde çalışırdı. Bahçedeki görevi ek işiydi. Böylece kira vermeden kapı girişinin yanındaki odada yaşıyordu.

İşte bu aşağılanmış adam günlerden bir gün dış kapıda kızla karşılaştı. Aslında adam günün bu saatinde olmazdı buralarda. Bir kış günüydü, kar ve güneş aynı anda ışık saçmaktaydılar etraflarına. Karın üzerindeki ışık dışarıdan kapının içine doğru ışıdı. Kapı girişi aydınlık bir odaya dönüşmüş, adam yansıyan ışıkta aşağıdan yukarı doğru aydınlanmaktaydı. Adam kıza doğru oldukça geniş adımlarla ilerledi. Ağzından anlaşılması güç birtakım sesler çıkıyordu. Kızın yan tarafına doğru bir adım attı, bir şey söyledi ama anlamadı kız adamın söylediklerini. Kız adamın nasıl bir adam olduğunu zaten biliyordu, adam çöp tenekeleriyle aynı biçimde bahçenin malıydı. Ama şu anda başka bir güç tarafından kendi benliğinden çekilip alınmış ve başka birinin benliğine sokulmuş biri gibi bambaşkaydı, sanki bir yabancıydı. O normal halinden bambaşka biri sıyrılıp çıkmış, ışıltılar saçı-

yordu. Kokular yayıyordu etrafa, ürkekti. Girintili çıkıntılı kırmızı teninden başka türlü bir ışık yayılıyordu. Başka biriydi artık. Ya da adamın içinde yatan diğer adam yeni doğmuşçasına ışığa doğru yüzerek ortaya çıkmıştı. Vücudu sağa sola kaykılıyor, anlaşılmaz seslerle bir şeyler kekeliyordu. Ağzından akşamdan kalmalığın buharları yayılıyordu. Elinde boş bir şişe tutmaktaydı. Kız adama görünmemek için iyice duvara yapıştı. Ama adam kızı görmüştü bir kez. Adamın şişeyi tutan eli yanına düştü, şişe elinden kayarak taşlığa çarptı ve paramparça oldu. Hâlâ sallanmakta olan vücuduyla durdu adam. Kolunu olanca ağırlığıyla kaldırarak kızın omzuna koydu ve ona doğru dayandı. Ağır ağır inledi. Kız adamın kıpkırmızı suratının saklanmış gözlerinin gözyaşlarından buğulanmış olduğuna tanıklık edecekti. Yanaklarından aşağıya gözyaşları yuvarlanıyordu. Kız adamı elinden tutarak yaşadığı odanın da bulunduğu bahçe kapısına doğru yönlendirdi. Şanslıydı adam, durumunu gören olmamıştı. Kız elini tutuyor, adamsa uysal uysal kızı takip ediyordu. Adamı kapıya kadar götürdü kız ve anahtarları adamın cebinden çıkarıp ona kapıyı açtı. Adam içeriye dizlerinin üzerine düşerek girdi. Kız da adamın ardından içeriye girerek elinden geldiğince adamı teselli etmeye çabaladı. Artık adamdan zerre kadar korkmuyordu. İşte adam kızı ilk kez bu biçimde, gümüşi sisler arasından gördü. Işıltılı, esmer bir yüzdü gördüğü: Meleklerin sisleri.

Kısacası bu adamdı şimdi kapıda durmuş Mojan'a 'Onu dövme' diyen.

Kocaman ve güçlü görüntüsü görünüşten ibaretti adamın. İçindeyse koca bir çukur açmıştı anıları. Bir yanı fazla güçlüydü, öbür yanı fazlasıyla zayıf. İşte bu yüzden tuhaf bir adamdı. Parçalanmış bir insandı çünkü: bir yanı ağır, bir yanı bomboştu. Ama tuhaf insanların da bir tarihleri vardır elbet. Onun tarihi de bir anıya dayanıyordu.

Fayans bir soba vardı anısında.

Tek odalı başka bir evdeydi. Giriş katındaydı o ev de. Çok eskilerdeydi.

Fayans bir soba vardı dediğim gibi. Soba bahçe katındaki bir odayı ısıtıyordu. Bir oda ve bir mutfaktan oluşan bir evi. Ev Östra Smal Caddesi 14 numaradaydı. Masmavi bir tan vaktini bir deniz feneri nasıl yırtarsa, o da yüksekliği ve beyazlığıyla öyle duruyordu odada. Adamın maviliğin içindeki başı, yattığı yastığı bir başkasıyla paylaşıyordu. Başa ait yanaklara renk yürümekte, dudaklar ıslanmakta, sıcacık saçları insan kokmaktaydılar. Saçlar kara çimenler gibiydiler. Kadın ellerini göz hizasına kaldırmış hareket ettiriyordu. Yüzü kahkahalar atarken örtünün altında uzanan yeni doğmuş bir hayvanınki kadar çıplak vücudu kıvrılıp bükülüyordu. Omuzları çarşafın üzerinde soluk renkleriyle ışımakta, tan vakti etraflarında ne havadan ne de denizden oluşmayan bir deniz misali oynaşmaktaydı. Adam başına böyle bir şey geleceğine rüyada görse inanmazdı. (Bu işin bir kısmıydı. Diğeriyse: Kadının gözlerine yerleşen o tuhaf bakışlardı. Ya da adam bakışları öyle algılamıştı. Bu olay adamın, kadının bakışlarını kaçırmak istediği bir anda o bakışı yakalamasıyla gerçekleşti. Kadın hemen gürültülü bir kahkaha koyverdi.

Adamın yakaladığı aslında kadının bakışları değildi. Bu diğerlerinin bakışlarıydı. Hepsi bir aradaydılar: Yabancıydılar. Ama topunun birden yapabileceğinden daha yabancıydılar. İşte yalnızlık böyle bir anda doğmuştu.)

Yalnızlığı şöyle doğacaktı:

Adam ülkenin yukarı kısmından, Immeln'dendi. O kapkara, insana düşman ormanların olduğu yerden. Küçüklüğü belediyeye ait yıkık dökük bir evde geçmişti. Onun ailesi gibi malsız mülksüz tiplerin doldurulduğu türden bir evde yani. Baba bir ayrılıp bir geri döndüğü granit madeninde taş işçisiydi, annesiyse çiftliklere geçici işlere giderdi. Ayrıca evde bir kedi ve köpek de vardı. Bu anne ve baba kendilerini tatmin edecek şeylere ulaşmak konusunda başarısız olmuş, zayıf insanlardı. Her şeyin düzene girdiği, hani insanların teslim olup her şeyi akışına bıraktığı o sınırda kalmaya güç yetiremeyen insanlardı. Ama ya-

şamlarındaki tüm güçlüklere rağmen çocuk onlarla yaşadığı süre boyunca ne annesinden ne de babasından tek bir kötü söz işitmedi, dayaksa söz konusu bile değildi. Hayatta başarısız olmuş ama hassaslığını korumuş iki insandılar: Birlikte olmak, çocukları, kedi ve köpekleri ve bu başka bir şeye faydası olmayan sıcak yuva tek mutluluklarıydı.

Bu savunmasız insanlar hayatın sillesini yemeye devam edeceklerdi.

1919'daki İspanyol humması vuracaktı ailelerini. Anne ve babası birbirinin ardından, hastalık ateşinin yarattığı sislerin arasından sıyrılıp bilinçleri açılamadan öldüler. Önce anne öldü, onu bir hafta sonra son uykusuna yatan baba izledi. Çocuk birkaç haftadır hiç kimseden yardım almadan anne ve babasına bakıyordu. Hastalık bir ağırlaşmış, bir hafiflemiş, tam insanın tamam düzelmeye başladılar diyerek derin bir soluk aldığı anda yeniden vurmuştu: Ateş, hızlı nabız, solunum güçlüğü, kıpkırmızı olmuş suratlar. İspanyol humması bütün civarı vurmuştu, hastası olmayan çiftlik yok gibiydi etrafta ve bu yüzden kimsenin kimseye yardım edecek ne hali ne de zamanı vardı. Bu yüzden çocuk son nefeslerini verinceye kadar anne ve babasıyla yalnız kalacaktı. Haftalar boyu bu iki insan, yani hayattaki tek yakınları yan yana yatacaklar, baş dönmeleri arasında ateşten solmuş yüzlerle biri birine seslenecek, diğeri mırıldanarak ona cevap verecekti. Evet, çocuğun ölümle savaşı erken başlamıştı, neredeyse doğuştandı. Ancak onları kurtaramayacaktı. Yapılabilecek hiçbir şey yoktu, yoktu. Elinden hiçbir şey gelmiyordu, hiçbir şey.

Evet, günlerden bir gün çocuk yapayalnız kalacak ve kedi ve köpeğin dışında hiçbir şeyi olmayacaktı. Miras olarak ona kalan diğer şeylerse –birkaç tabak, tencere, yatak takımları– bulaşıcı hastalık korkusu yüzünden çöpe yollanacaktı. Önünde yepyeni bir dünya vardı artık. Ailesi evi belediyeden kiralamıştı, artık orada kalması imkânsızdı. Çocuk kedi ve köpeğiyle birlikte bir çiftliğe sığınacak, orada da kötü muamele görecekti. Daha okul çağında olmasına rağmen at ahırında yalnız başına yatıyor, okul

dönüşlerinde derhal işe girişiyordu. Ders yapacak zamanınsa lafını bile etmiyorum. Hayvanlar onun tesellisiydiler; atların kişnemeleri, tepinmeleri ve geceleri koynunda yatan köpekle avunuyordu. Ama köpek giderek kötüledi, zamanla kaybetti neşesini. Bir süre sonra gecelerden bir gece cılız bir ses çıkardı, hafifçe kuyruğunu salladı ve öldü. Çocuk tek başına gömdü köpeği. Şakır şakır yağmurun yağdığı, çamurlu, kara bir ilkbahar akşamıydı. Sudan ve çamurdan sırılsıklam halde bir yandan toprağı kazıp bir yandan da ağladı.

Kediyse bu durumdaki çocuğu terk edecek, yani aldatacaktı. Köpek öldükten sonra bir daha çocuğun yüzüne bakmadı, çiftlik evini mekân tuttu. Orada evin kedisiyle birlikte yemek yiyecek ve yeni ortamına anında uyum sağlayacaktı. Bir seferinde çocuk elinde fareyle kapıda durduğunda, bir zamanlar onun olan kediyi bu yabancı ocağın yabancı sıcağına karşı uzanmış bulacaktı. İşte orada bakacaktı çocuğa. Gözlerinin içine bakıyordu. Solgun, soğuk bakışlardı bunlar, yabancıydılar, hatta düşmanca. Ardından kedi ağır ağır gözlerini yumacak, kendini ocağın sıcağına bırakacak ve bir daha da tanımazdan gelecekti çocuğu. Artık onun kedisi değildi, o günler geride kalmıştı. Bu durum bardağı taşıran son damla olacak çocuk kendini tutamayacak, hüngür hüngür ağlamaya başlayacaktı. Engel olamıyordu gözyaşlarına. Kendine yöneltilmiş alay dolu bakışlara rağmen durduramıyordu içinden taşan gözyaşlarını. Burnunu çekerken o kadar sarsılıyordu ki nerdeyse ayakta duramıyor, konuşamıyordu. O bir çocuktu, sadece 12 yaşındaydı. Ve onları kurtaramamıştı, birisini olsun kurtarmayı beceremişti. Her şey ölmüştü, yok olmuştu.

Durumu o günden daha iyi olmadı hiç. Dayak, azar, ekmek, gözyaşları. Her yeni gün yeni bir sürprizle karşılayacaktı onu, kötü haberlerin sonu gelmeyecekti. Çocuksa böylesi bir hayata alışkın değildi, gerçekten de alışkın değildi böylesine. Ölmüş anne ve babasıyla ilişkisi gece gündüz yaptığı konuşmalarla devam ediyordu. Bu konuşmalara köpek de dahildi elbet. Anne babasından özür diliyordu, onları kurtarmayı beceremediği için.

Ağlıyordu. Sonunda tükendi gözyaşları. Sesler duyulmaz oldular, gri donuk bir ışık terk edilmiş dünyayı aydınlattı.

On iki ile on dört yaşı arasında geçen iki yılda ne mi oldu? Olan tek şey çocuğun vücut ölçülerinin ikiye katlanmasıydı denilebilir.

Bu da çocuğun yararına olacaktı. Çocuğun okulu bitireceği yılın kışıydı. Çiftçi her zamanki gibi gürültü patırtı koparıp tam kamçısının sapına uzanacakken birdenbire dövmek üzere olduğu adamı fark etti. Bu koca adama vuracaktı. Ve kamçıyı almak üzere kalkan eli küçülüverdi. Sırtının ardına çekildi, kaçtı, ufaldı ve kayboldu. Karşısında düpedüz etten bir duvar duruyordu. Dev gibiydi çocuk. Derin derin nefes alıyordu. Hiç durmadan açılıp kapanan ve sonunda yumruk biçimini alan kocaman elleri vardı. Çiftçi sözünü yarıda kesti. Karşısında duran kişi kendisinden daha uzundu ki bu karşı karşıya gelmeleri durumunda aynı koşullarda olduklarının göstergesiydi. Karşısındakinin karşılık vermeyen, geri çekilen, ona inanmış biri olduğunu çiftçinin anlamamış olmasıysa tuhaftı çünkü bu dev vücut her ne kadar sakar (gerçekte savunmasız) da olsa kocaman haliyle bambaşka bir izlenim bırakıyordu.

Bu biçimiyle faydası vardı ona, yoksa...

İnsanların bedenleri farklı farklıdır. Bir kısım insan sabahları uyandıklarında içinde yaşadıkları, aslında kendileri olan sarayın güzelliğin ipekli kadifeleriyle örtülü kirilgan bir tapınak olduğunu görürler. Ruhani bir havada güzel kollarını, incecik bileklerini havaya kaldırıp onlara bakar ve güzellik denilen şeyi seyre dalarlar. Diğerleri içinse kapalı duvarları insanın üzerine üzerine gelen ve kapanıveren bir hapishanedir beden, insanın kurtulma olasılığı olmayan bir yıkıntıdır. Hüküm verilmiştir, insan bu bedende yaşamaya ömür boyu mahkûmdur.

Çocuk 13-14 yaşlarındayken uyanıverdi. Ve etrafına bakındı. Dünya tuhaftı ve bir o kadar da güzel. Ardından kendine baktı: Dev gibi, ölümü bereberinde taşıyan bir hayvandı gördüğü. Hiçbir yere gizleyemezdi bu vücudu. Evet, nasıl olduğunu bilmiyordu ama ölüm saçabilirdi. Öyle çirkindi ki. Düşünceleri ne

güzellikte olursa olsunlar dışarı taşan zalim, acı bir salyaydı. Ve kendi hükmünü verdi: Tuhaftı, tuhaf olmaya mahkûmdu.

Ardından okulu bitirdi ve vaftiz edildi. Artık yetişkin sayılırdı ve dünyaya açılmasının zamanı gelmişti. En azından o böyle düşünüyordu. Yanında yaşadığı aile ise onun yanlarındaki mahkûmiyetinden gayet memnunlardı, ömür boyu bedava işgücü demekti bu. Vaftizi izleyen günün tamamını çalışarak geçirdi. Akşam yemeği saatinin hemen öncesindeyse ahırdaki odasına giderek ufak tefek eşyaları ve elbiselerinden oluşan bir çıkın yaptı. Vaftiz hediyesi olarak ona verilen nikelden saati duvarda asılı bıraktı. Ardından içeri giderek yemek yedi. İyice doyurdu karnını çünkü bu öğünle uzun süre idare etmesi gerekecekti. Diğerlerinin masadan kalkmalarını beklemeden kalktı ayağa ve masada gri taşlar gibi oturan ve gençliğini ona zehir etmiş o iki insana doğru döndü.

'Teşekkürler' diyerek onlara sırtını döndü. Hole giderek önceden oraya bırakmış olduğu çıkınını aldı. Ardından bahçe kapısını geçti, bu orayı son görüşü olacaktı. Çiftliği ve çiftliğin bulunduğu bölgeyi işte böyle terk ederek şehre doğru yola çıktı. Şehirde şansı yaver gidecek ve tekstil fabrikasında çırak olarak işe alınacaktı.

Böylece birkaç yıl geçti. Öyle yalnızdı ki! Köklerini topraktan söküp çıkarmanın ve her şeyle bağını koparmanın yalnızlığı da ancak böyle büyük olabilirdi. İnsan hayattan geriye sadece çalışmak, yemek, uyuyabilmek ve böylece ertesi gün tekrardan çalışmaya güç toplamaktan başka bir şey kalmadığını böylece anlıyordu. Bu her gün yeniden tekrarlanan süreç bir gün aniden son bulup, o ve herkes öteki tepeye savruluncaya kadar devam edecekti.

Her şey yok olmuş, yalnızlık karanlık, dikenli bir fundalık gibi sarmıştı etrafını. Halk Parkı'nda kurulan ışıklı dans pistinin kenarındaki fundalıkların arasına saklanmıştı. Karanlık, ıslak salıntılarıyla sonbahar akşamında bir gemi misali asılı durmaktaydı 'Yazlık Bahçe'' tabelası. Oraya gitmeye cesareti yoktu. Yaşamın orada olduğunu, karşılaşmaların orada gerçekleştiğini bilmek-

teydi ama oraya gitmeye cesareti yoktu. Oysa bu hayat cesur olmayı mecburi kılmaktaydı. Birine dans teklif etmek zaruriydi. Önce dansa kaldırmalı, sonra konuşmaya cesaret etmeli ve kendini tanıtmalı, tutmaya, dokunmaya cesareti olmalıydı. Yoksa bir anda kayıplara karışır karşındaki. Işıklar sönmüş, müzik nihayete ulaşmıştı. O daha yeni kapıdan girdiğinde ortalığa sessizlik çökmüş, parti sona ermişti. Oysa tam da cesaret göstermenin eşiğindeydi. Böylece birkaç yıl geçti. Beş yıl, beş uzun yıl geçti aradan. Kapkara bir yalnızlık, karartılmış ışıklar. Bu kara denizin üzerinde ölmüşlerin sesleri duyulmaktaydı ama artık kuşların yakarışına benzemekteydi sesleri. Karanlığın içinden artık duyulamayanların bulutları geçti.

Ama bu akşamlardan birinde akşam geceye dönmek üzereyken ve tam da kapanma saati gelmişken tuhaf bir şey oldu. Birdenbire hayatın katı yüzü parçalandı, ölüler ortalıktan kayboldular, yaşam bir beden olarak ortaya çıktı, bir ırmak gibi. Her şey soluk almaktaydı, taptazeydi, yeni doğmuştu. Böyle bir şeyin olması mümkün olabilir miydi? Ya da nasıl mümkün olabilirdi?

Evet olabilirdi ya. Eğer birini dansa kaldırmaya karar verirsen sonucu böyle olabilirdi. Eğer bir karar vermek üzere kendini toplarsan ve ileriye doğru bir adım atarsan, titreyen bacaklarınla dümdüz ilerlersen ve birini dansa kaldırırsan... Yeni yıldı, soğuk geçiyordu kış. Toprak kırağıdan elbisesini giymiş, parlıyordu. Her şey gümüşlere bürünmüştü, pırıl pırıldı. Uzaklarda, karanlık ormanın ardındaki ufukta uzanan gümüşi gölde ışıklar oynaşıyordu. Su ve kara parçasının üzerine mehtap düşmüştü. Dünyanın uzayında, ayın gözleri ayın halesiyle çevrelenmiş akıyordu. Ay bahçesi? Nasıl bir şeydi? İyi miydi yoksa kötü mü?

Kadın terziydi, tıpkı bir kuşa benziyordu, belki de ardıç kuşuydu benzediği. Güzel bacakları, ince bir burnu ve çok güzel bir sesi vardı. Böyle bir şey nasıl mümkün olabilirdi?

Aklı almıyordu. Kadın bir bahçe misali adamın hayatına yayıldı ve onun karanlık yaşamına ışık kattı. Ama mart sonlarında her şey sona ermişti. Ya da sonsuza dek sürdü. Siz nasıl isterseniz öyle deyin.

Fayanstan bir sobaydı. Yüksekti ve beyazdı. Odanın duvarlarına çöken karanlık çok derindi, dibi yoktu, sahili yoktu. Adam yüzeye doğru yüzmeye çabaladı ama bulamadı yüzeyi. Karanlık ve sessizlik bâki kaldılar ve giderek derinleştiler. Fayans soba yüksek ve beyaz haliyle yerinde duruyordu. Saatler geçti. Ama zaman gerçekte patlamış, parçalanmıştı. Perdeler karanlık yardımıyla indiler, parçalar, yansımalar. Gerçekte hüküm süren zaman bir başka zamandı, karanlığın ağzındaydı.

Adam geceleyin birkaç kez uyanmış olmalıydı. Bu ağır, ağrılı uyku hali nasıl oluyorsa şeffaflaşıyordu uykusu ve adam etrafında olup biten her şeyi görebiliyordu. Adam bir şeylerin olmak üzere olduğunu da bu durumdayken hissetti. Ama sanki inme inmişti uzuvlarına, ne çığlık atabiliyor, ne de ses çıkarabiliyordu. Bakışlarını bile çevirmekten acizdi, sadece görebiliyordu. O anda olan şeyin izleyicisiydi sadece. Tepesinde fayans sobanın karanlığı bölen alevleri oynaşıyordu. Geceden yansıyan ışıklar da etrafta sessiz sessiz dolanmaktaydılar. Etraflarındaysa ölüm denizi yarılıyordu. Beyaz, yüksek: Ölüm...

Yine uyanmıştı ve gördü: Gün ağarıyordu. Fayans sobada şimdi de mavi yeşil ışıklar yüzmekteydiler, bir şey biçimleniyordu, beyaz bir alan açılıyordu karşısında. Oda buz gibi soğuktu ve ölüm sessizliği vardı içeride. Bu sessizlik daha önce yaşadıklarının hepsinden daha farklıydı.

Ertesi seferinde uyandığında tepesindeki çatı yoktu. Yattığı yerden mavi-siyah gökyüzüne bakıyor, keskin güneş ışınları her tarafta dans ediyorlardı. Kapı ve pencereler rüzgârla çarpıp duruyordu. Her şey yıkılıp dökülmüştü. Adam toprakla buzun birbirine bulandığı, su birikintilerinin buzun altında toplandığı caddede yerde uzanıyordu. Sesler, adımlar, birbirine seslenmeler duyuluyor, yükselip alçalan siren sesleri yaklaşıyordu. Ardından sanki açık bir kapı kapandı, sesler duyulmaz oldu. Beyaz kapılı ambulans uzun süre gidip gelecekti.

Uzun bir süre sonra, aylardan sonra hastaneden taburcu edildiğinde ve halihazırda nefesi daralmakta ve başı dönmekteyken kadını o gece son kez görmüş olduğunu ancak idrak ede-

cekti. Topraktan bir yüzle. Caddede yan yana yatmaktaydılar. Kadının saçı buz parçacıklarıyla karışmıştı. Ağzı açıktı ve karanlık gölgelenmiş bakışlarla uzaya doğru haykıran tuhaf gözleri de zannettiği kadarıyla açıktılar.

Kristianstad'da 1931 Mart'ında gerçekleşen bu soba zehirlenmesi Östra Smal Caddesi 14 numaralı apartmanın giriş katının bahçeye bakan tarafında bir oda ve bir mutfaktan ibaret evde oturan 19 yaşındaki terzi Elna Svensson'u nasıl etkilemişti? Elektrik saatini okumaya gelen görevli sabahın erken saatlerinde kapıyı açık bulmuş ve içeri dalmıştı. Adamı kurtarılabilmiş ama adamla aynı yatakta yatan genç kadın için bir şey yapmak mümkün olmamıştı. Cesedi çoktan soğumuştu kadının. Yapılan otopside kadının karnında altı haftalık bir bebek taşıdığı anlaşılacaktı. Hayatta kalan adamsa hiçbir şey hatırlamıyordu. Sobanın kapakçığı erken sürgülenmiş olmalıydı, her şey bundan ibaretti. (Adamsa gerçekte tek bir şey hatırlıyordu, çok net bir görüntü: Akşamleyin yabancı, yan bir bakışın bir farenin deliğine kaçışı misali kayıp gittiğini görmüştü. Adam o anda kendi varlığından emin olduğu kadar, o çok iyi bildiği şeyin gerçekleştiğini biliyordu. Gerçek şuydu, yine yalnız kalmıştı, her zaman olduğu gibi. Soba kapakçığını sürgülerken kendi kendine şöyle söylediğini de biliyordu: Ne olacaksa olsun! Ama insan bu sözleri her daim söylerdi zaten, bu tahtaya vurmakla aynı anlama gelirdi. Her neyse, kadın zaten derin uykudaydı. İşte bu yüzden de taa derinlerde kalan bu gözü açık görüntü çok tuhaftı.)

O gün adamın ikinci doğum günü sayılabilirdi.

Ama neye?

Hastaneden çıktığında Yllan'daki eski işine döndü. Ama düpedüz eziyetti bu ona. Baş dönmesi, nefes daralması. Çalışmaya başladığının daha ilk günleriydi ki bayılıverdi, tıpkı bir kütük gibi çakıldı zemine. Kimse durumuna ses çıkarmadı. Ama ikinci seferinde şef bayağı bir dırdır edecekti. Sanki toprak ayaklarının altında çekili çekiliveriyordu. Adam da bu makinelerin, makine buharlarının, gürültünün içinde daha fazla çalışamayacağının

farkındaydı. Aslında elinde doktor raporu vardı ve bu raporla ona açık havada çalışmasına olanak sağlayan geçici bir iş de verilmişti. Ama iş geçiciydi. Hızla akıp giden sonbaharı parklarda yaprak toplayarak geçirdi, aldığı maaşla zar zor geçiniyordu. Birkaç yıl böyle idare etti. Giderek güçten düşüyordu. Bu süre zarfında brännvinin yaşam mücadelesinde ve karanlıkla savaşmak için nasıl kullanılabileceğini öğrendi. Ama ne yaparsa yapsın tüm köşelerin ardında, tüm kapıların iç tarafında, tüm yolların bitiminde karanlık karşılayacaktı onu. Yapacak çok fazla iş bulamadığından kışları karanlık ve boş geçiyordu. Bu zamanlarda şehirde tur atar, tanıdıklar edinirdi. Bu tanıdıklar sayesinde bahçe görevliliği işinden sözedildiğini ve iş karşılığında verilecek odayı duyacaktı. Ve işte birkaç yıldır buradaydı.

Ama neye?

Geceleri, gecenin tam ortasında, karanlığın içinde uyanacak, üzerinden yıllar geçmiş de olsa yaşadıklarına ağlayacaktı. Sessiz sessiz, burnunu çekerek ağlayacak, yitirdiği genç kadını arayacak, onu yatağında, yanı başında bulmayı arzulayacaktı. Ama kadın artık yoktu.

Ve karanlık tüm kapılardan, pencerelerden, kapı aralıklarından, bodrum havalandırmalarından, çatı kapakçıklarından, açık alanlardaki sur kapılarından sızacaktı günlerine. Evler, bahçeler, duvarlar, kilisesiyle şehir ve hapishane ölüm karanlığının gecesinde yüzeceklerdi.

Ama neye?

Suçluluk. Daha da netleşerek.

Aradan neredeyse sayılamayacak kadar zaman geçmişti, zamansızlığın kara deliği açılmıştı olanların üzerine. Ve adam o kara deliğin içinde yaşıyordu.

Sadece hastanenin kazan dairesindeki koca kapak açıldığında vuran ateşin sıcaklığıyla aralanıyordu kara delik. Adam birkaç yıldan beri gündüzleri bu işte çalışmaktaydı. Aslına bakılırsa soba zehirlenmesinden sonra yakasını bırakmayan baş dönmelerinin gölgeleriyle yaşayan adama göre bir iş değildi bu. Kara delik, sessizlik. Taş gibi ağır sıcak, kara kapak. Ve kapak açıldı-

ğında, içerideki ateş, kocaman sessiz ateş. Sessizlik. Çağrılarına asla yanıt vermeyen O.

Adamın yaşamı ölülerine seslenmekle geçiyordu. Brännvinin gümüşi sularında ölmüşlerinin yüzleri karanlığı yararak ortaya çıkıyorlar, netleşiyorlardı. Köpeğin gözleri kanlı ölüm pırıltıları taşıyordu.

Ama O asla cavap vermedi. Tıpkı sessizlik gibiydi.

Ve adam her yanda yardım arandı, karşılaştığı insanlara yardım dilenen gözlerle baktı, en çok da çocuklarla barışık olmaya çalıştı. Karın üzerine düşen gün ne kadar aydınlık olursa olsun adamın içinde karanlık hüküm sürüyordu, dilsizdi, korkunçtu. Kurtlar sarmıştı her yanını. Sanki adamın kendisi ölüm ülkesiydi artık. Ne yana baksa kimsesizliği görüyordu, hiçbir yanda hiçbir ses duyulmuyordu. Çoktandır yankıları dahi kaybolmuşlardı seslerin. Adam alabildiğine yalnızdı artık. Döndü dolandı, ağladı, af diledi. Dünyaya karanlık çöktü.

'Gece bizi dünyadaki hayattan uzaklaştırdığında uykunun zamanı gelir ve bu dünyadan çoktan göçmüş gitmiş olanlar bizi uykuda ziyaret ederler. Yıldızlı gece beni ve benim gibi affedilmemişleri ışığınla aydınlat. Gece gelecekteki dünyamızdır. Anne ve babam oraya benden önce gittiler.'

Brännvin işte bu yüzden gerekliydi.

Evet, işte bu gümüşi aydınlığın içinde görecekti kızı ilk kez. Bu aydınlık ki içinde ölüler de dile gelmekteydiler zaman zaman ama asla onun ölüleri değil, asla. Adam sendeleyerek, yıkılırcasına gitti kızın ardından-gel diye. Bu tombul, esmer, korkarak dış kapının dibindeki duvara yapışmış çocuk neye benziyordu? Bir yol gösterici miydi yoksa?

Bahçe görevlisi böylece kızı izlemeye başladı, dostça tavrıyla neredeyse eziyet etti kıza. Dünyaya yuvarlanan bir güneşe benzeyen bu çocukla birlikte çukurlar, gülüşler, yeryüzü ve evler ışımaya başladılar. Her yan ısındı, aydınlandı. Kız onun elini tuttu.

Ama sözünü ettiğim güneş gizli yolların güneşiydi. Tam da olması gerektiği gibi kara bir delikte batacaktı.

Ve tüm bu olanlardan sonra bahçe görevlisi şimdi Mojan'ın karşısında durmuş kız adına ricada bulunuyordu. Yardıma karşılık yardım,

'Ona vurma.'

Bu denli kötü sonuçlanan ya da deyim yerindeyse sonuçlanabileceği tek biçimde sonuçlanan bu geziden sonra tüm bahçe kıza ateş püskürüyordu. Bahçenin kalbinde işin içinde olanlar ve olmayanlar arasında bir karar olgunlaştı: Kız çok ileri gitmişti. Sınırı aşmıştı. Bir şeylere zarar vermişti ve bunu yapmaya hiç kimsenin hakkı yoktu. Sınırlar ve gerçek ilişkiler yeni baştan yerine oturtulmalıydı. Öç almaksa zaruriydi.

Diğer bir deyişle kız ettiğini bulacaktı!

Bahçenin nasıl olup da böyle bir karara vardığı karanlıkta kalacaktı. Ayrıca söz konusu olan sadece bir karardan da ibaret değildi, toprağa yeni temeller atılacaktı. Artık taşlaşmış olan toprak alt-üst edilecekti.

Bilinmeyen zamanlardan beri bu bahçe yemek eylemiyle çok uğraşmıştı. Yemek ve yenilmekle. Bahçe sınırlarla da meşguldü: Sınır nereye kadardır, nereye kadar değildir, insan ağzının yediği şey nedir, diğer krallıklarda ne yenilir? Bahçenin orta yerinde biri durmuş 'O' olmaktan hayati endişe duymaktadır. Aynı bahçenin aynı yerinde bir başkası bacaklarını açarak durmuş, 'O' olacak olanın üzerine yayvan, karanlık bir kahkaha koyvererek işemektedir. Kızsa hiçbir endişe taşımamakta ve hiçbir şeyden şüphelenmemektedir, hatta kimse taşımamaktadır artık bu duyguyu. Bahçe tüm neşesiyle ve bir bütün olarak şarkısını söylemektedir

Kurbağa çorbası
Kurbağa, örümcek, sinek tükürüğü
hepsini işet
karıştır! Karıştır!

Bahçenin çocukları küçük gazete parçalarından içi dışkı dolu paketler yapıp bunu etraflarına kıkırtılar yayarak birbirlerine uzatmakta, bir yandan da tatlı, şeker kadının şarkısını, aslında deliler gibi korktukları kadının şarkısını, hep bir ağızdan söylemektedirler:

Öldür onu güzel çocuk, bitsin, gitsin
tencerenin dibine
karanlığın dibine
yılanbalığı ağaca çıktı
anası salladı, çocuk ağladı
avcı vurdu, kurbağa öldü
kurbağa çorbaya
kurbağa mamaya
ateş ipe
tencere ateşe
çorba kaynar
olursun hamur
git!git!
aşağı in
aşağı in
köpük kaynat
köpük kaynat

Çocuklar bu esrarengiz ve içinde yaşamı barındıran bulamacı karıştırırlar. Bulamaç aynı biçimde ve neredeyse hep onlar tarafından sürülmüşlerden, sıkıştırılıp atılmışlardan, dışa akmışlardan, tükürülüp boşaltılmışlardan oluşsa da onlardan daha çok yaşam taşımaktadır. Defedilmişlerden ya da dünyanın kendi kendisinden uzaklaştırdıklarından, çürümüşlükten ibarettir. Bulamaç orada koyu, düz ve ağır haliyle durmakta ve kendine ait yaşamın gizlerini korumaktadır. Bu yapışkan, ağır, durgun ve şu an için hareketsiz bir yumruya dönüşmüş olan şey her an hareket edebileceği, vahşileşebileceği, güneş ve kirden ibaret bir patlamaya dönüşebileceği hissedilen bir yaşamdır. Bu koyu, ağır, pürüzsüz yumrunun parlak güneşli damarlarından bir sıvı sızmaktadır. Bu karanlık ıslaklık çocukların dışında yaşamakta-

dır. Çok endişe verici bir yaşamdır onunkisi ama içinde neler olup bittiğini bilmek mümkün değildir.

Birisi oyundan atılmalıdır!

Birisi bu kara bulamacı yemelidir. Bulamaç orada kendi hesabına bulunmamaktadır. Yaşamla doludur. Ve birinin üzerinde egemenliğini kurması kaçınılmazdır. Birisi onun gibi olmalıdır. Birisi bu bulamacı yemelidir. İşte bilinmeyen zamanlardan beri bahçede olagelmiş olan şey budur. Bu sessiz bir kanun gibidir: Birisi bunu yiyecek ve onun gibi olacaktır. Bu işin elebaşı da kızdır. Sadece kendi hisleriyle hareket etmediğinin, sadece kendisinin kendi kendinden ayrılabilir olduğunun farkındadır. En güçlünün o olması işten bile değildir. Hislerden uzakta yaşamak da mümkündür elbet, insan böylece her işin üstesinden gelebilir.

Bu kara bulamacı kaynatan bizzat o idi, karışımın adamakıllı siyah olabilmesinin sırrı yalnızca ondaydı.

Siyah olansa diğerlerinden ayrılacaktı.

Ve bu karanlığı yutmak en zayıfa düşecekti. Sen çok küçüksün, buna en çok senin ihtiyacın var diyerek tıpkı bir kurt gibi gülümseyecekti. Maalesef onun da kurtsu bir yanı vardı.

Ama bahçe kendi kararını vermişti.

Ve hepsi kıza karşı birlik oldular. Kız bunu beklemiyordu. Üzerine çullandılar. Kız tüm gücüyle dövüşmesine rağmen sonunda kendini en altta buldu. Dibine kadar yedireceklerdi bulamacı kıza. En dibe, karanlığın dibine kadar.

Kızsa bu arada bir şey keşfetmişti. Yeniden keşfettiği şey insanın hislerini kapatabildiği sürece her şeyin üstesinden gelebileceğiydi. Böylece palyaço olma kararını aldı. Böylece insan olagelen her şeye gülebilirdi. Ve kız yıkıldığı yerde saçı çakıl taşlarına karışmış, yüzü çamura bulanmış, ağzı burnu çamur ve ekşi ekşi kusmuk dolmuş halde yatarken dahi bir kahkaha koyveriyor, ellerini kollarını havaya doğru sallıyordu.

-Uuuuuuuuuuuuuu- diyerek ağzının içindekileri havaya doğru tükürüyordu. İsterlerse saçlarının, kafasının üzerinde tepinebilirlerdi, yaptılar da çünkü bu da o işin bir parçasıydı. Kız ağladı ve ağladığına kahkahalarla güldü.

Ama kız sonunda bu özel oyunun ortalıkta oynanmak yerine büyüklerin gözünden uzak bir köşede, çöp tenekelerinin olduğu yerde oynamanın daha iyi olacağına kanaat getirdi. Yetişkinlerin haberi olmamalıydı bu oyundan. Burada da palyaço idi kız, yüzü kapkara, kıçı açıktı. Bu onun kendi kendine bulduğu bir oyundu.

Bu bulamacı yemiş olanların yaşamlarını sürdürmeleri hiç de kolay değildi. Hayatsa bir şekilde devam ettirilmeliydi, bir çıkış yolu bulmak şarttı.

Ancak insanın moralinin bozulması, daha önceden her şeyi herkesten önce yapabilenin artık pek çok şeyde geri kalması, eskiden hiçbir şeyden korkmayanın endişeli, kolay ağlayan, kelime bulmakta güçlük çeken birine dönüşmesi de olasıydı bu durumda.

Ve kız artık sadece kendi kendine şarkı söylemekteydi.

Giderek neşeli, duru şarkı sesinden bir yabancıdan korkar gibi korkmaya başladı. Karanlığın derinliklerinde bir yerlerde aralıksız şarkı söyleyen bir kuş vardı. Ve durdurmak mümkün değildi onu.

Korkmuş! Korkmuş!

Tüm bunlar ağustos ayının ortalarında oldu, yakında okullar açılacaktı.

Okul korkulu bir rüyaydı. Yanarak kül olmuş, koca bir yangından arta kalmış grili siyahlı küllerdi sanki. İnsan kurtulamadığı halde küllerin arasında sağa sola koşturuyor, koridorlar koridorları izliyordu. Karnında bir yumru vardı, bacakları da bir yumruydular (eriyerek birbirine kaynamıştılar) artık ve ardında hep biri vardı. Belki de birden fazlaydılar ya bunu bilmek imkânsızdı: Büyük bir hâkimiyetten söz ediyorum, bu soykırım gücünü toptan elinde tutan bir güçten.

Ama kara bulamacı yemesinden birkaç gece sonra başka bir rüya görecekti: Okul binasının içinde koşuyordu. Duvarları aşan alevlerlerle aynı hızdaydı koşusu. Koridorlar boyunca üzerinde dünyanın en kırmızı altınından daha çok kırmızı bulunan bir elbise onu yanıp sönen, göz kırpan renkleriyle taşıyordu.

Ateş! Altın!

Parladı, ışıdı. Elbise yaktı ve yandı. Dünyayı ateşe verdi.

Ateş! Ateş! Ateş! Dünyayı alevler sarmıştı!

Mojan gece yarısı yanına gelen kızı fark ederek uyandı. Kız yatağa, annesinin yanına gelmek istiyordu. Gözleri karanlık pırıltılar saçıyordu. Mojan isteksizce kenara çekildi. Kız yatağa girerek yüzünü annesinin boynuna dayadı, bir bacağını annesinin bacağının üzerine atmış, kollarıyla ona sımsıkı sarılmış, sanki düşmemeye çalışıyordu! Düşme! Kız heyecanlı heyecanlı bir elbiseden söz etmeye başladı. Mojan çoktan uykuya dalmıştı bile. Ama kız dinleyicisinin uyanık olup olmadığına bakmaksızın anlatmaya devam edecekti. Anne huzursuz bir uykudaydı, ara sıra sıçrıyor ve habire dönüyordu. Ama kız anlatmayı kesmedi, kendisi için anlattı, dünya için anlattı. Rüyasında ateşin ışıltılarını görecekti.

Ve kız sabah uyanır uyanmaz okul başlangıcı için yeni bir elbise isteğinde ısrar etmeye başladı. İşin tuhafı annenin elbisenin ayrıntılarını sanki rüyasında görmüşçesine iyi hatırlamasıydı. Kadın elbiseyi kendisi dikme kararını çoktan vermişti bile.

Ancak bu iş hiç de kolay olmayacaktı. Mojan hayatı boyunca neredeyse hiç dikiş dikmemişti, zamanı olmamıştı buna. Kız Düşkünlerevi'nden alınan kuponlarla, Çocuk Dostları Derneği'nin Noel hediyeleriyle ya da mutfak pencerelerinden merdiven temizleyen kadına uzatılan ufak tefek paketlerden çıkanlarla giydirilmişti. Mojan'ın tek yaptığı, elbiseleri kıza uydurmak olmuştu. Kızın genel durumu aslında hiçbir zaman doğru dürüst bir şey giymemiş olduğuydu. Evet, şimdi güzel bir elbise dikecekti kızına. Kız başka hiçbir şey konuşmak istemiyordu. Ve annesini de elbise konusundaki heyecanına bir şekilde ortak edecekti. Mojan'ın umudu tekrardan uyanmıştı, hatta kanatlanmıştı bile

denebilir. Her akşam ortak rüyalarına daldılar, muhteşem bir alışkanlıktı bu.

Geriyeyse hayali gerçeğe dönüştürmek kalıyordu.

Ve bu esnada gerçekte her şeyin bir sınırı olduğunu kavrayacaklardı.

Ateş, altın. Evet, bu bir şeydi. Ama bunlar asla elbise formuna girmemiş kavramlardı gerçek hayatta. Bunu gerçekleştirmenin bir başka biçimi olmalıydı.

Mojan şehirde yaşadığı yıllar boyunca para biriktirmişti. Kırmızı, altın? Elbise sonuçta çok renkli olacaktı. Oranj, siyah, mavi, kırmızı ve hatta buldukları siyah kumaşın içinde altın rengi iplikler dahi vardı. Kız elbise provası yapılırken sevinçten zıp zıp zıpladı, bir seferlik de olsa bir konuda hemfikirdiler. Mojan kendi adına bu işe ya taşımak ya da kırılmak gözüyle bakıyordu. Ama kızın mutluluğu görmeye değerdi. Etrafa ışık saçıyordu. Mojan işten izin aldı ve okul açılışına birlikte gittiler.

Ama asıl kırılmanın orada gerçekleşeceğini düşünmemişti.

İlk kıkırdamaları duyduklarında daha yolun başındaydılar. Mojan'ın yüzünü ateş bastı, dizleri çözüldü. Daha ne kadar yolları vardı? Yollar sanki bitimsizdi. Kadın kasıldı, dudaklarını ısırdı ve endişeli gözlerle kıza baktı. Kızsa hâlâ mutluluk dolu bir ifadeyle ileri doğru bakıyor, parmaklarıyla elbisenin eteklerini okşuyor, sakin, düşünceli ve kendi dünyasına dalmış bir halde yürüyordu. Ancak bu sadece başlangıçtı. Kıkırtılar devam etti. Geride kalan yolsa çok uzundu. Yollar okul açılışına gitmekte olan çocuklar ve anneleriyle doluydu. Mojan yolu yarıladıklarında neyle karşı karşıya olduklarını iliklerine kadar hissedecek derecede iyi anlamıştı. Kızının giderek ağırlaşan, taşlaşan yürüyüşünden onun da durumu kavradığı anlaşılıyordu. Hayallerin gündüz ışığında nasıl göründüğünü böylece anlamış olacaklardı.

Kız okuldan eve dilsiz ve sönmüş bir halde geldi. Bir köşeye oturdu, gözlerini de diğer köşeye dikti. Bahçeden cıvıl cıvıl çocuk sesleri geliyordu. Mojan yana düşmüş kollarıyla çaresizce duruyor, ne yapacağını bilemiyordu. Ama kız aniden yerinden fırlaya-

rak kapıya yöneldi. Merdivenlerden inen ayak sesleri giderek duyulmaz oldular. Anne aradan bir süre geçince pencere camına dayanarak kıza ne olduğunu anlamaya çalıştı. Ne görüyordu? Gözlerini dikmiş, bakmaya devam ediyordu. Giderek yoğunlaşan çocuk sürüsünün ortasındaki kız ne yapıyordu? Çocuklar bir yırtıcı kuş sürüsü, leş yiyici bir kuş sürüsü gibi birbirlerine yaklaşıyorlar, karartı büyüyor ve kız bu haykıran, çığlıklar atan sürünün tam ortasında ileri geri gidip gelerek maskaralık ediyor ve elbisesini sallayarak çirkin hareketler yapıyordu. Eğilip kıçını gösterdiğindeyse bahçede bir yaygara koptu. Elbise pırıltılar saçıyordu.

Kız bir anda gözden kayboldu, Mojan göremiyordu artık onu. Aşağıda tuhaf hareketler yaparak hoplayıp zıplayan şey bir hamamböceği olmalıydı ki böylesi bir hayvanı ezdiğinizde ondan geriye sadece ıslak bir leke kalırdı. İnsanın içini kaldıran yapışık, çamur gibi ve sabun köpüğü misali yok olup giden bir leke. Aşağıda ne insana ne de hayvana benzemeyen bir yaratık tıpkı sirklerdeki insan elbiseleriyle süslenmiş tehlikeli hayvanlar misali bir yaygarayla oradan oraya gidip geliyordu. Kadının bir sirk hayvanıyla ne gibi bir işi olabilirdi ki? Bir anda hayat tersine dönmüştü. Aşağıdaki sağa sola zıplayan hayvan ona yabancıydı. Kadınsa işte bu çirkin, yabani hayvanı akşam olduğunda eve çağırmak zorunda kalacak, mutfak masasına oturtacak ve kızının yemesi gereken yemeği bu hayvana verecekti. Kız bir baloncuk misali yok olup gitmişti. Bu koca yabanıl hayvan onun yerinde oturup, evini ev bilecekti.

İkinci Dünya Savaşı'nın sürdüğü yıllardı. Savaş 1939 yılının az görülür sıcaklıktaki muhteşem yazını izleyen o güzel günde, 1 Eylül'de patlak vermişti. Gölün ortasındaki adacık sıcağın yarattığı gümüşi bir buğunun ortasında, yeşil sazlıklar arasında cennetten bir parça gibi görünüyordu.

Radyodaki sesse bulutluydu, şimşekler çaktırıyordu.

Kısa bir süre sonra ilk rüya görülecekti.

Tüm ölüler onu rüyalarında duydular. Karanlık deniz tüm halkların çığlıklarıyla kabardı. Çığlık yükseldikçe yükseldi. Çığlıklar adamı dışarı doğru çektiler, dışarı.

Her şeyin altında uzanan ve her şeyi taşıyan ölüm suyu, ruhların çıktığı ve tekrar geriye döndüğü karanlık... Orada, aşağılarda karanlık yaşamın özü yatmakta ve deniz çiçekleri, göl çiçekleri taşımakta, vahşi çiçek yüzleriyle dünyayı sallamaktadır. Çok güçlü bir koku yayılmaktadır ortalığa ve mırıltılı sesler.

Yeryüzünün ve yeraltının sayısı belirsiz sudan damarlarında dolaşan kara su dışa akacak bir yol aranmaktadır, dışarı. Bitkilerin gövdesinden, sazlıkların, kızılağaçların ve su bitkilerinin köklerinden, açmakta olan su zambaklarının o güçlü yapraklarından, kurbağaların, su yılanlarının, helikopter böceklerinin, kelebeklerin bedenlerinden, çiçek saplarından dışarıya, dışarılara akarak büyük ölümün sularına kavuşmak arzusundadır. Temizleyen, temiz, değiştiren o büyük güce doğru.

Titrek kavakların, çarmıh ağacının kelebekleri sonbahar göründüğünde yas pelerinlerine bürünüp uçacaklardı.

Adam artık şeffaflaşmış olan rüyasında bir şeyin yaklaşmakta olduğunu gördü. Dünyanın bundan böyle nasıl alevlere ve çığlıklara teslim olacağını gördü. Evlerin alevler arasında kararıp yavaş yavaş yumuşadığını ve sonunda eğilerek birdenbire büyük bir gümbürtüyle nasıl çöktüğünü gördü. İnsan bedenleri havada bez parçacıkları gibi titreştiler, serçeler ve güvercinler yanarak yere düştüler. Ateş fırtınası insanları caddelerden, çürümüş sonbahar düzlüklerinden, sel basmış durgun arazilerden, ölülerin sudan aynalardan yıldızlı gökyüzüne baktıkları topraklardan inanılmaz bir hızla çekerek aldı. Ardından gelen kış onları buzdan bir örtüyle sarmalayacaktı. Büyük kilisenin çanları çaldı:

'dilsiz de konuşurum,
ciğer gerekmez bağırmama
bir yüreğim ben
tüm dünyanın sevincini, üzüntüsünü dillendiren'

Ateş! Ateş! Ateş! Dünyayı alevler saracaktı!

Ve saatler ateş denizine düşerek eridiler. Yerde yatan artık düşürülmüş ve eriyerek karalara karışmış bir anaydı. Bundan böyle kimsenin anası olmayacaktı. Ateş caddeden caddeye yayıldı, evler çöktüler. Tüm dünya artık durdurulması mümkün olmayan, yok edici bir değişimin eşiğindeydi. Pencereler alevler arasında insan gözleri gibi parladılar, ardından içine doğru çekilip yok oldular. Ateşin böyle kurtarıcı bir özelliği de vardı, içinde kaybolup yitmek mümkündü.

'Sen yanık karaları taşıyan yüz, karalara bürünmüş yüz, ölümle yaralanmış kuş çocuklarını kavra ve onları cüppenin altına al. Tanrının duru karanlığındaki kubbende koru onları.'

Zaman serçelerin toprağa düşme zamanıdır.

İnsan denilen zavallı hayvan hem çirkin hem de tuhaftır.

Brännvinden ağırlaşmış kafasında habire düşünür: Suçluluk...

Adam kadını aradı durdu. Yatağında, yanı başında olmasını istedi onun. Ne var ki bulamadı kadını çünkü yoktu kadın artık.

Yalnızlık kara bir ilmek gibi asılır insanın boynuna. Yaşadığı oda kötü kokuyordu. Bir katilin odası gibi kokuyordu. Adamınsa ışık yakmaya dahi cesareti yoktu. Pencerenin dışında kurtlar bekleşiyordu. Korkudan pusmuş kalmış bir insan olmanın önüne geçecek korku sızmamış, korunmuş bir parçası var mıydı insanın?

Bahçe görevlisi adam yine böyle günlerden birinde korkunun pençesinde kıvranırken farketti kızı. Bunun üzerine gidip

anneye evlenme teklif edecek, ondan da çocuk ve sığınma talep edecekti.

Aslında kaçak kızı annesine teslim ettiği tan vaktinden beri Mojan'ın karşısına orada burada –en çok da umulmadık zamanlarda– çıkıp durmuştu. Adamın yalvaran, kırılgan gözleri Mojan'ın birdenbire karşısında beliriverecek ve yardım etmek, onun için bir şeyler yapmak isteyeceklerdi.

Ne var ki kadın makinelere aitti.

Ve geceleri rüyalarında ziyarete gelen kişi makinelerin gücüne sahipti. Ama güzelliğin de yüzüydü aynı zamanda.

Başında tacıyla bir kral ayağa kalktı. Kadın onunla bataklıkta sürdürmekteydi yaşamını. Makineler tepinmeye gürlemeye devam ettiler. Kadının kendine ait diyebileceği bir yaşamı yoktu, hiç olmamıştı. Ve sabahları sanki bir anlık uzaklaşmanın ardından yine orada buluyordu kendini. Önünde doymak bilmeyen, acımasız koca bir gün uzanıyordu. Kadın kıza karşı giderek sertleşiyordu. Kendi kendine kıza terbiye vermeye bir yerden başlaması gerektiğini söyleyip duruyordu. Her şeyin yitirilmemiş olduğu, elindeki malzemenin hâlâ biçim verilebilir olduğu umuduyla kızı çimdiklemekten dayağa uzanan bir çizgide hırpalıyordu.

Ama bu malzemeden bir şey üretmek imkânsızdı. Yumuşaktı, belki fazla yumuşak! Ve darp edildi. Burnunu çekti. Yüz, bakışlar, yumuşak kollar ve bacaklarıyla bir çamur yığınıydı işte. Parmaklar etine geçti, kalpten gelen bir arzuyla yoğruldu ama aradan bir süre geçince karşı konulmaz, neredeyse tehditkâr bir güç taşıyan bu yumuşaklık eski haline dönüverecekti, sanki hiçbir şey olmamıştı. Kız eliyle yanağını kapatıp yediği tokadı içine sindirdi. Aslına bakılırsa daha şimdiden başka bir şey düşünmeye başlamıştı bile. Çünkü nefret etme yetisine sahip değildi. Bataklığa atılan bir taş gibi kaybolup gidiyordu yapılanlar. Bir çarpma, suyun yüzeyinde oluşan dairecikler ve yok oluş. Bu şeylerin sonradan o derinliklerde nerelere gittikleriniyse bilen olmayacaktı.

Ve karanlık! Karanlık bastırınca adam düşüyordu kadının peşine!

Ve kadın karanlığı gündüzlerine taşımaktaydı. Caddede, makinenin başında, temizlik yaparken, kısacası her yerde. Karanlıktı dünyası, kuytularda yaşıyordu. Kadın orada kraliçe elbiseleriyle dolaşıyordu. Orada dans ediyor, kendine yakışır davranışlar sergiliyordu. Gürültünün ortasında yaşıyordu. En kötüsüyse karanlıkla gelen korkuyu yeni bir gelinin ateşli bekleyişiyle beklemesiydi. Bayan Korku! Kuş fabrika penceresinin dışındaki söğüt ağacının dalına konmuş, Bayan Korku'nun şarkısını söylüyordu. Bu kara kuşun normal kulaklara ulaşamayan şarkısı makine seslerini bile bastırıyordu.

Kadın akşamları makinelerden ayrılıp eve dönerken şişmiş ayaklarını sürüyerek bahçeyi geçip merdivenlere yöneldiğinde bu habire yardım edip edemeyeceğini sorup duran tuhaf adamla karşılaşmaları sıklaşmaya başlamıştı. Derenin kara, kapkara aktığı saatlerdi. Deniz ufkun bittiği yerde yükselip alçalmadaydı. Kadını hayatı boyunca hiç kimse o akşamlardan birinde aşağı kömür almak için inmişken karşısına çıkıp kömürünü taşımak için izin isteyen adam kadar şaşırtmamıştı. Dimdik adamın gözlerinin içine bakacaktı. Bu bakışlar merdiven ışığının aydınlattığı bodrum katındaki kömürlüğün demirlerinin önünde ulaşacaklardı adama. Tuhaf adam kadına baktı ve yumuşak, belki de şaşkın bir gülüşle karşılık verdi kadının bakışlarına. Yumuşak, ılık bir nefes hissi uyandırdı adamın dişsiz minik bir bebeğin gülümsemesini andıran gülümseyişi kadında. Bir yetişkine yakışmayacak kadar, içinde bir şeyler kırılmışçasına tuhaftılar. Boğazının derinliklerinden gelen bir sesle

'Size sığınmama izin verin' diyecekti.

Sonbaharın bitimine doğru Mojan geleceğe bir göz atabilmek maksadıyla kâğıt falı açtı.

Işığın altında oturan kız baktı. Dışarıda yıldızlar yanıp sönüyordu. Dünyalar duyulmaz şarkılar söyleyerek dönmekteydiler. Mojan kâğıtlarıyla mutfak penceresinin kenarında oturuyordu. Başı ve göğsü gölgede kalmıştı, bakışları yere doğru eğik, gözkapakları parlaktılar. Sırtı pencereye dönük oturuyordu. Dışarıda dünyaya dair her şey alev alevdi. Mutfak lambasının keskin ışığı

kadının ellerine ve kâğıtların üzerine düşüyordu. Elleri iriydiler. Kocaman, çamaşırdan çatlamış elleri vardı kadının. Kartlarsa beyaz, siyah ve kırmızıydılar. Kainat alevler içindeydi. Dışarıdaki karanlık içinde bilinmeyen dünyaları barındırıyordu. Elleri iriydiler, uzun kahverengi parmaklarının eklemleri çalışmaktan iyice kalınlaşmışlar, kocaman tırnaklarıysa çatlak çatlaktı. Elleri yol bulmaya çalışan bir alevi hissediyordu. Avuçlarının içi yanıyordu, alevler avucundan parmak uçlarına yayılıyordu. Elin kolla birleştiği yerdeki derin çizgi, bileğin atan damarlarından avcun güçlü kaslarına, oradan da orta parmağın kayalıklar gibi düz köküne kadar yayıldılar. Alevler parmakların alt kısmından dışarıya, parmaktan parmağa, başparmaktan başlayarak, oradan oraya gidip gelen, arayan işaret parmağına, oradan orta parmağın köküne, sonra yüzüğü olmayan yüzük parmağına, en sonunda da dans eden, küçümen, oyuncu insanın düşünebildiğinden de güçlü ve tüm parmaklar başka işlerle uğraşırken kendi işine bakan serçe parmağa yayıldılar. Oradan parmak uçlarına yürüdüler. Eller hareket etti. Bir kart açtılar. İşte bu karanlıkta olaylar birbirine bağlanmaya başlayacaktı. Şimdi karanlıklar birbirlerine karşı harekete geçecekti. Artık bir şeyler olmaya başlıyordu. O iri güzel eller masa üzerinde gidip gidip geldiler. Dünya harekete geçmişti. Kadın bir kart daha açtı.

Kadın kartı açtı. Esmer adam sürekli olarak karşısına çıkardı böyle durumlarda. Kadın, adam gelinceye kadar kart açmaya devam etti. Kartları o ortaya çıksın diye açtı.

Tabii ki herkesin iyi insan üzerine düşü kendine aittir.

Mojan'ın da böyle bir düşü vardı. Elleri kartları açarken Mojan kartların isteğine karşı kendi içinden bir dua etti: İyi insan için. Gel ve bana yardım et. İyi insan, ne olur bana yardım et.

Ve o iyi insan gibi görünen adam her gece aynı yerde bekleyip yardım isteyen, sığınmaya muhtaç bir hayvan misali baktı kadına.

Ve kadın gecelerden bir gece adamı içeri aldı, neden almasındı ki? Kaybedecek hiçbir şeyi kalmamıştı.

Ancak hiç de umulmadık bir şey olacaktı.

Hiçliğin ortasından bir adacık yükseldi. Uyuyan bitkiler, düş gören su. Suyun yüzeyi sessizdi ama görünmeyen bir başka yaşamın titreşimlerini taşıyordu. Suyun altındaki yaşam bir yaratıktı, nabzı gümbür gümbür atan bir siluet vardı orada.

Ortalık aydınlandı, ısındı. Bu ağır ve şişman iki vücut kış gecesini birbirleri için ışığa boğdular. Gözleri karanlıkta ışıyan fenerler gibiydi. Beden, deri ve kemikler birer birer varlıklarını hissettirdiler. Bahçe görevlisinin silik kırmızı yüzü yaydığı ışıkla kadının içini ısıttı. Burası onun sığınağıydı. Her şey bu kadar basitti. Bütün kötülükler geride kalmıştı. Artık sadece birlikteliklerı vardı.

Bu büyük yükler altında ezilmiş insanlar için sığınak, insanın ışığı, ekmeği, cenneti olması demekti.

Burası bir adacıktı. Adadan günlerine güçlü bir ışık yayılıyordu, hatta güneşin sadece hüzmelerinin görülebildiği fabrikaya kadar yetiyordu ışığın gücü. Işıyan, oynaşan hüzmelerin içinde tozdan, böceklerden oluşan yepyeni dünyalar vardı. Ve bu bilinmez dünyalar birbiri ardından günışığına çıkacaklar, bitimsizliğin içinde yepyeni dünyalar açılacak, yeniden açılacak, insan ne kadar yol alsa da bu dünyanın bitimine gelemeyecekti. Ve aynı ışık camönü çiçeklerinin yaprakları ve kadifemsi çiçek tenleri üzerinden de içeri düşecekti. Üstelik makinelerin arasından sızan ışık demetleri de daha aydınlık, çok daha aydınlık olacaklardı.

Hayatın ağırlığını taşıyan insanlar için güvenli bir liman. İşte ada bu ışığın üzerinde yüzecekti.

Ada bahar ışıklarında yüzmektedir. Gridir her şey, tarih gridir. Erken ilkbahar yağmurları vurmaktadır pencerelere, çoğaltan bahar yağmurları. Yağmur griliğin şarkısını mırıldanırken kiremit taşından duvarlar ıslak ıslak parlamakta, su boruları çağıldama sesleriyle katılmaktadırlar koroya. Suyun hastalık hali verdiği güneş, sislerin arasından zaman zaman bir leke misali yüzünü gös-

termekte, ışıklı gölgeler yağmurdan elbiseleriyle oradan oraya koşturmaktadırlar. Su borularından koştururcasına akan yağmur suları gölcüklere kavuşmakta, ışıklar yağmur damlacıklarından oyunlar kurmaktadır. Cennet! Düzlük henüz karla ve kara toprakla örtülüdür. Ama gri bekleyişten bir yay gerilmiştir gökyüzüne.

Daha çok ışık, daha da yaklaştı.

Ve güneş mart ayında döndü, artık yükseldikçe yükseliyordu. İnsan bir yerden sonra bu yükselişin bir sonunun olup olmadığı konusunda kuşkuya kapılıyordu. Artık son halka aşılmışsa eğer, geri dönüş için bir yol kalmamışsa, güneş belki de daha da yükselecek, yükseldikçe yükselecek ve her şey ışığın bitimsiz yolculuğuna dahil olacaktı. Kadın böyle soğuk bir ilkbahar sabahında atık su küvetinin başında durmuş kusuyordu. Öyle şiddetli kusuyordu ki iç organları dışarı uğrayacakmış duygusuna kapılıyordu. Dışarıda güneş yükseliyordu, o her şeyi içinde barındıran ışık. Yükseldi, yükseldi, daha da yükseldi, yükseldi....

Yükselen ışıkta oluştu yeni canlar. Beden affa uğramıştı. Yeni bir yaşam filizlenecekti artık ondan, çok daha farklı bir yaşam. Her şey yepyeni olabilirdi artık, bambaşka olabilirdi.

İşte böyleydi, bir ada, bir sığınma yeri.

Ve kış bitti, bahar geldi ve baharın sonu da kendi kendine geldi.

Ve kız mayıs ayının bir gecesinde içerideki güçlü ışıktan rahatsız olarak uyandı: Dışarıda dolunay vardı. Ancak gece sisli olduğundan bahar dolunayı matlaşmış bir plaka gibi görünüyordu. Geceyi aydınlatan aslında sislerdi, beyaz ışıklar yayıyorlardı etrafa. Pencerelerin ardındaki gökyüzü akıp giden ışıktan oluşma yumuşacık bir beden gibi uzanmıştı yatağına. Aralık duran pencereden keskin bir çamur ve su kokusu giriyordu içeriye. Bir başka şey daha vardı içeri sızan. Tuhaf bir ses. Bu, aralıksız titreşimler saçan bir şeyin sesiydi. Ses o kadar güçlüydü ki bütün geceyi dolduruyordu. Kızın tenini de titretiyordu ses, oradan içi-

ne, taa iliklerine kadar aynı tuhaf titreşim yayılıyordu. Bu ses bir şarkıya benziyordu. Kız sese kilitlenmişti, bir türlü kurtaramıyordu kendisini sesin etkisinden çünkü o sesin bir parçası olduğunu biliyordu. Tir tir titriyordu, dudakları ıslanmıştı. Ses kızı hissetmekte, her yanına dokunmaktaydı.

Sesler şehrin her yayını sarmış göl ve bataklıkların kenarlarına toplanmış kurbağalardan yükseliyordu. Her yıl aynı dönemde tekrarlanan bir durumdu aslında yaşanan. Kız uzandığı yerden dışarıya, sislerin arasından görünen solgun gökyüzüne baktı. Karşısındaki koltuktuğu doldurmuş olan kocaman ağır karaltıdan derin nefes alışlar duyuluyordu. Mojan'dı koltukta yatan. Yüzü kıza dönük yatıyordu. Ama kız uyuyan birine ait nefes alışverişlerin duyulmasına rağmen Mojan'ın gözlerinin tam kapalı olmadıklarını fark edecekti. Yarı karanlıkta kızınkilerle karşılaşan bu gözlerdeki bakışlar gündüz karşılaştıklarından ne kadar da farklıydılar. Pırıltılı, tuhaf, bir başka biçimde uyanık, güçlü bakışlardı bunlar. Ve yabancı bir bedenin gece karanlığında fısıldadığı duyuldu. Kız bu fısıltıyla ne bu karaltıyı, ne de gözleri bağdaştırabilmişti. Fısıltı karanlık geceden geliyor olmalıydı:

-'Anderson'la evlenmeye karar verdik.'

Anderson bahçe görevlisiydi.

Kadın bebek bekliyordu.

Ama bu konu üzerine konuşmadılar. Eğer konuşmaları gerekseydi lafı evirip çevireceklerdi. Çünkü bu konular üzerine konuşulmazdı, bu bir sırdı ve sırf bu yüzden o koca vücudun içine gizlenerek yaşamaktaydı. Bu, kadınla adamın sırrıydı, aynı kanı taşımakla aynı duyguydu böylesi bir sırra sahip olmak. İkisini de aynı anda hararet bastı ve aynı anda kızardılar. Sadece ikisinin yaşadığı bir duyguydu bu. Kızla konu üzerine konuşulmadı, hatta ve hatta kızla hemen hemen hiç konuşulmadı, iki yetişkin kendi dünyalarına dalmıştı.

Ve bu duruma bir biçim verilmeliydi.

Ve bu durum kaderden yardım dilenen iki insanı birbirine bağladı. Hamsin yortusunun öğleden sonrasında Kutsal Trefaldighets Kilisesi'nde evlendiler. Mojan elinde bir buket taşıyor-

du. Çiçekler Gazhane binasının bahçesinden toplanmışlardı. Bahçe leylak bezeli ağaçlarla kaplıydı. Mojan sonunda bir evlilik yüzüğüne sahip olabilmişti. Kız da katılmıştı nikaha, gelinin ardında yürüyordu. Hepsi çok mutluydular ve geleceğe ilişkin büyük umutlar yeşermişti içlerinde. Bütün karanlıklar artık toprağa gömülmüştü. Böylece bahçe görevlisi resmen yanlarına taşındı, eskiden oturduğu odayı da ikinci elden başka birine kiraladı. Kız bundan böyle yalnız başına mutfakta, Mojan ve bahçe görevlisi de odada yatacaklardı. Ve gerçekten de cennet onlara zaman zaman yüzünü gösterecek ve uzansan tutacakmışsın gibi yakında hissedilecekti. Burası koruma altındaki bölgeydi, ışıklı bir sınır koruyordu onları her şeyden. Her zaman bulunan ama çok nadir ulaşılabilen o sınır. İçlerinde ama onlardan ayrı bulunan. Masa, sandalye, bardaklar bile sanki artık içlerinden ışık saçmaktaydılar. Her şey çıplak ve titrek yaz ışıklarının altında patlayacakmış görüntüsü veriyordu. Her şey ısınmıştı.

Mojan artık evliydi, bu sahici evlilikle birlikte uzaklardaki memleketi uyandı içinde. O iki insan deniz kenarında mı yaşamaktaydılar? Artık evine gidip kendini ve kocasını onlara gösterebilirdi. Sürekli bunu düşünüyor ve planlar yapıyordu.

Ama aradan çok uzun zaman geçmişti.

Ve kadın yaşayıp yaşamadıklarını dahi bilmiyordu onların.

Ve tüm planların kilit noktasında kız vardı. Kızı beraberinde götüremez, onlara gösteremezdi. Böyle görünen birini götüremezdi yanında. Benzediği adamı aklına getirince bu fikrinde ne kadar haklı olduğunu bir kez daha anlıyordu zaten. Oysaki doğacak çocuğunu gösterebilirdi onlara. Doğacak olan, bir evlilikten olmaydı, sahiciydi.

Ve planlanan seyahat gerçekleştirilemedi.

Yazdı, geceler aydınlıktı.

Ama yazın karanlık geceleri de bir endişe taşımaktaydılar.

Aydınlık geceler korkunç bir şeye gebeydi, ölüm tadı veriyordu fısıltılar.

Mojan geceleri uykusuz geçiriyor ve bu tuhaf beyaz ışığın altında içindeki zayıf yaratığın nasıl bir kaderi olacağını düşünü-

yordu. Bebek karnında belli belirsiz hareket ediyor, sanki bambaşka bir dünyadan sinyaller gönderiyordu, bambaşka bir dünyadan. Öyle uzak. Oysa giderek yükselmekte olan karanlığın gücü karşısında öylesine zayıftı ki. Acaba dayanabilecek miydi? Bahçe görevlisi gecenin bir yarısında uyanıyor, elleri kadının karnına, kuytularına uzanıyordu, o yaşayan sığınağa. Ama sanki ulaşamıyordu istediği yere, aralarında bir şey vardı, sanki daha ileri gitmesini engelleyen bir şey vardı. Savaşın ikinci yılıydı, bodrum katlarının pencerelerine kum çuvalları yığılmış, karartma perdeleri asılmıştı. Karbondioksit zehirlenmesinin ardından askerlik görevinden muaf tutulan bahçe görevlisi gönüllü olarak sivil savunma kurslarına gitmiş ve ateş etmeyi öğrenmişti. Pang! Pang! Karanlıkta ölmüş bir kadın ve ölmüş bir çocuk çıkıyordu karşısına. Onları öldüren adamdı. Gece buz beyazlığında ve şeffaftı, huş ağacının dahi dalları kıpırdamıyordu. Kadına doğru iyice yaklaşıp bedenini onunkine yasladı. Bu açık gece kurt bakışlarını saklıyordu içinde. Adam kesik kesik soluk aldı. Kadın ona sığınacak bir liman vermişti ama ona ulaşabildiği söylenemezdi yine de. Ona sımsıkı sarılıyor ama ulaşamadığını biliyordu. Bu görüşe engel karanlıkta kurşun ağırlığında karla kaplı bir tarladan soluk soluğa geçti. Gece sessizliğinin derinliğinden sanki dünyanın dibinden fırlayıveren beyaz gölgeler çıkıverdiler ortaya, sessiz dişler adama sürtündüler. Adam inledi. Kadının elleri avuç içlerinin ve parmak uçlarının duyu bölgeleriyle bir iz bulabilmek için adamın üzerinde gezindiler. Yaralarını, hassas noktalarını, giriş noktalarını aradılar ama adam uzaklardaydı, hiçbir şey hissetmiyordu. Kadın adama ulaşamadı, adam da kadına. Ama o anda tam ortalarında bir şey hareket ediverdi. Birbirine dolanmış terli, korkmuş vücutlarının yanı başında bir şey, yani çocuk. İkisi de çocuğun içlerinde döndüğünü hissettiler. Ve ikisinin de tüm organlarında bu bilinmeyen yaratığın hareketleri sıcak, ağır akışlı bir akım yarattı. O cennetteki adadan olmalıydı.

Evet, cennet içlerindeydi ama onların bir parçası değildi.

Ve kaderlerine ayrılacakları ve başka yerlere sürülecekleri yazılmıştı.

İnsan neden durup dururken sırtını ışığa çevirir?

Çünkü karanlık bu güce sahiptir. Esmer adam karanlığı yararak gelmektedir.

Bahçe görevlisi geceleri başını daha şimdiden tıp tıp atan, sıcak ve gergin karna gömüyor ve birinin ondan günahlarını alıp her şeyi yepyeni yapıp yapamayacağının yanıtını arıyordu. Oysa Mojan başka dünyalara dalıp gitmişti. Adamın başının üzerinden dışarıya, gece ışıklarına bakıyordu. Gözleri kaskatıydı ve bakışları çok uzaklara dalmıştı.

Ve esmer düşman bu durumu fırsat bilip ortaya çıkıyordu. Bu haliyle her zamankinden daha güçlüydü. Sanki kadının içindeki doğmamış çocuk çağırıyordu adamı. Acaba bu çocuğunda mı karanlık bir yüzü vardı? Tüm gücüyle karşı koydu kadın, oysa pek de güçlü sayılmazdı ve adam her seferinde olduğu gibi galip çıkacaktı bu mücadeleden. Bahçe görevlisi ve kadının içindeki çocuk daha şimdiden gölgelere dönüşmüşlerdi.

Ve esmer adam geldi!

Kadın esir alınmış, darp edilmiş bir kralla karşılaştı. Sirk hayvanlarınkine benzer bir kafes gördü. Esmer adam dövülmüş, her yanı şişmiş, eli kolu bağlanmış bir halde oturuyordu kafeste.

Ama yüzü alev alevdi. Doğmak üzere olan güneşe benziyordu.

Adam kadını ele geçirmişti artık. Kadın, adama aitti. Bunun dışındaki her şey gölgelerden ibaretti.

Gölgeler dünyası kadının ardından sesleniyordu, çaresiz ağızlardı konuşanlar. Gölgeler dünyası, gölgeler dünyası. Kadının ardında ölmüşlerin karşı konulması güç çağrısı ve suçluluk duygusu vardı. Bu dünya ruhlardan oluşmuş koca bir denizdi adeta. Yaşayan her şeyin içinde büyük geri dönüşün su terazisi çalışıyor ve akıl çelmeye uğraşıyordu.

Karanlık çeker

Kurt orada bekler

Oysa o iyi insan, yardımcı, sadece iyi ve sadece yardımcıdan ibaret değildi.

Yine de her şey sonsuz bir zaman almış gibi geldi onlara, cennet düzeninde bir ömür gibi. Ne var ki cennetin sonsuzluğu kurt yaşamının bir anına eşdeğerdir. Bir anda kapı açılır ve kainat ve tüm zamanlar onun içinde bulurlar kendilerini. Ardından kurt geriye döner ve ölümü getirir beraberinde.

Gerçekte birlikte yaşadıkları zaman çok kısaydı, belki bir ay geçmişti ortak yaşam kurmalarının üzerinden. Günlerden bir gün, geç saatlerde, Mojan bir kapı çalınması değil ama bir tırmalamaya benzer bir ses duydu dışarıda. Kapıyı açtı. Kapı aralığında duvara destek almak için dayanmış ama kendinden tamamiyle geçmiş, neredeyse gözlerinden elektrik ışıkları saçan bir beden buldu. Kadın adamı yarı yönlendirerek, yarı sürükleyerek, kızın gözleri önünde mutfaktan geçirerek odaya taşıdı. Adam odaya girer girmez divana yuvarlandı ve derin bir uykuya daldı. Mojan yığılıp kalan adama yönlendirdi lambayı, ağır yaralıymış gibi iniltiler çıkartıyordu adam. Kadın o anda çocuğun artık içinde var olmadığı duygusuna kapıldı. Artık hissetmiyordu onu. Yazdı, her yanı çiçekler bezemişti. Ama kadın içindeki bebeği hissedemiyordu. Yoksa acaba kadın mı hissetmek istemiyordu onu? Sanki yaşamıyordu çocuk. Bir yumruydu içindeki. Başı ağırlaşmıştı. Gözlerini kırpamadan geçirdi o geceyi. Dışarıdaki aydınlık geceyi izledi, sanki her şey ölmüştü.

Mojan'ın yıllar yıllar önce göçüp geldiği bu lanet şehir kadına olan düşmanlığından vazgeçmemişti.

Sessiz, parlak derenin ardında uzanan meralar, düzlükler, alçaktan uçan bulutlar, gri elbiseli rutubet, yansıyan ışıklar, yaz gökyüzü altında şehir bir çöp yığınını andırıyordu. Hapishane. Fabrikalar. Yere yakın bulutlar. Kiremit taşından binalar yarı yıkıktılar. Fundalıklar, ısırgan otları birbirine geçmişti. Lağımlar kanallara doğru akıyordu. Şehir yıkıldıkça yıkılıyordu, çürümüştü. Sürekli onarım halindeydi zaten, çatlaklara sıva çekiliyor, cepheler onarılıyor ve yapılanlar tekrardan yıkılıyordu. Kabuk

yenileniyor, sonra yeniden kırılıyordu. Terk edilmiş fabrika binaları hüzünlü halleriyle gökyüzüne dayamışlardı sırtlarını. Bodrum katlarında sel baskınlarından kalma su birikintileri ölü aynalar gibi yansıtıyorlardı duvarlara pırıltılarını. Bu yıkım nelere gebeydi, neler gizliydi altında? Kim doğacaktı bu yokluktan? Çürümüşlük almış yürümüştü ve kabuk kökleri örtmekteydi.

Düzlüğün üzerinden çok uzaklardaki deniz görünüyordu. Ağır nemli bulutlar, ıslak yansımalar, ıslak yükseltiler, karanlık ağaçlıklar mahkûmu oldukları sularda yansıyor, gökyüzü ağır, karanlık, akıp gidiyor, evler yıkık dökük halleriyle bu yok oluşa tanıklık ediyordu. Şehir karanlık, nemli, durgun bir bedendir. Geniş uyluklarının gölgesindeki bodrumun iç kısmı kararıyor, derinleşiyor, nemli bir düzlük içlere içlere, kocaman kıllı deliğin ısı yayan bodrumuna, kaynağına uzanıyordu.

Ama kadının uzun yıllardır yaşadığı bu şehir ona düşmandır. Aslında her şeye hatta kendine bile düşmandır bu şehir. Kendi kendine zarar veren bölünmüş bir kenttir burası. Etraftaki bataklık araziden ateş yükselir. Yaz sonu ve sonbaharda ise çamur buğuları, ateş buğuları. Sivrisinek sokmasıyla oluşan üç günlük ateşli hastalığın bile kökü kazınamamıştır. Su İşletmeleri'nin suyu kirlidir ve içilmesi yasaktır. İçme suyu caddedeki ortak kullanıma açık pompadan sağlanır. Şimdiyse bir bakteri hastalığı sarmıştır ortalığı. Üstelik kadının çocuk beklediği yazı bulmuştur bu musibet hastalık. Temmuzun sonlarına doğru kadın yüksek ateşle gelen hastalığa yakalanır. Hastalık belki bir, belki de iki gün sonra atlatılır ama kadını takatten düşürmüştür. Bu olayın ardından sanki kadının vücudu artık içindeki bebeği taşıyacak gücü yitirmiştir. Karnı tüm ağırlığıyla aşağı doğru sarkmaktadır. Ama kadını makinesinin başına gitmekten alıkoymaz olanlar, kadın mecburdur orada bulunmaya, mecburdur. Tüm işler üzerine yıkılmıştır, böyle algılamaktadır durumunu. Çocuk ve çocuğun nasıl olacağı; çocuğun babası ve babanın durumunun ne olacağı, adamın içinden zamanla nasıl birinin çıkacağı! Bu soruların hiçbirinin bir yanıtı yoktur henüz ve kadının hiçbir güvencesi de yoktur. İş böyle olunca da Mojan makinesiy-

le paylaşır dertlerini, sonunda en iyi arkadaşı haline gelecek olan makinesiyle.

Ama baba adayı, yani bahçe görevlisi işlerini görmeye devam etti. Gün doğumunda bahçede, gün boyu hastanede (şimdi yaz olduğu için kazan çok daha az yakılıyor, o yüzden ona başka görevler veriliyordu ki bunların bir kısmı çok iticiydi: çöp dökmek, nefret verici kanlı atık temizliği, ölü artıkları). Bu yabancı kadının karnında taşıdığı, dünyanın içinde taşıdığı ve geceler ve gündüzler boyunca doğabilmek için olgunlaşma mücadelesi veren ve etrafı ölümle çevrilmiş bebeği düşünüyordu. Acaba becerebilecek miydi?

(Yaz gecesinde görülen rüyada kara bir kuş şarkı söylemeye başladı; söyledi, söyledi. Sanki dayanmak istemezmiş gibiydi ki böylece doğum yapacak olanın da kalbi dayanamasın. Şarkısını söyledi kara kuş.)

Ve olaylar beklentilerinin dışında gelişecekti, çok farklı olacaktı her şey.

Doğum hiç kimsenin ummadığı bir anda başladı. Bir eylül gecesiydi ve doğuma daha bir aydan fazla bir süre vardı. Kız yabancı bir sesle uyandı, bir yabancılık yayılmıştı evin havasına. Odadan sesler geliyor, kapının altından ışık hüzmeleri yayılıyordu. Ayağa kalkıp yavaşça odanın kapısını açtı. Ve olanları gördü!

Mojan yatağın üzerinde yarı oturmuş, alabildiğine ayrılmış bacaklarının üzerine bir çarşaf örtülmüştü. Her yan kan olmuştu. Mojan'ın yüzü griydi. Ebe (Oraya nasıl gelmişti? Kız o kadar derin bir uykuda olabilir miydi?) kollarıyla ve bacaklarıyla bir kedi yavrusununkileri andıran zayıf hareketler yapan mavi bir yaratığı havaya kaldırdı. Yaratıktan kapı aralığına sıkışmış bir hayvanınkini andıran kısık, şikâyet eden bir ses duyuldu. Bu bir kızdı. Bahçe görevlisi bir sandalyeye çökmüş zangır zangır titremekten başka hiçbir şey yapmıyordu. Ebe yanındaki masanın üzerinden eline biraz su aldı. Lambanın ışığı suda titreşti. Su ki

inleyerek, aralıklardan sızarak, her yandan, uzaydan, topraktan, ıslak dudaklardan, borulardan her yandan gelmekteydi, işte o su şimdi çocuğun alnında ışıldamaktaydı. Sudan yeni bir hayat doğuyordu.

'Baba, oğul ve kutsal ruh adına- Vera!'

Ambulans gelmişti. Yeni doğan ve isim verilen çocuk hastanede kuvöze konulacaktı. Mojan'ınsa kanaması durmuyordu. Bütün gece yağmur yağmıştı, bahçe sırılsıklamdı. Artık sabah oluyordu, nemli bulutlar kaplamıştı gökyüzünü. Artık yükselmeye hazırlanan güneş ilk olarak pencerelere yansıttı ışınlarını. Mojan bir sedyeyle aşağı indirildi, ardından örtülere sarılmış bebeği kucağında taşıyan bir hemşire geliyordu. Hastanenin kırmızı pikeleri nasıl bir hızla kana bulanıp sertleştiklerini göstermiyordu. Gün ışığı içinden geçen ambulansta yatan kadın kendinden geçti, buzdan bir resme dönüştü. Her yanı buza kesmiş bir gölün dibinde yatıyordu, üzerini aşılmaz, taşlaşmış bir ışık kaplamıştı. Ardından her şey karanlığa büründü. Doğrudan ameliyathaneye götürdüler kadını. Mojan yaşayacaktı. Bu süre zarfında bebek kuvözde bekletilmişti. Orada keskin bir elektrik ışığıyla aydınlatılmış halde, kamaşmış gözlerle ve sağa sola gidip gelen kol ve bacaklarıyla yalnızlığa terk edilmiş yatıyordu. Ancak baba ve abla içeri alınmadılar. Erken doğan servisi herkese kapalıydı. Akşam olduğunda Mojan'ı görmelerine izin verildi. Mojan bahçe görevlisine bakmadı bile, sanki onu tanımıyordu, hatta hiç karşılaşmamıştı onunla. Kızaysa hayalet görmüşçesine irileşmiş gözlerle baktı ve kar beyazına dönmüş dudaklarından şu sözler döküldü:

'Kıza sakın dokunmasın! Kıza sakın ha sakın dokunmasın!'

Mojan buzdan bir ülke görmekteydi. Başı ağır buzdan bir şekildi gördüğü. Kuşuni bir güneş delip geçiyordu bu şekli. Buzun içinde kucağında hayat vermesi gereken bir çocukla oturuyordu. Bu küçük çıplak çocuk arana arana bulduğu memeyi emmeye başlıyor ama kısa bir süre sonra gücü tükenince vazgeçiyordu emmekten ve başı yana düşüyordu. Kız uykuya dalmıştı.

Akıntı bir buz dağını bir tepeye doğru sürükler.

Bir buzul misali oturup buzdan bebeğini buzdan sütüyle beslemesi uzun zaman alıyordu. Mavi, yeşil akıyordu sütü. Ölüm suyu bebeğin içinden akıp geçiyordu.

Mojan'ın günler boyu solgun bir hayatı cilaladığı, demirden bir yatakta buz bebeğiyle oturduğu yer ölüm ülkesiydi. Bunu isteyerek mi yoksa istemeden mi yapıyordu, hiç bilmiyordu. Hastanenin dışında hüküm süren sonbaharın ışığı donmuştu, Griye dönmüş, tüm yansımalarını kaybetmiş heybetli kızılağaçlar yaprak döküyorlardı. Yapraklar ekim ayının üzerine düşmekteydiler. Evet, daha şimdiden ekim ayı gelmişti. Pastırma sıcağı diye bir şey olmayacaktı o yıl, her şey daha şimdiden sessizliğe bürünmüş, ortalığa serinlik çökmüştü. Sanki hiç ilkbahar olmamıştı o yıl, hiç yaz gelmemişti. Sanki hiçbir şey olmamıştı. Sanki kadın ezelden beri hep burada, içeride, sessizlikte, yankılardan uzak, dünyadan uzak yaşayagelmişti. Zamanın dışına düşmüştü. Ne kadar olmuştu buraya geleli? Belki de insan hep böyle yaşayabilirdi, sonsuza dek? Günlerden bir gün çocukta daha önce farkına varmadığı bir şey keşfetti: Göğsünün üzerinde bir iz vardı çocuğun, ateşi işaret eden bir iz. Minicik ama çok netti resim. O kadar küçüktü ki gösterdiğinde hemşireler inanmayarak başlarını iki yana salladılar. Ancak kadın görmüştü göreceğini. Kadın bebek beklerken bir yangın olduğunu hatırlamıyordu ama bu tür şeyler insanın bilgi dağarcığının dışında olurdu zaten.

Gördüğü şeyin sonucuysa sütünün çekilmesi oldu. Ne kadar sağarsa sağsın bedeni bir damla dahi süt vermeyi reddediyordu. Öyle büyük bir korkuya kapıldı ki o an ne yapacağını şaşırdı. 'Eve dönmeliyim!' diye düşündü. Ona sadece o iyi insan yardımcı olabilirdi! Ve riski üzerine alarak bebekle birlikte hastaneden taburcu olmayı talep etti. Erken doğmuş bebek her üç saatte bir biberonla beslenecekti. Ama Mojan eve ayak basar basmaz bebeği kendinden uzaklaştırarak bebek yatağı olarak hazırlanmış sepete yerleştirdi. Minik neredeyse hiç ağlamıyordu, sadece gözleri açıktı o kadar. Hiç ağlamıyordu ağlamasına ama sanki hiç uyumuyordu da bu minik yaratık. Mojan divanın üzerine uzanarak bir an için derin rüyalardan uzak bir uykuya daldı. Bir şek-

liyle kaza habercisi olan bu uykudan Mojan'ı uyandırmaksa neredeyse imkânsızdı. Öğleden sonraydı. Kız annesini çekiştiriyor, çekiştiriyor ama bir türlü uyandıramıyordu. Pencerelerin dışına sonbahar akşamı çökmekteydi. Kızın yanında bahçe görevlisi durduğu yerde puslu bir kızgınlık çökmüş kıpkırmızı bir yüzle kucağındaki kötü kokan mavi çocuğu hızlı hızlı sallıyordu.

Mojan o sırada ağır ağır sıyrıldı uykusundan.

Ne var ki uyandığı dünya başka bir dünyaydı. Bir şeyler olmuştu. Artık bir şey hatırlamıyordu. Sadece fotoğraflardaki gibi yüzeyseldi hatırlayabildikleri. Gerçekte ne olup bitmişti, onu bilmiyordu. Olanlar uykunun kuytuluklarında çamurun yutması misali kaybolup gitmişlerdi. Uzakta, karanlıkta bebeğe benzer bir şeyin yukarı doğru kalkmış mavi kollarla batmakta olduğunu görüyordu, batmakta. Ama çok uzaktaydılar, çook uzaklarda. Burada, yani bulunduğu yerdeyse her şey yabancıydı ona. Bu çocuk kimdi? Bu adam neyin nesiydi? Kadın nasıl olmuş da düşmüştü buralara?

Kesin olmayan ama güçlü bir duygu ona her şeyin bu esmer kızın suçu olduğunu söylüyordu.

İçinde biri sesleniyordu: 'İmdat! Yardım edin! Kıza sakın dokunmasın!'

Ancak kadın kendisini bataklığına çeken uyku karşısında çaresizdi. Yapacak başka bir şey yoktu: Büyük olan okuldan döner dönmez küçük kız kardeşini alıyor, ona mama yapıp besliyor, sallayıp ninniler söylüyordu. Evet, ninni söylüyordu. Çünkü ondan korkmuyor, bu yüzden onun için ninni söyleme cesaretini bulabiliyordu kendinde. Kız için ninni söylemeye başladığında sözler kendiliğinden dilinden dökülüyor, gökkuşağı ortaya çıkıp onu kanatlarına alıyordu. Ama küçük tepkisizdi, sessizdi. İri gözleri suskun ve karanlıktılar, göz göze gelmek imkânsızdı onunla. Erken doğumdan sonra kendine gelememişti henüz, zayıf, şeffaf duygusu veren bir çocuktu. Ne hareket ediyor ne de gereksiz sesler çıkararak kendini yoruyordu. Midesi sürekli bozuk olduğundan kötü de kokuyordu. Ne midesi ne de kalbi fazla dayanıklıydılar. Ama karın düştüğü ilk gün minik yüzünden bir

gülümseme geçti. İçe dönük bir gülücük gölgesi geldiği hızla ortalıktan kayboluverdi ve bir daha da görünmedi zaten. (Belki de bu durumu görmeyi çok isteyen kız bunu kafasında canlandırmıştı.)

Mojan sürekli uyuyor, uyuyordu. Kızsa ninni söylüyor, söylüyor, söylüyordu.

Bahçe görevlisi işlerini bitirip gece geç saatte eve döndüğünde devralıyordu ufaklığı. O saatlerde esmer kız da uyuyordu artık. İşte o zaman adam kimseye duyurmadan, son derece dikkatlice, o saatlerde genel olarak uyuyan kızı kucağına alıyordu. İleri geri patalak ama bir o kadar da sessiz sedasız adımlarla gidip gelerek bebeğe bir şeyler fısıldıyor, onu kucağında sallıyor ve ona duyulamayacak bir sesle bir şeyler anlatıyordu. Ve böyle günlerden birinde miniciğin yüzünde yeni bir yaşamın izlerini keşfetti. Koca bir ırmaktı sanki akan. Adam böylesi bir mutluluğu ömrünce tatmamıştı.

Doğumun üzerinden altı hafta geçmişti. Mojan eski işini korumak istiyorsa işbaşı yapmak durumundaydı. İşe şimdi başlamazsa çok daha başka, kötü, ağır işlere, daha doğrusu erkek işi denilebilecek işlere koşarlardı onu. Böylece tekrardan makinesinin başına döndü. Bir gölgeye benziyordu dışarıdan bakıldığında ama kendini güvende hissettiği tek yer de burasıydı. Haftalık alıyorlardı ücretlerini ve bu genellikle Pazar günlerine denk geliyordu. Makinesinin başında durduğu sürece onun kendisini hayal kırıklığına uğratmayacağını biliyordu kadın. Fabrikada savaş dolayısıyla gelen büyük parti siparişler yüzünden gece vardiyası başlamıştı, kadın da gece vardiyasına geçecekti. Böylece minikten ayrı kalmaları gerekmeyecek, bir şekilde evde hep birileri olacaktı. Artık gündüzleri evde olan Mojan ölü gözlerle çocuğa bakacak, hâlâ yaşayan elleri bebeği okşayacaktı. Tuhaf okşamalardı bunlar.

Böylece uzun akşam saatleri ve gecenin ilk saatlerinde baba kızıyla yalnız kalabilecekti. Kızdan bebeği alıp içerideki odaya gidecek, kapıyı ardından kapatıp ileri geri gidip gelmelere ve bebeği kucağında sallayarak ona bir şeyler fısıldamaya devam ede-

cekti. Bahçe görevlisi için miniği kucağında tutmak ve onunla odanın içinde tur atmak sanki bir korunmaydı. Böylece korunuyordu kurttan. İşte bu yüzden habire ileri geri yürümeye devam ediyordu. Kilometreler boyu yürüdü kucağındaki zayıf, minik çocukla. Affediş büyüdü. Adam yürüdü, yürüdü. Sonunda her şey şeffaflaştı, gece kayboldu. Ardından Mojan eve döndü, bir parça bir şeyler atıştırıp yatağa girdi. Yatar yatmaz da uykuya daldı. Uyudu da uyudu, zaten sürekli uyuyordu. Yaşamın mı yoksa ölümün mü sularında geziniyordu, bunu bilmek çok zordu.

Kız okuluna devam etti. Çünkü toplumun içine girmek ve insanlık düzeninin bir parçası olmak için okula gitmek şarttı. Artık beşinci sınıfa gidiyordu. Başlangıçta derslerinin hiç de fena olmamasına rağmen günden güne düşüyordu başarısı. Asla unutamadığı elbise olayından sonra pek çok şey kötü gider olmuştu. Kız derslerin altından kalkamıyor, giderek sarsaklaşıyordu. Derslerini ne kadar özenle yapmaya çalışırsa çalışsın bir süre sonra kafası birtakım şeyleri almak istemez olmuştu sanki. Çok erken başlamıştı gelişmeye. Ve günden güne anlamaktaydı ki, o diğerlerinden farklıydı ve onunkisi kötü bir farklılıktı.

Okul, kötü rüyaları çoğaltan bir mekândı. Rüyalarında birisi onu yakalamaya çalışıyor ve neredeyse yakalıyordu da.

Kiremitten cephesiyle büyük bir binaydı gittiği okul. Koyu renk taştan yüksek merdivenleri vardı. Koridor duvarlarıysa fayans kaplıydı. Koridorların sonunda kocaman pencereler bulunuyordu. Pencerelerden içeri, taş zeminin üzerine soğuk ışıklar hücum ediyordu. Sınıflar da gereğinden fazla aydınlıktı. Kocaman pencereler ve acayip bir aydınlık. Saklanıp gizlenebilecek hiçbir yer yoktu anlayacağınız. Her şey ortalıktaydı, herkes her şeyi görüyordu. Okul, bu özel toplumun kurallarının işlediği yerdi. Böylelikle herkes gelecekte hem göz, hem de kontrol altında tutulabilecekti. Orada insanlığın içerdiği her şey kontrolörün gözetimi altında her tür yaptırıma açıktır. Hiçbir karşı koyuş, hiç-

bir hasıraltı durumu kontrolörün bakışının keskinliğini aşamaz. Hem kışla, hem fabrika, hem de hapishane ruha uygun beden çizmek için kurulmuş labirentlerdir: Çok açık, içine hiçbir yabancı unsurun sızamayacağı, insanın bir kez için bile olsa içinde bulunmuş olması gereken, hiçbir çıkışı olmayan (ki bu atık su kokan binanın tozlu, kirli, kör kapıları taa yaradılışta örülerek kapatılmıştır) bir yerdir okul.

Okul taştandı. Bodrum, tuvaletler. Bu mekânlar okulda meydana gelen olayların büyük bölümünün tanıklarıydı.

Ve bu aşırı ışıklı mekânda her çocuğa bir değer biçildi: Yukarı! Ya da tam tersine; aşağı! Çocuklar böylece ne olduklarını, bir kısmı da hiçbir şey olmadıklarını öğrendiler. Onlar daha okula başlamadan verilmişti bu kararlar, hazırdı ve üzerlerine biçilen elbiseyi giydiler, başka çareleri yoktu. Çünkü onlar böyleydiler ve karşı koyacak güce sahip değildiler. Sıkıcı öğretmenler sayısı belirsiz bireye okumanın ve ödevlerin insana pek de bir faydası olmayan sanatını belletmeye uğraştılar. Yaşamın iplerini çektiği çocuklar dördüncü sınıfı bitirdiklerinde onlardan geriye kalansa çamur, lağım ve boylarınca yükselen gübreden başka bir şey değildi.

Bu özelliklerin en beteriyse diyalektleriydi. Bu şehirde Doğu Skånska*nın tuhaf bir varyantı konuşuluyordu. Diyalektleri, umut vaat edenle, ikinci sınıf olan yani mahkûm edilmişlerin arasındaki farkı ortaya koyuyordu. Diyalektini silemeyen ikinci sınıfa ait demekti, heceler ne kadar uzatılarak telaffuz edilirse, mahkûm edilmişler kategorisine o kadar yaklaşıyordu insan. Mojan bildiğiniz gibi ülkenin en ücra köşelerinden birinden çıkıp gelmişti ve bu yüzden de tarih öncesi çağlardan kalma, ağır ve neredeyse anlaşılmaz bir aksanı vardı. Mojan'ın geldiği bölgedeki insanlar bu dili tüm doğallığıyla kullanmaktaydılar ve bu yüzden de Mojan'ın aklı konuşma biçiminde bir sorun olduğu gibi bir ihtimali almıyordu bile. İnsanların gülmesi onu rahatsız edemezdi çünkü o kim olduğunun bilincindeydi.

* Skånska:İsveç'in güney bölgesinde konuşulan diyalekt.

Ama aynı durum kız için geçerli değildi, o kim olduğunu bilmiyordu. Daha önceleri biliyorduysa da, hatta bunu çok net bilmesine rağmen, bir süreden beri bu bilgi yavaş yavaş silinip gitmekteydi aklından. Artık kesinlikle şarkı söylemiyordu. Okuldaki durumu ise şöyleydi: Ağzını açtığı an dışarı sanki minik bir kurbağa çıkıveriyordu. Karmaşık, ağır, berbat bir konuşma her şeyi gölgeliyordu. Öğretmense buzdan bir iğneyi andıran başkent ağzıyla durmaksızın yanlışlarını düzeltip duruyordu.

Okul idrar, yer silinen su, ter yani korku kokuyordu. Koridorlarda bir sürü kolu olan, tehlike saçan kız ve erkeklerden oluşma çocuk canavarı kol geziyordu. Gürültü bir içeri bir dışarı akıyordu. Zil içeri girme saatini bildiriyor, ardından dışarı çıkma zamanı geliyordu. Derin, kocaman su birikintileri ve sessizliğin yutkunmalarıydı aradaki saatleri dolduran.

Okulun önü sivri çakıl taşlarıyla kaplıydı. Ayağı takılıp yere düşen ve yerde kalakalanın kabuğu kalkmış koyu kırmızı yaralarına saplanmış çakıllarla çocukların keskin bakışları aynı derecede can yakıyordu. Yerde yatan ilerleme cesaretini toptan kaybetmişti. Çünkü geç geleni mahkûm eden ölüm sessizliği egemendi artık okul bahçesine. Çünkü en büyük düşmanlarının ana kapıdan geçtiğini görmeden gizli köşesini bırakamayacaktı.

Okul bahçesinin bir yanında kiremit taşından, okulla birlikte örülmüş bir duvar yükselmekteydi. Diğerlerinin arasına hemen hemen hiç karışmayan kara saçlı ve onlardan farklı görünen bir kız çocuğu işte bu köşeyi mekân seçmişti kendisine.

Okuldaki çocuklar kovalıyor, kahkahalarla gülüyor, birilerinin ardından bağırıyor, kendilerine yetişemeyenlere çakıl taşı fırlatıyor, yardıma ihtiyacı olanlar sınıfına gidene çelme takıyor ve yere düştüğünde sevinç çığlıkları atarak hop hop hoplatıyorlardı. Okul çocukları sürü halindelerken, okul bahçesindelerken yıldırım hızında hareket ederlerdi, güçlü ve atiktiler. Vahşi hayvan gözleri parlamakta, yüksek tonlu, keskin sesleri yankılanmaktaydı. Sürü halindelerken mahkûmiyet kararları almakta, mahkûmiyeti infaz etmekte, sürü halindeyken hiçbir zaafiyete, kararsızlığa yol vermemekteydiler.

Kızlar ip atlayıp sek sek oynarlardı. Erkek çocuklarsa oraya buraya koşturmakta, her köşebaşından bir arı sürüsü misali vınlıyarak ortaya çıkmakta ve sayıları arttıkça yükselen bir vınıltıyla güçlerine güç katmaktaydılar. Her şeyin tam ortasında, arı kümesinin tam ortasında iki erkek çocuk karman çorman olmuş bir yün yumağı gibi yerde yuvarlanmakta, birbirlerinin kafasını yere çarpmakta, biri öbürünün yüzünü taşlara sürtmekte, kulağını çekip saçlarını yolmakta ve boğazını bulmaya çalışmaktadır. Zaman zaman ağlamayla da sonuçlanır bu kavga ki bu durumda artık sonsuza dek 'korkak' damgasını yemiş olan kaçıp kaybolacaktır. Zaman zaman yukarıdan bir öğretmenin aşağı inip araya girdiği de olur. O zaman kavga o noktada sonlandırılır, yenişemeden ayrılınır ve bir sonraki teneffüse bırakılırdı sonuç. Ya da bir sonrakine, ondan sonrakine. Kavga, tıpkı yaşam gibi sürer giderdi. Ve tüm kavgalar hep teneffüste kopardı. Bunlar yaşama heyecan katardı çünkü. Oradan buradan kopup gelen tek tek sesler bir olur, giderek yükselerek tek ve güçlü bir sese dönüşürlerdi. Gürültü sıklaştıkça sıklaşır ve sonuçta bir yumruğa dönüşürdü. Burada kavga edilirdi, biri diğerine, diğeri bir başkasına vururdu. İnsan neden kavga ederdi ki? Çünkü böyle görmüşlerdi, düzen hep böyle olagelmişti ve böylece de devam edecekti.

Bu sırada kızlar gökyüzünün ve toprağın gizli koruması altındaydılar. Toprağa yerle gök arasında uzanan bir merdiven resmi çiziyorlardı. Merdiveninse kanatları vardı ve onun üzerinde evreni dolaşıyorlardı. Attıkları taş toprağa çizili bir dörtgenin içine düşüyordu ve böylece sarsak hoplamalar ve tırmanmalarla yaşamı başlatıyorlardı. Ama tarih kız ve erkek üzerine yazılan öyküyle değil kimin en güçlü, kimin en zayıf olduğunun öyküsüyle başlıyordu. Bunun büyük önemi vardı. Kız ya da erkek olsun öncelikli bir koşul vardı: İnsanın bir becerisi olmalıydı. Hoplayabilmeli, tırmanabilmeli, topu havaya atabilmeli, hatta yükseğe ve uzağa atabilmeyi becerebilmeliydi. Bu türden bir şeyler yapabiliyorsan o zaman oyunda senin de yerin vardı, o zaman yaptığın tüm başka şeyler de beğeni kazanırdı, o zaman esaslı biriydin. Ama kız

bir becerisi olanlar kategorisine girmiyordu. Ayakları sürekli birbirine dolanıyordu. Okula başladıktan sonra konuşması hem bozulmuş, hem de ağırlaşmıştı ve ardından her şeyi kötü yapar olmuştu. Ve bu kesin başarısızlık yüzüne her şeyden özür dileyen, yalvaran bir ifade kattı. Bu, zayıflığını tüm çıplaklığıyla kabul eden bir ifadeydi.

Peki, neden hep birinin ya da birilerinin oyunun dışına iteklenme zorunluluğu vardı? Böyleydi işte, böyle gelmiş yine böyle gidecekti.

Ve kızcağız duvarla okulu birleştiren köşeyi mekân tuttu kendine. Burası onun yeriydi. Bu iki kara duvarı birleştiren yer okulda gizlenebilecek bir yeri andıran yegâne alandı. Yoksa okul bahçesi yeryüzüne düşen bu çiğ ışığın altında çırılçıplak, devasa bir çöldü. İnsanın yüzündeki, ağzındaki, gözkapaklarındaki çizgilerini bile aydınlatıyordu ışık. Koridor veya merdivenlerde de okul bekçisinin gözünden sakınılabilecek miniminnacık bir köşecik dahi yoktu. Korunmasızdı, korunak yoktu. Onunsa kabuğu çok yumuşaktı. Tıpkı bir kurbağa ya da ona benzer sulak alan hayvanı gibi susuzluktan kurumuş bir alana terk edilmişti. O ise tüm organları ve teniyle, suya susamışlığın güçlü itkisiyle aranıyordu, en küçük bir su zerresini bile hissedebiliyor ve içten gelen engellenemez bir duyguyla karanlık bir köşe, bir sığınak bulmaya çalışıyordu.

O yıl kış erken geldi. Göller daha aralık ayındayken buz tuttu. Göç etmemiş kuğular buz kenarlarında uzanıp Mısır ülkesi için şarkılar söyledi. Rüzgâr esti, buz tutmuş göllerin kocaman kara aynaları koşuşturan bulutların, buzun üzerinde döne döne uçuşan kar tanelerinin, oraya buraya savrulan ruhların yansıması oldu. Her şey griye dönüştü, katılaştı. Okul bahçesi cam gibi olmuş, donmuş çakıl tanelerinin kötülüğünü taşıyordu. Her şey donuyordu, keskindi, acıtıyordu. Kızın bedeniyse geliştikçe gelişmekte, hassaslaşmakta, patlamaktaydı.

Tüysüz kuş
Yapraksız ağaç
Ağızsız kadın gelecek
Tüysüz kuşu yiyecek

O tuhaf duygular kızda çok erken uyandılar.

Akıl almaz bir hızla gelişiyordu. Sanki evdeki kız kardeşten kaynaklı o zayıflık tehdidinden böyle kurtarıyordu vücudu kendini. Ağzının üst kısmında daha şimdiden kara saçlılarda ve başka ülkelerden gelmelerde görülen o tüylerden çıkmıştı. Bedeni geliştikçe gelişti. Ağır ve hassastı, ha bire terliyor, o yanı bu yanı sızlıyordu. Her şey küçülmüştü, daralmıştı, sürtüp yaralıyor, çekiyor, boğuyordu. Gündüzleri kendini gizlemeye uğraşıyordu kız. İnsanı adeta ısıran rüzgârların zamanıydı. Rüzgâr düzlükten caddelere, her köşeye, en küçük deliğe dahi dalıyor, her yeri arıyor, insanı bulup tenine işliyordu. Kız kendini ufaltmak için ezilip büzülüyordu. Dikkat çekmemek için elinden geleni yapıyordu. Yerin dibine batmak ve sonsuza dek orada kalmak istiyordu. Yüzünden bağı çözülmüş bir gülümseme geçiyordu ara sıra, kızınsa bundan haberi dahi yoktu.

'Tatar, tatar' diye şarkı söylüyorlardı ardından, 'Lanet tatar!'

Ama birdenbire!

Birdenbire! Bu ezilmişliğin ortasında bedeni dimdik ayağa kalktı, kendi kendine yaptı bunu. Artık onun sözünü dinlemiyordu anlaşılan. Kendi burnunun dikine gitmekteydi. Göğüsleri hareketlendi, bacakları dalgalandı, ağzı açıldı, kalın siyah saçları huzursuzca kıvrıldılar. Bedeni kıvrılıp bir kediye dönüştü, bir yılana, kocaman kalın yapraklı bir bitkiye. Anlaşılır yaşamın dışında işliyordu bu bedenin saati, kendine ait sıcak, nemli, değişime açık bir yaşamı vardı. Her şeyin dışındaydı. Bir başkasıydı, bir yabancı.

Evet, kaba, gri ve katı bir kentti yaşadıkları. Etraflarındaki karlı düzlük ve donmuş göller de. Kuğular göllerde donarak öldüler. Soğuk acıtıyor, kışlık elbiseler tenini tahriş ediyordu, her şey acıkmıştı.

Kız şimdi okul bahçesindeki köşesinde durmaktaydı. Ona uygun görülen yerdi burası, sırtı duvara dönüktü ve buradan çıkış yoktu.

-Haaa ha ha Tatar cadısı! Şişko cadının burada ne işi var?

Gün işte böyle bir gündür ve sırtı duvara dönüktür!

Her yanı buzun kapladığı, çakıl taşlarının bile donduğu böylesi bir günde gökyüzü, okul binası, kar, duvarlar birbirinin içine geçecektir. İşte böyle bir günde bahçenin en güçlüsüyle iki yardakçısı kızı erkekler tuvaletine götürürler. Tuvaleti sesler ve meraklı gözlerin velvelesi kaplar. Sarıya dönmüş fayanslardan yükselen koku dayanılmazdır. Giderek yaklaşırlar kıza. Her şey kulağı sağır edici bir gürültüye dönüşür bir süre sonra. Daha da yaklaşırlar. Duvardan öteye geçişi yoktur kızın, sıkışmıştır. Taşlaşmış bir halde en güçlü olanın gözlerine bakar kız. Sadece bakar, gözlerini ona dikmiş bakar da bakar. Utancı doruktadır. Bacağından aşağı botlarının içine sıcak, ıslak bir şey akar, vıcık vıcık olur.

Ama insan hissetmemeyi başarırsa üstesinden gelebilir bu durumun da.

Kız bir süre sonra dudaklarının kendi kendine mırıldandıklarını fark eder. Kızın isteği dışında kıpırdanmaktadır dudakları. Mırıldanırlar, mırıl mırıl... Ağzından dökülen kelimeleriyse daha önce hiç duymamıştır, bilmemektedir ne cinsten kelimeler olduklarını.

Kız aniden o en güçlü olanın yüzünün renginin attığını fark eder. Buğulanmıştır yüzü. Kızsa çok uzaklardadır, uçmaktadır. Artık ona yardımı olabilecek bir şeyi olduğunu keşfetmiştir. Bu konuda en güçlü olan odur. Sihir yapabilmektedir, uçabilmektedir.

Kız bu dönemde tekrardan gerçek babasını düşünde görmeye başlar. Adam karanlıklar ülkesinden seslenmektedir ona. Ve bir gece bahçe görevlisi işten eve döndüğünde evde kimseyi bulamaz. Minik bebeğin beşiği boştur. Adam yıldırım hızıyla merdivenlere koşar. Yaşamı boyunca hiç bu kadar hızlı hareket etmemiştir adam, uçar gibi inmektedir merdivenleri. Bahçeyi

arar, kimseyi bulamaz. Dış kapıya yönelir, caddeye çıkar. Ancak çok da uzağa gitmesi gerekmeyecektir, kız birkaç kapı ötede durmaktadır. Küçüğü örtüsüne sarmış, sımsıkı göğsüne bastırmıştır. Bakışları bir şeyler bekler gibidir, bulanıktır gözleri. Üvey baba kızı pataklamasının yerinde olacağının farkına varmıştır. Ne var ki yapamaz çünkü korkudan eli ayağı boşalmıştır. Kız ona bakmaya devam ederken birdenbire yüzü kırışır ve açılan ağzından bir ağlama yayılıverir ortalığa. Ağlaması küçüğün o zayıf ağlamalarına benzemektedir, gözyaşı akmamaktadır gözünden, sadece ağzını açmış hıçkırmakta ve bir yandan da adama sokulmaktadır.

Ve kışın tam ortasındaki gece yarılarından birinde kan gelecektir bacaklarının arasından. O koyu, kıvamlı kan. Böylece onun için de bir takvim tutulmaya başlanacaktır. Zaman ve ölümdür yoldaki. Geri dönüştür kanın dibindeki.

İşte insan evladı bu kandan yapılmaktadır. Gecenin derinliklerinden bir çocuk sesi ulaşır kıza: Yalnız! Yapayalnız!

Bu nasıl bir kıştı? Demirden bir pençe gibi tutmuş bırakmıyordu ülkeyi. Ölümün pençesi olmalıydı bu kadar ısrarla yeryüzüne tutunan. Kışın dibi yoktu. Çatıların üzerinden karla kaplı düzlükler ve donmuş göller görünüyordu. Şehre karanlık çökmüştü. Gökyüzünün göllerdeki yansıması da donuktu. Donarak ölmüş kuşlar asılı kalmıştı fundalıklara, ceylanlar beslenmek için güçsüz bacaklarını sürüyerek besi alanlarına yollanmaktaydı. Onları düşünerek yem veren insanlar vardı. Berbat bir kıştı anlayacağınız. Yataktan kalktığınızda üşüyordunuz, yatağa girdiğinizde üşüyordunuz, yakacak kısıtlıydı, sobayı bütün gece yakacak kadar kömür bulunmuyordu. Akşamın erken saatlerinde soba sönüyor, o saatten sonra soğuğun egemenliği başlıyordu.

Dünya savaşla sarsılıyordu.

Bahçe görevlisinin küçük çocuğu doğumdan gelen solgun mavi rengini kışın donmuş pencere camlarından geçemeyen

cimri ışığı altında korumaya devam ediyordu. İnsan evladıydı ama özel bir türe dahildi. Sanki insan olmanın gerçek sınırına ulaşamamış, sanki sürekli olarak bir başka formdan insan yaşamına dönüşümün kıyısında kalakalmıştı. Yıldızlara daha yakındı varlığı, bitkilere, çamura, tohumlara, dere diplerinde yaşayan hayvanlara, yani dünyada var olmanın başka biçimlerine aitti sanki. Biçimsizliğe, parçalanmaya, yeniden doğuşa. Bulunduğu yerdeyse yüzlere yer yoktu, sadece güç vardı. O da tüm bunları doğrularcasına hep uzaklardaydı. Asla bağırmıyordu, sanki ses çıkarmaya takati yoktu, ufak bir gürültüydü ondan duyulan. Ama bağırmak için nedenleri de yok değildi. Bu bağırmalarsa her zaman yıkandığı ve yağlandığı anlara denk düşüyordu. Mojan'ın temizlik konusunda hata affetmez bir kadın olmasına rağmen bezler yine de kızın altını yara yapıyor, yaralarsa bir türlü iyileşmiyordu. Sanki kanı hastalıklıydı, kızı iyileştirmek istemiyordu. Kız dünyaya, bitmemiş bir mücadelenin tam ortasında gelmiş gibiydi. Tüm gücünü o mücadeleye harcamış, kanı ona akmıştı. Kansa aynı zamanda bağ demekti. Kanı dünyanın görünmez bir yerine sirküle olmakta, kimbilir hangi dünyalardan geçerek tekrar ona dönmekteydi. Belki de onun kanı bile değildi geri dönen. Peki bu neredeyse şeffaf bedende akan bu ağır akışlı kan kime ait olabilirdi ki?

Artık gülmüyordu da. Ne kıza, ne de bir başkasına. Sanki yorulmuştu artık gülmekten. Bakışları kızın içindeki pusların arasında yaşamaktaydılar, onlardan uzaktılar. Neredeyse sürekli açıktı bu gözler ama bakışlarını yakalamak imkânsızdı. Bahçe görevlisi ve kız her şeyi denediler dikkatini çekmek için, parmaklarıyla duvarda gölge oyunları oynattılar ama çocuğun gittikçe derinlere çöken bakışlarını çeviremediler kendilerine. Bu sesin ne yaşı ne de bir tarihi olacaktı. Bu denizin sislerine karışmış, her şeyden uzak küçük ve tuhaf balıkçık derin denizlerde yüzüyordu. Ama karanlık ve bir o kadar da karlı bir kış gününde baba her zamanki gibi çocuğu kucağına almış, ileri geri yürüyüp onun yüzünü okşarken ufaklığa bir şeyler oldu. Ani bir değişim, tabiri caizse bir dönüşüm meydana geldi kızda. Kocaman gözlerinin

düşük gözkapaklarında kara göründü. Işıltılı denizden karaya çıkıldı, zamana dahil olundu. Denizden bir insan çıktı. Kan hücum etti yanaklarına, rengi yerine geldi. Bir an için gerçekten güçlü ve yaşayan normal bir çocuğa dönüştü. Bakışları adamınkini buldular ve onu dikkatle incelediler onu. Ama tüm bunlar çok kısa sürecek bir zaman diliminde olup bitecekti. Ardından yine bakışları kaydı, boğuldu sanki ve bir daha geri dönmemek üzere yok olup gittiler. Yeniden sisli, zamandan uzak deniz göründü.

Büyük kız işte tam o an mutfak kapısından içeri daldı (sürekli olarak geç geliyordu eve, nerelere gitmekteydi bu kız?). Üzerine kar yağmış sokak elbiselerini ve botlarını çıkararak sessizce mutfak masasına oturdu. Adam kızın kendisine baktığını hissetti. Gözleri alabildiğine karanlıktı. Adam bu gözleri bir kez ateşin içinde görmüştü. Her şey yanıp kül olduğunda geriye yalnızca bu gözler kalmıştı. Güneş gibi dünyayı dolanmaktaydılar. Adam kızı kundağına sarıp sepetine yatırdı ve ardından mutfaktaki koltukta oturan kızın yanına çöktü. Sepetteki ufaklık mavi ellerini mutluymuşçasına oynattı. Bu eller kendisi gücü yetip gelemeyen kızın yerine onlarla olmak ister gibiydi.

Bahçe görevlisi kızlara anlatmaya başladı:

-Bir zamanlar bir erkek kardeşim vardı benim. Ne kadar güzel olduğunu anlatamam.

Çok küçük olduğum zaman onu tanımıyordum. Bana bir erkek kardeşim olduğunu söylemişlerdi ama onunla asla karşılaşmadım. Büyük ihtimalle ben uyurken geliyordu, yani gece geç saatlerde ya da sabahın erkeninde. Uyandığımda kardeşimin uğradığını söylüyorlardı ama karşılaşamıyorduk bir türlü. Böylece yıllar geçti. Her şey çok katı, çok acıydı, evimden ayrılmak zorunda kalmış, bir kömür yığınının üzerinde uyuyordum. Yaşamım kir, dayak ve rezillikti.

Ve bir gün ormana gittim. Derinlere doğru ilerledikçe orman geçit vermez oluyordu. Çamur dolu çukurlarla kaplıydı her yan. Oraya buraya düşmekten sırılsıklam olmuştum. O sırada ilerideki çalılıkların içinde birinin hareket ettiğini gördüm. İlerlemek için çabaladım. Her yanıma dikenler batmış, çalılar yüzümü par-

çalamıştı. Ter içindeydim, haykırıyor, küfürler savuruyordum. O ise hep önümde, daha ilerideki çalıların arasındaydı. Orada koşanın erkek kardeşim olduğunu adım gibi biliyordum ve bu sefer onunla yüz yüze gelebileceğim düşüncesini kafamdan atamıyordum. İlerlemek her ne kadar çok güç olsa da orman olağanüstü güzellikteydi. Ağlamak istiyordum ama artık büyümüştüm. Ağlamam ayıp kaçardı. Ne yaptıysam onu yakalayamadım. Birbirimize bu kadar yaklaşmışken onu görmekten mahrum kalma durumunu kavramakta güçlük çekiyordum. Sizler ki günahsız çocuklarsınız ve Tanrının gözüyle olaylara bakarsınız. Başıma geleni anlayabiliyor musunuz?

Onunla karşılaşamayacaktım. Onu tüm yaşamım boyunca sadece bir kez gördüm.

O da bildiğiniz gibi. Geceleyin gelip fayans sobanın yanında durdu ya.

-Onu neden benden aldın? diye fısıldadım. Gerçi buna fısıldama da denilemez ya. Dudaklarım da tıpkı vücudumun geri kalanı gibi adeta felç olmuştu.

-Çünkü o bana aitti, diye cevap verdi fayans sobanın yanı başındaki yerinden. Bilemezsiniz, o kadar güzeldi ki.

Hep onu aradım. Ağaçların birbirine girdiği orman çok çetindi. Sanki savaştaydım. Çamurlu zemin üzerinde bir yılan gibi süründüm. Ama savaşta bir başkasının toprağına girmek caiz değil midir, kara ülkeye girmek? Orası başka bir ülkedir. Peki, o orada mı yaşıyor? Bana onun orada yaşayıp yaşamadığının cevabını verebilir misiniz?

Bahçe görevlisinin bakışları kızın çamurlu gözleriyle buluştu ve o gözler için de düşündüğü diğer şeyleri anlattı:

-İsa gelip bizi kurtaracak!

Her şey kapkara. Kara, çünkü yıldızlar benim gözümde bir bir kararmışlar. Gerçekte kararan onlar değil, benim gözümde sönüp gittiler.

Artık sadece burnumun dibindeki şeyleri görebiliyorum. Baharda kelebekleri görebilirim. Önce larva, sonra koza. Kozadan nasıl çıktıklarını ve nemli kanatlarını nasıl özenle bedenlerinden

çözdüklerini, yumuşacık ışıltılarını. Kelebekler bahar güneşinin ısıtması misali ağırdan hareket ederler. Yumuşacık kanatlarıyla aranırlar, yavaşça gerinirler. Kahverengi, koyu kırmızı, kara, koyu sarıları vardır kelebeğin. Tıpkı bizim ölü bedenlerimizden sarılar giyerek doğacağımız gibi.

Kıza bir şeyler daha söyledi sonradan bahçe görevlisi. Küçükse sanki zaman zaman onları görmek için bakışlarını toparlamaya çalışıyor ama beceremiyordu bir türlü. Sonrasındaysa tekrardan karanlık denizinde kayboldu, lambanın gölgeleri üzerinde dans ediyorlardı şimdi.

-O nerede doğdu? Ben yıldızların ötesinde doğduğuna inanıyorum. Biz de gerçekte birer yıldız değil miyiz, yıldız eti, yıldız kanı, bizi yaratan da aslında bizim içimizden doğmadı mı?

Ertesi gün küçük hıçkırmaya başladı. Bir türlü kesilmiyordu hıçkırık. Doktor gelip kızı dinledi ama onun da ne diyecek ne de yapacak bir şeyi vardı bu durumda. Hıçkırık bir süre sonra kaybolacaktı. Bu seferlik kaybolacaktı.

Kışın demirden pençesi şehri kavramış, her yan buza kesmişti. Ay dahi donmuştu. Şehri bir ölüyü örtercesine örtmüştü beyaz yaygı. Buz tutmuş ay, kapkara gökyüzünün içinden sepette yatmakta olan küçük çocuğa baktı. Ufaklık artık ayın görüş alanına girmişti.

Bölge hemşiresi geldi eve, şehir doktoru da. Ardından gittiler. Geriye yalnızca kurt kalmıştı.

Minik giderek erimekteydi. Bu süre zarfındaysa Mojan'ın ağzından neredeyse bir tek sözcük duyulmadı. Akşam vardiyasından döndüğünde yerine geçip bu giderek dönüşüm geçiren varlığa gözlerini dikiyor, ona öylece bakmaktan başka bir şey yapmıyordu. Bir böceğinkini andıran, vücuda oranla kocaman görünen kafasındaki damarlar bir harita açıklığıyla görünmekteydiler. Nabzı öyle bir güçle atıyordu ki kafasını patlatma sınırında olduğu duygusunu veriyordu insana. Yaşama gücü

korkmuşçasına şaha kalkmış bir atın ayaklarının yere kavuşma hızıyla terk ediyordu bedenini, ölümün suskun kara atı, gündoğmunun vahşi kırmızı atı. Şaha kalkmış bir atın ayakları toprağa kavuşuyordu. Çocuksa giderek sessizleşiyor, karşı koyma gücü yitip gidiyordu. Evin havası bitmek tükenmek bilmez kusmalar yüzünden boğucu bir hal almıştı. Mojan büyük bir korkuyla izliyordu olan biteni. Ama kendine karşı da bölük pörçüktü, içindeki her şey felç olmuştu. Her şeyin tam orta yerinde, çoktan başlamış bu ölüm kalım savaşının tam ortasında sanki çocuğun bedeni ve yüzü açılıverdi. Her şeyin orta yerinde gülümseyiverdi çocuk, üstelik bunu birkaç kez tekrarladı. Minik gri bir rüzgâr misali ufak bir gülücüğün gölgesi göründü yüzünde. Gülümseyince kızın ifadesi netleşti. Kaşları netleşti, keskin çizgileriyle burun kanatları... Minik ağzın dudaklarının etrafından bir sürü ifade geldi geçti. Sanki kızın yaşamı, yani yaşayamayacağı yaşamı kendini toplayarak birkaç gülücükle göstermek istemişti kendini.

Sepetteki minik yüz zaman zaman yaşlı bir peygamberin yüzüne dönüşüyordu. Miniğin hastalığı süresince kız okuldan izin alıp evde kaldı. Mojan sadece oturup bakmakla yetiniyordu kızına. Artık uyumuyordu da. Fabrikaya gidiyor, geri dönüyor, uzanıyor ve bakmaya devam ediyordu. Suçluluk duygusu derin bir kuyuydu. Suçluluk duygusu bir başka ülkeydi. Kız gündüzleri miniğe bakıyordu. Geceleriyse bahçe görevlisi devralıyordu bakımı. Bölge hemşiresi her gün uğrayarak iğne yapıyordu minik kıza. Gece ilerleyince ay doğuyor, donmuş karın ve toprağın üzerinde ışıyordu. Suya dair her şey ölmüştü. Dibine dek donmuş göllerde ve düzlüğü saran su kaynaklarında gümüşi bir ışıltıdan ibaretti artık. Derenin akıntısı buzun çok derinlerine hapsolmuştu. Doktor gelerek steteskopunu çıkardı ve kızın göğsünü dinledi. Bölge hemşiresi yanı başında duruyordu. İkisi de hiçbir şey söylemediler. Ev amonyak kokusuna boğulmuştu, duvarlar, mobilyalar, çarşaflar bile o acı kokuyu terlemekteydiler. Doktor ve hemşire koyu renkli çantalarını alıp gittiler.

Minik çocuğun alev alev yanan gözlerinden dünya cennet olarak yansıyordu.

Bahçe görevlisinin göğsünden bir böğürtü sesi yükseldi. Su kenarına inmiş bir hayvanı andırıyordu hali.

Ses diyordu ki:

Us ülkesinde bir adam yaşardı

Çöplerin, vahşi hayvanlardan artakalanların arasında yaşardı adam

Bir suçu vardı

Suçunu taşıyordu adam

Peki neden herkes ona güldü?

Neden savcı onun minik evladını korkunç avuçlarına aldı?

Bu suç sonsuza dek bırakmayacak mıydı peşini, peki küçük çocuğun günahı neydi?

Kurt arka ayaklarının üzerinde doğruldu, dişlerini gösterdi

Gözleri çok nettiler, çok zeki ve bir o kadar da soğuk

Dişlerinin arasından tıslıyordu.

Bahçe görevlisi henüz yaşayan çocuğun bedeninin üzerinden dua etti:

Neden kış ve buz alıyor bu minik çocuğu

Boğulur, ne kötü buz gibi olur

Neden ayaz bir çocuğu alır

Bu kadar miniği, bu sıcacığı

Neden toprak çocuğun gözlerini karartır

Öyle dilsiz, öyle genç ki, bu çok açık,

Toprak gençleri neden yanına alır

Neden boğar kendi minik evlatlarını

Neden kara kanını akıtır?

Kız masada oturuyordu. Bahçe görevlisi miniği kucağına aldı. Minicik buz gibi olmuştu. Kız onu adamdan alarak sımsıkı doladı sıcak kollarını çocuğa. Minik kızın vücudu vahşi krampları andıran kalp atışlarıyla sarsılmaktaydı. Bahçe görevlisi sandalyesini iyice yaklaştırdı onlara. Ve biri hiçbir şey anlamayan ve birazdan hiçbir şey duymayacak olan iki kıza orman üzerine bir masal anlattı:

-Sabahın erken saatleriydi. Daha hiçbir şey olmamıştı, biraz daha zaman vardı olmasına. Kaybolmuştum ve ormanın en sık olduğu bölgedeydim. Oraya saplanmış kalmış gece boyunca kendi etrafımda dönüp durmuştum. Şimdi güneş doğuyordu. Buharlaşan çiğ taneciklerinden bir buluta gömülmüştü orman. Ağaç kabukları, dallar ve örümcek ağlarının tam ortasına her şeyi daha karmaşık, daha şaşkın gösteren kırmızı ışınlar saçılıyordu. İlerideki ağaçların arasında dağlar, vadiler boyunca uzanan ormandan başka bir şey göremiyordum. Hiçbir hayat belirtisi yoktu, hiçbir insan izi yoktu etrafta. Böylece sık, dikenli ağaçlar arasında kan ter içinde ilerlemeye çabaladım. Gün ilerledi. Belli ki bir çıkış bulamayacaktım. Ama birdenbire karşıma mavi pelikanın dinlendiği yuva çıkacaktı. Altında, çok derinlerde –öyle derindi ki seçemiyordum– su vardı, sis ve dalgalar. Bana göğsündeki kaynağı açtı, kanlıydı. Pelikansa mavi.'

Vardiyanın son saatiydi, Mojan birdenbire bir kapı farketti. Demirden, yüksek bir kapıydı bu. O kadar tozluydu ki neredeyse tozdan bir örtünün altında duvarla bir olmuştu. Çok eski olmalıydı bu kapı, on yıllardır kullanılmamış olmalıydı. Işıkların aydınlattığı alanın ötesinde, karanlığın içinde kaybolmuştu neredeyse bu yüksek ve siyah kapı. Kadın göl tarafından birilerinin seslendiğini duydu. Ama kapı çok yüksekti. Kadın içindi bu kapı. Kadının içinde kapanmış ve üzerine kilit vurulmuştu.

Bir ulak geldi kadına. Kadın şefine giderek acilen eve gitmek üzere izin aldı. Karanlık caddeleri, buzlu yolları kayar gibi geçti. Kulağında sürekli gölden gelen sesler çınlıyordu.

Eve ulaştığında kızı sandalyede kucağında minik kızla oturmuş halde buldu. Kucağında miniği sallıyor, bir yandan da şarkı söylüyordu. Bu halini bozmayalı saatler olmuştu.

Bahçe görevlisiyse dizlerinin üzerine çökmüş ağlıyor, bir yandan da dua ediyordu.

Minik kızın gözleri sanki taşlaşmış gibiydiler.

Mojan terden sırılsıklam halde ve koşturmanın kestiği nefesi yüzünden neredeyse kendinden geçmiş olarak eve ulaştığında her şey sona ermişti. Mojan sepetin yanında durdu. Ağlayamıyordu. Kapanmış kapının önünde durmaktaydı aslında. Hırkasının koluyla sildi burnunu ama ağlayamıyordu. Gözyaşları yok olmuştular. Kız şimdi bahçe görevlisinin kolunun altına sığınmıştı, sımsıkı sarılmışlardı birbirlerine. Üzerlerine gece çökmüştü. Küçük çocuğuysa sepetine yatırmışlardı. Kendi kendinin minik, sessiz, küçültülmüş bir kopyası gibiydi.

Bahçe görevlisi kıza seslendi:

'Bir şeyler yap!

Bir şey yap!'

Ve kızı sepetinden aldığı gibi kıza doğru uzattı.

Ama kız korku dolu bir ifadeyle geri çekildi. Bu çocuk Vera değildi ki, sadece küçük, ölü bir bedendi.

Bunun üzerine bahçe görevlisi minik kızı kendisi alarak gömleğinin önünü açtı ve kızı gömleğinin içine sokarak göğsüne bastırdı. Bir yandan minik kızı sallıyor, bir yandan da ona sesleniyordu. İleri geri gidip geliyordu habire. Kızı sallıyor, şarkı söylüyor ve ona sesleniyordu durmaksızın.

Ne var ki minik kız ona cevap veremezdi. Ne ısısı, ne de sallamaları ulaşabilirdi artık bu suskun minik bedene.

Mojan ve kız bir kenarda kıpırdamaksızın durdular. Duruşları tıpatıp birbirlerine benziyordu. Sanki ikisi de aynı, içine hiçbir şey geçirmeyen malzemeden yapılmıştılar.

Adam kıza seslendi, bağır bağır bağırdı.

Mojan adama doğru ilerledi. Düşmanca olmayan, sadece uzak bir tavırla yavaşça aldı kızı adamdan ve büyük bir özenle tekrardan sepetine yatırdı miniği. Gidip su kabı, bez ve havlu alarak kızı baştan aşağı yıkadı. Kız annesine yardım etti. Mojan'ın tüm hareketleri büyük ağırlıklar kaldırıyormuş hissi uyandırıyordu. Parmakları ve elleri geçit vermez bir şeyin etrafında dönüp durmaktaydılar. Gece taşa kesmişti. Mojan miniğin dantelli gömleğini bulup getirdi. Hiç kullanılmamıştı giysi. Kız sürekli hasta olduğundan onu güzel giydirme fırsatı doğmamıştı ki. Sü-

rekli bir mücadeleydi onlarınki, dur durak bilmemişti, hiç nefes almamışlar, hiç dinlenmemişlerdi. Hiç kimsenin arzulamadığı dinlenme fırsatı işte şimdi önlerindeydi.

Bahçe görevlisi İncili ve gözlüğünü alarak mutfak masasına oturdu. Lasarusla ilgili bölümü okumaktaydı mırıldanarak:

'İsa cevap verdi:

Sana eğer inanırsan Tanrının ihtişamını görürsün demedim mi?'

Minik dantelli gömleği ve başında başlığıyla minik sepetinde yatıyordu. Gözlerini kapamak mümkün olmamıştı. Üstelik görmek isteyen eti zorlamanın da âlemi yoktu. Gözleri kararmış halleriyle yukarı doğru baktılar. O bakınca, buzdan yıldızlar ışıldadı. Yeryüzü hareket etti. Bahçe görevlisi içinde bir yerlerde yaşamı ölümden uyandırma gücünü taşıdığını biliyordu. Ama ayrı düşmüştü bu güçten, ona ulaşamıyordu. Taşların altında uykuya dalmış, milyar yıllık buzların altında uyumakta olan bu güce sesi erişmiyor, sesi taşların sessizliğinde yok olup gidiyordu.

Adam okudu, okudu.

Ama sesi kaybolmuştu. Bir mağaradaydılar. Etrafları kara ağaçlarla ve tuhaf hayvanlarla sarılıydı.

-ve mağarada oldukları için tüm organları ve gözkapakları ağırlaştılar. Kara ağaçlar. Mojan sandalyesinde gri bir kayalık misali oturmaya devam ediyordu. Hatta bir ara horladı bile, uzun soluklu bir horultuyla. Kızsa çoktan uyuyakalmıştı. Yere uzanmıştı. Esmer yüzü uykudaydı. Uyku bir taş gibiydi, her şeyi dışında bırakıyordu. Bahçe görevlisi okumaya devam etti. Sesi okumaya devam etti. Kendisi nerede olduğunun farkında bile değildi. Çözülüp gitmişti çoktan.

Donmuş düzlüğün, o bitimsizliğin üzerinde kara bir kuş uçtu. Sesini kaybetmişti, şarkı söyleyemiyordu artık. Boğazından ne insan ne de hayvan sesine benzeyen tarifi imkânsız bir ses çıkıyordu. Sadece o en aşağılarda duyulabilen türden, bir şeylerden sökülerek çekip çıkartılmış biçimsiz bir sesti bu. Kara kanatlı kuş yeryüzünün durgun bedeninin üzerinde süzüldü. Ne vahşi bir

kuşa aitti bu kanatlar, ne de bir leş yiyiciye, adı olmayan üçüncü bir türdendiler.

Çok sonraları ölmüş çocuğun mezar taşının altından gelen bir ses duyuldu:

'Sen! Beni ölümün üzerinde tutan
Karga kanatları'

Ertesi gün bahçe görevlisi uykuyla uyanıklık arasında gitti gitti geldi. Gözleri sisler arasından yüzünü gösteren ayın rengine bürünmüş, bakışları kaybolmuştu. İçkiden değildi gözlerinin aldığı renk, o gün ağzına içki sürmemişti. İşe gitmemiş, hatta hiçbir yere kıpırdamamış, evin içinde dahi hareket etmemişti. Mojan'sa izinliydi, oradan oraya koşturup duruyordu, kâh sandalyeleri kâh pencereleri fırçalıyor, habire bir şeyler yıkıyordu. Adamsa bu koşturmacanın tam ortasında kıpırtısız oturuyordu.

Ardından evin zeminine, merdivenlere, kapıya ve yolun bir kısmına parçalanmış çam dalları serildi. Cenazeden bir gün önce hava yumuşamıştı. Ilık bir rüzgâr esiyordu. Acaba sonunda kara kış sona mı ermişti, gerçekten de kara bir kıştı ardlarında bıraktıkları. Pencerelere gerilmiş çarşaflardan gölün ta dibine uzanan güneş ışınlarını taşıdığı ağırlığı ve karanlığı taşıyan bir ışık süzülüyordu. Tabutun içine bembeyaz elbiseleriyle yatırılan kızı görmeye etraftan pek çok kişi geldi. Gün boyu eve insan aktı. Gelenlerin ayaklarıyla taşıdıkları kar yüzünden zemin vıcık vıcık olmuştu. Ocakta sürekli kahve kaynıyordu. Koyu mavi gözkapakları, ölümsüzlüğün bakışlarını taşıyordu. Evet, o gün her şeyin yumuşadığı bir gündü. Caddeler sislerin ardında kaybolmuş, şehir açık gri sislerin arasında bir adacığa dönüşmüştü. Adımlar yaklaşmakta, adımlar uzaklaşmaktaydılar.

Ama cenaze günü tekrardan şehri sarıp sarmalayan karlı bir güne uyandılar. Islak, döne döne düşen kar taneleri birbirini kovalıyordu. Kız bebek karda gömülecekti. Bir fakir cenazesi oldu tören. Bahçe görevlisi minik tabutu mezarlığa kendisi taşıdı. Adamın yanında yürümekte olan Mojan'ınsa üzerinde ödünç bir siyah paltoyla bir de baş örtüsü vardı. Kız elinde apartmandan birilerinin verdiği üç beyaz karanfili taşıyordu. Mojan'ın Yllan'daki iş arkadaşları da ellerinde çiçeklerle katıldılar cenazeye. Mahalleden de pek çok katılım vardı. Üzerlerine düşen ağır, ıslak kar taneleri anında eriyordu. Sanki karın içine bir şey ekilecekmiş gibi yarıldı kar. Minik tabutun üzerine dökülen çamurlu topraksa ağırdı, çok ağır. Etraflarında insandan bir duvar oluşmuştu. Karın ve sislerin arasında

dirilişin ve yaşamın

öyküsü okundu. Etraf kalın bir kar tabakasıyla kaplıydı, tüm mezarlar karla örütülüydüler. Mezarlık duvarının ardından göl görünüyordu. Gölün diğer tarafındaki kilise sisler arasında titreşiyordu, yoksa daha da mı uzaktaydı kilise, denizden mi yükseliyordu? Ağaçlar ellerini kollarını kavuşturmuş sükûnet içinde bekleşiyorlardı. Bahçe görevlisi mezarın üzerine atılan çamurlu toprağı ayağıyla itekledi. Keşke toprağın içine dalabilse ve orada yüzebilseydi. Ama toprak kapanmıştı, çaresizdi, kapkaraydı. Ses,

diriliş ve yaşam

dedi. Ama gölün ardındaki sislerin içinden, çok uzaklardan gelmekteydi bu ses.

mağara aydınlık

diyordu ses.

Kız o anda kilisenin altında bir mağara olduğunu gördü. İçinde çözünürmüş görüntüsü veren bir adam duruyordu. Mezarlar arasında yaşamaktaydı adam. Yüzü çamurdandı, eriyip yok olacaktı sanki. Gözleri korkmuş hayvanlarınki gibi pırıltılar saçıyordu. Ayakları çamurdandı. Tırnaklarıyla çamuru kazıyordu. Kollarını onları saran zincirleri kıracakmışçasına hareket ettirmekteydi. İnim inim inliyordu ve bağlanmasının imkânı yoktu. Çamurdandı, korkudan ve çığlıktan. Dişleri çamurun içinde par-

lıyordu. Bir yandan yardım çağırıyor, bir yandan da yardım etmek isteyeni yere çalıyordu. Mağaranın çamurdan zemininde bir sürüngen gibi hareket ediyor, suda akıp giden, buharlaşan, göz kamaştıran akşamüzeri ışıklarına benziyordu.

Çok uzaklarda gölü saran sislerin arasında kalan güneş

-diriliş ve yaşam-

diyordu.

Ardından kar erimeye başladı.

Minik kızın gömülmesinden sonra artık mezarlığın göle bakan duvarının dibinde uzunlamasına duran, minik bir tekneyi andıran, topraktan ufak bir yükselti bulunuyordu.

Bahçe görevlisi yeraltına buradan ulaşacaktı.

Bir kanalda yol alıyordu. Su oradan buradan fışkırıyor, her yandan su sesleri geliyordu.

İsa çamurlu topraklar üzerinden suları yararak geliyor. Gövdesinden koparılmış dalları, su yosunlarını, sazlıkları, ölü balıkları, kuş iskeletlerinden çözülmüş topak topak kuş tüylerini sürüklüyor ardından. Suları aşarak geliyor. Sular yavaş yavaş şırıldıyor. Bataklıkların üzerine sisler iniyor, dünya gözden yitiyor. Tüm sesler kayboluyor, geriye sadece suyun şırıltısı ve suyun içinde ilerleyen adım sesleri kalıyor. Ayak sesleri yaklaştıkça yaklaşıyor.

Birden sendeliyor ve kollarını havaya kaldırıyor. Ama kimseye ulaşamıyor. Sisler sessizce ilerliyorlar.

Sessizliğin içinde bir ses yankılanıyor. Ne bir kuş, ne de insan sesi bu.

Bir sağdan duyuluyor, bir soldan, giderek yayılan, kaybolan ses. Sislerin taaa derinlerinden geliyor, ne nereden geldiği belli, ne de kimin olduğu. Bir ruhun seslenişi olmalı bu ama nereden geliyor? Nerede? Kesinlikle adını söylemiyor.

Kızının ölümünden sonra üvey babanın kıza beslediği duygular da değişti. Kızı evlilikleriyle birlikte kendi nüfusuna geçirmişti. Böylelikle onu kendi kızıyla aynı kefeye koymuş oluyordu. Evde yaşayan sanki zararlı bir hayvandı. Kazandığı paranın tümünü alıyordu Mojan ve tüm parası yemeğe, hepsi ama hepsi yeme içmeye gidiyordu. Bu yabancı kara hayvan sürekli olarak açtı. Aslında o ölü minik yavrunun ihtiyacı olan her şeyi o midesine indiriyordu.

Kız gerçekten de ara vermeksizin yiyor ve günden güne büyüyordu. Kızın cinselliği erken uyanmıştı, fazlasıyla erken. Fazla hızlı, fazla güçlü. Yetişkinler korku dolu gözlerle izliyorları bu vahşi yaratığı. Yaratığın gözlerindeyse anlaşılmaz bir ışıltı vardı, ağlamaklı mıydı yoksa? Yoksa içinden taşan sevinç mi? Yardıma ihtiyacı olan çocukların gittiği özel sınıfa mı konmalıydı acaba? (diye tartışıyorlardı öğretmenler.) Ama derslerini zamanında yapıyor ve çok zaman gerektirse de öğrenmesi gerekenleri öğreniyordu kız. Ve birdenbire bir şarkı tutturuyor, bir daha bir daha şarkı söylüyordu. Anlaşılmaz şarkılardı bunlar. Ve aniden dilinden dökülen şarkılarla aynı biçimde gelişiyordu vücudu, kendi kendine. Her yanı büyüyordu, yukarı, dışarı. Bedeninin kendine ait bir hayatı vardı, kokulu, güçlü, ağır ve hassas, her yanı patlamaktaydı. Her ne kadar bu değişimin sahibinin kendisi olduğunu yadsımaya çalışsa da, vücudu gelişimini sürdürüyor, daralıyor, boğuyordu. Saçları siyah kıvrımlar halinde yüzüne düşüyor, her saç teli mavi-siyah ışıltılarıyla kendi özgürlüğünü ilan ediyordu (Tatar!Tatar!). Elbiselerinin altında gizlenen açık kahverengi teni o kadar yumuşaktı ki, kazara eliyle dokunsa elini yakıyordu. Vücudu demek o demek değildi, birlikte büyümüşlerdi ama başka başka varlıklardı onlar. Bedeninde kızla hiç alakası olmayan nemli, yakıcı duygular dolanmaktaydılar. Bu yabancı varlığın hisleriydi bunlar, kızın değil. Ve geceleri rüyasında yüzünü görmediği birinin onu yakalayıp kilitlediğini görüyor ve çığlık atarak uyanıyordu.

Üvey babaysa yarı uyur, yarı uyanık halde bu yabancı inlemeleri dinliyordu. Kesinlikle kız değildi artık gözlerinin önündeki,

kız onun için yoktu artık. Her şeyin çift anlamı, çift şekli vardı gözlerinde. Her şey çözülüp gitmişti, sanki hiç var olmamıştı kız. Koyu bir pırıltıydı onun yerindeki, bir ışık. Yoksa kurtuluşu olmayan dipsiz suların pırıltısı mıydı gördüğü? Yoksa karanlıklar üzerine inen hareler mi? Bir an ışıldayıp sonra fundalıkların arasında yitip giden; uyuyan suların gizlerini birdenbire yansıyan ışıklarıyla bozan ve tekrardan sönüp sessizliğe bürünen; bir an kuleler gibi yükselip bir sonraki anda çöküveren.

Ve adamın son gelişinde –yüzünü doğru dürüst bir kez dahi görmemiş olsa da– tanıdı onu kız.

Erken gelmiş bir bahar günüydü, grili yeşilli sisler bürümüştü ortalığı. Orada burada kalmış kar yığınlarının aydınlığı vuruyordu ortalığa. Kara toprak taptaze bir koku saçıyordu. Sislerin arasından ardıç kuşunun sesi geliyordu, şarkılar damlıyordu sislerden toprağa. Yüksek tonlu, alçak tonlu damlacıklar düşüyordu. Kız okuldan eve döndüğünde bahçede huş ağacının altında buldu onu. Huş ağacının dallarından sessizlik damlıyordu, kristal parlaklığında bir sessizlik. 'Artık serbestim' dedi adam. 'Neyden serbest?' Sakalları mavi-siyah uzamıştı adamın. Solgun siyah ceketinin içine gömlek giymemişti, göğsü çıplaktı, bembeyazdı. Dudakları kırmızıydı, parlaktılar. Ardıç kuşu sislerin arasında şarkısını söylüyordu. 'Bak buna!' dedi adam gazete kâğıdına sarılmış bir paketi uzatarak. Elleri kirli, tırnakları çatlak ve siyahtı. Gazete kâğıdının içinden kırmızı elbiseli bir oyuncak bebek çıktı. Yüzü parçalanmıştı. Çöplükten çıkarılmış havası vardı bebekte ama olsun, oyuncak bir bebekti en azından. Ardıç kuşu yeşil sislerin arasında şarkısını söylemeye devam ediyordu. Kızınsa kalbi adama duyduğu acıma yüzünden adeta parçalanıyordu. Hayatında ilk kez böylesi bir mutluluğu ve acıma duygusunu tadıyordu kız. Adam kızı elinden tutarak bisiklet parkının ardına doğru yönlendirdi ve sonra da ıssız düzlüğe. Her şey sislerin ve ağaçların ardında yitip gitmişti. Gidişleri uzak gölge-

ler halinde çarpıyordu göze, belki bir sesleniş de duyuluyordu ama bu sesleniş pekâlâ bir kuşa da ait olabilirdi. Her şey sislerin arasında silinip kayboldu, sessiz damlalarıyla bahar sisleri denizden tuz kokusu taşıdılar. Deniz ve sisler iki ayrı krallıktı.

Sallanan, insanı çeken bataklıktaki ağaçlar kara, ıslak ve kaygan gövdeleriyle yeşil, tuzlu sisler ve kara göller arasında yükselmekteydiler.

Ve esmer kız kan doğurmaya başladı, kan, kan, dünyanın üzeri kandı. Kan akmalıydı, kan akmalı, akıntıya dönüşmeliydi.

Sonra adam ortadan kayboldu, kız yapayalnız kaldı. Durumunsa başka bir açıklaması yoktu.

Ve bahar mevsimi ilerledi, hem iç hem de dış zamanda ilerledi bahar.

Güneşin giderek yükselmesine rağmen, ağaçların tomurcuklanmasına, tomurcukların patlamasına ve ılık, tatlı bir güneşin bulutlar ve yeni doğmuş yeşillikler arasından yükselerek şehri tatlı tatlı sallamasına rağmen, nem griliğindeki gökyüzünün altında armut ağaçlarının bembeyaz parlamalarına rağmen, ardıç kuşunun bıraktığı yerden bülbülün şarkıyı alıp görünmez çalıların kuytularında gece gündüz söylemeye devam etmesine rağmen ve yazın daha şimdiden yüzünü göstermiş, hatta gülümsüyor olmasına rağmen bahçe görevlisinin yaşamı karanlığa gömülmüştü.

'Neden serçelerin toprağa düşmesine izin veriyorsun, neden?'

Ve esmer kız gittikçe daha çok sinirine dokunuyordu adamın. Yaptığı her hareket adamın sinirden yumruklarını sıkmasına neden oluyordu. Nasıl oluyordu da onun miniciği ölmek zorunda kalırken bu hayvan yaşama hakkına sahip olabiliyordu?

Bu duygu nefreti mi çağrıştırıyordu?

Sanki adama bir ses musallat olmuş, yakasını bırakmıyordu. Ses yıldırım hızıyla kök salıyordu içinde. Adamın içine görünmez başka bir adam girmişti belki de. Öyle yerleşmişti ki içine, onu yok etmek insanın gölgesini yok etmesi kadar imkânsızdı. Adam bu gücün azameti altında neredeyse nefes dahi alamıyordu. Bu vahşetin kızıştırdığı adam kızı zaman zaman korkunç kırmızı gözlerle süzüyordu.

Sıcak bir haziran günüydü. Adam mutfak masasında oturuyordu. Dışarısı sıcaktan yanıyordu, sessizdi. Pazar öğleden sonrası sessizliği çökmüştü ortalığa. Bahçede çıt çıkmıyordu, şehir sessizliğe bürünmüştü. Tüm bu dertleri adamın başına saran kadın yatakta yatmış horlayarak uyuyordu. Pazar öğleden sonraları kadının tüm haftanın yorgunluğunu attığı saatlerdi. Adam kocaman bir yudum aldı içkisinden ve kadının yıllarla birlikte irileşen burun kanatlarının titreyişini izledi. Aniden kız belirdi mutfağın sarı kapısının önünde. Nereden çıkmıştı bu kız, ortalıkta gözükmemesi gerekirken neden birdenbire ortalık yerde belirivermişti ki? Güneş her yanı aydınlatıyordu. Mutfaktaki ışık sıcak ve brännvin şişesinde oynaşan güneş ışınları kadar netti. Kız kara bir gölge gibi duruyordu orta yerde. Gür saçları kıvrımlarıyla kahverengi yüzün üzerine gönüllerince yayılmışlardı. Kolları şişman, yağlı ve kahverengiydiler. Kızdan yükselen o keskin koku mutfaktaki tüm kokuları bastırıyordu. Midesi altüst olmuştu adamın. Ayağa kalktığında ayaklarının üzerinde durmakta güçlük çektiğini fark etti, her şey tatlı, puslu bir güneş ışığının ardında silikleşiyordu. Aslında çok ağırdan almıştı içki faslını ama içmeye başlayalı da epey uzun bir süre olmuştu hani. Litrelik şişenin dibini bulmuştu neredeyse. Sanki havada kayarcasına bir iki adım attı kıza doğru ve tokatı yapıştırdı suratına. Yumuşak bir yere çarptı eli, kızın yanağına vurmuştu. Kız soluğunu toparlamaya çalışıyordu, başka hiçbir ses duyulmuyordu odada. Sessizlik çökmüştü üzerlerine.

Tüm sesler yok olmuştu.

Seslerle birlikte kız da kaybolmuştu ortalıktan. Sarı mutfak kapısı boşluğa açılıyordu. Sendeleyerek uzaklaşan çocuk adımları duyuldu önce, ardından dış kapının çarparak kapanışı. Ortalığa pazar öğleden sonrasının ölümcül sessizliği çökmüştü yeniden. Güneş ışığının yakıcı ve akışkan ışıkları arasından kızın tombul kahverengi çocuk yüzü görünüyordu adamın gözüne.

Adam kocaman sarhoş başını yeşil muşamba örtüye dayayarak ağlamaya başladı.

'Neden serçelerin toprağa düşmesine göz yumuyorsun, neden?'

Ve oturduğu yerde kıpırtısız kaldı. Sadece işaret parmağını muşambanın üzerinde ileri geri oynatıyordu. Yemyeşildi muşamba. Ortalıksa kapalı kalmışlıktan dolayı giderek ısınıyordu. Adamın ayağa kalkıp pencereyi açmaya gücü yoktu. Kâh ağlıyor, kâh kendi kendine mırıldanıyordu. Sinekler vızıldıyordu ortalıkta. O pazar gününün geri kalan kısmında olan tek şey buydu, vızıldayan sinekler. Adam sineklerle birlikte bu odaya tıkılı kalmıştı. İnsanın kendi kabuğunu kırmasıysa her zaman olacak bir şey değildi.

Ve birdenbire Mojan beliriverdi gölgeliklerin içinde. Gün batımıydı. Adamın midesi bulanıyordu, bütün ağırlığıyla masaya abanmıştı. Mojan adamın tepesinde durarak ona baktı. Sonra tek bir laf dahi etmeden mutfak tezgâhına yöneldi ve akşam yemeği için patates soymaya başladı. Bir patates daha, bir daha...

Yemek piştiğinde adama dönerek kızı sordu? Adamın tek yapabildiğiyse zayıf bir hareketle omuz silkmek oldu. Aslına bakılırsa kadının ne sormak istediğini de tam olarak anlamamıştı, mide bulantılarının yarattığı pusların ardında kaybolmuştu adam.

Bilmiyorum, bilmiyorum.

Yemek yemek istemedi. Mojan bir yandan makine misali yemeğini yerken bir yandan da ağzına geleni sayıyordu kıza. Adamınsa lokmaları boğazına dizilmekteydi. Zar zor ayağa kalkarak tabağı kenara itmeyi başardı sonunda ve sağa sola sendeleyerek odaya gitmeyi ve yatağa yıkılmayı başardı ve sızdı.

Ne kadar uyudu bilmiyordu. Uyandığında ortalık kararmıştı. Buna karanlık da denilemezdi aslında, tüm hareketlerin donduğu bir haziran gecesiydi, yani sürekli bir akşamüzeri ışığı vardı dışarıda. Gecenin hangi yarısındaydılar, söylemesi zordu. Mojan adamın yanına uzanmış, derin uykudaydı. Adam mutfağın fazlasıyla sessiz olduğunu kavradı birden. Soluk sesi gelmiyordu içeriden.

Peki ya kız?

Çalar saat üçü gösteriyordu. Gözleri fal taşı gibi açıldı adamın. Berbat bir baş ağrısı musallat olmuştu, içi yanıyordu, çarpılmıştı her şey sanki. En kötüsü de, adam olanları tüm açıklığıyla hatırlıyordu. 'Afedersin!' diye fısıldamaya çabaladı ancak dudaklarını hareket ettirmekten başka bir şeye yaramadı bu çaba. Sanki boğazı reddediyordu olanları anlatacak seslere can vermeyi.

Yanında uzanan Mojan'ı sarstı.

Ama uyandıramıyordu Mojan'ı, sanki kadın uyanmak istemiyordu.

Ama bir an sonra kadının aslında uyanık olduğunu fark etti. Gözleri iki kara delik gibiydiler.

Belli ki istemiyordu uyanmak.

Adam kızı aramak için dışarı yalnız başına çıkmak zorundaydı bu durumda. Nereye? Nerede? Sanki bir labirentti ilerlediği. Labirentin içinde yürüdü adam. Etrafta adamın ayak sesleri yankılanıyordu. Sanki adım sesleri önünden bir yerlerden geliyor ama adam bir türlü ulaşamıyordu onlara. Uzaktan kulağına çalınan sesler belki de bir seslenmeydiler. Ama ayak sesleri bastırdı tüm bu diğer sesleri. Caddeler boyu ileri geri gitti geldi adam. Oradan dereye, ardından da göle doğru yürüdü. Ama fundalıklara takıldı, yolunu kaybetti ve sonunda bu civarda kızı aramanın iyi bir fikir olmadığına karar verdi. Yalnız bir insana göre değildi buralar, en azından bir yetişkine göre değildi.

Boş, yeşil ve yankılarla doluydu şehir. Derin, nemli ve insanın sesini kendisine geri gönderen sokaklar artık gün doğumuna hazırlanmaktaydılar. Adam geri dönmek ve çöpçülere kapıyı aç-

mak zorundaydı. Geri döndüğünde Mojan ayaktaydı. Ama ne adama bir şey söyledi, ne de onun seslenmelerine karşılık verdi. Tek bir kelime dahi etmeden her sabah yaptığı gibi bir yandan kahvesini içti, bir yandan da yemek paketi hazırladı, biri kendine, biri de adama. Tüm diğer günlerden bir farkı yoktu sanki bu günün. Peki ama bu gün sıradan bir gün müydü? Ama yüzünde o günü diğer günlerden ayıracak bir ifade yoktu, belki biraz daha düzdü ifadesi, belki hafif bir şişkinlik vardı yüzünde. Ve adamın seslenmelerine tek bir karşılık dahi vermeden yola çıktı. İşini ihmal edemezdi ya. Bu ara gündüz vardiyasına geçebilmişti binbir güçlükle, en küçük bir ihmalde gündüz işini kaybedebilir ve bir daha da asla elde edemezdi bu hakkı.

Ve adamın akşamdan kalma kafasında zayıf da olsa her şeyin yoluna gireceğine ve kızın nasıl olsa geri döneceğine dair bir düşünce oluşmaya başladı. Ardından giderek yatağa uzandı ve uykuya daldı. Uyuyakaldığını ve Mojan'ın aksine işine geç kaldığını anladığında saat 11 olmuştu ve kız halen ortalıkta yoktu.

Her şey yoluna girmeyecekti. Öğleden sonra eve döndüğünde kimseyi bulamadı evde. Mojan işten döndüğünde karşısına geçerek artık polise gitmek zorunda olduklarını söyledi ona. Kadın buna karşı çıktı. 'Bir şey olmaz, bir şey olmaz' deyip duruyordu, arkasını dönerek başka işlerle uğraşmaya başladı. Yüzü dümdüzdü, huzurluydu. Tuhaftı durumu. Hayatı boyunca pek çok tuhaflığın parçası olmuştu kadın ama şu andaki durumu bunların en tuhafı olmalıydı.

Bahçe görevlisi tek başına çıktı evden. Artık günün geç saatleriydi.

Ve ortalık karışıverdi. İnsanlar ona çocuk katiliymişçesine baktılar. Yani 12 yaşında bir çocuğu evde tutmayı becerememiş miydi?

Mojan dışarı çıkmadı. Polise ne bildiğini, daha doğrusu hiçbir şey bilmediğini bir kez anlattıktan sonra bir daha kapıyı da açmadı. Mutfakta oturuyor, hiçbir şey yapmıyordu. Adam insanı içine çeken bataklıklar boyunca yapılan aramalara yalnız başına katıldı. Sulak alanlar tekrar tekrar tarandı. Polis köpekleri otlaktan

göle doğru uzanan alanda kalmakta inat ediyorlardı. Ama her yan suyla çevriliydi. Kanallar, şarampoller, taşkından kalma sular sürekli olarak izleri kaybettiriyordu onlara. Bitimsiz bir geceydi, gerçekten bitimsizdi. Polislerin yeniden ve bir daha orayı burayı tarayan fenerleri haziran gecesinin alacasını bölük pörçük ediyordu. Çizmelerinin altında dallar kırılıyor, kızı arayan çağrılar her yandan duyuluyordu. Uyuyan su yüzeylerinin üzerinden ışıklar kayıp geçiyordu. Üvey babanın gözleri bir şey göremiyordu artık. Yüzünü avuçlarına gömmüş, bir yükseltiye tünemiş bekliyordu. Bir yanıyla uyuyordu içi adamın, bir yanıylaysa tamamen uyanıktı. Spot lambalarının düştüğü resimler ve tüm gözlerin gördükleri o güne dek hiç bilmediği ama artık kafasına çökmekte olan karanlık dünyanın içine kazınıyordu. Yavaş yavaş hafızasındaki her kıvrım, her kuyu, sahil kıyısında yükselen suyun sesine benzer bir çağıltıya dönüşecekti. Engellenemez bir yükselişti bu. Gözkapaklarının ardına artık suyun hayatı hâkimiyet kurmuştu.

Kökler, püsküller, gece dinginliğindeki sazlıklar. Baltık Denizi'nin uzaklardaki varlığını incecik bir ışık hüzmesiyle aydınlatan karanlık ufuk, suda yüzen kahverengi ölü çimler, ölü kuşların artıkları, tarla farelerinin gözlerinde yansıyan fener ışıkları.

Amansız bir yaşam geniş, koyu ve mor su yüzeyinin boşluğuyla beraber adamın beynini de dolduruyordu. Bu seslerden kurtulmanınsa yolu yoktu. Fener ışıkları hareketsiz sazlıkları yarmaya devam ettiler. Sazlıklar arasına yuva yapmış kuğunun gözlerindeki ışık da kazınacaktı adamı beynine. Uykularından uyandırılan su kuşlarının acı çığlıkları yayılacaktı sazlık alana. Gökyüzünde sayısı bilinmez yıldızlar dolanmaktaydı, sayısızdılar, sayısız. Neden serçeler toprağa düşerler ki? İşte böyle bir gündoğumu vaktinde kızı bulduklarına dair bir ses işitildi. Kesik bir ağacın dibine kıvrılmış uyuyordu kız. Onca kez önünden geçmiş olmalarına rağmen nasıl olmuş da bulamamışlardı onu. Sesler polisi çağırmaktaydılar. Kız derin bir uykudaydı. Polis arabasına götürülürken dahi yarı uyur haldeydi, uykusunun içinde yürüdü arabaya. Merdivenleri çıkarken de kendinde değildi. Üvey baba kıza sıcak süt içirdi. Kız sütü yudumladı ve üzerinde-

kiler çıkarılmadan mutfaktaki yatağına yatırıldı. Kız bir tür kurbağaya mı benziyordu acaba? Ama başucunda durmuş onu izleyen anne ve üvey babanın gözünde yastığa düşmüş olan fazla büyük ve şekilsiz başıyla ve birbirine uzak ve mat gözleriyle daha çok bir kuşu andırıyordu. Bataklık kuşu, evet ya yaralı bir bataklık kuşuydu. Üstelik kollarından biri yaralı bir kuş kanadı gibiydi, bataklıkta örselenmişti kanadı.

Kara bir ormandır suçluluk. Suçluluk gölgeler içinde bir ülkedir, gölgelerin gölgeleri kovaladığı bir ülkedir. Suçluluk ayrılığı olmayan bir evliliğin yüzüğünü taşımaktır parmağında. Suçu insanı geceyle bütünleştirir, birleştirir. Gölgeler gölgeleri arar, beden ruhu. Yaşayan karanlığın sesi geceyi deler geçer, deler geçer.

Bahçe görevlisi çocukların dalga geçtikleri tuhaf bir adam olarak sürdürecekti yaşamını. Yaşamı boyunca hemen her konuda başarısız olmuştu. Pek çok şey yapmak istemiş, bir hayali olmuş ama dünyanın içinde bulunduğu durum engel olmuştu buna. Bu dönemdeyse büyük savaşın cephelerine karşı büyük bir ilgi uyanacaktı adamın içinde.

Günlük olarak bölge gazetesini okuyordu, 'Läns Demokraten'i. Gazetede süregelen savaşa dair haberleri okuyor, farklı cephelere ilişkin bilgi ediniyordu. Bir ormandaydılar. Kurşunlar vızıldıyor, el bombaları patlıyordu. Güneş yuvarlağı dumanlar ve havaya yayılan parçacıklar arasından görünüyordu. Adam herkesi kurtarıyordu. Ardından rüyası da parçalanıyor, savaşın çıplak bıraktığı toprağın üzerinde uyanıp ağlıyordu. Tüm bunların tek bir açıklaması vardı, adam sarhoştu.

İnsan denilen hayvan hem çirkin, hem de tuhaftır. Pencere kenarındaki sallanan sandalyesine oturmuş yıldızlı gökyüzünde bakıp özlemektedir.

İçmekten ağırlaşmış kırmızı kafasının içindeyse savaş vardır hayvanın. Kanı çekilmekte, ölüm onu çağırmaktadır. Adam seslenir: Ulu Tanrım yardım et! Bir düşüncesi vardır. Bir gün gelecek adam herkesin kurtarıcısı olacaktır. İşte o gün ölüler ülkesi güneşe boğulacaktır.

Artık 1942 yılının yazına gelinmiştir. Tüm dünyada savaş vardır. Askeri mangalar ilerlemekte, ülkeler ateşe verilmekte, savaş uçakları şehirlerin, köylerin üzerinden gümbürtülü sesler çıkararak uçmakta, patlayan bombalar arasından trenler ölüme mahkûm edilmiş insanları öldürülecekleri alanlara taşımaktaydı. Savaş doruk noktasına ulaşmıştı, toptan yıkıma. Yazın sonuna doğru bahçe görevlisi bu duruma karşı bir şeyler yapmak gerektiği kanaatine vardı. Konu üzerine fikir üretmekle başladı işe. Yaşamını, yaşadığı tarihsel süreci düşünerek üstlenebileceği bir görev arayışına girdi. Kolay iş değildi. Şimdilerde kapalı olan gönüllüler bürosunun etrafında gezinip kış savaşına ait solmuş afişleri inceledi. İncelemesinin ardından büronun önünden geçenler seslendi.

'Finlandiya'yı kurtarmak gerek' diyerek şapkalı bir adamın gözlerinin içine dikti gözlerini. Adamsa cevap vermek niyetinde değildi, sadece hırlayan bir sesle savaşın bittiğini, madalya hakedenlerin çoktan madalyalarını aldıklarını söylemekle yetindi. Şimdilerde sürmekte olansa bir başka savaştı. Ardından da bahçe görevlisine sırtını dönerek hızlı adımlarla uzaklaştı.

Bahçe görevlisi şimdi caddede durmuş halka sesleniyordu:

'İnsanlık zayıflara yardım etmeyi gerektirir!

Finlandiya'yı kurtarmak gerek!

Finlandiya'ya yardım gerek!'

Ve ardından

'Zayıflar bizi kurtaracak!' diye ekledi.

Oradan geçmekte olan bir adam bahçe görevlisini tanıyarak yanına yaklaştı:

'Pis sarhoş! Evine gidip uyusana sen!'

Bahçe görevlisiyse konuşmasını sürdürdü. Yaşamının dibi dile gelmiş, bir enstrüman misali titreşmekteydi. Konuştukça

sanki bütün dünya konuşuyormuş, yıldızlar şarkı söylüyormuş, toprak dile geliyormuş hissine kapılıyordu:

'Onları kurtarın! Onları kurtarın!'

Bu olayın ardından uykusuna yeniden kavuştu adam. Mojan'sa yattığı yerden saatin ilerleyişini dinliyordu. Yanında uzanan bedenden sakin, hafif soluk sesleri geliyordu, horlama emaresi yoktu adamda. Tüm bedeniyle huzura kavuşmuştu adam. Çok derin uyudu o gece, uyandığındaysa nerede ne yapmış olduğunu hatırlamıyordu.

Ve günlerden bir gün kazana kömür atarken tam kara kapağın açıldığı sırada yaşam meleğinin hiçbir şey olmamışçasına orada, içeride, ateşin içinde gezindiğini görecekti.

Ve içindeki göz, savaşın sürüklediği zamanın, düzlükleri bir sarmaşık misali sararak nasıl ilerlediğini gördü. Peki bu sonbaharda, bu hasat zamanında nasıl oluyor da gökten yere kanlı kuşlar düşüyordu? Yere düşmekte olan kuşlardan bir bulut göğü karartıyor, dünyanın bir ucundan diğerine uzanan gökyüzü kubbesi sızlanan kuş sesleriyle yankılanıyordu. Yere düşmekte olan bu kuş yığını ışık hüzmelerinin arasından sık sık soluk alıp veren kara delikler gibi görünüyor ve göğün huzurlu ışıltısına gölge düşürüyorlardı. Dünya üzerindeki her şey günahsızların mücadelesine dönüşmüştü, sızlanmalarına, ölüm kramplarına, ağır ağır çöken ölüm seslerine.

Ama kış gelince taşlaştı her şey. Karnın üzerindeki bir kurşun yarasının üzerine konmuş bir but gibi. Kara bir kuyuyu örten buz gibi.

Yılbaşında bahçe görevlisi hastanedeki işinden istifa etti. Ve evde oturarak geçirmeye başladı zamanını. Bahçedeki işlerini sürdürdü sürdürmesine ama onun dışında kalan zamanının tümünü evde oturarak geçiriyordu. Tamamen içine dönmüş, derin düşüncelere dalmıştı. Mojan'ın kavga çıkarması için bir sürü neden vardı ortalıkta. Ama ağzını bile açmadı. Sanki her şeyin sonuna gelinmiş gibi bir hava vardı aralarında. Ve su birikintilerinin buz tuttuğu ama yolların kuru ve temiz olduğu, kıpkırmızı bir güneşin gökyüzünde parladığı bir mart sabahı bahçe görevlisi

masadan kalkarak kendine gizliden küçük bir çıkın hazırladı. Kendi kendine, 'Teşekkürler, hoşça kal, görüşürüz' diyerek yola koyuldu. Blekinge yoluna çıktı, başlangıç olarak güneşin doğduğu yönü seçmişti.

Uzun süre yürüdü, sonunu bilmediği bir yürüyüştü bu. Soğukla, yağmurla, çamurla ve doluyla yoğruldu, yoruldu. Nedenini bilmediği bir kaos hüküm sürüyordu içinde, içini eziyordu. Geceleri kuşlar misali tünedi ağaç altlarına. Islaktı toprak, patlamaya yüz tutmuş yeşilin keskin kokusu vardı etrafta. Bilmediği yollara saptı. En uzun yürüyüşlerinden birinde yolu dik bir yamaçla keşişen karanlık bir çam ormanına düştü. Dağlar ve vadiler vardı önünde.Çam ağaçlarının aralarında bölüm bölüm kayın ormanları da göze çarpıyordu. Tepeye ulaştığında karşısına terk edilmiş bir maden ocağı çıktı. Kara granit madeni suyun karanlık derinliklerine dönüşmüş bir göz misali bakıyordu ona kayın ağaçlarının yeşilleri arasından. Ağaçların yüksek gövdelerinin üzerinden mayıs göğünün ışıkları ve bulutları akmaktaydılar. Kara göz bakıyordu. Karanlık izliyordu adamı, her yandan ve hatta kendi kuytularından gelip onu bulan bir bakıştı bu. Etrafta keskin bir ışık vardı.

Artık her şey tamamlanmıştı, geriye sadece yaz kalmıştı. Kumlu, tozlu yollarla tanışıktı ayakları. Yollar alıp götürdüler onu, ilgisizdi, her şey olması gerektiği gibiydi, varolanın dışına düşme ihtimali yoktu. Güneş sabahtan akşama dek adamın tepesinde dans ediyordu. Saçını sakalını kendi hallerine bırakmıştı, yeni bir hayata başlamıştı artık. Ağustos ayında geriye döndü. Bir vahşininkini andırıyordu görüntüsü. Doğum gününde kıza bir hediye verdi, küçük kara bir dua kitabıydı bu. Sabahın erken saatiydi, kahve içmişler, Mojan'ın pişirdiği pastayı yemişlerdi. Ardından Mojan Yllan'a gitti. Yüzü parlak siyah bir taş kadar güzeldi. Gençliğinde sahip olduğu gümüş beyazı saçlara sahip olmak arzusuyla rengini açtığı saçları neredeyse yabancıydı yüzüne. Bahçe görevlisiyse şehir dışına doğru yürüdü. Näsby'e uzanan demiryolu köprüsünün üzerinden geçerek ardında göllerin göz kırptığı, yeşil alanlarla çevrili talim alanlarının ve kışlala-

rın olduğu tarafa yöneldi. Ağustosun tam ortasıydı, muhteşem bir gündü, bataklıklar hâlâ yeşil rengini korumaktaydılar. Uzaktaki her şey sıcağın yarattığı buğularla ve gümüşi parıltılarla silikleşmişti. Buğuların altındaki sudan ayna etrafındaki günün ışıklarını gölgede bırakıyordu.. Göl beyaz buğuların ardında gizlenmiş, güneşin ışıklarını yakalamakta ve aksettirmekteydi dünyaya. İleriden atış sesleri geldi. Etraf uyarı tabelalarıyla kaplıydı, radyo da habire anons yapmıştı bu konuda. Uzakta kışlalar ve at ahırları çarpıyordu göze. Bataklık öylesine derin ve yeşildi ki. Adam atış sahasına giderek savaşa son noktayı koymak azmindeydi o gün.

Tepenin önünden koşarak ilerledi.

Tepenin hemen ardındaysa bataklık arazinin yeşil sazlıkları başlıyordu.

Uyarı tabelasının önünde durdu

'Atışı kesin!'

'Atışı kesin!'

Ama geç kalmışlardı. Tepenin üzerinde sendeleyerek durdu bir an ve sonra yere düştü. Kanı bir ırmak gibi akıyordu. Olayı gören herkes ona doğru koşmaya başladı, atış durduruldu. Adam çimenlerin üzerine yatırıldı ve sedyeyle birlikte bir sağlık görevlisi çıkıverdi birden ortaya. Seslerden bir ırmak çağlıyordu etrafında. Sonradan giderek uzaklaştı sesler. Adam çimenlerin üzerinde kaldı. Uzandığı yerden açık göğü görüyordu. Güneş sazların üzerinde ışıldıyor, bataklık şarkısını söylüyordu. Gökyüzü derindi, çok derin. Ardından bilincini yitirdi. Ve ruhu göğe doğru yükseldi. Güneş sazların üzerinde ışımaya devam etti ve bataklık şarkısını söylemeye. İşte bahçe görevlisinin hikâyesi böylece bitti.

Tanrı karanlığı ve aydınlığı yarattı. Tanrı göğü ve yeri yarattı. Aralarında uzanan o yabancı bölgeyi de Tanrı yarattı.

Bir kız çocuğu vardı.

Esmer bir kızdı bu. Bir babasının olduğunu söylemek zordu, bunu herkes biliyordu.

Toplum şöyle şekillenmişti: Yukarıda olmak üzere doğmuşlar yukarıdaydılar. Diğerleriyse aşağılarda. Karar verme yetkisi olanlar karar verdiler. Diğerleri hakkında kararlar alındı, kullanıldılar. Kullananlar, istediklerinin ensesine istedikleri an binme hakkına sahiptiler.

Bir kız çocuğu vardı. Toplum hüküm verenler ve hakkında hüküm verilenlerden ibaretti.

Hüküm sahipleri hükmü verilenlerin sınırlarını çizerlerdi. Hakkında hüküm verilen ancak ona uygun görülen kafesin içinde hareket edebilir, onun içindeki havanın el verdiğince nefes alabilirdi.

Hâkimler ve karar vericiler kurulu en üstte yer almaktaydılar. Hükme maruz kalansa en aşağılarda.

Aşağıda atıklar bulunurdu. Yukarıdakilerin işine yaramayanlar, onlarla ne yapılacağı hakkında bir karar verilmemiş olanlar başlarının çaresine bakarlardı aşağıda.

Mahkeme girişinin üzerinde asılı olan altından kör yüzün üzerinde 'Kanunla, Silahla' yazılıydı.

Ama bazıları vardır ki başlarına ne gelirse gelsin bu kanunların varlığını kabullenmezlerdi. Tüm olanlara rağmen herkesin iyi olduğuna inanmaya devam ederlerdi. Bazı insanlar doğaları gereği herkesten iyilik bekler ve dünyaya değer verirlerdi. Müteşekkir gülümseyişlerinin tedavisi yoktu; soyunmuş, korunmasız bakışlarını tedavi etmenin mümkünü yoktu.

Bu toplumda kızın yeri aşağıdakiler arasındaydı. Tatar! Tatar! Gür siyah saçları vardı. O ve onun türündekilere o dönemde halen bir çeşit hayvan gözüyle bakılıyordu. Bir ruhu var mıydı? Birkaç yıldır dul olan ama Yün Fabrikası'ndaki makinesine gitmeyi hiç ihmal etmemiş ve hâlâ gündüz vardiyasını koruyan annesiyle birlikte yaşıyordu. Kız da artık çalışıyordu gündüzleri. On beş yaşına basmıştı. Annesininkinden çok farklı bir yerdi iş yeri. Su kulesinin kuzeyinde yer alan, hayvan kadavralarının iş-

lenerek yem ve gübreye dönüştürüldüğü bir fabrikada çalışıyordu. 'Kemik unu' kelimesi kulağa tuhaf gelebilir, net olansa itici ve kötü bir iş olduğuydu. Büyük ihtimalle koku yüzünden, tüm bölgeye yayılmakla kalmayıp insanın üzerine yapışan o iğrenç kokudan, çürüme kokusundan olmalıydı söylenenler. İşin özü zorda kalmadıkça 'Orada çalışıyorum' denilebilecek bir yer değildi. Ama bir süre önce okulu bitirmiş olan kız için bir iş bulmuş olmak ve bu işin karşılığında tıpkı bir yetişkin gibi para kazanmak gurur vericiydi. Haftalığını alır almaz bunu yakarışlarını taşıyan bir rüşvet misali Mojan'a götürüyordu. Kim bilir belki Mojan bu sayede belki yumuşar ve bir zamanlarki haline geri dönerdi.

Anneyse kızıyla konuşmaya son vermişti artık. 'Buraya gel! Oraya git!' Konuşmaları bu kelimelerden ibaretti denilebilir. Bitmişti, kapanmıştı o sayfa kadın için. Kadın dünyadaki tüm kötülüklerin ve hataların kızın suçu olduğuna kanaat getirmişti. Hatta pahallılık ve bozuk akort bile ondan kaynaklanıyor olmalıydı.

Ve tüm bu kötülüklerin toplamı ve başlarına gelenlerin bir göstergesi olarak bu utanç onu bulmuş, kız bundan başka bir iş bulamamıştı. Diğer kapıların tümü yüzüne kapanmıştı.

Mojan günlerini bunu düşünmekle ve hazmetmeye çalışmakla geçiriyordu (Geceleri bir başka rüya dolduruyordu zihnini). Bu kötü düşünce makinesinin esiri olmuştu ve öfkeli bir sessizlikle koymuştu düşüncelerine son noktayı.

Kız bu yüzden ve başka nedenlerden dolayı iş sonrasında doğruca eve gitmeye çabalıyordu. Gecenin ilerleyen saatlerinde ortadan kaybolduğu oluyordu ya o ayrı. Kız görünür görünmez annesi yüzünü başka yöne çeviriyordu. Mojan'ın yüzü yılların ve çok çalışmanın sonucu çok yıpranmış ama hâlâ güzel bir maske gibiydi. Vurduğu an bile kıpırtı olmuyordu yüzünde. Ve ne zaman isterse yapabileceği bir şeydi bu. Kız karşı koymuyordu annesine ama ertesi gece sanki hiçbir şey olmamış gibi yine ortadan kayboluveriyordu. Dışarıda durup birini, gelmeyen birini beklemekteydi. Tuhaf şeylerin peşine düştüğü de olmuyor de-

ğildi: Parça halinde görünen şeyler ve kapı önlerine düşen keskin sokak ışıklarının lekeleri. Böylece turalıyordu caddeleri, aranıyor, arıyordu. Zaman zaman bir kapı dibinde duruyor, üşüyordu. Bu sayede şehrin tüm yüzlerini görebildi; her hava koşulunda, ayrı ayrı aydınlatmalar altında. Tabii ki şehrin gece gezginleri de gördüler onu, zaten çoktan kesmişlerdi biletini, ait olduğu yer çoktan belirlenmişti.

Her şey şöyle başladı:

Geçen sene okulu bitirdiğinde kızın ne yapacağı sorunu çıktı ortaya. Doğrusunu söylemek gerekirse sorun daha çok Mojan'ın kızla ne yapacağı idi?

Ama bunun planlamasını çoktan yapmıştı kadın. Okulun bittiği gün kızı Yllan'daki personel şefine götürdü.

En önemli anlardan biri orada yaşanacaktı.

Personel şefi esmer kıza şöylece bir bakış atmakla yetindi ve saniyesinde yüzüne erkek cinsinin geceleri caddede takındıkları ifade yerleşti. Bu ifadeyi çekingen, anlaşılmaz bir mimik takip etti ve 'Sonra' dedi.

Kız eliçabuk biri değildi. Becerikli (bazı özel konular hariç) de olmadığı kâğıtlarından açıkça görülebiliyordu. Tıpkı yüzünde ve bakışlarında da yazılı olduğu gibi her şeyden korkuyordu kız, o koca makinelerden, makinelere kapılmaktan. Personel şefinin yazı masası önünde durmuş suçlanan gözlerle bakılan kızın yüzünden okunabiliyordu her şey. Hayır makineler değil! Makineler değil!

Böylece eve dönüp beklemeye başladılar. Mojan kendi adına çok dikkatliydi. Yllan onun dünyasıydı, orada bir güce sahipti. (Hatta personel kulübünün yönetimine bile girmişti son dönemde). Kızsa geceleri ölü üvey babasından yardım istiyordu. Adam çoğu geceler destek olmak ve yardım etmek üzere kızın yanına geliyor, saçlarını ve yanaklarını okşayarak yaşadığı yeni dünyadan haberler fısıldıyordu kızın kulağına. Küçük kız karde-

şinde selam da getiriyordu. Korkuyla yalvarıyordu kız ona. Hayır, makineler değil! Ne olur makineler olmasın!

Ölü üvey baba baharın bitimine dek yardımcı olmayı başardı kıza, fabrikada boşalan yer olmadı. Mojan'ın yüzüneyse uzak bir ifade yerleşmişti. Ve günlerden bir gün kendi kendine itiraf etmek zorunda kalacaktı durumu. Bu böyle devam edemezdi, kız bir yerlere yerleştirilmeliydi.

Böylece İşçi Bulma Kurumu'nun yolunu tuttular.

Kız bir süre ne yapması gerektiğini anlatan mektuplar aldı durdu. Ama onu karşılayan hep aynı boş yüzler oldu. O yeri ya birine vermişler ya da başkasına söz vermişlerdi. Ona karşı olan bir şeyler vardı. Ve sonunda ona önerilen tek yere, her şeye ve herkese mesafeli o yere kapağı atmakta buldu çareyi.

Mojan'ın yüz ifadesinden bir şeyler kayıp gitmişti. Ne zaman kızı görse bu ifade yüzüne yerleşiyor ve yavaş yavaş yerini buz gibi bakışlara bırakıyordu.

Kız, hakkında verilen hükmün bilincindeydi zaten, kendini sıfırlamıştı bu yüzden, durumundan şikâyetçi değildi.

Aslında burada da bir makine vardı ama en azından o korkutucu makinelere benzemiyordu. Ağır ağır hareket eden bir taşıma bandıydı bu. Kızın işiyse hiç de zor değildi. Kâğıttan çuvalı yerine yerleştiriyor, bir kolu çekiyor, açılan bir delikten hazır gübre pattadanak çuvala dökülüyor, zaman ayarlı miktar çuvala dolduğunda ses kesiliyor ve kız bir başka kolu çekerek bandı hareket ettiriyordu. Bant akarak kontrol tezgâhına götürüyordu çuvalları. Sık sık gelerek onun yerine geçen işçiler de oluyor, kız o zaman başka işlere koşuluyordu. Okulu yeni bitirmiş biri için ağır bir iş olduğu söylenemezdi bunun.

Ama koku amansızdı.

Burada iş bulmak kolaydı çünkü kimse istemiyordu bu fabrikada çalışmayı. Kız da zaten bu yüzden alınmıştı işe. Koku! Orada çalışanlar kendilerini yıkıyor da yıkıyorlardı. Ama koku artık koku alma duyularını işgal etmiş ve silinmesi imkânsız hale gelmişti. Nereye giderlerse oraya taşımaktaydılar kokuyu, o kokuyla yemekte, o kokuyu içmekte, onunla rüya görmekteydiler. Ve bir

süre sonra o biçimde kokup kokmadıklarından emin olamayacak hale geldiler. Başkaları onları kokularından tanıyor olmalıydı. İnsanların şehirde, hatta evde bile kokularını alıp onlardan yüz çevirdiklerini düşünmekteydiler. En yakınlarının, sevdiklerinin bile yüzünde tiksintiden kaynaklı bir irkilme oluşuyordu.

Ama kız farkında değildi henüz bu durumun. Büyüyüp kendi başına para kazanmaktan duyduğu gurur galip geliyordu tüm olumsuzluklara. Beyaz önlüğünden ve kafasındaki şapkadan da gurur duyuyordu. Kokuya ise, herhalde alışırım diye düşünüyordu.

Şehirden kesim alanlarına uzanan yol bataklıktan geçmeyi gerektiriyordu. Bataklığa ait sesler ve kokularsa neşe kaynağıydı kızın. Mayıs ayının sonunda başlamıştı işe. Yeşil bataklığın çiçek açtığına ve bu biçimde pırıltılar saçtığına tanık olmamıştı daha önce. Sazlıklar arasından ve kanal kenarlarındaki şarampollerden geçen tozlu yolu neşeyle geçti. Sazlıklar arasında ne kadar da çok kuş yaşıyordu, kırmızı bacaklılar, farklı türden su kuşları. Tarla kuşları sazlık denizinin üzerinde çılgıncasına uçuşuyorlardı. Günün birinde yeşilliğin derinliklerinde güçlü, vahşi ve beyaz bir şeyin bataklık sularındaki yansımasını gördü. Bu yansıma yeşil gölgeliklerde yuva yapmış kuğuya aitti. Şarkısı muhteşemdi, yaşamı, çiçek açışı.

Peki ya koku?

Şimdilerde tanışıklık kurduğu şehrin bu kısmına hiç gelmemişti daha önceden. Kesim alanı, kesimhaneler, şarküteri ve hayvan artıklarının işlendiği fabrika şehrin kuzey sınırına kurulmuşlardı. Yerleşim alanı yoktu bu bölgede, dereye yakındı. Biraz ileride yer alan kuzey gölü yazın ortalığı sarmış sazlıklarından görünmez olmuştu. Asıl binaların ana girişi olan beyaza boyalı demir kapısıyla kesimhane, şarküteri fabrikası ve kemik unu fabrikalarının beton uzantıları yüzünden çok yaklaşmadıkça bir şey görebilmenin imkânı yoktu burada da yaz aylarında. Fabrika yolu boyunca uzanan şarampoller kanallar gibi derindiler ve bu mevsimde insan boyunda sazlıktan duvarlarla kaplanırlardı. Daha binaları göremeden o berbat koku ve sinekler karşılardı

insanı. Nerede olduğunu anlayamadan yakalarlardı. Demiryolunun yükleme istasyonundan kesimhaneye doğru raylar döşenmişti. Kamyonlar ve damperli araçlar yol kapatılmış olmasına rağmen kızın yanından geçer, onu bir toz bulutunun içinde bırakırlardı. Kalaslardan yapılı parmaklıkların ardında üst üste yığılmış hayvanların beyazı kaçmış gözleri görünürdü.

Kesimhane bölgesi çok hareketli olurdu. Kamyonlar fren yapar, tren vagonları gıcırtılar çıkarırdı. Bir araya yığılmış hayvanlar böğürür, kişner, homurdanır, haykırırlardı. Söze gerek yoktu, yaşam ve hareket söz konusuydu burada. Aynı zamanda her şeyin bir anda sona erdiği, kapalı, dilsiz ve tehditkâr bir yerdi de. Kapılar kapanır, kamyon kapakları açılır ve bir daha kapanırdı. Kesimhanenin ardındaki kapısı kilitli ahırlarda hayvanların böğürtüleri boğulur, giderek uzaklaşırdı. Henüz hayattaydılar ama gerçekte artık ölü sayılırlardı. Dışarıdaysa yemyeşil bir yaz ve masmavi bir gökyüzü vardı. Bazen güneşin de beyaza kestiği olurdu, kapkara bir şimşek çakar, sessizlik derinleşirdi. Avaz avaz bir kişneme zaman zaman her şeyi bıçakla keser gibi böler, işte o an tüm yaşam kesilip atılıyormuş gibi olurdu. Ardından sessizlik tekrardan hükmüne alırdı alanı. Gri beyaz çakıl taşları, tozlu ve çiğnenmiş çimenler, ortalığa sinmiş leş kokusu. Dakikalar sessiz sessiz akar giderdi. Şarküteri fabrikasının bacasından boğucu, tatlımsı bir koku yayılırdı. Yağ bağlamış makineleriyle kemik unu fabrikasındansa çürüme kokusu yükselirdi. Duvarları, çatıyı, bantları, havalandırma sistemini, kısacası her yeri yağ bağlamıştı, insan nereye elini atsa yapış yapış oluyordu. Bu sıcak, dingin yaz gününde sinekler de yapışıp kalıyorlardı insana. İnsanın ağzının kenarlarına, burun kanatlarına konup kalıyorlar, vurmak kovalamak kâr etmiyordu. Sanki bu tokluk sarhoşluğu içinde, yaşayan bedenlerle ölmüş hayvanları birbirinden ayırt edecek takatleri kalmamıştı.

Bu mekânda anlaşılmaz bir sessizlik dinleniyordu.

Sessizliğin içinde bir düş görüyordu kız, ağır bir tokatın ve derin bir iç çekmenin düşünü. Her yanda içi köpüklü kan dolu, henüz sıcaklığını koruyan kanla dolu küvetler ve kovalar vardı.

Gökyüzü, güneş ve bulutlar yansıyordu kan havuzlarının içinden. Kesim odalarından derileri yüzülmüş, gevşek ve hâlâ sıcak hayvan vücutları taşınıyordu dışarıya. Yüzülmüş hayvan kelleleriyse fayans zeminde dinlenmeye bırakılmışlardı. İçine çökmeye yüz tutmuş kanlı hayvan gözlerinden yansıyordu güneş.

Ama dediğim gibi kız kadavra öğütülen bölümde çalıyordu. Burası diğerinden daha ayrıksı bir mekândı aslında. Ölümün gübreye dönüştüğü yerdi.

Yaz aylarında cennetin içinde yolculuk edercesine aşıyordu fabrika yolunu. Koku bildikti ama bunu umursamıyordu pek. Sanki bataklık kuşlarından biriydi o da, sanki o süzülerek giriyordu kuğunun yuvasına, durmaksızın şarkı söyleyen oydu. Nasıl olsa burada sesini duyacak kimse yoktu, canının istediği gibi söylüyordu şarkılarını.

Ama eylül ayının sonlarına doğru yol nemli ve soğuk olmaya başladı. Sazlıklar solmaya, boyun bükmeye başladılar. İşte o zaman kız ağzında o tadı hissetmeye başladı. Ağzına yerleşen çürük, yağlı ve anlamsız bir tattı. Sürekli ağzındaydı, ne yapsa kurtulamıyordu ondan.

Sazlıklar boşalmış, kuşlar kaçmış, kuğular göçmüşlerdi. Mısır ülkesine. Elveda! Elveda!

Bir gece taşlaşmış bir halde uyandı kız, sanki bir çığlık yapışmıştı bedenine: Bir ölüyü yemişti!

O geceden sonra hep arka yolları seçti kız. Büyük caddelerden birinden geçmek zorunda kaldığındaysa, evlerin duvarlarına en yakın noktada hareket ediyordu. Üzerindeki tuhaflığın başkaları tarafından da görüldüğü kanısındaydı. Kemik unu fabrikasında kalmak istemediğini düşünüp duruyordu, bir gün bile kalmak istemiyordu orada. Orada kaldığı sürece asla bir arkadaşı olmayacaktı. Onun gibi biriyle kim arkadaş olmak isterdi ki?

Asıl üzüntü verici olan kemik unu fabrikasında kızı gerçekten beğenen birinin varlığıydı. Onunla arkadaş olmayı her şeyden çok isteyen biri. Ama bunu söylemeye cesaret edemeyecek olan biri. Utangaç bir gençti. O kadar utangaçtı ki kızın onun kendisi-

ni beğendiğini aklından geçirmesi dahi mümkün değildi. Sadece zaman zaman sessiz bir sıcaklığın süzülerek kendini sardığını hissettiği oluyordu. Öyle ki her şey birden dinginleşiyor, ısınıyor, yumuşuyordu. Her şey ısınıp durulaşıyordu.

Ne var ki kız bu sıcaklığın nereden geldiğinin farkına hiç varmayacaktı.

Ve genç adam bir süre sonra kemik unu fabrikasından ayrılarak ortalıktan kayboldu. Bir daha da asla kesişmedi yolları. Kızınsa ondan başka beğeneni olmayacaktı.

Sonbahar ilerledi, yerini kışa bıraktı. Hareketler dondu, dondu.

Kemik unu fabrikasındaki bant öksüre tıksıra çalışmaya başlıyordu saat yedi dedin mi. Bu, çalışanların kör karanlıkta yola koyulmaları anlamına geliyordu. Yol kardan tepelerle kaplıydı. Tepelerin gerisindeyse hiçlik vardı, donmuş sazlık, boş düzlük. Gölün donmuş yüzü karanlığın içinde esen rüzgârın uğultularını taşıyordu. Tarih ötesinden kalma ihtiyar yıldızlar yukarılarda kendi dünyalarını aydınlatmaktaydılar.

Kız bir sabah başka bir işe gönderildi. Gündoğumu, fabrikanın yüksek pencerelerinde göstermeye başlamıştı yüzünü. Karton dolu bir el arabasını yaslı olduğu duvardan çekip aldı kız. Ufuk yangın yeri gibiydi. Kız bir siluet gördü. Çok uzaktaydı henüz, suların içinden o yana doğru geliyordu. Çok uzaklardaydı. Donmuş gölün ardındaki denizden, derenin çamurla kaplı alt kısmının Baltık Denizi'yle birleştiği yerden geliyordu. Denizden henüz doğmamış, öncesi belirsiz bir ışık doğuyordu. İlk adım sahile atıldı. Deniz durgun çamurun üzerini kaplayan şeffaf buz parçalarıyla örtülüydü. Rüzgârla savrulan o gribeyaz donmuş incecik kumlardan eser yoktu. Işık giderek büyüyen alevlere dönüşüyordu. Alevler donmuş gölün yüzeyinde buluyorlardı yansımalarını. Şehir uzaktan kara saçılmış siyah taşlara benziyordu. Alevler evlerin bacalarını sarmıştı. Kız o anda birinin yanında

yürümekte olduğunu farketti. Gözlerini yukarı doğru çevirdi ve adamın bakışlarıyla buluştu bakışları.

Güneş buzlu gölün ve sazlıkların yukarısına doğru akıyordu.

Bu yepyeni bir durumdu. Bilinen her şeyin dışında. Kızın taa içinde bir yerde, kızın dahi fark edemeyeceği derinliklerde. Çamlardan, ağaç gövdelerinden ve yaşlı söğüdün çatlayıp bükülmüş bedeninden anlaşılmaz bir hassasiyet yayılıyordu ortalığa. Kız bedenine kocaman bir gülümsemenin yerleştiğini ve onu yaktığını hissediyordu. Etrafındaki dünya alevlerin ışığıyla aydınlanıyordu. Her şey açık seçik görülüyordu alevlerin ışığında. Her çakıl tanesi, tek tek çimenler alevden bir denizin içinde yüzmekteydiler. Anlaşılmazdı her şey ama doğaldı da bir yandan. Kız adamın yüzüne baktı ve ardından adamın yüzüne dokunmak için kaldırdı ellerini. O kadar yoğundu ki her şey koca bir hayat sığardı içine. Her şey gün doğumunda, kırmızılarıyla gelen tan vaktinde oldu. Zaman sonsuzluğa ermişti, bunun sonu olamazdı.

Ama alevler içinde yüzen buzlu yolda yalnız kalacaktı. Mal giriş-çıkış istasyonunun kapısıyla barakalar arasında odun yığınları yükseliyordu. Kız oraya gitmek için çıkmıştı fabrikadan. Odun yığınları kara gölgelerini dökmekteydiler diplerine. Kar kan rengi ışıltılar saçıyordu. Her şey eskisi gibiydi. Tekraradan el arabasını iteklemeye başladı kız, soğuktan çatlamış parmakları sızım sızım sızlıyorlardı. Kemik tozu kokusu aldı tekrardan ortalığı ve o bildik yapışıklık. Gün bitmek bilmedi o gün, durdu, durdu, hareketler yok oldular, durağanlaştılar... Tıpkı Mojan'ın gözleri gibi sarmalamaktaydılar kızı: Net, yabancı, hep kararlı!

Gün böyle geçti.

Günü gece izledi. Geceyle birlikte karanlık çöktü ve karanlık yaratıkları ortalığa döküldüler. Gecenin bir başka yaşamı vardı.

Gece insanları doğmak için gündüz insanlarının etini seçerler. Karanlık çöktüğünde başlar tenin ve yüzün dönüşümü. Ve karanlık çöktüğünde kız ortaya çıkar.

Kız öğleden sonraları işten çıktığında nadiren eve giderdi. Dışarı çıkıp arayışını sürdürürdü. Şehirde dolaşırdı. Üzerine kar yağmış odun yığınları, buz tutmuş inişli yokuşlu yollar boyu yürürdü. Karlı gün batımında her şey bir başka biçim alırdı, daha yabancı, daha büyük görünürdü insanın gözüne. İstasyonun bitişiğindeki otelin tabelası mavi ışıklıydı. Etrafta gurup halinde dolaşan askerler vardı. Burası bir kışla şehriydi. Askerler kıza laf atıp arkasından ıslık çalarlardı. Kız korkup adımlarını sıklaştırırdı. Akşamla birlikte pencerelerde tek tük ışıklar belirir, cam içlerindeki kristal mumluklarda mumlar yakılırdı. Sokak lambalarıysa çok uzaktılar birbirlerine.

Önünden karanlık figürler gelip geçtiler, pek çoğu üniformalıydı. Liseli şapkası takmış erkek çocuklar gülerek işaret ettiler kızı. Kız bu alayların arasından geçerek sürdürdü arayışını. Aradı, aradı. Ve sokaklar tekrardan boşaldılar. Mumlar söndürüldü, pencereler karanlığa ve sessizliğe büründüler. Sadece otel tabelasının mavi ışıkları kaldı geriye. Şehir uykudaydı. Kızın bedeni soğuktan hissizleşmişti. Kendi kendine ilerliyordu sokakta. Eve döndüğünde Mojan'ın haykırışları karşıladı onu: Orospu! Orospu!

Günler kemik unu fabrikasında, gecelerse buzlu yükseltiler üzerinde geçiyordu. Her yanda onun silik hayalini gördüğünü sanıyordu. Her yanda arıyordu onu. Ama bulamıyordu.

Yansımalar. Yansımalar. Artık gün batımının kırmızıları mart ayını gösteriyordu.

Evet, kış da bitiyordu gün gelip, bitebiliyordu.

Artık kar erimeye başlamıştı. Bu yıl da bahar gelecekti. Peki bahar neydi? Hareketsizliği kıran bir devinimdi, önce fark edilmez, sonra giderek güçlenirdi. Bir ışığın güçlenerek yükselmesi gibi, bir şırıltının çağlayana dönüşmesi gibi. Bir anda her şey dışa döner, değişir, sesler çoğalır, gölde süzülen kuğuların sesleri duyulur, buzla çamurun karıştığı yollarda yürürdü insan. Gökyüzü ve ağaçlar kırılmış buz plakalarından seyrederlerdi kendilerini. İnsan bir süre sonra gökle yerin nerede olduğunu şaşırırdı, her şey yerinden kaymış, boşluğa düşmüş gibi olurdu. Her şey bir yanılsamaya dönüşürdü.

Ve her şeyin yansımalardan ibaret olduğu o geceye gelindi. Böyle bir erken bahar akşamında günbatımı sisler arasından katman katman yeryüzüne inerken, yansımalar yansımalara karışmış, az görülür bir kırmızılık yansımalara düşmüştü.

Yanılsama da böyle bir şeydir aslında. Bir an vardır, bir başka an yok. Ama içlerindeki kırmızı ışık insanın içine, ruhuna işler.

Kuğular derede yüzerler. Kuğu kanatlarının açılarak göğe yükselişi bir çağıltıya dönüşür.

Ve böylelikle akşam olur. Gün batımının akşama dönüşünde kız ona benzeyen birine seslenir. Parktadırlar (Otel tabelası şimdiden mavi ışıklarını yaymaktadır). Kız heyecandan tir tir titreyerek dilenircesine bakar ona. Hayvani bir koku yayılmaktadır kızdan. Kırmızı günbatımı ışıkları ağaç dallarının arasından süzülerek düşmektedirler yeryüzüne. Güneşin kırmızıları erkeğin gözlerinden yansımaktadır. İşte aynen ona benzemektedir. Evet, evet, çok benzemektedir.

Ama gözleri korku dolu, bakışları sabittir. Bir mahkûmdur bu, büyülenmiş biridir. Kız ona yardım etmek ister, onu kurtarmak ister zincirlerinden.

Ve tüm gece ve geceyi izleyen sabah kemik unu fabrikasında çalışırken kafasında onu tekrardan bulup ona yardım etmeyi kurar durur. Günün bitiminde tekrardan parka gider. Kuğular havalanarak uçarlar. Kız karanlık olana dek bekler aynı yerde. Ama gelen olmaz.

Kız bildiği tüm yolları dolaşır, bir aşağı, bir yukarı arşınlar caddeleri.

Ama yoktur, yoktur.

Ardından kızın kafasında bir şimşek çakar. Liseye doğru yürüyerek kapının önünde beklemeye başlar. Ve gerçekten de, işte oradadır; onca zamandır aradığı, yolunu gözlediği oradadır.

Gençse koyu kırmızı renklerin içinden geçerek yürür gider kızı görmez bile. Evet, prensi ölmüştür, yoktur artık.

Kız çiseleyen yağmurun altında eriyen karla kaplı yollardan parka doğru ilerler. Kuğular suda süzülerek yüzmektedirler. Yüksek ağaçların taç yaprakları birbirine örülmüş ve gökyüzüne kök

salmışlardır görünüşte. Islak kökleri bulutların içinde büyümektedirler. Kız karanlık basana kadar bekler orada. Karanlığın içinde şehir ışıkları görünmektedir, ağaçların arasından görünen bu ışıklar nasıl da sahtedir. Kızın başını kaldırarak gökyüzüne bakmaya cesareti yoktur, yere dönüktür yüzü; ıslaklığa, vahşi olana. Islanarak şişen, kabaran doğurgan toprak ve etrafındaki düzlüktür onun bildiği. Karanlık, açık kalmış bir cinsel organ misali deniz tuzu kokmaktadır.

Bu kızın özelliği olmalıydı. Onunla karşılaşan herkes ondan yükselen kokuyla kızın cinsiyetini sanki açıkça teşhir edilmişçesine anlayıveriyordu. Ve bir gün şehrin göbeğine giderek Cosmorama Sineması'nın afişlerinin önünde yüzüne yerleşmiş aptal bir gülümsemeyle durma cesaretini gösterdiğinde başına gerçek bir kaza gelecekti. Onu bir partiye davet ettiler, evet, bir tür partiye.

Cinselliği insan yaşamının çocuğudur; acıkır, doyar, öfkelenir, şekle sokar insanı.

Yardım çağrısıysa yeni doğmuş bir çocuğun çığlığı kadar basit ve olgunluktan uzaktır aslında.

Ve bir yaş vardır ki bu çocukluk yaşı yetişkinliğin temelidir, cinselliğin yüzü yoktur orada. Yüzleri görmek istemez, görmek istemez, sadece var olmaktır derdi. Yeryüzü ve ay çekim güçlerini yitirirler, zaman su gibi akar gider. Kızın ve karşı cinsinin durumları da aynen böyleydi.

Ama karşı cins için geçerli olan başka şeyler de vardı: yolunu şaşırmış bir açlık ve güçlü olanın hayatta kalması gibi durumlar söz konusuydu onlar için. Kız hem ona uygun görülen kanunlara, hem de bu kanunların yaptırımlarına uyacaktı. Diğerleri de kendilerininkine. Kız bu yüzden pek çok darbe yiyecekti hayattan.

Bir kez şehirde görülmüştü. Artık ona selam vermeyen ama onunla karşılaşacağı kesin olan adamın rüya gibi gülümsemesi-

nin peşinde geziyordu kız. Kendi gülümsemesiyle uyuşmuş gibiydi. Uykudaydı aslında, yürürken dahi bir rüyanın içindeydi. Çamurlu gözlerinden dayanılmaz bir ışıltı akıp gidiyordu. Genç adamı bulmak için büyük enerji sarf etmiş olmalıydı. Genç adam da büyük ihtimalle ondan kaçıyordu. Kız uzaklarda görünür görünmez arkadaşlarına onu saklamalarını fısıldıyordu. Bu, artık aralarında bir şakaya dönüşmüştü. Herkes söz birliği etmişçesine, bir tek fısıltılı sözcükle, dersin tam ortasında hep bir ağızdan kahkaha krizine tutulabiliyordu. Kızın onu yeniden, yeniden bulmak için sarf ettiği çaba zorlu olmalıydı. İş sonrasında (ki artık herkes nerede çalıştığını biliyordu) şehri altüst etmekten başka yaptığı başka bir şey yoktu. Ne istediğinden son derece emin ama kör bir avcı köpeği misali sürdürüyordu avını.

Evet, bir partiye katıldı. Ama bunun parti olduğunu söyleyebilmek için insanın daha öncesinde böylesi bir eğlenceye hiç katılmamış olması gerekirdi. Diyelim ki yapılan parti benzeri bir şeydi. Dışarısı yağmurlu ve rüzgârlıydı. Üstelik dışarıda olacaklardı. Hayır, gerçekten de buna bir parti denilemezdi. Mutluluktan havalarda uçan bir tek kişi vardı, o da kızdı. Birisi ona yaklaşmış ve pardesüsünün cebine dokunarak 'Dinle, aşağıda parkta içki içmeye var mısın?' demişti.

Parkın karanlık, uzak bir köşesiydi. Şehrin pencerelerinde yanan ışıklar gölün uzaklarından görülen kıyıymış duygusu uyandırıyordu. Bu dalgalanan, ıslak karanlıkta çalılıklar iri hayvanlar gibi görünüyordu gözüne. Ulaşılmaz bir uzaklıkta ışıldıyordu şehir ışıkları. Kız ıslaklığın derinlerinde ilerledikçe ilerledi, çalılar yüzüne çarpıyordu.

Kız büyülenmiş gencin peşinde değil miydi nasıl olsa? Gencin yüzünün nasıl göründüğünün ne önemi olabilirdi ki?

O da oradaydı ama yüzü karanlıkta seçilmiyordu. Yağmur yüzünde şaklamakta, rüzgâr savurmakta, kayıkhane ve eski ağaç hamam da gıcırtılarıyla eşlik etmekteydiler koroya. Deredense hâlâ ışıklar yansıyordu. Işıltılar yukarıdaki tiyatronun lambalarından yansıyor olmalıydılar ya da hızla akıp giden suyun kend: derinliklerinden çıkmışlardı. Bu uzak ışıkların yansımasında bi-

rinin gözlerini seçti kız. Keskin, yabancı bir ışıktı gördüğü, yüzünüyse seçememişti. Islıkla bir melodi çalıyordu. Islığın hemen ardından çalılıkların arasından iki kişi daha çıkıverdi ortaya. Neşeyle selam verdiler onlara. İkisinin yanlarına gelip dikildiler. Ve birinin cebinden bir şişe çıkıverdi. Şişe ağızdan ağıza dolaştı. Kız bir yudum aldı şişeden, kıkırdadı, bir an nefesi kesildi sanki. Ardından bir yudum daha aldı, sonra bir daha. Yudum, yudum! İçlerinden biri kahkahalar atarak tutuyordu şişeyi elinde.

Ve hep birlikte neşe içinde kayıkhaneye doğru yürüdüler. Son gelenlerden biri elinde kayıkhanenin anahtarını tutuyordu. Kapıyı dikkatlice kilitledi ardından. Aslında yağmur ve rüzgâr doğal bir güvenlik çemberi oluşturmuştu, hatta ihtiyaçları olandan da fazla korunmalıydı kayıkhane. Rüzgâr uğulduyor, sular çağlıyor, eski ahşap bina gıcır gıcır gıcırdıyor, tahtalar birbirine sürtünüyordu. Başka bir sesin bunları bastırması imkânsızdı. Belki de birisi bir çığlık attı bu arada. Ne var ki burası hem karanlık, hem de her şeye uzaktı. Tüm sesler ister istemez doğanın kendine ait gürültülü seslerine karışacak, rüzgârın uğultusu, suyun çağıltısı, yaprakların hışırtısı ve ağaç dallarının çıtırtıları gibi duyulacaktı.

Oyuna katılmıştı bir kez, kaçış yoktu.

İnsan eğer o tür biriyse –ki herkes bunu biliyordu– bu oyuna katlanabilirdi. Herkes de biliyordu ki kız böylesi oyunlar için yaratılmıştı, burası onun dünyadaki yeriydi, onun türüne, onun doğasına uygundu. Herkesin bu dünyada bir yeri vardı ve herkes de bu yeri bilmeliydi. Çocuktular, cinsel organına yaklaştıkça daha da çocuklaştılar. Tuhaf oyunlar oynadılar. Tuhaf şeylerden oyunlar çıkardılar. Yaptıkları, gücün en yüzeysel gösterisiydi sadece. Kendini daha güçlü hissetmekti. Gücün altında titreyen yumuşak beden, toprak, beden, dünya hem de tüm dünyaydı. Brännvini de saymak lazım tabii bunların arasında. Belki de hiç ilgisi yoktu içkiyle. Ama sanki kız cin işi bir şerbet içmiş gibi davranıyordu. Büyük bir şaşkınlık, devasa bir şaşkınlık sarıp sarmalamıştı onu; yükselip alçalan neydi, siyahla beyaz olan neydi, her şey birbirine karışmıştı. Ve sonunda bir akıntıya dönüştü,

ışıdı, ışıdı. Tuhaf yüzlerin gölgeleri akıntılı suyun ışıklarında kesik kesik gelip gittiler. Kızsa hiç kazanmadı bu oyunda, güçlenmedi de. Saçları kıvrım kıvrım olmuş, yüzü alev gibi yanıyordu. Ağaçlar gece şarkılarını söylüyor, dere altlarından çağıldayarak akıp gidiyordu. Kara suyun ışıltıları kayıkhanenin tabanındaki kalaslardan içeri süzülüyordu. Kız hepsini taşıyacaktı.

Bir süre sonra kayıkhanenin kapısı ardına kadar açılarak gürültüyle çarptı. Anahtarlı genç ardından kilitlemeyi unutmuş olmalıydı kapıyı. Büyük ihtimalle birdenbire paniğe kapılmış, hızla uzaklaşmıştı oradan. Belki de birisi yaklaşan adım sesleri duymuştu, polisin ayak seslerini ya da park bekçisini? Birdenbire ortalık karışıverdi, kimse ne yapacağını bilmiyordu. Belki de gönüllü kurban yaşadıklarına yeter diyerek yardım isteyen bir çığlık koyuvermişti. Ya da uzaklaşan birinin ardından vahşi bir çığlık koparmıştı. Nasıl olduysa olmuş, kapı açık kalmıştı ve habire çarpıyordu. Ortalıkta hiçbir insani yaratık gözükmüyordu artık. Ağaçlar, dere, yaşlı çürümüş ahşap, kıyıya çarpan su ile kız yalnız kalmışlardı.

Ancak uzun bir süre sonra, belki bir saat belki de bin yıl sonra –ki artık zamanın dışına çıkılmıştı– içeride bir köşede bir devinim oldu. Sanki bir çeşit hayvan sürünerek ilerliyordu yerde Şeklini kaybetmiş bir şey ağır ağır elleri ve dizleri üzerinde kendine yol bulmaya çalışıyordu. Karanlıkta duvarlara çarpıyor ve sendeleyerek aşağıdaki kalasların altından akıp giden dereye düşecek gibi oluyordu. Dışarıda amansız bir rüzgâr vardı. Karanlıktı, göz gözü görmüyordu. Ama kız parkın içinden geçtiği için başının üstünde dönüp duran ağaçların taç yapraklarını şehrin sokak lambalarından taa buralara yansıyan ışıkta az da olsa seçebiliyordu. Orada yukarıda ağaçların arasındaki şehir ışıkları bir adacık oluşturmuşlardı. Her şey yerli yerindeydi. İyi ve kötü de her zaman olduğu gibi yerli yerine dönmüştü.

Aslında kız olup bitenleri hatırlayamıyordu bile. Ama başına gelenin ne olduğunun bilincindeydi. Gerçekteyse silinmişti tüm yaşananlar hafızasından. Gerçek dediğin nedir ki? Hatırlanması gereken çok fazla şey vardı.

Caddeler sakindi. Bahar rüzgârı çatılarda gürlüyordu. Tek tük gece gezgini vardı dışarıda. Kız birdenbire onları farketti. Birkaç gezgin erkek figürü. Şapkaları aşağı doğru çekik, yüzlerini seçmekse olanaksızdı. Direk misali durmaktaydılar sokakta. Caddeyi ayakta tutanlar sanki onlardı. Hiçbirinin yüzü yoktu. Evde Mojan tarafından gecelikle ve suratına patlayan tokatla karşılanacaktı ve bir daha şaplayacaktı tokat suratında, ardından bir daha. Alkol kokuyordu Mojan. Bir asker kutlamasına gitmişti o da. Mojan kapıyı ardından çarparak terk etti odayı, kız bilincini yitirmiş bir halde yıkıldı yatağa.

Ama bu acılar içinde kıvranan ete de nasip olacaktı iyi bir uyku ve uykunun kanatlarındayken bir şeyler akıp gidecekti gözlerinin önünden:

Gözler.

Kanatlar aslında gözdüler. Duru, kara gözler. Görüyorlardı.

Her şey karanlık bir rüyanın içinde olup bitmişti.

Kayıkhanede geçirdiği gece (ki morlukları daha yeni kaybolmuştu) kıza bir ipucu vermişti, bir şimşek çakmıştı zihninde. Artık sihir yapabildiği kesinleşmişti. Kısa bir süre sonra yine aynı yerde aldı soluğu. Parkın yakınlarındaki bir kapının iç kısmında durmuş bekliyordu. Birisi geldi. Farklıydı ama aynıydı da. Sonra bir başkası geldi. O da diğerinden farklıydı ama aynı biçimde benziyordu diğerlerine, birbirlerinin yerine geçebiliyorlardı elbet. Ve işte böyle biriyle, değiştirilmiş ve değişmiş biriyle parka girerek aşağıdaki kayıkhaneye doğru ilerledi. Eski kilidi şıp diye açacak beceriyi kazanmıştı artık. İçeride bir süre kaldılar, çok da uzun sürmedi beraberlikleri. Ardından birlikte çıktılar dışarıya. Genç adam korkuyla etrafına bakındı. Ayrıldılar. Tekrar buluşacaklardı. Ama buluşmadılar. Kız tekrardan bulamadı onu, onunkine benzer bir yüzle karşılaşmadı hiç. Sihirlenmiş bir başkasını buldu sonra, ardından birini daha ve bir daha...

Yüzlerinin nasıl göründüğünün ne önemi olabilirdi ki, zaten her şey karanlıkta oluyordu, gücü elinde tutan karanlıktı. Kendisi de anlayışını kaybettiğini anlamıştı, yaptığının yapılmaması gereken bir şey olduğunu tabii ki biliyordu. Ama karşı da koyamıyordu olanlara, yeniden yeniden yaşanıyordu aynı şey. Karanlığın içindeki koku ne kadar yabancıysa elindeki sihir ilacının etkisi o kadar artıyordu. Müthiş şeyler olabilirdi. Dünya ve insan arasındaki sınır saçlarında sona eriyordu. Arada sadece incecik bir zar kalmıştı. İnsan bu zarın içinde öfkeli bir cenin gibi hareket ediyordu. Suda yürümesi işten bile değildi. Bunun tek koşuluysa henüz doğmamış olmaktı. Henüz değil, yok, şimdi değil. Hayır doğmalı, doğmak zorunda. Evet, artık parkın aşağı bölgesini mekân tutmuştu. Orası olması gerektiği gibi kokuyordu, burası onun yeriydi, karanlık yaşıyordu orada, kız karanlığın onun yuvası olduğunu içgüdüleriyle biliyordu. Teni köklere dönüşmüştü, geceyle ve yiyecekle besleniyordu. Bir gün yaşı ilerlemiş, teni hamura dönüşmüş bir adam kızı mavi tabelasında –TEMPERENCE– yazan otele götürdü. Bu başka türden bir şeydi, başka bir dünyaydı içine girdiği ve sonrasında aklına bile getirmeyi istemeyeceği bir yaşanmışlık oldu bu.

Bahar ve yaz ayları boyunca bu türden belli sayıda buluşmalar oldu. Kız cumartesileri işe giderken kırmızı elbisesini giyiniyor, sonrasındaysa eve dönmüyordu. Yazla birlikte her şey daha da kolaylaştı, toprak zemin üzerindeki yapraklar çoğaldı, parkın en dip köşesindeki çalılar fundalıklara dönüşerek kapandılar Durmaksızın değişen yüzler yaprakların arasında yarı boğulmuş vaziyetteydiler. Taşlaşmış yüzleri birdenbire bir krampla parçalandı ve çocuksu kelimeler mırıldandılar. Bilinmeyen, kara buluşmalardı bunlar. Bir kapı eşiğinde başlıyor, yine karanlıkta kapıya benzer bir şeyin içinde, belki de daha çok bir kuyuda sonlanıyorlardı. Sanki kız onları ellerinden tutup karanlıklardan, kuyulardan çıkarıyordu.

Ve tüm bunlar zamanın ötesinde olup bitiyordu.

Kız için zamanın akışını temsil eden şeyler de yok olmuşlardı Her şey çıkışı olmayan, zamanı olmayan bir anda olup bitiyordu

Yazın sonuna doğru kızın şüpheleri netleşmeye başladı. Gerçekteyse uzun zamandır vardı, ilk andan itibaren vardı ve kız o ilk anı çok iyi hatırlıyordu. Yaz ilerledikçe kız genişledi. Giderek her şeyin önüne geçecek ve sonunda kapkara bir düşe dönüşecek olan şey gün ışığında ya da güneşte yok olup gidecek türden bir şey değildi. Gün ortasında görülen kapkara berbat bir düş olmalıydı bu. Kusuyordu. İçini dolduruyordu o şey, kız artık kendisi değildi, içinde varolandan ibaretti.

Her şeye rağmen kırmızı elbisesini giyinip evden kaçmaya devam etti. Temmuz ayı geldiğinde artık elbisenin dikiş yerleri patlayacak hale gelmişti. Mojan onu görmezden geliyordu, sanki görmek istemiyordu kızı. Ama bir gün, bir öğleden sonra, güneşin ışıl ışıl parladığı bir günün tam ortasında kemik unu fabrikasında çalışırken kızın kafasına dank etti olanlar. Ne? Neydi bu? Mojan bu işe ne diyecekti? Ve bu içinde taşıdığı şey için parmakla gösterilebilecek bir baba ne yazık ki bulunmuyordu.

Sıcak yaz ağır ağır ilerledi.

Bir ağustos günü, bir sabah henüz uyanmışken zor durumda bir adam gördü. Adamı gözlerinin önünde, duvarda görüyordu. Adam önünde asılı kaldı gün boyu, makinelerin ardından, banttan akıp giderken görünüp durdu gözüne.

Ertesi gün pazardı. Sıcaktı, çok güzel bir gündü. Kız bataklık ormanına doğru yürüdü. Orada çalılıkların içinde bir ağacın köklerinin dibine kıvrılarak uzandı. Ağacın kökleri kızın iki yanından yamru yumru iki bacak gibi uzanıyordu. Bacağın üst kısmıysa toprağa karışıp kayboluyordu. Sanki kendi kendini gömmek isteyen bir bedene aittiler. Yapraklarla kaplı sıcak toprakla kız arasında pek bir fark kalmamıştı artık. Dallar yere toprağa, kökler yukarı göğe ulaşma arzusundaydılar. Ağustosun tam ortasıydı, kısa bir süre sonra yeni yaşına basacaktı. Sıcak bir yazdan sonra gelen sıcak bir gün sona eriyordu artık. Güneş gölün üzerini kızdırmıştı, ortalık çok sessizdi. Bir tek kuş dahi görünmüyordu or-

talıkta. Duyabildiği tek ses kendi kalp atışlarıydı, gümbür gümbür atıyordu, hatta öyle hızlı ve güçlü atıyordu ki yüreğinin kızın kendinden bile büyük olduğunu düşünüyordu insan. Hızla çarpıyordu kalbi ve öyle yüksek ve güçlü bir sesle şarkı söylüyordu ki sanki yeri, göğü, yerle gök arasındaki tüm boşluğu dolduruyordu şarkısı. Ulaşamadığı tek bir yeryüzü ya da gökyüzü parçası yoktu. Bu sesi susturmaksa olanaksızdı. Ne var ki kız onun susmasını istiyordu. Ses vermeye ve atmaya son vermesini istiyordu yüreğinin. Şu anda uzandığı yerde ölmekti tek dileği. Hiçbir çözümü yoktu yaşadıklarının.

Güneş ışıkları yapraklar arasından aktılar, birbirleriyle buluştular, birbirleriyle kesiştiler, birbirlerinden ayrıldılar. Işık hüzmeleri bataklık arazinin sakinlerini ortaya çıkarmıştı. Kız birdenbire ormanın bu bölgesinin sessiz olmadığı gerçeğinin farkına varıverdi. Sivrisinek bulutlarının şarkısı aralıksız sürüyordu. Tek tonlu bir sesle akıp giden iplik gibi akıyorlar, kopmuyorlardı. Ormanın geriye kalanı da eşlik ediyordu onlara. İnsan bir süre bu sesleri dinleyince bir şeylerin zayıflayan bir iplik yumağı gibi akıp gittiğini ama asla kopmadığını, asla ve asla kopmadığını kavrıyordu. Devam ediyordu sadece. Yaşıyordu, yaşamaya devam ediyordu. Sivrisinekler soktular. Kız alnına, ağzına, kollarına konan sinekleri kovalayıp durdu. Üzerinde kanlı lekecikler oluşmuştu. Ortalık vızıltı kaynıyordu. Sanki örümcek ağlarından da vızıltılar geliyordu. Ağlar gece kelebeklerinin kanatlarıyla kaplanmıştı. Rüzgârda uçuşan ışıltı kanatların pırpır sesleri kulaklarını okşuyordu.

Kız, ısırık yerlerini kaşıyarak kanını emdi. Işıklar ve vızıltılar altında uzanan toprağın kucağındaydı. Saatler miydi geçen ya da yaşanan sadece bir andan mı ibaretti? Kız bir kuyuya düşmüş giderek batıyordu. Ortalık bir yandan kararıyor, bir yandan da netleşiyordu görüntü. Sonu yoktu kuyunun. Teni sakince açmıştı kendini bu serin ama terleten günün karşısında, dudakları açmışlardı kendilerini sessizce, her şeyiyle açılmıştı. Bir kafese kapatılmış düşüncelerinin aksine açılmıştı bedeni. Bedeni işitmekteydi: bir vızıltı, bir hışırtı, bir inilti, bir tıslama, bir yeme, bir kemirme, bir törpüleme, bir öğütme. Sivrisinekler dans etmekte,

solucanlar yemekte, sürünmekte, irili ufaklı ağaç kökleri kendilerine yol açmakta, patlamaktaydılar. Toprak yığını tekrardan toprağa dönmekte olan bitkilerin öğütülen, mırıldanan, hışırdayan seslerini yansıtıyordu. Tohumlar toprağa, toprak yaprağa ve güneşe doğru uzayan ağaç gövdelerine dönüşmekteydi. Toprak, kökleri ve gövdeyi yaratırdı, gövdeler başka gövdeleri. O gövdeler tekrardan toprağa dönerdi. Her yerde ve her şeyle solurdu toprak ve soluk aldıkça ışığıyla, yaşamıyla, sıcaklığıyla dünyanın seslerini yaratırdı. Kız sıcacık, şarkılar söyleyen toprağa uzanmıştı. Yaşam sürüyordu, sürünüyor, eğilip doğruluyor, ışıldıyordu. Kız yaşamdan bir dokunun içindeydi. Biri hareket ettikçe öbürü de hareket ediyordu, tüm yaşamlar birbirinin içinde soluk alıp veriyor ve birbirinin kalbi, soluğu oluyorlardı. Yaşayan her şey diğerinin de bir parçasıydı. Kız için ölüm yoktu. Denese bile mümkün değildi ölmek, onun için ölüm yoktu.

Kız ormanın içinde oturuyordu. Bataklık ormanı fısıldıyor, hışırtılar yayıyordu. Ağaç köklerinin arasındaki su göz misali parlıyordu. Kız bir yüz gördü. İç içe dokunmuş dalların ardındaki gölden yansıyan güneş ışığı gökyüzü kadar aydınlık, gökyüzü kadar derindi. Güneşin yansımaları yaprakların ardında yükseldiler. Kız etrafını saran dallarla toprağa örülmüştü. Hem toprağa hem de göğe kök salmıştı kız. Su birikintileri kara bakışlarıyla konuşurcasına pırıldıyorlardı. Güneşi gölgeleyen bir yüz asılı duruyordu önünde.

Anlar anları kovaladı.

Gölgeler uzadılar. Işık kırmızıya döndü. Kız yerinden kalktığında ağaçların arasından gün batımını ve gün batımındaki şehri gördü. Şehri kızıl alevler kaplamıştı. Alevler sanki yutacaktı kenti.

Diğer yandaysa gölün kocaman, sessiz, karanlık gözü bulunuyordu.

Gölden dolunay yükselmeye başlamıştı, karanlık ve kırmızıydı. Adeta alevden damarları olan bir yumurtaydı. Güneş batmıştı. Şimdi güneşin öteye dönük yüzü gökyüzünden bu yeni, alışılmadık biçimiyle göz kırpıyordu. Yeni bir yaşam yoldaydı.

* * *

Ertesi gün günlerden pazartesiydi. Kız ve Mojan her zamanki gibi işlerine gittiler. Birkaç kelimeyi geçmedi sarf ettikleri sözler. Çoktandır alışkanlık edinmişlerdi zaten kelimelerden uzak yaşamayı. Kelimelerden kasıt da zaten aniden ağızdan kaçıveren aşağılama sözcükleriydi. Mojan kendine habire nasıl olup da bu hale geldiklerini soruyordu. Ama bu yaz Mojan'ın özel olarak görmek ve düşünmek istemediği bir şey vardı. Ve her zamanki gibi kendi yönlerine gitmek üzere ana kapıdan ayrıldıklarında kız Mojan'ın köşeyi dönmesini bekleyerek gerisingeri döndü ve tekrardan eve koştu. Evde kendine ufak bir çanta –ki evdeki tek çantaydı– hazırladı. Mutfak dolabında Mojan'ın paraları sakladığı kutudan 25 kron aldı. Bir kâğıda 'Anne lütfen beni affet ve sakın arama' yazarak eve bıraktı.

Kapıda durarak etrafına bakındı. Ağlamıyordu aslında. Ama çanta elinde merdivenleri inerken ve caddeye çıktığında etrafını görebildiği de söylenemezdi. Uzağa, daha uzağa, dünyanın neresine gidecekti?

Kızın nasıl yaşadığı, daha doğrusu hayatta kaldığını düşünmemek en iyisi olacak.

Ama günlerden bir gün Stockholm'e geldi. Şehrin güney kapısında durdu. Aralarında derin uçurumlar olan kuleler, kayalık tepeler bu sert eylül ışığında koyu maviye dönmüşlerdi. O geceyi Skanstull Köprüsü'nün altında geçirdi. Bundan daha iyi günlerinin olacağını düşündü, hep böyle gidemezdi ya. Peki daha iyi günleri oldu mu? Şiddetin kol gezdiği katı bir şehre düşmüştü yolu. Geceleri sokak lambalarının, otobüs duraklarının soğuk ışıkları sokak insanlarının sönmüş, gri, zaman zaman da yıkılmış yüzlerine düşerdi. Burada yeraltı diye bir yer gerçekten de vardı. Kimsenin kimseyi umursadığı yoktu. Bir süre sonra Merkezi Süt Fabrikası'nda şişe yıkayıcı olarak işe alındı. İşi ağırdı. Ve durum böyle olunca da ekmeğini kazanmanın en kolay yolunun bacaklarını iki yana ayırmak olduğunu öğrenecekti. Ama karnı da önünde bir engeldi artık. Bu durumun utandırmadığı adamlar da oldu tabi ama karnına bakanlar genellikle dehşet ifadesine kapılarak hızla uzaklaşıp gidiyorlardı yanından. En berbat du-

rumda olanlardı durumuna razı olanlar, ellerinde varolanla kıza ödeme yapıyorlar, kız da teşekkürle karşılık veriyordu onlara. Birlikte yaşadığı insanlar da bu insanlar arasından çıkacaktı. Årsta sahilinde, teknelerin arasında yaşıyorlardı. Pek çok evsiz kalıyordu bu bölgede ve pek çok da tuhaf insan. Kız da işte buraya düşecekti. Asla gerçek bir ev bulamadı kendine. Hıristiyan Yardım Örgütü'nün motelinde kısa bir süre kaldıktan sonra (ki baştan beri tehditkâr sorular sormuşlar ve eve dönmesinin gerekliliği üzerinde dönüp durmuştu konuşmalar) kendini Tanto'nun aşağılarında kıyıya çekilmiş bir teknede buldu. Ekim ayı gelmişti. Etraf muhteşem görünüyordu lakin geceleri don oluyordu artık. Orada bir brandanın altında yaşıyordu. Mutsuzlar arasında kurmuştu sarayını. Onlardan aldığı bir yudum içki oluyordu bazen ödemesi. Bir tek yudum olsa da içini ısıtıyordu ya. Ekim ayıydı, muhteşemdi dışarısı. Sarı hazan yaprakları düşüyordu suya, akıntıyla denize doğru yol alıyordu gazeller.

Orada yatıyordu. Artık süt fabrikasına da gitmiyordu. Tam anlamıyla çemberin dışındaydı artık, sadece günü yaşıyordu.

Akşamlar geldi geçti, geceler geldi, geçti. Yıldızlar uzaklardan göz kırptılar.

Kız teknede bedeni brandanın, yüzüyse göğün altında uzanıyordu. Gözleri kapkara gecenin göğünde ışıyan, çakan yıldızlardaydı. Kahverengi gözleri kocaman açılmış pırıltılar yayan, gökte gezinen yıldız işaretlerine bakmaktaydı. Dudakları aralıktı, nefesi beyaz bir buluta dönüşmüştü. Sonunda ekim ayı da sona erdi. Geceleri artık adamakıllı soğuk oluyor, sabahları brandaların üzeri yağan kırağıdan ışıldıyordu. Ama kızın 16 yaşındaki güçlü bedeni koruyordu sıcaklığını. Sahildeki yüksek kızılağaçların taç yaprakları kıpırtısızdı. Ağacın dalları, içinde yıldızların gezindiği gökyüzüne ulaşma çabasındaydılar. Uyuyan başkentin üzerinde yıldız haritasının dipsiz yolları ışıldıyordu. Bilinmeyen zamanlardan kalma yıldızlar zamanın dışında sürdürmekteydiler gezintilerini ya da başka bir zamana ışımaktaydılar. Kızsa teknede uzanmış, eli eteğinin altındaki çıplak, gergin karnında dinleniyordu. Derisinin altında atan, hareket eden bir şey vardı. Tanı-

mını yapamadığı organlar kızın avucuna tekme atıyordu. Yaşı belirsiz yıldızlar onunla konuşuyor, şarkılar söylüyorlardı. İçinde devinen yabancı yaratık çok güçlüydü. Karnındaki derin, sıcak ve ıslak yatakta dönüp duruyordu gözleri açılmamış, henüz tamamlanmamış yaratık. Çok uzaklardaki uzayda ve çok uzak zamanlarda başka gezegenler de aynı biçimde kendi yörüngelerinde dönmekteydiler. Kızın kahverengi gözleri yıldız işaretlerine bakıyordu. Ağaçların tepelerinde görünmez hışırtılar vardı. Yıldızlar hem anlattılar, hem şarkılar söylediler ve kız ağır bir ritimle eşlik etti onların şarkılarına.

Ardından bir ağacınkine benzer tuhaf bir yaşam gelişti. Yıldızlarla yaşayan, önce yağmurun yıkadığı, ardından sabahları takır takır buz tutan bir yaşam. Kız bir ağaç gibi ayakta kaldı, bir ağaç kökü kadar kirliydi o da. Anlayışı, duyguları yok olmuştu. Bulduğu zamanlarda yemek yiyordu. Her şeyin dışına düşmüştü, başka bir düzenin parçasıydı artık. Daha aşağıda? Daha yukarıda? Bambaşka.

Ve günü göğüsleyerek geçti günler, ta ki kaçınılmaz olanın zamanı gelene dek.

Noele dört hafta kalmıştı. Her yan buzlu pırıltılarla kaplıydı. Ağırdı, berbattı durumu kızın. Zaman zaman kurt gibi aç olduğu oluyordu. Neye dişi geçse yiyebilecek kadar açtı, hatta zaman zaman donmuş çimenlere ağzını gömdüğü dahi oluyordu, kendini çamura buladığı, toprakla karnını doyurduğu.

Ve Noel gecesi, evet aynen öyle, Noel gecesi oldu beklenen şey.

Bir parkta yürüyordu. Sisliydi, karla kaplıydı ortalık. Nemle şişmiş, çatlamış kara duvarlar yükseliyordu sarı-gri ıslak çimenlerin üzerinden. İşte o anda sanki sırtından karnına doğru bir bıçak saplanır gibi oldu. Çimenlerin üzerine yıkılıverdi kız, bıçaklanmışçasına düştü yere. Noel ateşi için çam dalları toplamak üzere parka çıkmış birkaç kadın geçmekteydi oradan. Her yanı dikkatle incelemekteydiler, yere düşmüş bir tek dalı bile kaçırmak niyetinde değillerdi. Savaş yıllarından beri kamuya serbestti dal toplamak. Aslında savaş sonrası yılları olarak anılacaktı bu

yıllar, kriz dönemleriydi. Odun çok pahalıydı. Bu kadınlardan biri birdenbire tepesinde beliriverdi kızın ve eliyle karnını yokladı. Kız ince bir inilti çıkardı. Kısa bir düşünmeden sonra kadınlar topladıkları dalları oraya bırakarak kızı hastaneye götürdüler. Hastane çok uzakta değildi. Ama yürüyüşleri uzun sürecekti. Sık aralıklarla yere yıkılıyordu kız, bir duvardan ya da bir ağaçtan destek alıyor, uzun soluklu bir inilti dökülüyordu ağzından. Kadınlar kıza yardımcı oluyor, alnını tutuyor; okşayan, ninni tonundaki sözlerle konuşuyorlardı onunla. Böylece parça parça aşıldı yollar ve sonunda hastaneye ulaşılabildi.

Hastane, kayalık üzerine kurulmuş yüksek kara kiremitli bir binaydı. İçerisi dolup taşmış bir yatakhane izlenimi veriyordu ilk bakışta. Koridorlar sedye üzerinde yatan insanlarla doluydu. Tavandan düşen mavi ışıkla aydınlanıyordu tüm yüzler.

Kız, pek çok saat sürecek ağrılardan sonra ancak bir sonraki gece bir oğlan getirdi dünyaya. Işığın dünyadan elini eteğini çektiği günlerde, kışın tam ortasında doğmuştu oğlan. Onun dayanmak zorunda kaldığı koşullarda bir çocuğun dünyaya gelebileceğini düşünmek dahi zordu ama iyi de gelişmişti çocuk. İnsan ister istemez bir sakatlık, az gelişmişlik ya da bir zayıflık emaresi arıyordu onda. Ama dünyaya gelen bebek dipdiriydi, mavi-kırmızı renkleri taşıyan bir yaşam olarak doğdu ebenin eline. Kız, oğlanın ilk çığlığını duyduğunda bebeği keskin ışıklı bir lamba aydınlatıyordu. Işık o kadar keskindi ki gözleri kamaşıyordu. Ebe kızın karnına bastırarak çocuğun eşinin çıkmasına yardımcı oldu. Oğlanın gözleriyse en güçlü lambanın ışığını bile bastıracak güçteydi, tüm ışıklardan daha güçlüydüler.

Böylece oğlunu kucağına aldı kız. Bir hayvan yavrusu gibi acele acele soluk alan sıcacık bir şeydi bu. Koyu kırmızı renkli mini mini başında karmaşık bir geleceğin yol haritası çiziliydi. Minik yumrukları bir sıkılıyor, bir gevşiyordu. Daha şimdiden almak, almak azmindeydiler. Kız kendi parmaklarını uzattı ona. Onunla oynamaya, konuşmaya başladı hemen. Yeni bir dünya doğmuştu; biri aranıyor, biri onu cevaplıyor; biri almak, hep almak istiyor, birisi veriyor, durmaksızın veriyordu. Dünya arayış ve bu

arayışların yanıtları demekti, bir sesleniş ve seslenişe verilen yanıttı. Dünya bu şekilde oluşmuştu işte, bu kadar basitti. Dünyanın kanunu buydu, seslenmek, yanıt almak. Çocukla annesi arasında sessizlik hiç olmayacak, seslenişler her daim karşılığını bulacaktı. Bu yaşamları birbirine kenetli iki canlının aralarında bir zamanlar anneyle ceninin paylaştığı kanın akışı misali bazen ağır akışlı, bazen de çağlayan bir kaynak hep bulunacaktı. Oğlanın bedenindeki her parça annesi için bir şey ifade ediyordu, annenin her parçası oğlana bir sesleniş, bir fısıltıydı. Oğlan uyusa bile annenin ruhuna oğlan üzerine fısıldayan seslerdi bunlar. Artık yaşamları birbirine kenetlenmişti. Kız, oğlu, bütün dünya aynı kanı taşıyorlardı ve ayrılmaları mümkün değildi. Yaşamları boyunca hiç yalnız olmayacaklarını düşündü kız, ne o, ne de oğlu.

Bir süre sonra yanlarına beyazlar giymiş biri yaklaşarak oğlanın babasını sordu, önce sabırlı, sonra tehditkâr bir ifadeyle. Hatta oğlanın elinden alınacağını söylemeye kadar ileri götürdü bu tehdidi. Kızınsa söyleyecek bir şeyi yoktu, ne diyebilirdi ki?

Bu ikisinin yalnız bırakılmaları söz konusu bile edilemezdi. Onları yaşam boyu ayırmaksa düşünülenden daha kolay olacaktı.

Bir sonraki sefer kızı gördüğümüzde kız elikolu bağlı bir polis ambulansına sürükleniyordu. Kızın esmer başı beyaz çerçevenin ardında hareketsiz bir halde duruyordu. Birkaç meraklı durmuş ağzı açık bir halde olan biteni izliyor, bir polisse kötü kokulu bebek kundağı kolunda ambulansa doğru ilerliyordu.

Kız, yeni doğmuş oğluyla teknede brandanın altında yaşamak konusunda inat etmişti. Hasteneden çıktığında onun durumundaki kadınların geçici olarak barındığı bir kadınevine konmuş ama orada kalmayı istememişti. Hiçbir biçimde istememekteydi orada barınmayı. Oğlunu alıp Tanto'daki tekneye gitmekti tek arzusu. Kışın tam ortasıydı, her yanı kar kaplamıştı. Bu sıcak ve temiz barınaktan kaçması birkaç gününü alacaktı kızın.

Yakalanmasıysa uzun sürmeyecekti. Kaçışının ardından sıkı gözetim altına alınacaktı. Koyu yüzüne yerleşmiş düşünceli ve inceleyen bir ifadeyle yatağına oturmuş kucağındaki çocuğu sallamaktaydı. Çocuğun elinden bir dakika bile alınmasına tahammülü yoktu. Planlar yapmakta, ikisi için bir yaşam düşü kurmaktaydı. Bu yüzden bir sonraki kaçışı daha iyi planlanmış, gerçekten de gözden uzak bir yerde durmakta olan tekneye ulaşmayı başarabilmişti. Ardlarında hiçbir iz bırakmadan kaçmayı başarabilmişlerdi. Belediye peşlerinden arama ilamı da çıkarmayacaktı. Sanki dünya kızı yemiş, yutmuş ve kız da onun içinde kaybolup gitmişti.

Kız ilerleyen kışın gri sabahlarına teknede gözünü açtığında tepesindeki ağaca tünemiş serçeleri gördü. Sıcak memeleri sızlıyordu. Bir kedi teknelerin olduğu taraftan suya doğru ıslak kara silik izler bırakarak ilerledi. Oğlan yanı başında uzanmıştı. Sıcacıktı. O da ıslaktı. Elinden geldiği kadarıyla bakıyordu oğluna ve ona göre her şey yolundaydı. Årsta koyunda çocuğun bezlerini yıkıyor ve kurumaları için ağaçlara asıyordu. Bu karlı havada ne bezler, ne de diğer elbiseler asla tam anlamıyla kurumuyorlardı. Kolay değildi. Her şeyin büyük bir eziyetten ibaret olduğu rahatlıkla söylenebilirdi bu durumda. Ne var ki kız böyle düşünmüyordu. Oğlan uyanır uyanmaz ona şarkılar söylemeye başlıyor, bir kuş gibi cıvıldayarak kuşların kendilerini nasıl ifade ettiklerini gösteriyordu oğluna. Geçinmek içinse dileniyordu, diğer işlere dur demişti bu dönemde. Ve kıza göre her şey mükemmel gidiyordu. Sanki her şey ayarlanmışçasına acıktığında yemek buluyor, oğlanın üzerine giydirecek hiçbir şey kalmadığında birinin işine yaramayan bir paçavra çıkıveriyordu ortaya. Oğlanla yaşamları sanki oğlan hâlâ karnındaymışçasına sürüyordu, o kadar iç içeydiler. Henüz çok küçük olmasına rağmen oğlan sanki annesine tutunabiliyordu. Kız oğlanı sarsarak kendinden uzaklaştırmak istese dahi oğlan ona yapışmışçasına üzerinde asılı kalacak gibi sarılıyordu annesine. Soğuk ve ıslaklığınsa çok bir önemi yoktu onlar açısından. Oğlan kızın sıcağında, onun teninde ve onunla yaşıyordu zaten.

Ama nisan ayı gelip de güneş yüzünü gösterince insanlar dışarılara çıkıp teknelerinin durumunu kontrol için kıyılara inmeye başladı. Durum böyle olunca küçük bir kızın teknelerden birinde bebeğiyle yaşadığı da çıkıverdi ortaya. Ve günlerden bir gün güney karakolu polisine bir çocuğun bakım koşullarına uymayan bir yerde yaşatıldığına ilişkin bir ihbar geldi. Ve yine bir sabah ana oğul, biri iri, biri minyon ikizler misali birbirine geçmiş, birbirlerinin sıcağına boğulmuş halde yatarken polis üzerlerini örten brandayı havalandırıverecekti. Böylece birbirlerinden sökülerek ayrılacaklardı. Kız polis tarafından derdest edilirken, oğlanı da ondan kopartıp alacaklardı. Kızın memelerine süt dolmuştu ve neredeyse bilincini yitirinceye dek ağladı. Oğlan elinden alındı. Kızınkisi aslına bakılırsa suç değildi. Üstelik bütün bu olanlardan sonra oğlanın annesine bağımlılığı da göz ardı edilemezdi. En sonunda emniyet müdürü dahi bu konuda ikna olmuştu. Böylece ana oğul tekrardan birleştiler ve Långholmen'deki bir sağlık kurumuna götürüldüler. Bir süre sonra kızla oğlu hastaneden bağlı olduğu belediye tarafından gereken işlemlerin yapılacağı varsayımıyla taburcu edildiler.

Hangi belediye bakacaktı durumlarına? Annesi kızının kayıp olduğuna dair hiçbir ihbarda bulunmamıştı ki! Sadece kemik unu fabrikasına kızının başka bir yerde iş bulduğunu bildirmişti. Bu durumsa kimseyi şaşırtmamıştı çünkü herkes bu biçimde ayrılırdı oradan. Ama kız zor durumda kalınca polise annesinin adını vermek mecburiyetinde kalmıştı. Ve bir süre sonra bir yolu bulunacak, kız Skåne'ye mahkûm taşıyan bir ekibe dahil edilecekti. Özel bir taşımaydı bu: iki gardiyanın ortasında zincire vurulmuş bir adam vardı. Bağlı bulunduğu bölgenin cezaevine geri götürülmekte olan bir kaçak. Gardiyan eşliğindeki bu yolculuk kilitli bir kompartmanda geçecekti. Kız mahkûmun neye mahkûm olduğunu hiçbir zaman bilmeyecekti. Ağır bir suç mu işlemişti basit bir hırsızlıktan mı hüküm giymişti, hiç bilmeyecekti. Eller zincirli adam tüm yolculuk boyunca tek bir kez tuvalete gitme isteğini hırıldamasının dışında kimseyle konuşmadı. Ağırlık çökmüş, gri bir yüzü vardı, ağırlık çökmüş bakışlarını önüne dikmiş-

ti. Kız oğlanı emzirmek için memesini açtığında ağır ağır hareket eden bakışları dönerek kızın göğsüne kilitlendiler. Kız memesinin üzerine bir bez atmıştı atmasına ama adam bakışlarını ayırmıyordu oradan. Oğlan doyup kız blüzünü tekrardan düğmelediğindeyse mahkûmun bakışları tekrardan içine döndü. Tekrardan taşlaşmış bakışlar oturdu adamın yüzüne. Trenden indiklerinde mahkûmu ve eşliğindekileri bir polis arabası bekliyordu. Kucağında bebeğini taşıyan kıza ise yerine ulaşmış gözüyle bakılarak kendi kendine annesinin yanına dönmesi için salıverildi. Bu iki küçük yaştaki çocuk onun sorumluluğuna bırakılmıştı.

Ve işte kız battaniyeye sarılı bebeği kucağında, annesinin kapısı önündeydi.

Mayıs ayıydı, akşamın ilk saatleriydi. Güneş merdiven aralığının alçak pencerelerinden içeri düşüyor ve merdiven sahanlığını hem aşağıdan, hem de içeriden gelen ışıkla sıcak bir renge boyuyordu. Kundaktaki bebeğiyle kapıda duran kız yere yardım kuruluşundan verilmiş elbiselerle dolu çantasını bıraktığında ışıktan bir halenin içinde kalmıştı adeta. Ve kapıyı çaldı. Uzun bir süre boyunca hiçbir ses gelmedi içeriden. Ama sessizlik sanki içeride birisi soluğunu tutmuş da bekliyorcasına gergindi. Ardından ağır ağır yaklaşan ayak sesleri duyuldu. Adımlar bir an tereddüt ettiler, o an tüm ev derin bir sessizliğe gömüldü, ardından anahtar kilitte döndü. Kapı açıldı, Mojan kapı aralığında duruyordu. Saçı başı darmadağındı. Karman çorman rüyalarla dolu bir rüyadan uyanmışa benziyordu. Birdenbire çok yaşlı göründü kızın gözüne, sanki yıllar geçmişti görüşmeyeli, aradan uzun yıllar geçmiş de yörüngesini kaybetmiş gibi görünüyordu. Kararsız bir hareketle baktı battaniyenin içindeki çocuğa ve ardından kıza. Ve tekrardan çocuğa. Minik, uyuyan bir yüz, geniş ve esmer. Kime benzemiyordu ki? Evet ya benziyordu işte.

Düşman geri dönmüştü.

Onunla birlikte aşk da geri dönmüştü, karanlık, aydınlık labirenti.

Bu bir döngü olmalıydı.

İçinde ışıklar oynaşan bir döngü. Yaşamın daha erken dönemlerinde yakınlaşmıştı ona kadın, bir zamanlar. Ama etrafı, öncesi, sonrası kurak topraktı, kapkara uzay, her şeyin içinden geçip yittiği buzlu delik.

Bir kez daha aldatmak olmaz diye düşündü kadın.

Ardından kapıyı ardına kadar açarak onları içeri çekti ve sımsıkı sarıldı ikisine birden ve öylece kaldı uzun bir süre. Işıklar doldurmuştu mutfağı. Güneş en üst kattaki bu daireyi en son terk edecekti. Kız çocukluğunun geçtiği mutfağın tam ortasında durdu. Mojan yüzünü ona çevirdi, neredeyse hayranlık ifadesi yerleşmişti yüzüne. Yüzü keskin bir ışıkla gölgeler arasında neredeyse ikiye bölünmüş gibi görünüyordu. Yoksa gün batımının ışık oyunları mıydı onu böyle gösteren?

Yooo hayır, günbatımı değildi bu.

Aksine, sanki gün batımı Mojan'ın içinden, içinde değişen ışıklardan böylesine parlak görünüyordu bugün.

Kızın kucağındaki çocuğu gördüğü anda Mojan'ın içinde tuhaf bir kıpırtı başladı, önüne geçemediği bir duygu kabarıyordu içinde çocuğa karşı. Esmer, geniş yüzlü bir çocuktu ufaklık. Ama bir ışıltısı vardı. Mimikleri ve hareketleriyle tam bir güzellik muskasıydı, sanki tek bir devinimden oluşuyordu, alev alev yanan, yakan, ışıtan bir güzellik çevrelemişti çocuğu. Minik ağzından çıkan ses de sanki ağlama ya da bebek mızıltıları değil de insanı baştan çıkaran konuşmalardı. İstiyordu, almalıydı, kahkahalar atıyor, sesleniyor, dokunmak ve dokunulmak istiyordu. İsteğine anında cevap alamazsa (Bekleyemiyordu, tahammülü yoktu bekletilmeye) sönüveriyordu. İrileşiyor, kararıyor, sesi sıradan bir bebeğin ağlamasına dönüşüyordu. Ama daha şimdiden nasıl bir bebek olduğu ortadaydı. Bu ağlayan, yorucu çocuğun içinde ne taşıdığı ortadaydı. Bu gizli ışık kaynağından nelerin doğacağı ve sonuçta şahane bir varlığın ortaya çıkacağını biliyordu, bir çırpıda anlayabiliyordu insan. Kız ve oğlu ilk dönemlerini

Mojan'ın evinde geçirdiler. Hepsi için de cennette yaşamak kadar mutluluk vericiydi bu dönem. Mojan fabrikaya sanki kanatları varmış da onlar onu uçuruyormuşçasına gidiyordu. Cennet böyle bir şeydi işte, daha fazlasına ihtiyaç yoktu.

Anne, yani anneanne için sanki onu bir süredir terk etmiş olan yaşam geri dönmüş, ona el sallayarak bir şans daha tanımıştı. Umulmadık biçimde affedişin zamanını yaşıyordu. Kıza ve çocuğa bakıyordu. Masa, mutfak, divan, ocak, pencerenin dışındaki huş ağacı, divanın yanındaki sandalyenin üzerinde duran beyaz, çatlak süt fincanına bakıyor ve her şeyin gün ışığının şefkatli kollarında nasıl da devinip nefes aldıklarını izliyordu. Gün ışığı aynı zamanda hem ışık hem de teniydi günün; hem insanın kendisiydi, hem de ondan başka her şey, hiçbir farkı yoktu. Artık insanın kendisinin ne olduğunu, diğerlerinden ne farkı olduğunu ayırdedebilmek mümkün değildi. Aynı tenle, aynı solukla yaşıyordu her şey. Ve oğlanı dizlerine oturtup dikkatle inceledi. İşaret parmağını onun burnunda, yanaklarında, dudaklarında gezdirdi. Parmak uçları çocuğun dudaklarında, yanaklarında, burnunda, gözkapaklarında hatırlamak istemediği anıların izlerini aradılar. Teni sıcacık bir tene değiyordu. Parmakları bir haritada iz sürer gibiydiler. Tenin gizlerini, çıkıntılarını araştırıyorlardı, her izin özel bir anlamı vardı onun için.

Ama çocuk birdenbire gözlerini açıverdi. Bir derinlik, keskin bir ışık. Dudakları titredi, yüzündeki tüm kıvrımlar gerilerek titreştiler. Vahşice bir zorlanmaydı bu. Ve bir çığlık kopardı. Kısa ama güçlü bu çığlık, bir şekle bürünmemiş bir kelime, müthiş bir cesaret, bir şeyler söylemekti niyeti ve söylemek istediği her ne idiyse bunu Mojan'a demekti kastı. A! Aa! Aaaa-a! Böylece aralarındaki bağ iyice pekişmiş oldu. Yok edilmesi olanaksız bir bağdı bu, sonsuza dek sürecekti. Yaralanabilirdi, hırpalanabilir, acı çektirebilir ama yok edilemezdi, mümkün değildi bu.

Mojan'ın sürekli kafasını yorduğu bir şey vardı. Kızla birlikte atlatılmıştı her şey. Kız düzeni bozmuştu, hatalıydı. Ama artık yeterdi, artık gerçek düzene dönebilirlerdi. Kızın ardında hep gölgeler içinde bir memleket görmüştü Mojan. Sanki orada her

şey onun bıraktığı gibi kalmıştı, gerçek dünyası orada yaşıyordu. O eski ve bütünlük arzeden düzenin yaşandığı günler sanki hep öyle kalacaktı.

Oysa böyle bir şeyin artık var olmadığını görüyordu. Geride dönecek bir yurt, bir memleket yoktu. Her şey yerle bir olmuştu, yoktu artık.

Ve işte kollarında düzensizliğin şekil almış hali capcanlı yatıyor, nefes alıyor, mırıldanıyordu. Esmerdi, sıcacıktı. Kadının yaşamı sanki bir deniz fenerinin keskin ışıkları altında aydınlanmıştı. Işıklar denizden karaya, karadan daha gerilere, düzlüğe, dereye, göllere, şehre düşerek aydınlattılar her yanı. Kadın geride bıraktığı tüm bu yıllar boyunca hep bir geri dönüşün var olduğu inancıyla yaşamıştı. Oysa yoktu böyle bir olasılık. Her şey kırılıp dökülmüştü. İçindeki değişimle beraber kavramıştı geri dönüşün imkânsızlığını da.

Peki, bu paramparça yaşamı sürdürebilecek miydi?

Sadece tek bir şey bu kadar hızlı ve anlaşılmaz biçimde gerçekleşmeseydi.

O güzel, derin, sıcak yaz akşamları sona ermişti artık ve kız yeniden ortadan kaybolmaya başlamıştı akşamları. Birkaç saat sonra gözleri aşkla ışıyarak, mutlu bir şekilde geri dönüp oğlana şarkılar söylemeye başladığındaysa Mojan'ın boğazına bir yumru yerleşiyordu. Ve büyük bir korku. Çünkü kızın bundan sonra düzgün bir yaşam sürmesi için kefil olmuştu ona. Kıza bir iş bulunacak, çalışacak ve kendiyle çocuğunu geçindirebilecek hale gelecekti.

Bu durumu kıza anlatmak için büyük çaba sarf etti. Oysaki kızla konuşmanın duvarla konuşmaktan farkı yoktu. Bu esmer yüzün ardında yatan başka bir dünyaydı ve bu dünyanın yolları kapalıydı Mojan'a. Yüzü Mojan'a bakıp gülümsüyordu ama kendince bir gülümsemeydi bu, kapıları kapalıydı. Mojan'ın söylediği hiçbir söz işlemiyordu içerideki yabancı yaratığa. Sanki duymuyordu, sağır olmuştu.

Çalışmak konusunda da herhangi bir isteği yoktu. Değil İşçi Bulma Kurumu'na götürmek, konu hakkında konuşmak dahi

mümkün olmuyordu onunla. Mutfaktaki divanda kucağında oğluyla oturmuş ona bir şeyler mırıldanıyordu. Sanki masal anlatıyordu oğlana, bitimsiz, ikisinden başka kimsenin anlayamadığı dizeler dökülüyordu ağzından. Oğlan da dinliyor gibi görünüyordu onu. Kulağını okşanmakta olan bir kedi misali kızın ağzına dayıyordu. Ve ikisi de onlara yöneltilmiş tehdidi kavrayacak durumda değillerdi. Mojan kendini onlara anlatmayı başaramayacaktı. Aslında bu ikisi arasında herhangi bir fark yoktu. Bebeğe bir şeyler anlatmaya çalışmaktan farkı yoktu artık 17 yaşına basmış kıza bir şeyler anlatmanın. Aynı anlaşılmaz gülümseme, aynı yanıtsız ifade karşılıyordu insanı. Diğer dünyanın sınırı orada başlıyordu, orada son buluyordu tüm kurallar. Bataklık orada başlıyordu.

Ve akşamüzerleri kızın üzerine bir endişe çöküyordu. Sanki bir hayvanın endişesiydi kızı sarıp sarmalayan. Anlaşılan, insanların hissedemediği birtakım titreşimler ulaşıyordu, duyargalarına. Önce olduğu yerde kıpırdanmaya başlıyor, sonra mutfakla oda arasında durmaksızın gidip geliyordu. Onun durumunu gören Mojan bağırmaktan başka hiçbir şeye gönlü olmayan çocuğu devralıyordu. Kız gidip gelmeye devam ediyor ve bir gece yaratığı gibi duvarlara sürtüyordu bedenini. Saçları kıvırcıklaşıyor, keskin bir koku salmaya başlıyordu. Etraftan gelen çığlık seslerini hissediyordu içinde. Bataklıktan geliyordu çığlıklar. Sesler, dokunuşlar duyumsuyordu. Teni ve kadınlık organı sarsılıyordu. Kendini dışarı atmaktı tek çaresi. Dışarıda halletmesi gereken işler uyduruyordu bu durumda. Mojan ilk başlarda bu oyunu oynar gibi göründüyse de kısa bir süre sonra yanıtsız bıraktı kızın bahanelerini. Kız yitiyordu ortalıktan. Ama hep geri dönüyordu, bazen bir-iki saat içinde, çoğu zamansa sabahı buluyordu dönüşü. Olan bitenden habersizmiş gibi, solgun ve kirli bir halde mutfaktaki divana çöküyor, oğlunu kucağına alıp ona sığınıyordu. İşte bu minik yaratıktı onun normal hayata olan köprüsü. O orada var olduğu sürece vahşi topraklardan ve içinde gidip gelen karanlık dünyadan bir geri dönüş yolu hep arayacaktı.

Oğlanın geçireceği ilk Noel geldi sonra. Oğlan mumlara bayılıyordu. Yanında mum yakılırken o kadar çok kahkaha atıyordu ki insan gülmekten katılacak diye korkuyordu. Ufak çam ağacı ve mumlarla geçirdiği o ilk Noelde gülecek, gülecek, gözlerinde yansıyan mum ışıklarının alevleriyle kahkahalar koyuverirken neredeyse kanat takıp uçacaktı.

Oğlanı mutluluktan çıldırtan ışıklar kız için hiçbir şey ifade etmiyordu. Sanki artık ne bir şey görebiliyor, ne de ne yaptığını fark ediyordu. Sanki bir seferinde ışık öyle gözünü almıştı ki artık siyahtan başka hiçbir şey göremez hale gelmişti. Suda nefes aldığını görüyordu geceleri rüyasında. Etrafını saran sular karanlık ışıltılar saçıyordu. Ağır, kara, yapışık bir yumrudan ibaretti. Ağırdı ağır olmasına ama güçsüzdü. Ellerini havaya kaldırıp baktığında parmaklarının arasında perdeler olduğunu görüyordu, yaralı perdeler. Ayakları da perdeliydi ve kanlı. Dallar ve ağaç kökleri arasında uzun yol katetmişti. Güneş gözüne kapkara görünüyordu. İşte o anda bir histeriye kapılıp uyanıyor ve oğlanın soluk seslerine kulak veriyordu. Orada mıydı, yaşıyor muydu? Yaşamında oğlan dışındaki her şey kırık döküktü.

Ama ertesi gün yine dışarı gitme zorunluluğunu duyuyordu içinde. Gitmek mecburiyetindeydi. Onun kanunuydu bu.

Ve o dışarı giderken oğlan çığlık çığlığa bağırmaya başlıyor, öfkeden çıldırıyordu. Onunla yalnız başına kalan Mojan da ne yapacağını şaşırıyordu. Oğlan sanki minik, vahşi bir hayvandı Yumrukları sıkılı, bağırmaktan tir tir titreyen, öfke ve nefretten kaynayan minik, vahşi bir hayvan. Mojan oğlanın gözlerine baktığında uzun uzun ağlayan çocukların gözlerindeki keskin ifadeyi görüyordu. Geleceğin şiddet dolu dünyasını görüyordu orada. Kaderi görünüyordu oğlanın gözlerinde. Nasıl kurtarılabilirdi çocuk, bilmiyordu?

Tahammülü tükenmişti Mojan'ın. Artık sürekli dır dır ediyor, kızın iş bulması için bastırıyordu. İki yetişkin insanın boğazını doyuracak durumda olmadığını haykırıyordu kızın yüzüne. Oğlana bakabilirdi ama önüne konan her şeyi silip süpüren şişko bir yetişkini doyurmak onun işi değildi. Bar bar bağırmaktan.

sararsın diye ilaçla açtığı saçlarının gölgelediği yüzü simsiyah oluyordu.

Kötülüğün gücü Mojan'ın içinde aralıksız bir çatışma sürdürüyordu iyiliğin gücüyle. Ölümün gücü yaşamı yok etmek için sürdürmekteydi kavgasını. O anlarda Mojan'ın yüzü bambaşka oluyordu. Ve bunu gören kız yazın yapraklarla süslenen ağaçların eski ağacın kemiklerini örtmekten, o eski hastalığı saklamaktan başka bir şey yapmadığına kanaat getiriyordu. Yaz mevsiminin teninin altında ölü kış mevsimi varlığını olanca uzunluğuyla ve alabildiğine derinliğine sürdürmekteydi.

Mojan'ın da gördüğü birtakım şeyler vardı elbet. O da oğlanda bir bozukluk olduğunu görüyordu, kızla yani annesiyle aynı arızayı taşıyordu o da. Oğlanın gözleri de kızınkiler gibi bakışlara değil pırıltılara sahiptiler. Giderek azalan, azalan, azalan pırıltılar taşımaktaydı oğlan da.

Evet, tüm bu yanlışlıklarla dolu durum uzun süredir, çok uzundur devam edegelmişti. Daha fark dahi edemeden bir yıl geçmiş, kız bu bir yıl zarfında iş aramaya yanaşmamıştı. Oğlanla ilgilendiğini bahane ediyordu etmesine ya, neyse. Bir yıl geçmişti oğlanın doğumunun üzerinden. Yaz tekrardan çamurlu topraklar üzerinde çiçekler açarak yükselmiş, söğütler saçlarını gölün üzerine dökmüştü. Oğlan artık emekleme aşamalarını geride bırakmış, daha şimdiden mutfak zemini üzerinde yıldırım hızında adımlar atıyordu. Kız oğlunun yanında diz üstü durmuş oğlunun uğraşısını beğeni dolu bakışlarla seyrediyordu. Bir an bile yerinde durmuyordu, sonu gelmez, sabırsız bir hareket etme, dokunma, yakınlaşma, hissetme, araştırma heyecanıyla aralıksız bir koşu tutturuyor ve sonunda aniden yere yıkılıp derin bir uykuya dalıyordu.

Ve bir gün, güzel bir yaz gününde kararını verdi Mojan.

İnsanın bu konularda nasıl karar verebildiği tuhaf bir öyküdür. Bir anda bir yerlerden çıkıp gelir sanki karar. Bir rüzgâr esintisi kadar, dudaklarını kıpırdatmak kadar kolay veriliverir. Zor kararlardan söz etmiyorum, kolayca verilen kararlardan, kaygı vermeyenlerinden. İnsan birdenbire kuş gibi hafifler. Ama yaşamın tenine düşen, solunum organlarına atılan bir taştır da bu

aynı zamanda ve kanatacaktır. Ölümcül bir kanama başlar bedende. Ve o anda insan ne yapacağını, kime başvuracağını bilemez. Yaşam artık yarımdır, boğulmuştur. Evet, Mojan işte böyle bir karar alır. Ve bu kararı hepsinin iyiliği için alır. Ve Çocuk Esirgeme Kurumu'na gizli kalmasını istediği bir görüşme yapmaya gider. İnsanın yapabileceklerinin sınırını bilmek zordur. İnsanın kendi yüreğinin onu nelere zorlayabileceği, birtakım şeyleri nasıl da eğip bükerek kendine nasıl da bazı haklar tanıyabileceğinin sınırını bilmek gerçekten de çok zordur. Ve tüm bunlara nasıl açıklamalar bulabileceğini görmek.

Mojan'ın durumundaysa anlaşılmaz olan onun kimden öç aldığı gerçeğidir. Birinden öç aldığının bilincindedir. Ama kimden ve neden almaktadır, onu bilmez. Birisi onun adımlarına yön vermekte, Çocuk Esirgeme Kurumu yöneticisiyle konuşurken bir başkası onun sesine tatlı bir ton katmaktadır.

Bu eylemin yaptırımıysa bir anda olmayacaktır. Ama kız birtakım gözlerin üzerinde olduğunu hissedecektir. Lunapark'ta ya da cumartesi günleri Yazlık Bahçe'de beklerken dans pisti görevlilerinin ya da polisin kontrollerini parkın derinliklerine kadar kaydırdıklarını fark edecek ve onu izledikleri duygusuna kapılacaktır. Uzun süre böylece devam eder bu durum. Öyle ki, sonunda başına gelmesi zorunlu olanı bekler hale gelir kız. Ve sonunda bir cumartesi gecesi geç saatlerde, son dans başlamak üzereyken kopar dananın kuyruğu. Kız içlerinden hiçbirini tanımadığı neşeli bir gurubun tam dibinde durmaktadır. Kimseyi tanımamaktadır evet, zaten hiçbir zaman birini tanıdığı yoktur ki. Yaptığı şeyin yüzü yoktur, dostu yoktur, tanıdığı yoktur. Onun yaptığı tek şey körkütük sarhoş diğer insanlarla üzerinde lekeleı olan aynı pisti paylaşmaktır. Ve işte o anda bir polis otosu ortaya çıkar ve bir baskına dönüşür bu geliş. Birkaçını beraberlerinde karakola götürürler, aralarında kız da vardır. Sorgudar sonraysa kızı alıkoyarlar. Hücre üzerine kapandığındaysa kız çığlık çığlığa bağırmaya başlar. Oğlanın adını çağırır, annesine seslenir. Ama kapının umurunda bile değildir kızın çığlıkları. Kı tekme tokat girişir kapıya, bağırdıkça bağırır. Ama her şey gece

nin derinliğiyle aynı sessizliği, aynı umursamazlığı, aynı kıpırtısızlığı paylaşmaya devam eder. Sanki kız bir mezara kapatılmış, üzerine de toprak atılmıştır, kayalıkların sessizliği serilmiştir üzerine. Sesini duyurması mümkün değildir.

Kız böylelikle hem oğlundan, hem de dünyadan koparılmış oldu, sonsuza dek sürecek bir ayrılıktı bu. Kızdan kopan çığlığa duvarlar da eşlik ettiler. Baş dönmesine benzer bir duyguyla yoğrulduğu o anlarda hücrede ne varsa hepsini birbirine geçirmeyi başarmıştı. Sonunda kendini zemine yayılmış döküntülerin üzerinde yatar bulduğunda onlara dolanarak kustu. Durum bu raddeye gelince açıldı kapı ve karakol doktoru en yüksek dozda hazırlanmış iğneyle içeri daldı.

Mahkemeye çıkarıldı kız ve cezalandırıldı, toplum terbiyesi verilmek üzere koruma evine konuldu.

Artık oğlunu göremeyecekti. Böylesinin daha iyi olduğu öngörülmüştü. Elindeki fırsatı kötüye kullanmıştı kız. Ve uzak bir şehre, demir parmaklıklarla çevrili bir koruma evine götürüldü. Orada dikiş dikmeyi, dokuma yapmayı ve çamaşır yıkamayı öğrenecekti. Tüm bunlar olduğunda 1947 yılının baharıydı ve kız 18 yaşındaydı.

Buraya kadar her şey Mojan'ın kurallarına ve düzenine uygun gitmişti. Kafasındaki hapishaneye uygundu her şey.

Ama birdenbire her şeyin onun beklediği gibi gitmeyeceği ortaya çıkacak, her şey alt üst olacaktı.

Çünkü Mojan oğlanın vekaletinin kendisine verilmesine kesin gözüyle bakıyordu.

Ama günlerden bir gün gelen bir mektupta kız hakkında verilen kararın yanı sıra oğlan üzerine de bir şeyler okuyacaktı. Oğlanın bakımı Çocuk Esirgeme Kurumu'na verilmişti.

Gözlerine inanamadı Mojan. Baştan sona, sondan başa bir daha bir daha okudu mektubu. Ama mektupta yazılı olanları değiştirmiyordu çabası.

Aynı gün esirgeme kurumuna gidip hışımla içeri dalacaktı. Gözleri sanki yerinden fırlamış bir halde bağırmasına rağmen çığlığı yarı boğuk bir seslenişi aşamıyordu. Birisi bir bardak suy-

la yardımına koştu ama suyun neye yardımı dokunabilirdi ki? Kelimeler boğazında sıkışıp kalmıştı, yaşamının konuşmasını yapmak üzere olduğu halde sözcükleri bulup söyleyemedi. Ve o kekeledikçe kurum temsilcileri birbiri ardından boşluğa bakmaya başladılar. Durum buydu, karar verilmişti.

Oğlan, çocuk yurduna konulacaktı.

Mojan, sosyal kurumların ona bakışı konusundaki hesabı yanlış yapmıştı.

Sosyal kurumların ona bakışı onun kafasında kurduğuyla kesinlikle aynı değildi. En basit anlatımıyla söylenebilecek olan buydu. Bir çukurdu o, bir uçurumdu. Uçurumun dibinde durduğunu anladığında dizleri birbirine vurmaya başladı, öyle şiddetli titriyordu ki dizleri, yan yana bile getirmesi mümkün olmuyordu onları. Her şey insanın olayları nasıl yorumladığına bağlıydı. Ve kadının durduğu yerde yüzü giderek beyazlarken, dizleri daha şiddetli birbirine çarpıyordu. Durum gerçekten de böyle miydi? Hayır, böyle olması imkânsızdı, olamazdı ona göre. Ne var ki korktuğu başına gelecekti.

Ve ertesi sabah kapı çalındı. Yağmurun kararttığı, akıp gittiği ve sanki beraberinde yaşamı da söküp götürdüğü boş, bomboş bir gündü. İki bürokrat ve bir kadın polis duruyordu kapının önünde. Kadın kurallara uyan bir vatandaştı ya, oğlanı giydirmiş, onu paketlediği elbise ve birkaç ufak tefek oyuncakla birlikte gelenlere veriyordu. Oğlan önce sessizdi ama sonradan kızılca kıyameti kopardı. Yabancı insanların karşısında başka türlü davranması da beklenemezdi zaten. Bu iç parçalayan çığlık oldu kadının oğlandan duyduğu son sesler; merdivenler boyunca, bahçeden geçerken de devam ettiği haykırışları çocuğun ve yerini birdenbire derin bir sessizliğe bıraktı. Büyük ihtimalle dış kapı kapanmış ve sesler ardına saklanmıştı. Olanlara anlam vermek olanaksızdı, kadının içinde bir şeyler parçalanıyor ve ne yapsa bir açıklama bulamıyordu olanlara. Sanki yaşam parçalara bölünmüş, parçalar birbirinden ayrılmış ve içinden büyük bir boşluk doğmuştu. Geride kalan sadece boşluktu, hiçbir şey yoktu, hiç olmamıştı.

Ertesi gece bir rüya gördü kadın. Denizi gördü düşünde. Denize uzanan seyrek evlerin bulunduğu coğrafyayı. Balıkçılıkla ilgili şeyleri ve bahçeyi gördü gölgeler halinde. Ağlamak imkânsızdı. İnsanların birbiriyle konuşmadığını, kuşların ötmediğini gördü düşünde. Kumlara karışmış kristallere dönüşmüş gözyaşlarını. Güneş cansız bir halde batmış, taş duvarların ardındaki ve denize uzanan geniş sahildeki kumlar üzerindeki ışıklar kahverengiye dönmüştü. Denizin taa derinliklerine kadar uzanan ışıklar ölmüştü, asla da geri dönmeyeceklerdi.

Ve kız şartlı salıverildi. İlk işi Yazlık Bahçe'ye gitmek olunca yeniden derdest edilip kuruma geri gönderildi.

Kısa bir süre sonra kurumun bayan yöneticisi kızı dikkatle süzerek ona sorular sormaya başladı.

Ardından büyük bir hızla çağrılan doktor sorguladı kızı. Uzun ve detaylı sorular yöneltti doktor ona. Ama kız kimle, ne zaman, nerede olduğu sorusunun cevabını yine bilmiyordu. En çok hatırladığı şey ötüşen kuşlardı, kuşun ezgisini kristal netliğinde hatırlıyordu. Cevaplar rüyadaymışçasına çıkıyordu ağzından, rüyadaydı da. Doktor muayene ve sorgulama sonucunda yaklaşık 10 haftalık bir hamilelik durumunu tespit etti ve 'az gelişmişlik!' tanısı koydu duruma. Aynı hafta içinde kürtaj yapıldı kıza. Kürtaj 1941 yılında çıkarılan *'Doğum yoluyla kalıtımsal bir akıl hastalığı ya da ruhsal geriliği taşıyan çocuklar doğurması olası kişiler hakkındaki kanun'*a dayandırıldı. Kanun *'kürtajın akıl hastalığı, ruhsal gerilik ya da ruhsal durumunda başka bir sapma taşıması dolayısıyla ya da asosyal yaşam biçimi nedeniyle bir çocuğun bakımını üstlenmesinin uygun olmadığına karar verilen kişilere zoraki olarak yapılabileceği'* hükmünü de içeriyordu.

Aralık ayının karanlık sabahlarından biriydi. Penceresiz koridorların mavi ışığında getirilen sedyede korkudan taş kesilmiş hareketsiz bir beden taşınıyordu. Bir eşyaydı sanki sedyede taşınan. Bakışları tavanda donmuş kalmış beden ameliyathaneye götürüldü, masaya taşınarak önce kolları, ardından da ayrılarak ayaklıklara yerleştirilen bacakları bağlandı. Eter maskesi yavaş yavaş yüzüne yaklaştırılıp koku giderek daha da belirginleştiğinde, kız bir denizin içindeymişçesine görecekti başına gelenleri:

Dev gibi beyaz, bir zamanlar bu korkunç iş için üretilmiş düz bir makine kızın üzerine doğru alçalmaya başladı. Makine daha sonra kızın içine girecek, içinden tüm bedenine yayılacaktı. İçindeki her şeyi çekip alacak, içinde kök salmış her şeyi öldürüp içini boşaltacaktı. İçindeki her şey dışa boşalıyordu şimdi. Bir çarpma hareketiyle içini buran; önce ağır ve sıcak, sonrasındaysa soğuyan, yapışkan ve yaralı bir şeyler akıyordu içinden. Kız kendi içinden akıp gidiyordu. Kızın her yanını, etrafını aydınlatıyordu temiz beyazlığıyla emayeden makine, üzerinde, içinde gezinip duruyordu. Öyle ki kız makineyle bütünleşmiş, adeta makinenin kendisi haline gelmişti artık. Onun vücudu da tıpkı makine gibi soğuk, temiz ve boştu. Çalışkan tuhaf bir hayvanı andırıyordu makine. Acayip bir ışık kızın üzerinde, içinde gezinip duruyordu. Artık bomboştu içi, doğduğu günkünden bile boştu, var olmadığı zamanlardakinden bile boştu. Ameliyatın izini karnında taşıyacaktı, yaşam boyu peşinde olacaktı iz onun.

Ve zararsız hale getirilmiş olarak katılacaktı yaşama tekrardan. Artık serbest kalabilirdi, çünkü bundan böyle bu türden bir şeyin başına gelmesinin mümkünatı kalmamıştı. Bir süre sonra esirgeme kurumundan da salıverilerek tekrardan annesine iade edildi, bundan sonra sorumluluk annedeydi. Ameliyat dünyanın geri kalanını koparıp almıştı ondan. Artık yalnızdı, diğerlerinden ayrıydı. İçinde bir ses çığlık çığlığa bağırıyordu! Yalnız! Yapayalnız! Etrafta dolaşıp duruyor, sürekli olarak oğlanı arıyordu. Bundan sonraki yaşamı oğlanı aramakla geçecekti ve onun arayışını ne görmeye, ne de anlatmaya can dayanmazdı.

Kız bu biçimde ehlileştirilmiş oluyordu. Artık yeni bir yaşama başlayabilirdi. Üstüne üstlük kemik unu fabrikasında çalışmaya başlayacaktı yeniden ama bir tür gözetim altında olacaktı.

Çalışmaya başladı da. Ama artık oradakiler dahi ona karşı dostça davranmıyorlardı.

Bir süre sonra ona maaş vermediklerini fark edecekti. Eğer alıyorduysa da maaşı büyük ihtimalle doğrudan Mojan'a gidiyordu. Kısacası paranın yüzünü dahi görmedi, bir kuruşu dahi olmadı, her şey Mojan'ın zulalarında yitti gitti. Artık kutuya da

koymuyordu paraları annesi, parayı gizlediği yeriyse kız bilmiyordu.

Ama paraya ihtiyacı vardı. Eğer parası olursa oğlunu çocuk yurdundan satın alabileceği düşüncesindeydi. Aslında oğlan artık orada değildi, bir ailenin yanına verilmişti. Ancak pansiyoner olarak orada kalıyordu çocuk, evlat edinilmemişti henüz. Kısacası halen kurumun sorumluluğundaydı ve onlarla konuşmak gerekiyordu meseleyi. Çocuğu elinden alınalı bir yıl olmuştu. Kız her şeyi unutmuştu aslında, gözlerinin önünde dahi canlandıramıyordu artık oğlunu. Ama geceleri rüya gören kız unutmamıştı hiçbir şeyi. Hemen hemen her gece rüyasında görüyordu onu. Bir yüzü vardı, hatta başka başka insanlar olarak göründüğü de oluyordu kıza. Zaman zaman çocuk, zaman zaman da yetişkin olarak geliyordu rüyasına ama gördüğü sadece ve sadece oydu. Diğer çocuklardan ve yetişkinlerden farkı, o olmasıydı. Onu her rüyasında görüşünde ağlayarak uyanıyordu kız. Ama uykudan tam anlamıyla uyandığında bu geceleri yas tutan insanın kim olduğunu bile anlayamıyordu. Yaşamış olduğu duyguyu dahi hatırlamıyordu artık. Unutulmuşluğun ülkesine sakin ve terli bir halde uyanıyor, yemekten ve çalışmak zorunda olduğu o korkunç makineden başka bir şey düşünmüyordu.

Artık ciddi ciddi Mojan'ın zulasının peşine düşmüştü.

Ve sonunda ulaştı oraya. Mutfaktaki divanın altına yapıştırılmış bir zarftaydı para. Bazen şişkin, bazense ince oluyordu zarf. Ama her halükârda bir rezerv bulunuyordu orada, dikkatli bir tipti Mojan.

1948 yılının sonbaharıydı. Kız geceleri sürekli olarak rüya görüp ağlayarak uyanıyordu uykusundan ve sabahları normale dönmüş ama geceki ağlamadan yıpranmış ve yorgun oluyordu. Bir insanın içinde böyle bir ağlama kaynağının bulunabileceğini düşünmek dahi garipti, böylesi tükenmez bir kaynak barındırmak gerçekten de tuhaftı. Geceleri ırmak olup akıyordu gözyaşları. Anlaşılmaz bir üzüntüydü içindeki. Ama gündüz olduğunda bir türlü anlam veremiyordu gece yaşadıklarına.

Bununla birlikte içinde bir karar olgunlaşıyordu.

Ve bir gün işten çıktı. İyi düşünülmüş bir gerekçesi vardı bu sefer: Kırık dişi için eve koşup bir hap alma izni istemişti. Kırık bir diş de göstermişti üstelik onlara, dişleri zaten çok kötü durumdaydılar. Bir arkadaşı yerine geçti. Bir süreliğine yoluna konmuştu her şey. Eve koştu. Bir torbanın içine elbise ve para koydu ve ardından istasyona seğirtti. İstasyondan bilet aldı ve gece yarısı Eslöv üzerinden Malmö'ye gidecek olan tren kalkıncaya kadar da istasyonda korku dolu saatler geçirdi. Ve 1948 yılının aralık ayının bir öğleden sonrasında Malmö'ye ulaştı. İşte burada kayboldu kızın izi, kış ve gece çöktü izlerin üzerine. Kış ve gece.

Kız birkaç yıl boyunca (Ki zaman kavramı çoktan yitip gitmişti onun için. O bıçak izi bedenine işleyeli beri pek anlamı kalmamıştı zamanın) Malmö'de görüldü. Etrafta gezinip bir şeyler aranıyor, önüne çıkan herkese aynı soruyu soruyordu. Sonunda, oğlunu arayan kadın olarak tanınacaktı kentte. Önce Berg Caddesi'nde Mazetti'de çalıştı. Mazetti, bölgenin neredeyse yarısını kaplamış koca bir fabrikaydı, başlı başına bir şehirdi nerdeyse. İçerisi çikolata kokuyordu. Adı her ne kadar güzel kokuları çağrıştırsa da öyle değildi gerçekte. Kemik unu bir şeydi ama insana cenneti vaadedip de sonunda ıstırap çektiren bir şeyle yaşamak daha başka bir şeydi. İnanılmaz, kesif bir tatlı kokusu insanın tenine, hatta etine işleyince tadından yenmez oluyordu haliyle. Mazetti'de geçirdiği saatler bu biçimiyle diğer hayatıyla, yani günü yaşayan yarısıyla benzerlikler taşıyordu. Gerçekten de birbirlerine benziyorlardı çünkü ikisi de zehirliydiler.

Ama burada yaptığı iş gerçekten de işine yarayacaktı. Çalışarak biriktirdiği paralar onun hem hazinesi hem de yaşam çekirdeğini oluşturacaktı. Çünkü titizlikle izlediği bir planı vardı.

Her sabah saat yedi dedin mi aslında uyuyan bir kütük misali üzerinde beyaz önlüğü ve başında beyaz kepiyle bandın başında beliriyordu. Tam saat yedide dönmeye başlıyordu çarklar

Bandın başında durup durmaksızın ayıklıyordu önünden geçenleri. Bant akıp gidiyordu ve onunla beraber her şey de yitip gidiyordu. Beceriksizdi elleri. Hata yapmaktan büyük korku duyuyordu. Hem geceyi hem de gündüzü yaşamaya gücü yoktu aslında, bu onun gerçekliğiydi. Beceriksiz hareketlerle hesap yapıyor, parmaklarına söz dinletemiyordu. Hatta bir gün bayılıverdi iş başında. Bir başka seferinde uyuya kaldı. İşte o gün bu durumun bir daha tekrar edemeyeceğine karar verdi, hiçbir biçimde olmamalıydı bu. Ve sırf bu yüzden aynı şey başına geldi. İşten atıldı ve tekrardan sokakta buldu kendini.

Aradı, aradı. Peki kime benziyordu. O yaştaki her küçük çocuk gibi o da değişmiş olmalıydı. Şimdilerde neye benzediğini bilmiyordu bile. Gerçi onun için zaman tuhaf bir kavrama dönüşmüştü. Durmuştu aslında. Aslında o her şeyin olup bittiği dönemde durmuştu zaman, onu alıp götürdükleri, içinden bir şeyleri kazıyıp yok ettikleri, içinde bir şeylerin çığlık çığlığa bağırdığı o günde. Her şeyin kırılıp döküldüğü, açıldığı, kanadığı günde donup kalmıştı hayat.

Yaşam bundan sonra da kolay olmayacaktı onun için. Gündüzleri iş arıyor ama bulamıyordu. İşçi Bulma Kurumu'ndakiler de tuhaf gözlerle bakmaya başlamışlardı ona. Belki de adının yanına çiziktirilmiş bir işaret vardı artık. Adı birkaç kez polis kayıtlarına geçmiş ama her seferinde serbest kalmayı başarmıştı ama bazı polisler böyleydiler işte, onlara saygılı davrandın mı seni serbest bırakıverirlerdi. Ama adın bir yerlere not edildi mi, o notun başka ellere düşme ve insanın alnına yazılma olasılığı Azrail'in kılıcı gibi asılı dururdu insanın tepesinde. Belki de sadece dış görüntüsüne bakarak nasıl bir yaşam sürüdüğünü sezmek mümkündü. Dudaklarını kırmızıya boyamak ve kırmızı allıkla yanaklarını renklendirmek adeti olmuştu artık. Çok keskin bir parfüm kokusu da yayıyordu üstelik etrafına. Neyse, sonuçta iş vermiyorlardı ona, aslına bakılırsa kurumda çok sık boy gösterdiği de söylenemezdi. Daha önceleri yaptığı gibi gündüz çalışma düşüncesi tahammül sınırlarının üzerine çıkmıştı artık. Ve olmadı da, olmadı.

Aradı, aradı. Dili dışarı sarkmış bir avcı köpeği gibi sürdürüyordu arayışını. Oysa sonu gelmez bir arayıştı onunkisi.

Bebek sesi evlerin cephelerinde, yağmurda, rüzgârda, otel odalarında, en çok da oda duvarlarında yankılanıyordu. Ses sanki hem evin derinliklerinden çıkıp onu buluyor, hem de dışarıdan, gecenin içinden süzülüyordu. Sesler bir o kadar da hızla kayboluyorlardı. Aslında belki de onun içindeydiler, belki de sadece kendi sesiydiler. Ve kız gözyaşlarına boğuluyordu.

Ama cesaretini toplaması uzun sürmüyordu. Tüm buluşma yerlerine, Möllenvån Meydanı'na, Adel Caddesi'ne ve Doğu Caddesi'ne gidiyor, Caroli Kilisesi'nin etrafını dolanıp Batı Caddesi'ne geçiyor, oradan da limana uzanan dar sokakları aşıyordu. Nordan Oteli, Vega Oteli, Otel Temperance. Kız mutlu olanlar arasındaydı. 'Yatakta iyiyidim değil mi, polis şefi de öyle olduğumu söylemişti.' Moralini yüksek tutuyordu, oğlunu düşünüyordu en çok. Bir planı vardı. Yaşam dayanılmaz olduğunda hep oğlanı düşünüyordu, işte o an her şey düzeliyor, tüm garipliklerı yüklenecek güce kavuşuyordu tekrardan.

Bu dünya garip bir dünyaydı, onun da yarısı bu dünya gibiydi, diğer yarısı başka bir dünyaya aitti.

Başlangıçta sisli bir soğuk vardı. Rüzgâr esiyordu. Sonra rüzgâr giderek şiddetlendi. Deniz tarafına karanlık çökmüştü. Evlerin duvarları kararmış ve ıslaktılar. Islaklık buza dönüyordu. Kaldırımlar, sırtlarını duvarlara vermiş kızlarla doluydu. Araba farları karanlıkta akıp duran ışıklar yaymaktaydılar. Farların ışığına yakalanan kızların bedenleri de karanlıktı. Bedenler ve karanlık. Farklı farklı vücutlardı bunlar. Kar taneleri uçuşuyordu havada. Kız onların arasındaydı. Şişmiş bacaklarını taşıyan parlak ayakkabılarının topukları buzdan yapılmış olmalıydı. Evlerin duvarları karanlık tepeler gibi yükseliyordu ardında. Planı buydu. Haritasına işaretlediği noktaları karanlık bir güneş aydınlatıyordu. Limana uzanan dar sokaklar, Nordan Oteli, Vega Oteli Adel caddesi, Caroli Kilisesi'ni dönünce Doğu Caddesi. Evlerin duvarları kara, buzlu kayalıklara benziyordu. Sanki dünya yıkılmış, yaşayanlardan bir o kalmıştı geriye. Kar sokak lambalarının

altında uçuşuyor, oradan denize, o karanlık, uçsuz bucaksız denize savruluyordu. Kızlar, şapkalı adamlar, araba ışıklarında polisler ve uzaktan karanlık buzdan direklere benzeyen şekilleriyle akıp giden ışıklar.

Kız artık oğlanın sesini duyamamaktaydı. İçinde esen karanlık rüzgârlar oğlanın sesini giderek daha uzaklara sürüklemekteydi. Peki bir insan için bundan daha büyük yalnızlık var mıdır?

Birini bulduğunda da yalnızdır üstelik. İşte o zaman her şey yok olmakta, başka bir dünyada bulmaktadır kendini. Yalnızdır, tehdit altındadır, tehlikelidir yaşamı. Acayip bir dünyaya ayak basmıştır.

Diğer yaşamı, tüm gariplikleriyle diğer dünya, o aşağılardaki ülke, her şeyin altüst olup birbirine girdiği o yer: yüzlerin kadınlık organına, insan pisliğinin yüzlere dönüştüğü yer. Deliğin gözü, deliğin ağzı. Yüzün konuştuğu birkaç basit şapırtı. Her şey dilsiz, basit, ham, ıslak. Morluklar, zaman zaman ödemede anlaşamayınca şişen bir göz. Aralıksız bir doğurma eylemini andıran o ıslak, kör yüzlerin birbirine seslenişi. Evet, kız aralıksız olarak doğum pozisyonunda ve doğum halindedir. Gözlerinin önünden görüntüler akıp durmaktadır. Elbiselerini otel odasındaki sandalyenin üzerine asan o farklı erkek yüzleri değildir gördüğü. Yine de ruhunun derinliklerine işlemiş iyilik ona çoğu zaman –ama hep paraları saydıktan sonra– o yanakları elleriyle okşatır. Hani o çocuklara yapılan cinsten bir okşama kondurur erkek yanaklarına veda etmeden önce. Tüm bunlar onların suçu değildir ya, aslında kimsenin suçu değildir tüm bu olanlar. İnsanlık kanunudur insanları bu karman çorman biçimlerde yapışık, tuhaf, kapalı odalarda buluşturan. Eski Batı Malmö'nün limana açılan kısmı bu amaca hizmet eden ufak otellerle işte bu yüzden doludur.

Birtakım görüntüler akar gözlerinin önünden. Doğum pozisyonunda yatmaktır işi, sürekli doğurmaktır. Ama o geceki son otobüsün ışıkları da kar yığınlarının ardında kaybolunca Adel Caddesi boyunca sızlayan bedenini taşıyan ayaklarını sürüyerek yürürken yapayalnızdır. İncecik pırıltılı elbiseleriyle sırılsıklam

bir halde karlar içinde ilerlerken o mevsime en uymayacak ayakkabıların sardığı ayakları buza kesmiştir. Yalnızlığı sonsuzlukla aşık atacak kadar büyüktür. Sessizlikse ölüme eşdeğer. Artık oğlanın sesini de duyamamaktadır üstelik, neredeydi oğlu, nerede olabilir? Sesi yok olmuştur oğlanın ve onun sessizliği Baltık Denizi'nin dibiyle kıyaslanabilecek büyüklüktedir. Boş caddeler ve denizin derinliklerindeki karanlık sarmalamıştır etrafını.

Evet, kar döne döne düşmektedir gökyüzünden, gecenin geç saatleridir. Caddelerden trafik çekilmiş, son otobüsün ışıkları gözden yitmiş, insanlığa dair tüm izler silinmiştir. Geriye sadece döne döne yere düşen karla karışık yağmurun buza kesmiş tanecikleri kalmıştır. İnsanlığın mevsimi bitmiştir, kaldırımlara düşen ışıklar milyonlarca yıl önce terk edilmişliği aydınlatmakta, yan caddelerden belki de karanlık denizin suyu yükselmektedir. Kız bu terk edilmişliğin ortasında ölümsüz bir ruh gibi yalnız durmaktadır. Kayalık misali yükselen evleri çevreleyen boşalmış yollarda insandan bir kurbağayı andıran, yaşamın dışına itilmiş bir varlık, sürünürcesine ilerlemektedir. Kardan sırılsıklam olmuş yüzü ıslak bir çamur yığınını andırmaktadır. Şekli bozulmuş bir yüzdür taşıdığı. Yalnızca titreyen dudakları seçilebilmektedir Gözleriyse iki çukurdan ibarettir. Sanki hayvandan insana geçmekte olan tamamlanamamış bir varlıktır bu, yarı hayvan-yarı insan, ölüm-yaşam, doğmuş-doğmamış, arayışını tamamlamamış bir bataklık hayvanıdır. Şimdi Caroli'nin yanında duran bu dişi, garip bir çamur yığınıdır. Darmadağın olmuş ruhu çamurun ortasına elle çizilmiş bir ağzı andırmaktadır. Caroli Kilisesi kilitli sessizliğiyle kocaman kara bir dağ gibidir, bir yanıysa sokak lambalarının ışığında şeffaf. Lambalardan düşen ışık hüzmelerinin aydınlattığı kar tanecikleri suskun ve kocaman pencerelerin ardında kalmış insanlardan uzaktırlar.

Sokaktaki kızlar kilise bahçesindeki mezarlıktan ölülerin ruhunun yükselişini gördüklerini sanıp birbirlerine sokuldular. Kız da mezarlığın kara taşları arasında yaşayan bir ölü gördü, mezarlar arasında yaşayan zor durumdaki adamı gördü. Ama o ağır solgun taşın içinden kopup gelen ses bir çocuk ağlamasıydı

Kara kayalıklara benzeyen evlerin duvarlarından yükselen sesler çocuğun sesleriydi. Kızın içi sevinçle doldu. Çamur yığını olabilirdi, her şey olabilirdi ama içinde umut taşıyordu artık. Çamur yığını yıldızlı şarkılar söylüyordu.

Ancak doğumlar giderek zorlaşmaya başlamıştı, dayanılmaz acılar veriyordu. Gözalıcı vitrinlerin donuk ışığı ve sahte bir aydınlıktı görüp göreceği. O tuhaf otellerin dışında hiçbir yere girmesine izin yoktu. Üzerine gece çökmüştü, dipsiz bir kuyuda yaşıyordu. Ama bir seferine gözleri keskin ışıklı lambaları andıran bir adamla gitti otele. Odaya girdiklerinde adam çıkarıp parayı verdi, kız parayı saydı. Adam ona dönerek: Yorgun görünüyorsun. Yat uyu. Ben burada oturup beklerim, dedi.

Ve kız bir gün başını çevirip gökyüzüne baktığında baharın gelmiş olduğunu farketti. Daha canlanmamıştı renkler, zayıf ve nemliydiler. Yıldızlar bakışlara dönüşmüştü. Baharla birlikte zaman da döndü geriye. Peki oğlan nerede olabilirdi? Kaç yaşındaydı ki şimdi? Evet, artık bahardı, evin bahçesindeki huş ağacı yeşillenmiş olmalıydı. Bahçede çocuklar şarkı söylüyordu kesin. Huş ağacının beyaz gövdesinden o kanlı beden ve yüz doğuyor olmalıydı.

Üzerine parlak, ıslak bir mukoza çekilmiş kanlı vücut, huş ağacının donuk, eğri-büğrü bedeni ve dalları üzerindeki gri uzayda geziniyordu.

Kız Tanrı'nın akıp giden gri ışıklara boğulmuş bedenini kan damlacıklarından bir çelenkte görüyordu. Kolları kanatlara, yoo hayır yüzgece benzemekteydiler.

Evet, zaman geri dönmüştü. Kız- ki artık onu kız diye çağırmak abes olur. Artık cicili bicili elbiseleri ve pırıltılı ayakkabılarıyla ayakları yere basan bir varlıktı- sabah trenine binerek

ayrıldığı kente döndü. Postaneye gidip tüm birikmiş parasını çekmiş ve paraları mavi payetlerle süslü el çantasına yerleştirmişti. Şehre ayak basar basmaz çocukların bakımıyla ilgilenen kurumun kapısına dayandı. Artık bir yetişkin olan ama bir yanıyla da çökmüş bu genç kadın (Genç: Başından o kadar çok şey geçmişti ki, olduğundan daha yaşlı görünüyordu. Şişkin ve tuhaf bir hali vardı) artık para ödeyecek güce kavuştuğunu zafer kazanmış bir komutan edasıyla söyledi karşısındakine. Artık parası vardı, oğlunu satın alabilirdi, onu geri istiyordu, bu hakkıydı.

Kıza ait tüm kâğıtları toplamış ve o anda masanın üzerine yaymış olan kurum onu derin bir sessizlikle dinledi.

Kız sözlerini tamamlayınca kurum görevlisi ayağa kalkarak dışarı çıktı ve bu acayip duruma tanıklık etmek üzere kurum arkadaşlarından bir gurubu içeri çağırdı.

Kız konuşurken onu izleyenlerin sayısı üçe çıkmıştı. Derin bir sessizliğe bürünmüş halde kızı dinlerken bir yandan da kocaman açılmış gözlerle kızın masanın üzerine yaydığı paralara bakmaktaydılar.

Ardından içlerinden biri açıklamaya girişti. Açıkladı, açıkladı. Peki, kız gibi birine açıklama yapmanın mümkünatı var mıydı?

Açıkladılar. Bir yandan da kızın parlak elbiselerini ve dantelli ayakkabılarını süzdüler.

Aynı gününü akşamında –ki artık bahar olduğu için karanlık geç basıyordu– ek işi olan büro temizliğinden yeni dönmüş ve tuzlanmış balığını yemekte olan Mojan'ın kapısı çalındı. Bir hışımla kalktı Mojan yerinden. Kızın ikinci kez ortadan kayboluşunun ardından insanlarla ilişkisini neredeyse tamamen kesmişti. Kız onu hiç aramamış, ortadan kaybolmuştu. Mojan'ın da düşünceleri vardı elbet. Kendi kendine bir çocuğunu gömmüş, diğeri tarafından aldatılmış bir kadın olarak artık çocuksuz olduğunu söyler olmuştu. Bu durum bir rahatlama da yaratıyordu onda. Ama bu öyle kötü bir rahatlamaydı ki insan bir andan daha fazla düşüncesine bile katlanamıyordu, hemen zihinden silip atmak gerekiyordu. Sadece bu düşünceleri kafadan uzak tutmak dahi müthiş bir zaman ve güç gerektiriyordu. Ve bu yüz-

den işi dışındaki her şey onu yoruyor, takatsiz bırakıyordu. Artık sadece kendi geçiminden mesuldu, tek başına bir insandı, fazladan işe hiç ihtiyacı yoktu. Gel gör ki geceleri tek başına oturmanın düşüncesi bile karabasanlar görmesine neden oluyordu. Sırf bu yüzden bulabildiği tüm gece temizliği işlerine evet diyordu. Onun da biriktirdiği paralardan oluşan bir banka hesap cüzdanı vardı bu yüzden. Ve şu an geç saatte oturduğu yemeğinin başından kalkarak isteksizce ve adeta kükrercesine, en küçük bir korku dahi duymadan (gelen ya bir hırsızsa ve tek başına yaşayan kadınlara saldırıyorsa?) kilitli mutfak kapısının iç tarafından seslendi: Kim o?

Yanıt olacak bir ses gelmedi dışarıdan. Tekrardan hafif hafif çalındı kapı, sanki kapıyı tırmalayan zayıf bir hayvan pençesine aitti kapının dışındaki ses.

Ve kadın kapıyı açtı.

O anda neden dışarıdan bir yanıt gelmediğini anlayıverdi. Dışarıda durmuş bekleyen kişinin bir amacı olamazdı. Mojan uzun uzun süzdü kızı. Ama kızın bakışlarıyla bir türlü buluşamıyordu bakışları. Kızın gözleri sürekli yana doğru kayıyordu. Kirpiklerinin altında uzanan gözleri uyuyan bir insanın birdenbire gözlerini açtığında gördüğü şeyin rüya mı gerçek mi olduğunu kavrayamaması durumunda olduğu gibi pırıltılar yayıyordu.

Orada duran esmer, dağılmış bir şeydi. Şarkı artık çok gerilerde kalmıştı.

Mojan yine de izin verdi kızın içeri girmesine. Parfüme boğulmuş, tir tir titreyen donuk yanaklarında ağlamaktan oluşmuş kir izleri taşıyan bir şeydi içeri giren. Mojan'ın yaptığını yapmak için insanın birtakım duygular barındırması gerekli değildi. Kızı mutfak masasına oturtup bir tabak çıkardığında, onu yemeğe zorladığında ve ardından da daha önceleri uyuduğu mutfak divanında uzanması için yer gösterdiğinde taştan kalbi göğsünde hiç de sıkıntı çekmeden dinleniyordu. Tüm bunları hiçbir duyguya yer vermeden yapabilirdi insan. (Çünkü insanın içinde barındırdığı asıl istek öldürme isteğiydi. Parmaklarının arasına almak, ezmek isteğiydi.)

Kız Mojan'ın yanına taşınıp daha önceden olduğu gibi orada yaşayacaktı. Olan biten onca şeyin üzerine buna razı olmuştu Mojan. Ne de olsa kızın annesiydi.

Peki ama Mojan'ın yanına taşınıp artık orada yaşayacak olan kişi gerçekte kimdi?

Uykusu uyku değildi. Sürekli olarak küçük oğlanın ona seslendiğini işitiyordu. Lakin çok uzaklardan gelmekteydi ses. Peki ne yandan geliyordu?

Kızınsa bu sesi dinlemekten başka şansı yoktu, giderek daha fazla kulak veriyordu oğlanın sesine.

Ve yaz mevsimi ilerledi. Kız kılını dahi kıpırdatmıyordu. Mojan sonunda iş aramasının belki daha iyi olacağını, bu biçimde yaşamanın mümkün olmadığını söylediğindeyse duymamış gibi davrandı. Dışarı çıkmadı. Mojan işten eve döndüğünde onu mutfak divanının pencereye dayalı köşesinde sessizce oturmuş dışarı bakarken bulurdu. Bakışları bir örtüyle gizlenmişti sanki. Oğlanın seslenişi giderek netleşiyordu. Önceleri sadece geceleri duyduğu ses artık günün her saatinde ona ulaşıyor, sızlanmalar kulağından gitmiyordu.

Kız mutfaktaki divana oturmuş dışarı bakıyordu sürekli. Uzakta, çatıların ardında görünen göllere dikiliydi bakışları. Göller gökyüzünün aynasıydılar. Şehir göllerin arasına kurulmuştu. Bunların dışında gözükenler sadece sazlıklar ve bataklıktı. Çamur ülkesi, mantarlı, sallantılı, kara ülke: İçine paslanmış lağım borularını çekiyordu. Lağım doğrudan bataklığa akıyor, küflü yüzeyin altından baloncuklar çıkıyordu. Bataklığa gömülmüş hortumlar, küflenerek parçalanmış makine parçaları, bisiklet tekerlekleri, dikenli tel yığınları çürümekteydiler. Karanlık ülkenin üzerindeyse alabildiğine uzanan sazlıkların hışırtısı duyuluyordu. Bataklığın düz yüzeyi baloncuklarla doluydu.

Çamur kralı bu bataklığın dibinde sürdürüyordu yaşamını. Kralın kolları çekmekte, emmekteydi.

Çamur ülkesinin üzerine doğan ay sonbaharda kocaman ve kırmızı olurdu. Ayın ışığı aslında güneşin ışıltısıydı, ölülerin ışığıydı bu. Yumurtanın damarlarına benzer izler vardı üzerinde,

ülkeler ve dağlar. Damarlar, yaşamın yollarıydı. Yitip gitmiş güneşin yansıttığı ışık ölümün ülkesine karanlık, yakıcı bir yaşam veriyordu. Kız oturduğu yerden kıpırdamıyordu. Eylem gücünün oğlanla birlikte yitip gittiği açıktı. Bir iki kez üstüne başına çeki düzen verip Yazlık Bahçe'ye yollandı. Mojan buna karşı çıktı doğal olarak fakat dillendirilemeyen bir karşı çıkıştı onunkisi, artık hiçbir yaptırımın hükmü kalmamıştı. Kız da zayıf bir itkiyle yapıyordu bunu aslında, zayıf bir ekoydu, sadece içindeki sesi bastırmak için aranan bir çareydi bu. Yazlık Bahçe'ye de gitmiyordu tam anlamıyla, uzakta bir yerde durup girişte oluşan kuyruğu seyrediyor, ardından ağır ağır eve çekiliyordu. Eve çok erken dönüyordu. Aslında Mojan kızın geç gelmesini tercih ediyordu. Böylelikle adamakıllı haşlayabilirdi kızı, eskiden olduğu gibi. Ama hiçbir şey eskisi gibi değildi artık. Her şey yabancıydı, kız başka birisiydi, bambaşkaydı. Yaşam tümden değişmiş, başka bir yaşama dönüşmüştü.

Sonbaharın ortalarına doğru, artık yapraklar döküldüğünde ve kız yaşama dönmek konusunda hiçbir emare göstermeyince Mojan uzun zamandır aklında olan bir planı hayata geçirdi. Çocukların bakımı konusunda karar veren kuruma gitti. Eğer durumu adamakıllı anlatırsa bir şeylerin farklı olabileceğini düşünüyordu. Belki kıza mutluluk verici bir Noel sürprizi yapabilirdi böylelikle. Ama bu sefer de birkaç yıl önce karşılaştığı durumdan daha iyi olmayacaktı kurumdaki karşılama. Kurum kâğıtları ortaya yaydı. Masanın üzerinde üst üste dizili pembe dosayalardan oluşan bir yığın vardı. Kurum ona da tıpkı kıza verdiği cevabı verecekti: Mümkün değil. Oğlan şu anda iyi insanlardan oluşan bir koruyucu ailenin yanında kalıyordu. Onları anne ve baba diye çağırıyordu ve hiçbir şeyden haberi yoktu. Onu yerinden etmek iyi olmazdı, her şey için çok geç kalınmıştı artık. Mojan pek çok kapı aşındırdı o sonbahar, dualar etti ama yaptıkları boşunaydı.

Bu dönemde korkunç bir korku yerleşti içine, bir kamçı gibi şaklıyıp duruyordu yüreğinde. Gece boyunca birkaç kez korkunun yoklayarak uyandırdığı oluyordu Mojan'ı.

Ve yalnız bir Noel oldu. Kırmızı mumluklara yerleştirilmiş iki mum kızın kara hayvani gözlerinde yansıdı. Elleri felçliymişçesine açtılar Mojan'ın onun için hazırladığı paketi. O gün oğlanın doğum günüydü, Noel akşamı doğmuştu çocuk. İki kadın birbirlerine bir şey söylemeden aynı şeyi kutladılar o gece. Nasıl göründüğünü bilmedikleri bir yüzün hayalini kurdular. Artık ikisi de bilmiyordu oğlanın görüntüsüne dair herhengi bir şey. Mojan birdenbire yüzünün sırılsıklam olduğunu fark edecekti, sımsıcak gözyaşları süzülüyordu gözlerinden. Yaptığının ne anlama geldiğini bilmeden orada oturmuş bir deniz misali ağlıyordu.

Ama kız için çok geçti artık.

Kız gittiği yerde kalmıştı, dönüşü yoktu artık.

Zaman diye bir şey yoktu. Oğlanın yüzünü hatırlamıyordu, bunu hissetti. Oğlan olduğu gibiydi, hep öyle kalacaktı. Kız için artık zaman diye bir şey yoktu, artık bir çeşit sonsuzluğa karışmıştı o.

Kız rüyasında çamur kralının onu kendine doğru çektiğini, emercesine çektiğini gördü. Kendisiyse önce bir güvercine dönüşerek pencereden uçtu, ardından bir kuğu oldu, ormanın kenarından göle doğru uçarak gözden kayboldu.

Ardından yaprak dahi kıpırdamayan bir döneme girdiler. Ocak ayı sert geçiyordu, bitimsizdi sanki. Günlerden bir gün Mojan işten eve döndüğünde kızın hiç umulmadık bir şey yaptığını görecekti: Kız dışarı çıkmıştı. Üstelik sadece dışarı çıkmakla kalmamış, İşçi Bulma Kurumu'na da uğramıştı. Ve hatta bir iş bulmuştu. En azından o iyi bir iş gözüyle bakıyordu bulduğuna. Şehirdeki küçük çaplı bir birahanede garsonluk yapacaktı. Birahane Batı Smal Caddesi'ndeydi. Mojan bu işe ahım şahım bir ilgi göstermedi çünkü o dönemde Smal Caddesi'ne iyi gözle bakılmazdı. Ama önemli olan kızın ekmeğini kazanmak konusunda gösterdiği isteklilikti. Mojan çenesini tuttu, kızı teşvik etti ve hatta siyah garson elbisesi ve üzerine giyilen beyaz önlüğün temizliğini dahi üstlendi. Kız da işinden memnun görünüyordu. Gündüzlerini pek ziyaretçisi olmayan, yüksek pencerelerine rağmen karanlık birahanede bir sandalye üzerinde oturarak geçiri-

yordu çoğunlukla. Birisi bir şey istediğinde yerinden ağır hareketlerle kalkarak dostça bir ifadeyle karşılıyordu müşterinin isteğini. Gündüz müşterileri çoğunlukla hem iş hem de normal yaşamı ardlarında bırakmış erkeklerden oluşuyordu. Kız yaşamla barışık görünüyordu. Birkaç ay boyunca birahanenin kirli pencerelerinin ardında sararmış yüzünde karartılarla çalıştı. Yüzü sık sık ifade değiştiriyordu, teni ışıltılıydı. Yüzünden, içinde pek çok kişiliğin birden yaşadığı kolayca anlaşılabiliyordu. Ona bakmak karanlık ve hâlâ atan bir yüreği suyun ardından izlemek gibiydi. Çok güzeldi, utangaçtı da. Yeni doğmuş, yeni sudan çıkmış bir hali vardı. Gündüz müşterileriyle kocaman bir çocuk gibi ama uzak bir ifadeyle konuşmaya çalışıyordu. Sıkmıyordu onları, hayır, onlarla yaşamlarının nasıl gittiği, yaşamın neden böyle bir hal aldığı üzerine ciddi konuşmalar yaptığı görülüyordu. Onların anlattıklarına yanıtı ise ağır ağır başını kaldırıp indirerek eklediği evet, evet evetler oluyordu. Müşteriler ona meraklı gözlerle ama şefkatle yaklaşıyorlardı, karşılarında sanki biraz tuhaf bir çocuk duruyordu. Kız kendini yaşamın kıyısına çekmek çabasındaydı, gerçekten de büyük bir çaba sarf ediyordu.

Bu biçimde iki ay geçti. İlk önceleri yüksek pencerelerin ardında kocaman kar tanelerinin koşuşturmaları göründü. Kar taneleri sonradan yerlerini sislere ve buza bıraktılar. Ve karların erime zamanı geldi. Karanlık sular akıyordu artık dışarıda. Paskalya yortusu yaklaşmıştı, sonsuzluğun mevsimi yaklaşıyordu.

Ve kız bir gece eve dönmedi. Çok uzun bir yola gitmişti, geri dönüşü olmayan bir yoldu bu, artık hiç dönmeyecekti.

'Ölülerin anası bataklığın öteki yanında yaşar. Bataklığın sularını çıplak ayaklarıyla aşar. Ayakları, bacakları bataklık suyundan kahverengiye döner. Elbisesi de ıslanır, o da kahverengiye dönerek sarar vücudunu. Dallar çizer her yanını, çamur içine çeker, çeker, çeker... Ağır ağır aşağılara doğru çeker, dip yoktur, sadece çekilir durur. Kahverengi, ekşi bir sudur derinlerine çekil-

diği, kahverengiler boğar insanı. Peki çamur insanı emerken insan ne görür? Ölüm büyüyüp çoğalırken ne görür insan?'

Kız düştüğü kuyulardan kurtulma yolundaydı. Su ve ormanı aşmak lazımdı kurtulmak için.

O anda çok net bir şekilde çocuğu gördü. Nasıl göründüğü sorulsa söyleyecek durumda değildi ama oydu gördüğü, biliyordu. Sanki kendini kızın tarafına atmak için biteviye çabalıyor ama bir türlü başaramıyordu bunu. Korkunç bir ağlamaya tutulmuştu, minik ellerini büküp duruyordu.

Güneşin bir adı yoktu. Ne yaşı, ne de adı yoktu. Suyun üzerine asılı kalmıştı ve sonsuza dek orada kalacaktı. Karanlığın içinde sonsuza dek ışık saçacaktı.

Ama gün gelecek güneş gökten yere düşecekti.

Ve geceleyin bataklığın alçak ağaçlı ormanından bir kuğu havalandı. Kanatlarını sonsuz karanlığa açmıştı. Bir yandan uçuyor, bir yandan da şarkı söylüyordu. Uçtu, uçtu... Aradığını bulamadan uçtu durdu.

Kız kara ormanın içinde çılgıncasına ilerliyor, bataklık ormanında ilerliyor kız. Bahar gecesinin karanlığı etrafında gıcırdıyor, çatırdıyor, iniltiler yayılıyor rüzgârda. Kız durmaksızın oğlanın adını haykırıyor. Her tarafı sızlıyor, o kadar canı yanıyor ki gözleri önünü görmez oluyor ve bedeni hissizleşiyor sonunda. Çocuk yüksek sesle çağırıyor onu. Kız gözyaşlarından körleşmiş gözleriyle çığlık atarak dalıyor sağına soluna çarpan, sallanan, yırtan dalların arasına. Etraf karanlık. Sendeleyerek içi çamur dolu çukurlara, su birikintilerine yuvarlanıyor. Dallar, fundalıklar, ağaç kökleri keskin bıçak gibi değiyor bedenine. Etraf suyla parıldıyor, kara suyun içinde yansımalar oynaşıyor. Sudan yansıyan pırıltılar koşuşturan ateşli gölgeleri andırıyorlar. Kollarını bir o yana bir bu yana uzatıyor, bir destek aranıyor, birinin ellerini yakalamak istiyor. Oğlu nerede? Oğlan nerede? Oysa etrafında ıslak dallardan, kaygan ağaç gövdelerinden başka bir şey yok. Mantosu ıslanmış, elbisesinin etekleri sırılsıklam olmuş bacaklarına dolanıyor. Ayakkabıları vıcık vıcık olmuş, ağırlaşmış, her adımda etrafa su fışkırtıyor. Ayağını kaldırmak

her adımda daha da güçleşiyor. Kız ağlıyor. O kadar uzun zamandır ağlıyor ki artık sesi çıkmaz olmuş, ağzından sadece havasını kaybetmiş nefes alış-verişler çıkıyor. Kuru kuru burnunu çekiyor. Yanaklarından sımsıcak ter akıyor, burnu akıyor. Boğazı kupkuru, oğlanın sesi bir hırıltı halinde duyuluyor. Oğlunun adını sayıklıyor. Oğlan amansız bir karanlığın içinde yardım isteyen çığlıklar atıyor.

'Dünyanın kötü olduğu söylenir, hayır dünya kötü değil iyidir. Eğer ağacın köklerinin ufalanıp toprağa karışmasına izin veriyorsa, benim bacaklarımın ufalanarak toprak olmasına da elbet izin verecektir.'

'Bataklık gölünün kenarlarından dumanlar yükseliyor. Kim orada ateş yakmış olabilir ki? Ölülerin anası olmalı ateşi yakan, yas elbisesi olmalı alev alev yanan.'

Anne aynı gece göl kenarında durmuş gölden kanala sırıklar yardımıyla geçenleri izliyor. Tekne sazlıklar arasında taşıdığı ölü bedenle ilerliyor. Teknenin ön tarafında elinde meşaleyle bir adam duruyor. Meşalenin ateşi kara suyun derinliklerini, hatta denizin gizli kuytularını aydınlatıyor. Sazlıklar gelenlere yol veriyorlar. Gece sonsuz. Erkenci göçmen kuşlar ve kışın göç etmeyip kalmış kuğular üzerindeki yükle gecenin içinde süzülen tekneyi duyarak uyanıyorlar uykularından. Sırıkla tekneye yön veren adam görünüyor uzaktan ve meşale taşıyan adam, bir de artık ölmüş olan.

Birkaç hafta sonra Mojan polis morguna boğulmuş bedeni teşhiş için gidiyor. Mavi ışıkların altında ilerliyorlar morga doğru. Ölü bedenin üzerinde kara bir branda örtülü. Brandayı kaldırıyorlar. Bir zamanlar kadının mutluluk saçan güneşi, ışıltılı mücevheri, masal çocuğu yatıyor örtünün altında. Şimdiyse griyle mavi arası bir yüzü var, çimeni andıran saçları, saçlarına tuhaf salyangozlar yapışmış. Nasıldılar, ne hale geldiler!

(Ve tıpkı böyle bir bahar gecesinde ama birkaç yıl sonraki rüzgârlı bir bahar gecesinde oğlan temiz ve iyi insanlar olan koruyucu ailenin yanından kaçtı. Kısa sürede yakalandı ancak eve götürülmesi söz konusu olduğunda onu koruması altına almış olan aile artık onu istemediğini söyledi. Artık fazla olmuştu, zaten hep fazla olmuştu oğlan, artık dayanacak güçleri kalmamıştı.)

Evet, zaman böyleydi. Zaman hem ölümü dokur, hem de yaşamı büyütürdü bedende.

Kızı teşhisi izleyen günlerde Mojan'ın kanama dengesi birdenbire bozuluverdi. Artık ellisine yaklaşmıştı. Bir saat titizliğinde gelen kanamaları birdenbire duruverdi. Çok az, kara, kötü kokulu, sancılı bir kandı artık gelen. Sanki gerçek kan şişmiş, sızlayan karnının içinde hapsolmuştu. Kapalı kalmıştı, çıkışı yoktu. Sanki dünyanın kapıları kapanmıştı.

Sanki her şey gibi o da solmuştu.

Kadın işte o anda yaşamının bir kısmının da hapsolduğunu, kapıların ona kapandığını anladı ve bu tutuklu yanını kurtarmak zorunda olduğunun bilincine vardı. Kendini dışarı atmalı ve bu kurtuluşu mümkün kılmalıydı.

Bu karara rağmen ağır bir yığının altındaymışçasına onu ezen birkaç yıl geçirmek zorunda kaldı çünkü açık seçik bir şey değildi peşinde olduğu. Kanamıyordu artık. İş, iş, iş. İşi ne işe yarıyordu? Banka hesabında birikmiş olan paraların ona ne faydası vardı?

İşte zaman böyledir. İnsanın elinden böylesine kolay kayıp gider, kendi yolunu seçer, kendi hayatını yaşar zaman. Kainat kadar sonsuzdur, bir yıldız kayması kadar kısa. Bazen her şey bir

göz açıp kapayıncaya kadar olur biter, dünya oluşur, yaşar, ışır, solar, bir dokumanın iplikleri gibi birbirine dolanır. Daha fazlası yoktur, bu çerçevedeki her şeyin ömrü bir saniyedir. Yüz yıllar, milyon yıllar bir saniyeye sığar, tohum, kök, çiçek açma, ölüm orada sessizce durur, bu kadardır her şey. İnsan tüm bunları başından sonuna dek yaşamıştır ama her şey aslında bir anlıktır, en ufağı da en büyüğü de yitip gitmiştir. Bazen de tam tersine işler zaman. İnsan zamanın denizi üzerinde uçar, bir ana sığar, bir saniyenin binde birine. İnsan anını yaşarken acı ve mutlulukla soluklanırken bin yıllar, milyon yıllar geçip gitmiştir. İnsan uyanır, hiçbir şey eskisi gibi değildir artık, her şey yabancılaşmıştır. Dışarı, sokağa çıktığında kimse tanımaz onu, sadece yeni yüzler, tanımadık simalar çarpar gözüne. Başını kaldırıp göğe bakar, göçmen kuşlar güneye doğru uçmaktadırlar. Ama tanıdık kuşlar değildir bunlar, seslerini daha önce hiç duymamıştır.

İşte Mojan için yaşam artık bu minvalde gitmektedir. İçinde yaşadığı, barındığı, kapatıldığı o bir anlık zamanın bir duvarı vardır, bir tohumun kabuğu kadar ince bir perde çekilmiştir üzerine.

Günahlardan arınma kurbağaların zamanında olacaktır.

Bu süre zarfında etrafındaki yaşam devam eder. Çocuklar büyür, okulu bitirir, işe girer, birdenbire evlenip çoluk çocuğa kavuşur. İnsanlar yaşlanır, evlerinden hastanelere, yaşlılar evine taşınır, ölür, mezara konulurlar ve eski evlerine başkaları taşınır.

Kadın bir gün apartmanda yaşayanların tümünün değişmiş olduğunun farkına vardı. Bahçe görevlisinin zamanından bu yana orada yaşayan tek kişiydi o. Boğularak ölense aradan geçen bir sürü yıldan beri mezarlıkta baba ve kızının yanında kendi mezar taşının altında yatıyordu. Küçük, kara bir taştı başında duran ve üzerinde:

İşçi
Lajla Andersson-Rosenkvist
1929-1954

yazıyordu.

Mojan ilk başta her gün ziyaret ediyordu mezarlığı.

Ama o günlük ziyaretlerin de üzerinden uzun zaman geçmişti artık. Mezarları da yutmaktaydı o anlık zaman. An ona özel bir kelimeydi, kadın onunla yaşıyordu, orada kapatıyordu kapısını ardından. An etobur bir bitki misali her şeyi kendine çekiyor, onu kendine yem ediyor, her şey ona gidip, onun içinde yok oluyordu. Kadın eski kiracılardan geriye kalan tek kişiydi. Yeni gelenlerse ona tuhaf gözüyle bakıyorlardı. Hiç kimseyle konuşmuyor, kimseyle görüşmüyor, karşılaştıklarına sessizce yol veriyor, işe gidiyor, işten geliyor, kapısını ardından kilitliyordu. Tüm yaşamı bundan ibaretti. Birisi ona bir şey söylediğindeyse dostça cevap veriyor ama tavrıyla da bu tür gereksiz konuşmalara ayıracak zamanının olmadığını açıkça gösteriyordu. Kendince başka ve daha önemli işleri vardı. Ve böylece yıllar geçti. Birçok yıl geçti aradan.

Ama bir bahar öğleden sonrasında Yllan'daki işinden eve döndüğünde merdiven aralığındaki pencerenin pervazına oturmuş onu bekleyen bir adamla karşılaştı. Adamı kimseye benzetemedi bir an. Ardındaki penceren içeri giren güneş onu karanlık, ifadesiz bir şekle sokmuştu. Adama soran gözlerle bakarken anılar doldurmaya başladılar hafızasını. Adamın yüzüne yaşam geldi böylelikle, çok uzaklardan çıkıp geldi adam. Kadının ardında bıraktığı yaşamın içinden çıkıp gelen adam ayağa kalktı, kolları iki yanına düşmüştü, elleriyle sarıldı ona. Bir yaşam dilimi ayağa kalkmıştı adamla birlikte, kadının içinde büyüdükçe büyüdü o günler, ortaya çıktılar. Deniz gürlemeye başladı. Kokular, sesler, insanlar, hayvan sırtları, yüzler, en önemlisi de iki insanın yüzleriydi, derinlerden kopup geldiler.

Evet, en önemlisi o iki insanın yüzleriydi.

Kadın hareketsiz durdu. Önünde duran adam boğazını temizledi. Adam eskiden kalma bir tanıdıktı, çok yakından tanımazlardı aslında birbirlerini, yakın olmamışlardı, hiç. Genel bir tanışıklıktı onlarınki. Elçi olarak gelmişti yanına. Bir zamanlar bir arada olduğu ve sonra terk ettiği insanları alıp götürmüştü geçen kış. Son yıllarını Borrie Yaşlılar Evi'nde geçirmişlerdi, eviyse uzun zaman önce satmışlardı.

Elçinin geliş amacı kadına bir banka cüzdanı, bir saat ve bir kolyeden oluşan mirası bırakmaktı. Ölmeden önce kızlarına selam ederek ona karşı artık kin beslemediklerini iletmelerini istemişlerdi. Yaşanmış olanların tümü affedilmişti.

Kız adama baktı dikkatli gözlerle. Tanıdık bir yüz değildi bu yüz, üstelik geçip giden yılların izlerini de taşıyordu artık. Uzak şehirden gelme adam kararsızca gülümsedi. Kadın onu süzmeye devam etti. Adamın yabancı yüzünde bir başka yüz belirdi önce, ardından bir başka yüz daha. O iki insanın yüzü adamın yüzünden gülümsüyorlardı ona.

Kadın kapıyı açarak adamı içeri aldı. Kahve yaptı, ekmek çıkardı. Adam masada otururken akşam güneşi şeker kâsesinin içinden yayılıyordu odaya. Sonra diller çözüldü. Adam uzaktaki şehirden haberler verdi ona. Kadın adamın kelimelerini ve kelimelerine eşlik eden mimiklerini büyülenmişçesine izledi. Adamın anlattıklarını ne duyuyor, ne de anlam verebiliyordu söylediklerine. Gördüğü ve duyduğu tek şey artık uzaklarda kalmış o şehir ve denizdi. Evin mutfağına giriyor, küreklerin gıcırtısını duyuyor, ağları çekiyor, kara toprağın üzerinde dizlerinin üzerinde duruyordu. Uzaklardaki deniz alevler içindeydi. Ne tuhaf bir ışıktı bu. Nasıl olmuş da her şey bu hale gelebilmişti?

Uzaktaki şehirden gelen elçinin ziyaretinin ardından Mojan artık geriye yapacak tek şeyinin kaldığına karar verdi. Hayattaki tek yakınını, oğlanı bulmalıydı bir şekilde.

Ve bu kararı verdiği gece bir rüya gördü. Tanımadığı bir çocuktu rüyasındaki, cinsiyeti bile belli değildi. Çocuk yanına gelip selam veriyordu. Ne annesi ne de babası belliydi çocuğun. Ama çocuk içeri girip bir gece yanında kalıyordu, alelacele geliyor bir sığınmacı gibi liman aranıyordu Mojan'da.

Evet, bir zamanlar her şeyden uzakta bir evde yaşayan bir kadın varmış. Sahildeymiş kadının evi. Bir balıkçı kulübesiymiş,

eski, ufak bir bahçesi de varmış. Gözalabildiğine kar varmış dışarıda, kar tepeleri varmış. Ve tekrardan kar yağmaya başlamış, her şey döne döne düşen karların döngüsüne kapılmış. Kadın karın içindeki dünyada yapayalnızmış. İçeride, ocağın başında oturur dururmuş. Bir gün birinin pencereyi tıklattığını duymuş, sonra tekrar vurmuş biri pencereye. Kadın bir süre sonra ayağa kalkmış. İşte o zaman dışarıda durmuş ona işaretler yapan bir çocuk görmüş. Ama kadın olanca hızıyla kendini dışarı atmasına rağmen kapıya geldiğinde çocuktan eser yokmuş. Uzaklarda, kardan örtünün içinde bir karartı görmüş. Giderek çökmekte olan karanlıkta karla cebelleşerek ilerliyormuş karartı. Ve ardından sanki boğulmuşçasına kayboluvermiş.

Kadın içeri girmiş, ocağı yakmış, önce yemeği, sonra masayı hazırlamış. Ardından da oturup beklemeye başlamış.

Geceler boyu beklemiş kadın. Ateş yakmış, masa hazırlamış ve beklemiş. Ama çocuk asla dönmemiş geriye.

Bahar geçmiş, yaz geçmiş, sonbahar gelmiş ve sona ermiş. Ama umrunda değilmiş artık kadının mevsimler, kadına mutluluk veren her şey kurumuş, ölmüş, orada taş saksının içinde duran ölü yapraklara dönüşmüş.

Tekrardan kış gelmiş, kar kaplamış ortalığı. Kadın tekrardan masa kurmuş ama ne gelen olmuş, ne giden.

Bir gün kar kesilmiş. Hava açık ve durgunmuş. Uzakta duran kırağı tutmuş ağaç gün doğumunda ışıltılar yayıyormuş. Buzdan ve ateşten bir elbiseyi taşıyormuş ağaç. Kadın ocağını söndürmüş, etrafı süpürmüş ve külleri dışarı taşıyarak karın üzerine savurmuş. Ardından ekmek, yemek ve birkaç hediyeliği bir çıkına bağlamış. Ayağına kara dayanıklı kaba ayakkabılar geçirmiş ve eline bir değnek almış. Ve çocuğu aramak üzere yola koyulmuş. Her taraf buzla kaplıymış.

Kadın Malmö'ye taşınıp yeni bir hayata başladığında her yan buzla kaplıydı.

Yllan'da geçirdiği 28 yıldan sonra işinden istifa ederek Malmö'ye doğru yola çıkmıştı. Limanı ve fabrikanın terk edilmiş topraklarıyla büyük bir şehirdi Malmö. Kışları kara bir buzla kaplanırdı şehir. Kocaman caddeler hep esintili ve boştu. Kız bu caddelerde dolaşmıştı vesselam. Burada yürümüş, yürümüştü. İşte şimdi kadının kendisiydi aynı yolları arşınlayan. Kızın adımları hep bir adım önündeydi, yankısından anlıyordu bunu. Bir karşı kaldırımdan, bir köşeden yankılanıyor, ha bire yankılanıyordu. Ters esen rüzgârın savurduğu kar otobüs durağını gittikçe uzaklaştırıyordu ondan. Kız onun ya bir adım önündeydi ya da bambaşka bir yerde. Kadın hep onu duyduğu sanısındaydı oysa duyduğu ses kızın sesi değildi. Otobüs durağına ulaştığındaysa kız tamamen ortadan kayboluyordu. Durak bomboştu, sadece rüzgârla savrulan kar tanecikleri uçuşuyorlardı durağın ışıkları altında. İşyeri Malmö İplik ve Çorap Fabrikası'ydı. Trelleborg Sokağında'ydı fabrika ve kadın emekli olana dek burada çalışacaktı. Bir süre sonra civarda bir ev de bulacaktı. Ama o evi bulunca kadar geçen dönemde şehir merkezinde (şimdilerde yıkılmış olan) bir apartmanın en üst katında yaşayacaktı. Kapısı da işte orada, bir pazar sabahında, sertçe çalınacaktı. (Sanki kara tuğlalardan oluşan bir labirentteydi, ayak sesleri ve insan seslenişleriyle doluydu içerisi. Sesler bir duyulup bir kayboluyor, yankı yapıyordu. Bir kuyu vardı ileride, bir tane daha, işte bir daha. Kadın aşağıdaki kapının ne zaman kapandığını hesaplamaya çalışıyordu. Belki buradaydı, belki bir sonrakinde, belki de ondan sonrakinde.) Ve zaman iniltilerle akıp giden ipliklerini dokumaya devam etti. İplik makinesinden çıkardı yaşam. Karanlık, sallanan odayı dolduran iplikçi kadınlar ve makineler, havların uçuştuğu, ipliklerin ışıklara takılıp pırıldadığı, yükselip alçaldığı, insanların ip üzerinde oturduğu iplikler, iplikler. Ve çorap fabrikasındaki iplikler, incelip akan, akıp giden, akan, akan, kaybolan. Daha hızlı, daha hızlı. Bazen başı dönerdi. O zaman içine bir korku düşerdi. O zaman sanki zamanın denizinin sonuna gelmiş hissederdi kendini, aşağı düşmek üzereydi ama nereye?

Ama aynı zamanda kendine iş edindiği bir şey vardı kadının. Bu yüzden onca yıllık yaşamını altüst ederek bu kente taşınmıştı. Değişik kurumlar aracılığıyla oğlanın izini sürüyordu. Çocuk hiçbir zaman resmi olarak evlatlık verilmemişti, bu yüzden başka bir ad alıp ortadan yitmiş olması da imkânsızdı.

Yine de çok karmaşıktı her şey.

Ancak bir yıl sonra, kadın neredeyse onu bulmaktan umudunu kesmişken, neredeyse onu bulma fikrini dahi aklına getirmezken, belki de böylesinin en doğrusu olduğunu düşünmeye başlamışken bir pazar sabahı çalınıvermişti kapısı. Bir kahve alıp oturmuş gazete okuyordu. Artık yakın gözlüğü kullanmaya da başlamıştı. Keskin bir çalınıştı kapıdaki. Yakın gözlüklerini çıkarmadan ilerledi kadın kapıya ve açtı. Anahtarı kilitte döndürürken dikkatliydi, önce araladı kapıyı. Bu davranışıysa ona eskileri hatırlattı. Kapının dışında duran genç insan üzerine uymayan parlaklığı yitmiş siyah bir ceket giymişti. Bu da ona eskileri anımsattı. Oğlan kızın geniş yüzüne ve göz yapısına sahipti. Aradığı kişiydi kapıdaki.

'Seni tanıyorum, bana şeker vermiştin' dedi, yüzüne oturmamış bir gülümseme ifadesiyle.

Nasıl olabilirdi ki? Mümkün değildi, çok küçüktü o zamanlar? Kadın ona asla tatlı bir şey vermiş olamazdı. Kadın bir şeyden emin olacaksa ancak bu konuda olabilirdi çünkü tatlı şeyler kadının doğasına aykırıydı ve kaya gibi sağlam prensiplerine.

Ama çocuğun dünyasına göre böyle bir şey gerçekleşmişti.

Rahatsız bir ifadeyle baktı oğlana. Olağan ötesi ışıltılar vardı gözlerinde. Evet, ona benziyordu. Benzediği genç kadın oğlanın röntgen ışığında gölgelenen bedeniymişçesine yansıyordu çocuktan. Ama bu ışıklı beden bir endişeye de ev sahipliği yapıyordu aynı zamanda, alev alev yanıyordu. Bu yanıyla benzediği söylenemezdi göçüp gitmiş olana. Sanki başka bir yaşam damarıydı. Teni, kemikleri ve beden malzemesi aynı olabilirdi, hatta aynı insan dahi olabilirlerdi ama bu bedenden yaşam bambaşka bir akıntıyla akıyordu: yakıcı, dağınık bir ışık halinde akıyordu yaşam, bu çok belliydi. Ahşap parmaklıklar arasından sızan kes-

kin bir ışık ve aynı zamanda sıkışık sağır bir karanlık. Belki de bu farklı ışık yığını, ışık gücüydü bunu sağlayan, onunla aynı rengi taşımasına rağmen, ışığı yansıtması bambaşkaydı. Güçlü, iri parmakları vardı. Ama tırnakları yenmiş, parmak uçları şişerek kıpkırmızı olmuş, iltihap bağlamıştı. Kadın mutsuz biriyle karşı karşıya olduğunu kavradı bir anda.

Şu anda önünde durmakta olan oğlan çocuğu durumundan kesinlikle memnun değildi, bir kaçaktı çünkü. Hep istiyordu, istiyordu, hep almaktı derdi, durmadan almak istiyordu. İsteklerine düzenin hâkim olduğu ailenin yanında kavuşamayınca donup kalıyordu yüzü. Duvarların ötesinde, uzaklarda, daha uzaklarda olmak istiyordu. Bir paskalya gecesi kaçtı. Karanlık ve esintili bir geceydi. Henüz çocuktu o, ne yaptığını bilmiyordu. Tek bildiği ayakları altında ölü bir dünyanın uzandığıydı, bu dünya bir şekilde hareketlenmeliydi, vermeliydi, yanıt vermeliydi. Yola çıktığında karanlıktı. Karnını doyurabilmek için çaldı ve yakalandı. Durum ciddiydi, koruyucu aile istemiyordu artık onu. Kapatıldığı ıslahevinde ise tüm kapıları açmayı, çıkış yolu bulmayı ve kaçmayı öğrenecekti. Kapalı tutulmaya giderek daha az tahammül gösterebiliyordu.

Mojan işte bu çocuğu mutfak masasına oturtmuş etrafında dönüyor, ona servis yapıyor, bir dediğini iki etmiyordu. Artık ona dair her şeyi hatırlıyordu. Ona ilişkin hissettikleri de geliyordu hatırına bir bir. Bu kirli, kocaman genç yüz tanıdığı bir başka yüzü saklıyordu içinde. Yüzünün genel hatları, dolgun dudakları bir yansımaydılar sanki. Bu duru gözler, ışıltılı gözkapakları, açık duran dilsiz ağzın diğeriyle aynı kaynaktan beslenmiş olduğu açıktı. Ellerini kaldırışı ve aceleci bir ırmağın akışına benzeyen öykülerin aktığı dudakları. Kadın oğlanın anlattıklarından deyim yerindeyse hiçbir şey anlamıyordu, oğlan bir sürü kopuk kopuk hikâyeyi harmanlayarak anlatıp duruyordu. Kısacası kadın anlamıyordu oğlanın ne anlatmak istediğini. Peki kadın neyi dinliyordu: Oğlanın sesindeki çağıltıyı ve o çağıltının beraberinde sürüklediği hatıraları. Hatıralara kulak vermişti kadın.

Ve artık oğlan onundu.

Bir süre sonraysa kadının arzuladığının ötesine geçecekti oğlanın varlığı. Kadına her biçimde ihtiyaç duyuyordu çocuk, bu çok açıktı. Tuhaf, esmer bir çocuk gelip ondan para sızdırıyordu. Evet, kadının bankada birikmiş parası vardı, kızdan kalan para da duruyordu, kadın el sürmemişti ona. Ailesinden kalanların toplandığı banka cüzdanına da dokunmamıştı kadın. Bu sonuncuyu gizledi oğlandan ama sonunda onlar da diğerleri gibi uçup gidecektiler. Para musluğunun açılır açılmaz böyle bir hızda akıp gitmesi anlaşılır değildi kadın için. Ve kadının içinde bir şeyler de değişmişti, artık hayır demeyi beceremiyordu, artık karşı olduğu bir şey de kalmamıştı üstelik. Yeniden kavuştuğu torunu yapışmıştı sırtına. Durumları böyle tanımlanabilirdi çünkü oğlan kundak bebeği gibiydi, kadının her işini görmesi gerekiyordu. Kadın bir dediğini iki etmedi çocuğun. Bir gün ortalıktan kaybolup bir daha geri dönmemesinden o kadar korkuyordu ki. Üstelik bunu sürekli olarak yapıyordu da oğlan. Kadın yeniden birisi için yemek pişiriyor, elbise yıkıyor, birilerine para veriyor, durmaksızın para veriyordu. Ve çocuk geldiği gibi karanlık yaşamına geri dönüyordu. O yaşamına ilişkin hiçbir şey anlatmak istemiyordu, nerede yaşadığını bile söylemiyordu kadına.

Bir seferinde yeterince parasının olmadığını söyledi kadın çocuğa. Korkunç bir bakış fırlatarak kapıyı çarptı ve çekip gitti çocuk. Kadın bunun üzerine işyerinden borç para alarak eve döndü ve korku dolu kalbiyle baş başa beklemeye koyuldu oğlanı. Ya bir daha geri dönmezse?

Ama geriye döndü çocuk ve Mojan'ın hareketi çok sevindirdi onu. O gece kadına bir şeyler anlattı:

Yeni bir dünya kurmak istiyordu, eski dünya çok acı vermişti ona, ondan kurtulmaktı istediği.

Ama yeni bir dünya kurmanın koşulu da eskisini yakıp kül etmekti. Çocuğun duruma bakışı böyleydi.

Bu düşünce sanki tenine kazınmıştı, gözbebeklerine yerleşmişti. Eski dünya yerle bir olunca yepyeni bir dünya çıkacaktı ortaya, gözleri öyle söylüyordu. Küllerin arasından bir ışık demeti gibi yükselecekti yeni dünya, gözlerinden kıvrılıp dökülen

kelimeler öyle söylüyordu. Gözlerinde bir şehir yaşıyordu ve şehrin ışıkları ateşten kanatlar gibi dalgalanıyordu.

Çocuk yaşamının çoğunu kilitli kapılar ardında geçirmişti. Önce koruyucu aile, sonrada ıslahevinde üzerine kapanan kapılar yüzünden dünyanın duvarlardan ibaret olduğu kanısına varmıştı. Evler dev labirentlerdi, şehirler yüksek düz duvarlar. Oğlan hem kendini, hem de dünyayı geçit vermez duvarlar, dışarıyı göstermeyen pencereler (ıslahevindekiler bir de beyaza boyalı ve demirliydiler) olarak algılıyordu. Sıkışık, ağır, hareketsizdiler. Ve bu durumdan kurtuluş ancak her şeyin dağıtılması, ufalanması, yıkılması, kül edilerek yok olmasıyla mümkündü.

Mojan onu dinledi. Katılmıyordu söylediklerine. İçinde kabaran bir korku ve yapılanların yanlış (yanlış yol, yanlış yaşam, yanlış dünya) olduğuna dair giderek artan ve içini donduran bir his her hareketini, söylemeye çalıştığı her kelimeyi zayıflatıyor, onu karanlık ormanlara çekiyordu, geçit vermez ormanlara.

Bir sürü haftalık dergiyle gelip mutfakta onları okuyordu oğlan. Gündüzlerini de orada mı geçiriyordu bilmiyordu kadın ama işten döndüğünde çocuk hep orada oluyordu. Kadın istediği zaman gelip gidebilmesi için bir anahtar vermişti çocuğa. Ve işte orada oturmuş dergileri okuyor ve kendi kendine mırıldanıyordu. Kadına ışıltıları yorulmuş bir bakış atmakla yetiniyordu çoğu zaman. Yazılar yabancı dünyaların nasıl ele geçirildiğini anlatıyorlardı. Çocuk gökyüzünün gizlerini anlatan o eski kitabı da sık sık okuyordu, Yol Gösterici'yi, Işıltılı Basamak'ı –ki kadın bir zamanlar bir başka dünyada yaşarken bunları Kivik Pazarı'ndan satın almıştı– okuyordu. Bu kitap kahverengi ve lekeliydi. Yıkılışı, ufalanışı, yıkılan duvarları, kaybolan harfleri okudu çocuk.

Peki ya dünyanın ateşi? Her şey yok edilince ateş de yok olmayacak mıydı?

Oğlan dünyanın ateşini elinde tutmaktan söz ediyordu. Galile'li adamla aynı biçimde bir ateş yakmak için dünyaya geldiğini söylüyordu 've ateşin yanmamasını nasıl da isterdim' diyordu.

Elleriyle başına destek vererek kendi içine baktı çocuk:

'Çok kötü, çok kötü, pisliği yakın, pisliği yakın'

'Çok kötüyüm, çok, yakın, yakın'

'Yıldızlı gece beni ortaya çıkardı ve almak istemedi.'

'Bırak dünya yansın, bırak dünyanın evi yansın, bırak hapishane yansın.'

'Ses, bir ateş yak dedi, bırak dünya yansın, bırak hastalıklı yaralar temizlensin, nefret yuvaları, binalar, ceza duvarları, kafesler yansın, yansın, yansın.'

Ve planını uygulamaya koyacaktı. Buna büyük planın ilk aşaması demek daha doğru olurdu gerçekte. Ama bu aşama asıl planı harekete geçirecek, böylelikle bir parçadan diğerine, sabit ve kopuk, kuru ve yaş, taş, toprak ve deniz her şey sonunda bu küçük kıvılcımın dansına katılacaktı.

Ve bir sonbahar gecesi devlete ait genç erkeklerin konduğu bir ıslahevi olan Riatorpsgården'de yangın çıktı. Yangın çıktığında gece yarısı olduğundan fark etmekte epey geç kalınacaktı. İlk göze çarpan üçüncü kattaki köşe pencereyi patlatarak açığa çıkan duman bulutu olacaktı. Bodrum katının dış bölümü de uzun süredir yanıyordu. Çatıdaki yangın fark edildiğinde bodrumdaki alevler de yukarıya doğru yükselmeye başlamışlardı. Giriş katını çoktan alevler kaplamıştı. Yüksek kiremit bina demir parmaklıklı pencere dizileriyle bir ormanın içine kuruluydu. Alevler kısa sürede rüzgârla eğilen kayın ağaçlarına atladılar. Alarm çalmaya başlamıştı. İçeride panik kopmuş, insanlar katlar arasında koşturup durmaktaydılar. Giderek yoğunlaşmakta olan dumanın sardığı yatakhanelerden hâlâ uyumakta olan birileri kaldıysa onları uyandırmak üzere haykıran, çığlık atan insan sesleri geliyordu. Personel histerik bir biçimde çocukları sayma uğraşındaydı ama alarmın çılgına çevirdiği, merdivene doluşmuş insan yığınının kimlerden veya kaç kişiden oluştuğunu görebilmenin imkânı yoktu. Duman yüzünden ikinci ve üçüncü katların köşelerindeki

kapıları kilitli yangın merdivenlerine ulaşmak da mümkün olmuyordu. Rüzgârın yardımıyla bina birazdan tamamen alevler arasında kalacaktı. Üstelik Ystad'dan gelen itfaiyenin binaya ulaşması da zaman alacaktı. Dışarıdaki yamaçta toplanan insanlar alevlerin önünde ileri geri koşturarak çığlık atmaktaydılar. Evet, yanıyor, yanıyor.

Uzun süredir yaptığı planların bir parçası olarak binayı ateşe veren oğlansa (bir süre önce bölgeye gelerek gizlenmiş ve hazırlıklarını sükûnet içinde tamamlamıştı) bir insandan daha fazlası olmadığından insanları içine attığı alevler de bildiğimiz türdendi. Yakıyordu, yok ediyordu, yaşam vermiyordu. Haykırarak gelen bir ölümdü sunabildiği, kararan ve düşen insan bedenleriydi. Ortak cenaze töreni düzenlendi kurbanlar için. Gazeteler ve radyo da oradaydı, herkes oradaydı. Bölge halkı, polis, ağlayan anababalar, bu işi yapana lanet okudular, acılar içinde gebermesini dilediler Tanrı'dan.

Eskiden bu binada kalmış olan oğlan civarda görülmüştü. Aranıyordu aranmasına ama izi bulunamıyordu. Bütün bölge, etraftaki şehirler ve hatta bütün coğrafya ayaklanmış olmasına rağmen uzun süre saklanmayı başaracaktı çocuk. Ancak Noel sonrasında bir tesadüf eseri yıkım halindeki bir binada uyuma hatasına düştüğünde yakasına yapışacaktı polis.

Çocuk Mojan'a gelmeyecekti günlerden bir gün. Sözleşmişlerdi, Mojan akşam yemeği hazırlamış onu bekliyordu ancak oğlan gelmedi.

Oğlan gelmedi.

Bir gün geçti, iki gün geçti. Mojan aynı yerde oturarak bekledi, ikisi için yeniden akşam yemeği hazırladı. Aynı yerde uyku onu yeninceye dek oturdu ve bekledi. Gece yarısı uyandı, masanın üzerindeki yemek buz gibi olmuştu, gelen giden yoktu. Yatağa gitmesinde fayda vardı, yaşamının tüm diğer günlerinde olduğu gibi ertesi gün de saat yedide işbaşı yapacaktı. İzleyen

geceleri de yemek hazırlayıp bekleyerek geçirdi. Kapıyı çalan olmadı. Yalnız yemeyi içi istemiyordu, yemeği erzak dolabına kaldırdı ama sayısı belirsiz günler boyunca da saklanamazdı ya yemek.

Istıraptı çektiği, ıstıraptan başka bir şey denilemezdi yaşadıklarına. Her şey acı veriyordu.

Aradan bir hafta geçti, sonra iki.

Kuytulardan sesler işittiğini sanıyordu, sanki emici ışıklar çıkıyordu sağdan soldan, ağlayan ışıklar. Sanki dışarıda karanlık toplanmış ağlıyordu.

Zaman geçti. Ama sanki geceleri cinler gelip böğrüne oturuyor, üstelik gündüzleri de bırakmıyorlardı yakasını. Kadın soluk olmakta zorlanıyordu artık. 'Tanrım acı bana!'

Ama yaprak kıpırdamıyordu. Hiçbir şey olduğu yoktu. Polise gitse iyi olabileceğini söylüyordu kendi kendine ama içindeki bir ses bunu yapmasının hiç de iyi olmayacağını fısıldıyordu kulağına.

Ve Noel gecesi geldi çattı. Hediyeler almıştı. Paketler ölü misali yatıyorlardı köşede. Mumluğuyla baş başa oturuyordu yerinde. Noel ağacı yerine bir mumluk ve mum almayı yeğlemişti. Pek çok mum yanıyordu mumluğun üzerinde, pek çok ruh. Oturduğu yerde mumların yanışını izliyordu. Gerilere, daha gerilere kayıyordu gözleri, ışıktan ışığa gidiyordu. Orada yaşamışlardı. Gelecekse büyük bir karanlık olarak duruyordu önünde, engin bir deniz misaliydi karanlık. Peki ya çocuk, nesillerinin sonuncusu olan çocuk, peki ya o neredeydi?

Noelin hemen ertesinde bir gece kapısı çalındı. Oğlan kapıdaydı.

Ne fena görünüyordu, nasıl da kötü kokuyordu, berbat durumdaydı. Büyük ihtimalle üzerindeki elbiseleri haftalardır değiştirmemişti, belki de onu son gördüğü günden beri üzerindeydi bu giysiler. Bir ağaç gövdesi gibiydi çocuk, kabuk bağlamıştı. Dış görüntüsüne bakarak pek çok ayrı yaş tahmininde bulunabilirdi insan. Kirliydi, hurda bir gemiye benziyordu.

Mojan'ın büyük bir çinko leğeni vardı. Su ısıttı. Oğlana soyunup leğene oturmasını söyledi. Ancak bacaklarını kendine doğru çektiğinde sığıyordu leğene. Mojan oğlanı sabunlamaya başladı, esmer başını, omuzlarını, göğsünü sabunladı. Tertemiz olmuştu vücudu. Kadın bir insan vücudunun nasıl olup da böyle gelişebildiğini düşündü. Engellenemez bir güçle tohumundan çıkan bir çiçek misali büyüyebilmekteydi. Ardından oğlanı kaldırarak cinsel organını ve bacaklarını sabunlamasını söyledi ona. Tam dört kez su değiştirdi. Duruladıkça oğlanın gerçek halinin nasıl da ortaya çıktığını gördü Mojan. Genç, temiz bir beden beliriverdi kirin altından. Temizlenmiş haliyle sevinçli görünüyordu oğlan, artık yemek zamanıydı.

O geceyi mutlu geçirdiler.

Ama yemeği yedikten sonra oğlan ayaklanarak elbiselerini geçirmeye başladı üzerine. Kadın elbiseleri yere yığmıştı, artık kalır herhalde diye düşünmüştü oğlan için. Elbiseleri yıkamaktı niyeti. 'Ne yapacaksın?' diye sordu. 'Gideceğim' diye cevapladı onu oğlan, 'Gitmek zorundayım.' Kadın tüm gücüyle oğlanı kalması için ikna etmeye çalıştı, saat çok geç olmuştu artık, neredeyse gece yarısıydı. Ama oğlan yerinde duramıyordu, sesinin tonu sertleşiverdi birden, gitmek zorundaydı!

Ve yine ortadan kaybolmuştu. Bir rüyaydı sanki yaşananlar. Peki odanın ortasındaki leğen, ıslak bezler, ıslak zemin ve masanın üzerindeki içindekiler, yenip bitirilmiş tabaklar neyin nesi oluyorlardı? Hiçbir şey olmamış mıydı?

O gecenin üzerinden haftalar geçti. Ses seda çıkmadı oğlandan. Büyük ihtimalle o gece, gecenin daha geç saatlerinde, neredeyse sabaha karşı yapmış olmalıydı polis baskınını. Bütün ev aniden üniformalı polislerle dolmuştu. Anneanneninse bu durumdan haberi bile yoktu. Oğlan yine nerelere kayboldu diye düşünmekteydi o.

Bir süre sonra ona da konu hakkında bilgi verilecekti.

Ama uzun bir aradan sonra. Öyle uzun bir zaman dilimiydi ki bu kadın artık bu işi daha fazla düşünmemeye alıştırmaya çalışıyordu kendini. Neredeyse artık hiç düşünmüyordu ama her yanını sarmış bir düşünceyi dile getirmemekle eş değerdi bu durum. Bir ağrı gibi her yanını kaplamıştı, öylesine işlemişti ki içine artık sınırı yoktu. Uzun bir süre öncesinde bunun böylece kabullenilmesi gereken, değiştirilemez bir duygu olduğunu anlamıştı. Bir şubat gününden polisten bir mektup aldı. Torununun nerede olduğu ve tek yakın akrabası olarak onu ziyaret etmeye hakkı olduğunu bildiriyordu mektup. Ürkütücü bir yerdi: Adli Psikiyatri Kliniği.

Bir seferinde otobüsle önünden geçerken bu koruma altındaki beton binayı görmüş ve kendi kendine binanın ne için kullanılıyor olabileceğini sormuştu.

Kadın için oğlanı ziyaret etme hakkını kullanıp kullanmama kararını vermek uzun, upuzun bir zaman aldı.

Ve günlerden bir gün işte binanın kapısının önünde duruyordu. Otobüs durağı buz tutmuştu, çok kaygandı yerler. Şubat soğuğu sarmıştı her yanı, kadının etrafını, binayı, beton duvarları, masif ağlarla kaplanmış pencereleri, alarm kablolarını, telefon tellerini, elektrik hatlarını, yüksek çitleri, izleme kulesini. Güneşin pırıltılarını yaydığı karlı düzlüğün çok çok uzağında deniz karanlık bir şerit gibi uzanıyordu. Binanın ardındaysa donmuş sazlıklar, şarampol, taşlaşmış gibi gözüken fundalıklar ve söğütler vardı. Bir şerit misali görünüyordu deniz, karanlık deniz. Tıpkı buz tutmuş kış gibi kapanıyordu bu betondan duvarlarda, aynı yansımaları gönderiyorlardı etraflarına. Duvarların ardında kontrol edilmesi güç kişiler tutuluyordu ve bu tutukluluk bir sonuç elde edildiğine kanaat getirilene dek sürüyordu. Etraflarındaki karlı düzlük güneşle yıkanıyordu. Her şey bembeyazdı, katılaşmıştı, ışıltılıydı. Ama adli kliniğin içinde ölüm sessizliği hüküm sürüyordu. Bina düzlüğün ortasında kör bir göz gibi duruyordu. Tamamen dışa kapalı, içine yani kendi dünyasına dönüktü.

İçeride dikkate değer rüyalar görülüyordu.

(Peki içeridekiler hakkında ne söylenebilirdi: bir anlığına –ki hepsi birbirinden farklıydılar– dünya o kadar sıkıştırmıştı ki onları onlar da ateşle, dinamitle, bıçakla, kurşunla, kendi cinsellikleriyle, alevlerle, yangınla karşılık vermişlerdi dünyaya. Bu korkunç kapalı sınırı yok etmek için saldırmak gerekmişti.

'-Ateş, ateş, ateş! Dünyayı ateşe verin!')

Buz kanalları ve yolları kaplamıştı. Her şey dibine kadar donmuş, ölmüştü.

Ama parkın etrafında kristalden bir orman vardı. Hava çok güzeldi. Güneş ağaçların arasından buzlu iğnelere benzeyen milyon tane ışıltı gönderiyordu. Güneşin gücü tartışmasızdı.

Kadın kontrol noktasından, bekçilerin yanından ve aramadan geçti.

Artık bulunması gereken yerdeydi.

Ziyaret odası sıradan bir hastane odasıydı ilk bakışta ama beyaza boyalı kapısı panzer kaplamasındandı. Binanın ortasında bir yerde bulunuyordu. Odayı beyaz, küre biçiminde bir lamba aydınlatıyordu. Gölgesiz bir ışıktı bu. Bu kıyısı olmayan dünyaya dışarıdan hiçbir ses ulaşmıyordu. Oda sese karşı tam izole edilmiş olmalıydı. İçeride unutuldu mu (ki kapı ardından kapandığında insanın ilk duygusu bir anda her şeyin ve herkesin onu unuttuğu oluyordu) insanın nerede bulunduğundan, saatten, dışarıdaki havadan ve binanın millerce öteden dahi nasıl da göze battığından haberinin olması imkânsızdı. Her şey ve herkes kıpırtısızlığa mahkûmdu içeride, herkes yalnızdı, insan kıpırtısızlıkla tek başına savaşmak durumundaydı.

Burada, bir mezarda gibi yaşıyorlardı. Çamurdan, öfkeli insanlar burada güneşin ateşinin, kendisi de kendinden daha büyük bir güneşin gezegeni olan ateş topunun, sonsuzluktaki yabancı güneşin hayalini kuruyorlardı. Çıplak ayaklarla güneşin yumuşak sırtına bastıklarını ve güneşin içlerini serinlettiğini.

Ve oğlan bir güvenlik görevlisi eşliğinde odaya getirildi. Parmakları durmaksızın hareket ediyor, sanki bir şeyler topluyordu. Gözlerinde şimşekler çakıyordu. Etrafını yabancı, ölü ve ağır bir

koku sarmıştı. 'Otur aşağı!' diye bağırdı güvenlik görevlisi. Oğlansa reddetti oturmayı. 'Otur aşağı!' diye bağırdı görevli. Ve büyük masada oturmakta olan Mojan'ın karşısına oturmaya zorlandı. Oturur oturmaz da parmakları masanın üzrinde bir tempo tutturdular. Gözleri ışıdı, ağzı seslenmeye ve konuşmaya başladı, kolları ve elleriyle yaptığı jestler eşlik ettiler konuşmasına. Göze görünmeyen bir fırtınanın tam ortasında kalmıştı oğlan, ona karşı durma çabasındaydı. İşin göze görünen yanıysa sağa sola savrulan kolları ve ışıl ışıl gözleriydi. Ama ona yön veren o tanımadık güç kesinlikle görünmüyordu insan gözüne. Mojan yanında kendi pişirdiği kocaman, tatlı bir pasta getirmişti. Pasta aşağıda kontrolden geçirilmişti. Mojan tatlıyı uzattı çocuğa, daha çok da oğlanın öfke kusan konuşmasına bir son vermek amacıyla yaptı bunu. Oğlan adeta üzerine atladı pastanın. Boğulurcasına tıkınıyordu. Kadın onu seyrediyor, oğlansa habire yiyordu. Kırıntılar yapışmıştı dudak kıvrımlarına. Güçlü ışıklar saçan gözlerinin etrafı solgundu. Griye çalan bir pırıltı yayılmıştı yüzüne. Hiç de temiz bir görüntüsü yoktu. Bu beyazlığın içinde temiz görünmeyen tek şey de oydu zaten. Çamur karalığında, kirli bir yaratık. Pastadan geriye sadece sarılı olduğu kâğıt kalmıştı. Oğlan birdenbire gözyaşlarına boğuldu.

'Ben böyle olsun istememiştim. Ben yapmadım bunu!

Gözyaşları süzülüyordu yanaklarından aşağı. Ama sanki kıpırtısızdılar onlar da. Sanki o değil de başkasıydı ağlayan, sanki içinde gizlenmiş başka biriydi. Ya da dışında. Yüzü çocuksuydu. Çamur çocuk ağır, sancılı bir rüyanın içinde oturuyordu. Yaydığı keskin ter kokusu ürkütüyordu insanı. Gözyaşları nehir misali akmaktaydılar, elleriyse masayı sıkı sıkıya kavramışlardı.

'Böyle olsun istemedim.'

Kadın ayağa kalkarak çocuğa sarıldı. Güvenlik görevlisi bakışlarını tavana doğru çevirdi. Kadın oğlanın başını kendi göğsüne yasladı. Yuvarlak, esmer bir baştı göğsünde dinlenen, ağırlığı ve biçimi çok tanıdıktı kadın için. İşte bu ağırlığa ve bu biçime verilmişti hayat. Islaklık, tükürük ve gözyaşlarından oluşan sıcak bir soluk ısıtıyordu Mojan'ın göğsünü.

'Böyle olsun istemedim.'

Çocuk durgun, derin bir kan denizinde yansıyan kıpırtısız bir kenti görüyordu olanca netliğiyle.

Evet, oğlan hastaydı. Gerçekten de hastaydı çocuk. Aslında Växiö'ye St Sigfrids'e götürülmesi gerekiyordu ama yer sıkıntısı yüzünden gerçekleştirilemedi bu nakil. Onun yerine Malmö'ye Doğu Hastanesi'ne götürüldü. Orada da kilit altında tutuluyordu. Anneanne ona pastalar, değişik yiyecekler taşıyor ama bu yiyeceklerin başına ne geldiğini bilmiyordu. Oğlana veriliyorlar mıydı, bilmiyordu. Onunla görüştürmüyorlardı çocuğu. Onu görmesine topu topu iki kez izin vermişlerdi zaten ve son görüşmenin üzerinden de aylar geçmişti. O görüşmede oğlanın elleri, bilekleri ve yüzünde yaralar vardı. Ne yüzüne bakmış, ne de konuşmalarına cevap vermişti. İnatçı ve düşman bir tavırla kadının yanındaki duvara dikmişti gözlerini. Ardından da dışarı çıkarılmıştı.

Evet, zor bir hastaydı. Bedenleri yanmışlarla aynı yerde tutuluyordu. Hastalar çığlık çığlığa oradan oraya atıyorlardı kendilerini. Tutulduğu yer mezarlık gibiydi. Bir mağaraya bağlanmıştı ve oradan kurtulmaktı tek isteği. Ağlayıp duruyor, öfkelendikçe öfkesi artıyordu, şaşkındı.

Bir yılı dakika dakika sayarak yaşadı. Ama bir gün mezarlığın ağzında bir ışık gördü. Yaralı ellerini havaya doğru kaldırdı. Elleri yaşıyorlardı, kullanılabilir haldeydiler.

Uzun zaman geçmişti. Koca bir yıl geride kalmış, tekrardan kar mevsimine gelinmişti. Şubat-mart aylarıydı o sıralar.

Tüysüz kuş,
Yapraksız ağaçta duruyor
Ağızsız kadın gelecek
Tüysüz kuşu yiyecek

Ve kar yağdı.

Ve oğlan günlerden bir gün sıvışmayı başardı.

Yemek saatiydi, gündüz 12:00 civarıydı ki oğlanın yokluğu farkedildi. Hücre boştu, kuş uçmuştu. Bu kadar iyi korunan bir bölümde nasıl böyle bir olay meydana gelmişti, buna kimse anlam veremedi. Çalan alarm paniğe yol açtı, tehlikeli bir hastaydı kaçan. Aslında St Sigfrid'de sabit bir yeri olması gerekirdi. Kilitli kapıların birbirinin üzerine kapandığı böylesi bir yerden kaçmayı başarmış olmasını anlamak zordu. Polis yurt genelinde uyarıldı. Ama onlardan birkaç saat öndeydi oğlan. Personel daha sonraları ayrıntılı olarak sorguya çekildiğinde içlerinden hiçbiri onu uyandıktan sonra gördüğünü hatırlayamadı. Kahvaltı yapmış olmalıydı ama kimse hatırlayamıyordu onu gördüğünü, doktor da yanından geçmiş olmalıydı ama o gün gerçekten de sadece oradan geçmekle yetinmiş olmalıydı doktor.

Evet, şimdi bu yanık beden kar, buz ve güneşin hüküm sürdüğü yola düşmüştü. Her şey keskindi, soğuk adeta ısırıyordu. Oğlan yeni bir yaşam için yola çıkmıştı. Son savaşın geleceği düşüncesiyle hazırladığı korunağın yolunu tutmuştu. Sığınağı bir adadaydı. Ufak tefek, kimsenin bilmediği adalardan birinde. Klags Liman Fabrikası'ydı –ki burası 30'lu yıllarda yandığından beri hiç insan eli değmemiş bir yerdi– gizleneceği yer. Otların bürüdüğü, bakımsız plaj bölgesinde yükselen bu kapkara yıkıntı görene korku verecek cinstendi. Issız bir yerdi, oğlan bir yaz ayını burada geçirmiş, tuttuğu balıklarla karnını doyurmuştu. Yaz aylarında yükselen sazlıkların gizlediği ve plaj tarafından da göze batmayan bölgeden hiç ayrılmamıştı. Acil durumlar için çalıların arasına gizlediği bir teknesi de vardı. Şimdi güneye doğru ilerliyordu. Sağ tarafında kış güneşinde taştan beyazlığıyla yükselen yeni kenti görüyordu. Evlerin çoğu henüz boştu. Işıklarıyla insanın gözünü alan şehrin ölü bakışlarını sırtında hissederek güneye doğru ilerlemeye devam etti. Yoluna kimse çıkmadı. Zaten hem yolu iyi biliyordu hem de düzlükte dahi gizlenmenin inceliklerinden haberdardı. Ama dışarıda olmaya uygun değildi üzerindeki giysiler. Üzerindeki en kalın giysi hastane elbiseleri-

nin üzerine giydiği yün hırkaydı. Adamakıllı bir ayakkabısı bile yoktu ayaklarında, hastane takunyalarıyla çıkmıştı dışarıya. En kötüsüyse ateş yakacak hiçbir şey olmamasıydı yanında. Yattığı bölümde kibrit yasaktı ve hastane görevlilerini atlatarak dışarıya sızmaya uğraşırken ateş yakacak bir şeye ulaşma şansı da olmamıştı. Hastane görevlilerinin hepsinin cebinde kibrit kutusu ya da çakmak olduğunu fark etmişti aslında çünkü hemen hepsi bir aralık bulup sigara molası için dışarı çıkıyorlardı. Kaçış işi yeterince karmaşık bir planlama gerektirmişti, işte bu yüzden bu işi düşünecek özel bir zamanı olmamıştı yoksa bir kibrit kutusu bulmak onun için işten değildi.

Olmamıştı işte.

Yolu uzundu. Hava buz gibiydi, karın yüzeyi donmuştu. Zaman zaman ayaklarının altındaki buz tabakası kırılıyor ve ayağı kara saplanıyordu. Yolu gerçekten de uzundu ve böylesi bir soğukta hedefine ulaşmak için insanın gerçekten çok güçlü olması gerekirdi. İlerlemek için sarf ettiği çaba yüzünden neredeyse gözü görmez olmuş bir halde yanmış bedeniyle Güney Çevre Yolu boyunca koşturdu. Bir araba gözüktüğünde şarampole atlayıp gizleniyor ve araba geçip gidene kadar orada saklanıyordu. Bu yaralı beden köylerin dışından koştu durdu, arka yollardan geçti. Bir sürü köy bakkalını pas geçti. Her seferinde: 'İşte şimdi yakalayacaklar beni' diyordu kendi kendine. Peki, bir kutu kibrit almaktan daha doğal bir şey olabilir miydi? Ama bir türlü yapamadı bunu, her seferinde bir engel çıktı ortaya. Ya dükkânların içinde çok fazla insan oluyordu ya da çok az, böyle olunca da dikkat çekme olasılığı artıyordu. Ve sonunda bir akşam saklanacağı yere ulaştı, ateş yakacak bir şey bulamadan ulaştı yerine.

Yeni batmış güneşin kırmızı gölgeleri kaybolmamıştı henüz. Klags Liman Fabrikası'nın yanarak kararmış duvarları buz gibi akşam gökyüzüne karşı bomboş bakmaktaydılar. Uzaklardaki deniz donmuştu. En son buraya geldiğinde yazdı oysa. O zamanlar ada cennetten bir köşeydi. Şimdiyse buzun ortasında çıplak ve katı bir kayalık gibi duruyordu. Her şey ortadaydı. En küçük bir taş parçası ya da batık artığı odunlar kış akşamının soğuğunda

çırılçıplak ortaya serilmiştiler. Şimdi anlıyordu ki yanında ateş yakacak bir şey olsaydı bile burada ateş yakmasının imkânı olmayacaktı. En küçük ateş pırıltısı bile millerce öteden göze çarpardı bu çıplaklığın ortasında. Büyük ihtimalle çalıların arasına gizlediği tekne de çıkmıştı ortaya, kuytuları yitmişti adanın. Her şey buzun ortasında donmuş duruyordu. Artık her yan donduğuna göre tekneye de ihtiyacı olmayacaktı ve gideceği yere buz üzerinde yürüyerek ulaşacaktı bu durumda. Bir yere ulaşmak için bu kadar uğraştıktan sonra orada ateş yakılamayacağını anlamış olmak dünyaya gelip, geldiğin dünyanın artık var olmadığını anlamak gibi bir şeydi.

Artık güneşin son yansımaları da soluyordu. Yerindeydi. Küçük bir taş duvardan ibaretti sığınağı, karın ortasında bir karaltı gibiydi. Aslında tam anlamıyla kuş avcılarının gün doğup da ava başlamadan önce uyumak için kurdukları geçici barınaklara benziyordu. Tepesine dallardan ve sazlıklardan bir çatı örmüştü. Taş ve kalaslardan oluşan zulasındaysa birkaç olta, birkaç konserve kutusu ve bir de konserve açacağı bulunuyordu. Sarınmak için birkaç battaniyesi de vardı. Üstelik bir kibrit kutusu da bulmuştu önceden oluşturmuş olduğu depoda ama deniz ve düzlüğün birleştiği bu kıpırtısız kış akşamında yükselecek alevlerin ne kadar uzaktan görülebileceğinin düşüncesi yüzünden bir kibrit çakmaya cesaret edememişti. Bunların dışında deposunda villa hırsızlarından edinilmiş farklı tüfeklerden oluşan silahlar da vardı. Havalı bir tüfeği dahi vardı. En önemli silahıysa älg* deviren olarak bilinen bir silahtı. Hepsi iyi durumdaydı silahların, yağlanmış, nemden korunmuş, paslanmaları engellenmişti. Cephanesi de vardı. Aslında ona kalsa daha fazla silahı olsun isterdi, daha güçlü silahları olsundu, örneğin birkaç el bombası olsa hiç de fena kaçmazdı. Ama ordunun silah deposuna girmeyi hiçbir zaman başaramamıştı. Aslında bu tür hazineleri hedeflemek gerektiğinin bilincindeydi. Ama oralara ulaşmak için başkalarıyla ortak iş çevirmek gerekiyordu, arabası olan biriyle. Ve onun planına ortak olacak, onun düşüncelerini paylaşacak kimseyi tanı-

* Älg: Oldukça iri, uzun bacaklı, erkekleri çok iri boynuzlar taşıyan bir geyik türü.

madığından ortak iş yapmanın da mümkünatı olmamıştı. Hep tek tüfek gerçekleştirmişti planlarını.

O gece tuhaf bir geceydi. Yemeği vardı ve yemek yemesi gerektini de biliyordu. Ama dışarısı fazla soğuktu, her şeyle birlikte açlığı da donmuş olmalıydı. Aradan sonsuzluğa eş bir zaman geçti. Geçti zaman geçti ama yine de pek ilerlediği söylenemezdi. Hiçliğin ortasındaydı oğlan, bir hiçti. Geceleyin soğuk o kadar arttı ki çocuk kendisinin insan mı, buz mu, taş mı, çelik mi olduğunun ayırdına varamaz hale geldi. Her şey kararmıştı. Ada, kıyılar ve buz zayıf bir ışıltı yayıyorlardı. Yıldızlar buzun içinde çakmak çakmaktılar. O kadar yakınındaydılar ki çocuk onlara yapışık olduğu izlenimine kapılıyordu. Bu biçimiyle egemen oluyordu onlara. Karanlığın içindeki her şeyin efendisiydi ve tüm ışıltılı varlıklar onun etrafında dönmekteydiler. Bu suçsuz dünya, bu suçlu çocukla birlikte ölebilirdi.

Ve dünyayı alevler kapladı. Büyük yıkım başladı ve aslında ölmemiş olan ölüler ortaya çıktılar.

Çocuk ateşi gördü. O büyük ateşti bu, son ateş.

Ve yeni bir gezegenin doğumuna şahit oldu.

Sabah kendini kırmızı bir kuşak halinde buzların arasından ve uzaklardaki denizin üzerinden gösterdiğinde Klag Limanı'nın kara yıkıntıları da kırmızılara büründüler. Bu görüntünün içinde çocuk artık var olmadığı düşüncesine kapıldı. Ama yine de kendini büyük bir çabayla zorlayarak savunması ve aynı zamanda saldırısının hazırlığını yapmaya başladı. Soğuktan hissetmeyen parmaklarla silahlarını yeniden yağladı, kuruladı, monte edip kurşun doldurdu. Güneş yükseldi. Buz denizinin ortasında buzdan bir adanın hâkimiydi artık. İyi ama ne işine yarardı ki bu ışıltılı ada? O ateşin peşindeydi.

Buzun ötelerinde bir karartı vardı. Karartı mavi siyah rengiyle yaşamı taşıyan denizdi, ürküntü vericiydi.

Gün ortasında, güneş tam tepedeyken birkaç karartının kayakları üzerinde o tarafa doğru geldiklerini gördü. Zincire bağlanmış köpekleri vardı karartıların. Köpekleriyse kurda benzemekteydi. Gelenleri polis arabaları izliyordu. Köpekler aralıksız olarak hav-

lıyorlardı.Yüksek ve tek tonlu havlamalardı bunlar, kurtların iz üzerindeyken çıkardıkları seslerdi. Koku güçlendikçe onların havlamaları da artıyordu. Arabalar fabrikanın önünde durdular ve arabalardan bir sürü üniformalı polis dışarı atladı.

Polisler sıraya dizilmiş adaya doğru ilerliyorlardı. Köpekler hızlı hızlı soluyarak arkalarındaki adamları çekmeye devam ediyorlardı. Öğleden sonra ışıklarının altında gözetleme kulesini andıran kulübecik terk edilmiş görüntüsü veriyordu. Yere uzanmış çocuk görünmüyordu dışarıdan. Taş duvarın dibindeki çıkıntıya bir tavşan yavrusunun bedenini toprağa yapıştırması misali yapışmış, adeta çıkıntıyla bütünleşmişti. Buz denizine hapsedilmişti, kar yığınlarına, tüm dünyaya. Her şey ama her şey hapishaneydi ona.

Karla güneşin kapladığı alanda giderek yaklaşıyordu gelenler. Sıra halinde ilerliyorlardı buz üzerinde polisler. Her yandan mavi-siyah, köpekli şekiller fırlıyordu. Kurt çenesi taşıyordu köpekler. Büyük ateş canlandı oğlanın gözlerinin önünde. İlk kurt köpeğini nişan aldı çocuk ve tüfeği ateşledi, isabet ettirmişti. Köpekten acı bir viyaklama duyuldu, havaya savrularak yere yıkıldı köpek ve hareketsiz kalakaldı. Çocuk sarhoş misali ayağa kalktı, bir an sendeleyerek etrafına bakındı. Etrafını yanmış insanlar sarmıştı, her taraf yanmış kül olmuştu. Yerde yatıyorlardı, gökyüzünden düşmüşlerdi. Olduğu yerde sallanıyordu çocuk. Ardından tüfeği elinden fırlatarak koşmaya başladı. Buzların üzerinden denize doğru koşuyordu, rüzgâr gibi koşuyordu. Rüzgârla yayılan alevler gibi koşuyordu. Uzaktan bir düzlük gibi görünen buzlarsa göründüklerinin aksine bloklar halinde yükselip alçalmaktaydılar. Çocuk onların üzerinden hoplayarak devam ediyordu koşmaya. Ufukta görünense buzlardan özgürleşmiş suydu.

Bir silah sesi duyuldu.

Bu ya bir uyarı atışıydı ya da bacağı hedeflenmişti. Her ne olursa olsun keskin bir atıştı ve kötü yere isabet etti. Çocuk yere yıkıldı. Bir süre sonra ağzından pembe köpükler gelmeye başladı. Çocuk yaralı bir hayvan misali etrafında halkalar çizerek sürü-

nüyordu buzun üstünde. Bütün üniformalılar köpekleriyle birlikte tepesine üşüştüler. Kurt dişleri de. Karanlık dalgalar onu almadan önce görebildiği son şey kurt dişleriydi.

Derhal karaya taşınarak son hızla Malmö'deki bir hastaneye taşındı. Hukuk kuralları uyarınca ameliyathanenin ve sonra da acilin kapısının önünde silahlı bir polis bekletildi. Durumu kritikti, bu yüzden anneannesine haber verildi. Mojan hastaneye gelerek geri kalan günlerini geçirmek üzere oğlanın başucuna oturdu. Çocuk elektrik tellerine takılıp çarpılmış bir kuşa benziyordu. Mojan'ın başucundaki varlığından haberdar olup olmadığını anlamaksa imkânsızdı. Yüzü hareketsizdi, bakışları akan, pırıldayan ateş topları gibiydiler. Vızıldayan sedye tekerlekleri aralıksız olarak ameliyat edilmiş yeni kişileri taşıyorlardı içeriye. Mavi gece lambalarının ışığında korku dolu dünyalar taşınıyordu. Respiratör iç çekercesine pompalamaya devam ediyordu. Kadın duyup duymadığını bilmemesine rağmen yüksek sesle okudu oğlan için. Şunlardı okuduğu:

'Gölün öteki yanındaki ülkeden geldiler.

Adam tekneden iner inmez bir adamın mezarlıklardan o yana doğru geldiğini gördü. Kirli bir ruhun esareti altındaki adam karşısına dikiliverdi.

Adam mezarlar arasında yaşıyordu ve onu artık zincirleyerek tutmak bile mümkün değildi.

Pek çok kez elleri kelepçelenmiş, ayaklarına pranga vurulmuştu ama adam kelepçelerden sıyrılmış, prangaları parçalamış, hiç kimsenin gücü yetmemişti ona.

Adam gece gündüz mezarlar arasında ve dağlardaydı artık. Kendini taşlara vurup kendi canını yakmaktaydı.

Bu adam şimdi karşısında İsa'yı görünce hızla ona doğru ilerleyerek kendini onun önünde yere attı.

Ve yüksek sesle şunları söyledi: 'İsa, benimle ne yapacaksın? Sen ki yüce Tanrı'nın oğlusun? Sana Tanrı'nın önünde sıkıntı veren benim canımı yakma'

İsa aslında ona, 'Eyy kirli ruh, bu adamın bedenini terk et' diyecekti

Ama onun yerine şu soruyu sordu ona: 'Senin adın nedir? Adam ona cevap verdi: Adım Lejyon. Ne yazık ki çok kalabalığız biz.

Ve ondan onları oradan sürmemesini diledi.

O sırada tepelerde bir domuz sürüsü otluyordu.

O zaman ondan şunu dilediler: 'Bizi domuzların içine yolla. Bırak bizi onların içine girelim.

Ve onların dileğine cevap oldu. Ruhlarını esir almış kirden arınarak domuzların içine girdiler. Ve ikibin domuzdan oluşan sürü tepedeki kayalıklardan aşağı düşerek suda boğuldular.

Sürünün çobanları oradan kaçarak şehre ve köylere gittiler ve olan biteni halka anlattılar. İnsanlar olan biteni gözleriyle görmek için kayalıklara gittiler.

İsa'nın yanına vardıklarında ruhu esaret altında olan adamı gördüler. Lejyonu içinde saklayan adam elbiseleri üzerinde ve duyularılarına kavuşmuş olarak orada oturuyordu. Bunu görenleri büyük bir şaşkınlık aldı.'

Oğlanın başında beklediği üçüncü geceydi. En üst kattaki yoğun bakımdaydılar –ki gündüzleri güneye doğru uzanan tüm alan görülebilmekteydi buradan– O gece fırtına koptu, kar fırtınasıydı. Yarı çıplak bedenlerin hareket edip durduğu, döndüğü, makinelerin yaşam pompaladığı sıcak odanın dışında gece gürlüyordu. Buz yükseliyor, ıslak kar savrulup duruyordu. Gece üçü biraz geçe çocuk öldü. Anneanne respiratörün yükseltip alçalttığı bedenin artık hayatta olmadığını fark etti birden. Makinenin dalgalandırdığı beden artık bir batıktan ibaretti. Bilinci olan biteni anlamasına izin verdiğinde, yatakta yatanın sakinliğinin ölümün sükûneti olduğunu anladığında bir şeyler aktı gitti kadının içinden. Yatağın ayakucunun biraz uzağında, gece mavisinin kapladığı beyaz gölgelerin gidip geldiği odanın tam ortasında pelerinli bir adam duruyordu. Elleri ve ayakları aşınmıştılar, açıktılar.

Peki insan yıldızlarla ve dünyanın tüm varlıklarıyla nasıl bütünleşir?

Ölüyü yelkenli bir tekneyle taşıyıp okyanus suyuna gömerlerse, belki.

En uzaktaki köyün bile uzağındaki memleket ölülerini ve kırık aletlerini yaşamı dönüştüren, koruyan toprağa bıraktı.

Oğlansa Malmö'nün dışındaki bir mezarlığın kremotoryumunda toprağa verildi. Anneannesinin üç gülüyle Sosyal Hizmetler Kurumu'nun üç beyaz gülü süslüyordu tabutunu. Cenazeye yalnızca Mojan katıldı. Seslerin yankı yaptığı kilisede papazla yalnızdılar. Bu genç yaşam yapayalnızdı hayatta olduğu sürece, bir cüzzamlı gibi. Tabutun durduğu zeminin altında fırın yanıyordu. İçerideki ateş içine atılan her şeyi ateşe döndürüyordu. Oğlan yanıyordu. Fırına konulduğu o ilk anda, bedeninin tüm parçaları bir anlığına simyacının altınına dönüştüğünde, yerinden kalktı ve yarı oturur bir halde antik dönemlerden kalma altından bir kral gibi görünmez enerji dalgalarının içinde ilerledi. Külden geştaltıysa solarak parçalandı. Yüzleri maskeli görevliler külleri kazıdılar. Bir tek diş dolgusu bile bırakmamıştı geriye, genç ve sağlıklı kemikleri ve tek çürüğü bile olmayan dişleri vardı. Oğlan böyle yakıldı, yakılıp kül oldu. Şimdi yaşıyor ama nerede?

(Mojan cenazeden sonraki günlerde sürekli olarak aynı düşü görmeye başladı. Rüyasında ölü bir bedeni yıkayarak cenazeye hazırlıyordu. Ama beden her seferinde yabancı bir genç kadın ya da erkeğe ait oluyor, Mojan çılgınlar gibi odadan dışarı fırlayarak aradığı bedenin nerede olduğunu soruyordu. Ama karşılaştığı kişiler ona bir yabancıya bakar gibi bakıyorlardı. Başka bir zamandaydılar, kadının devri geçmişti. Onların devri başlamıştı artık ve onların ölüleri kadına ait değildi.)

Zaman geçti. Zaman insan bedenine kurulu bir düzenektir aslında. Yaşam süresi, ölüm süresi. Malmö'nün en ücra mahal-

lesindeki mezarlığın üzerine düzlükten ve uzaktaki denizden sürüklenip gelen sisler çöktü. Kentin üç mezarlığı vardı. Önde, ortada ve uzakta olmak üzere. Uzaktaki mezarlık çok büyüktü, henüz dolu değildi. Ağaçların arasındaki sonsuzlukta kaybolup gidiyordu, uzaklarda görünen duvarın ardındaysa düzlük başlıyordu. Sisler damlayarak aktılar. Ağaçlardan damlalar süzüldü. Ağaçlar mırıltılarla konuşan ağır, karanlık, yapraktan bedenlerdi. Sonra yapraklarını döktüler. Yürüyüş yolları ıslak gazellerle kaplandı, yapraklar her yana, taşlara dahi yapıştı. Sisler suskundu. Yaşam böyle sürüp gidecekti. Artık hafızası yoktu yaşamın, bir başka deyişleyse tamamen hatıralardan oluşuyordu. Her an bir anıydı, hatıralar her yana sızmıştılar. Her şey alabildiğine sessizliğe bürünmüştü, yaşamın sesleri uzaklaşmış, uzaklara gitmiş, duvarların ardında kalan zayıf, düzensiz bir mırıltıya dönüşmüştü. Azizler Gecesi'nde kadın oğlanın uzaktaki mezarlıkta bulunan mezarına giderek mum yaktı. Ruhların alevleri yan yana, bölge bölge, mezarlıklarda ve krematoryumda yanıyordu.

Kadın mum yaktı. Mum yaktı.

Ama sisler dağılmaya niyetli değildiler. Suskundular da aynı zamanda. Çok sessizdi, sessizdi.

Zaman ilerledi. Yapayalnızdı kadın, yakında emekli olacaktı. Artık bacakları neredeyse sürekli şişmekteydiler. Yakında fabrikayı sallayıp duran makinelerden ve sallanan zeminlerden hediyesini ufaltılmış ölçülerle alacaktı. Ama halihazırda fabrikadan çıktıktan sonra temizlik işine gitmeyi sürdürüyordu. Oysa artık uğruna çalışması gereken kimsesi yoktu. Birini düşünmek, onun için bankada para biriktirmek zorunda değildi. Tüm bunları eski alışkanlıkları yüzünden yapıyordu. Sadece yorgunluğunu perçinlemek için fazladan çalışıyordu. Uyumak için kendini iyice yorması şarttı. Yoksa o korkunç, boş, sessiz ve yalnız gecelerle nasıl başa çıkabilirdi? Kimsesizdi, kimseyle bir bağı yoktu. Her şey ve herkes toprağın altındaydı artık. Memleketi tortop olmuş, kararmış bir plasenta gibi kalmıştı hafızasında. Anılarının denizinde bir şerit gibi akıp kaybolan bir coğrafya vardı, yükselme anının deniz suları gibi. Liman ve fabrikalar şehrinin caddelerine sızmış

ve bir türlü kalkmak bilmeyen sisler tuz kokusunu da getiriyordu beraberlerinde. Mezarlıktaki ağaçların altı da tuz kokuyordu, mezarlık da, düzlüğe doğru sıra sıra uzanan ağaçlar da. Sisin içinde mumlar yanıyordu. Onlara ulaşabilen tek kişi Mojan'dı.

Evet, zaman böylece akıp gitti, böyle kıpırtısız kalakaldı.

Birçok yıldan sonra Mojan yepyeni bir bölgeye taşındı. Sirk alanının karşısında yer alan alışveriş merkezi Mobilia'nın yan tarafına düşen Stadion Sokağı'nın arkasındaki yüksek binanın sekizinci katındaydı yeni evi. Şehir merkezinde eskiden yaşadığı ev yıkılmış, oğlanın uğradığı zamanlarda oturdukları mutfaktan geriye sadece bir taş yığını kalmıştı. Bundan böyle yaşayacağı apartmansa devasa bir duvar görünümündeydi. İnsanlar duvarın içine açılmış deliklere yerleştirilmiş pencerelerin ardından seyrediyorlardı dünyayı. Öyle bir dünyaydı ki burası, duvarlarında tanımadık insanların ayak sesleri, konuşma sesleri, öksürmeleri, su akıtmaları, gıcırtılı, takırtılı devinimleri yankı buluyordu. İnsan neredeyse kimseyle karşı karşıya gelmiyordu. Sadece seslerdi duyulan. İşte böyle bir yerde yapayalnız yaşıyordu Mojan. Birkaç seyrek beton kuleydi gri ufka, koyu grilere boyanmış soğuk denize bakan. Kar ovanın üzerinde sislere dönüşüyordu.

Fabrikada çalışmıyordu artık Mojan ama bazı günler akşamları büro temizliğine gittiği oluyordu. Boğucu, insanın içini kaldıran beyazlı yeşilli keskin ışıklarıyla otobüslerin kapıları insanları dışarıdaki esintili geceye karşı boğar gibi, yutar gibi çekiyorlardı içlerine. Bunun dışındaysa günleri Mobilia'ya gidip yiyecek alışverişi yapmakla geçiyordu. Alışveriş merkezindeki insan denizinde dolaşıyordu. Daha öğle olmadan insanlar doluşuyordu buraya. Kavgacı, tuhaf bir insan kalabalığıydı bu. Oysa eskiden böyle değildi insanlar. Her türden ulus vardı kalabalığın içinde, her tür dil, koku, ağır ışıltılı çingene etekleri. Ve birdenbire, kadın daha fark edemeden yazın geldiği olurdu. Sirk alanı gri bir dumana boğulurdu. Stadion Caddesi'nin ışıkları toz halinde

kalkan kömür sertliğindeki boğucu yaz gecesi sisleriyle kaplanırdı. Dış taraftaki uzun, yakıcı asfalt yol boyunca uzanan boş inşaat arazilerine tozdan bulutlar kalkıp inerdi. Yeni şehrin dur durak bilmez dönüşümü böyleydi, oğlanın zamanından beri pek çok şey değişmişti. Düzlük üzerindeki bilinmedik bölgeler işgal edilmek üzereydiler. Daha şimdiden boy vermiş beton evlerse henüz boştu.

Ama şehrin tam ortasında açık bir yara vardı. Valencia, eski dans pisti binası, çürümüş kalaslar, çivi üzerine çivi çakılmış veranda köşeleri, kırık hedef tahtaları, yıkık malzeme depoları ve büfelerden kalan artıkların üzerini sarmış yeşillik, giderek yiten ama hâlâ bir bedenin kokusu kadar diri insan kokuları. Tenine değen yakıcı bir dokunuş misali kadın kızın bir zamanlar buralarda bulunduğunu, etrafta dolaştığını, yürüdüğünü, güldüğünü, ardında izler bıraktığını hissetti. Boğazı yanıyordu. Araba egzozlarından yayılan iğrenç kokulu dumanların arasından kızın önce gözleri, ardından da yüzü belirdiler. Eve doğru yolunu çeviren kadının başı zonkluyordu.

Zaman böyle akar gider, böyledir zaman.

Yaşam günden güne sessizleşti. Sessizlik her şeyin önüne geçmişti artık.

Kadın sağır filan olmamıştı.

Duyduğu her ses ona ulaştığında yırtıcı derecede keskinleşmiş oluyor, kadının her yanına sızıyordu. Sanki işitme duyusu çırılçıplak kalmıştı. Kadının kendisi de çırılçıplaktı seslere karşı. İçine sızan her sesin yankısı depreme dönüşüyor, tir tir titretiyordu bedenini.

Ama sesler de giderek seyrekleştiler. Azaldılar, azaldılar. Sanki çarpılmış, bir yanı kesilip atılmışçasına düzensiz, akıp giden bir çağıltıya dönüştüler. Bu çağıltı dışarıdan gelen, çok uzaklardan gelen sessizliğe karıştı içinde.

Ağzı da laf yapmaz olmuştu artık. Temizlik işine de çok seyrek gidiyordu. Kâğıt fabrikasının bürosunu temizliyordu ihtiyaçları olduğunda. Ama ağzını bir şey söylemek için açtığında ağzından sanki yabancı dilde bir şeyler çıkıyormuş hissine kapılıyordu. Kadın bu ülkede doğmuştu. Gece temizliği işinde çalışan çoğunluğun aksine o yabancı bir dil konuşmuyordu (Ne tuhaf insanlar var diye düşündü). Mil hesabına vurulduğunda doğduğu, ailesinin gömülü olduğu yere pek uzak da sayılmazdı. Ama yine de bir ömür uzaklığındaydı onlara. Bir yaşam süresi olabilecek uzunluktaki zamanı bu taşlaşmış beyaz coğrafyada geçirmişti. Yabancı bir ülkenin olabileceğinden çok daha yabancıydı bu kent onun için. Bir başka ülkeye olduğundan daha uzaktı ona. Her şey farklıydı, hiçbir şey tanıdık gelmiyordu gözlerine. Hiçbir şeyin adı yoktu. Ya da isim olarak duyduğu her şey insani gelmiyordu kulağına. Bir araya yığılmış hecelerden oluşuyordu sesler, hayalet diliydi dilleri. Ve sessizlik çoğaldı, çoğaldı.

Zamanın tüm yaşamın dışına düşen ölü sahilinde yaşanmış her şey artık yüz yıl geride kalmıştı. Kadınla yaşayanlar arasında büyük bir uçurum vardı artık ya da kapkara sular akmaktaydı aralarından. Belki de denizdi yükselerek yaşayan, her şeyi alıp sulara gömen, belki de kadındı artık deniz dibinde yaşamını sürdüren. Kar beyazı apartman kulelerinin arasından yükselen Baltık Denizi.

(Evet, bu zehirli beyaz düzlük, lakaytlığın gribeyaz şehri, dev gibi beton kuleleriyle ufka meydan okumaktadır. Lağımlardan, çöplüklerden leş yiyici kuşların çığlıkları yükselir. Karanlık soğuk kış denizi çok uzaklarda hareketsiz yatmaktadır. İşte şehrin bu kısmında tüm yaşayanlar, yumuşak et, bitkiler, hayvan dünyaları, yumuşaklık barındıran her şey yok olacaktır. Peki hangi ruhun titreşimleri kalacaktır geriye? Büyük dünya uçurumununda hangi rüzgârların sesleri duyulacaktır? Sadece bir ışınım, dünya uzayındaki fısıltılar, korku, kor alevler. Dünyanın devri bitmiştir, ruhların zamanıdır gelmekte olan.)

Ve bir gece yaşlı kadın yatağın içinde dimdik oturmuş etrafını dinler halde uyanır uykusundan. Tüm bedeniyle, tüm varlığıyla kulak vermiştir geceye. Gece yarısıdır, gecenin son noktasıdır. Dışarıda, büyük apartmandan ya da gecenin içinden bir çocuk seslenmiştir.

İhtiyar kadın yatakta dimdik oturmaktadır. Çocuk seslenişi hâlâ her yandan yansıyıp gelip bir anda yok olmaktadır. Karanlık şarkısını söylerken bir yandan da başka seslere aracılık etmektedir. Odadaki sessizlik sanki bu seslenişin kaybolup gitmesinden kaynaklanmaktadır. Kendini duyurup sonradan kaybolan seslenişin sesssizliği yayılmıştır odaya.

Ne yana gitmiştir sesler?

Kadın uykudan tamamiyle sıyrılmıştır artık. Oda yarı karanlıktır. Bu yabancı büyük kentin caddeleri boyunca uzanan ışıkların yansımaları oraya dek sızmaktadır. Bu dolaylı ışıkta (ki perdeleri asla kapatmaz. Uyandığında gün doğumunun odaya girişini görmek ister. Gün doğumunu her daim bekler.) karşısındaki duvarda asılı duran aynada tanımadığı bir insan görür. Geniş, solgun bir yüz, üzerinde derin izler olan yanaklar, beyazlamış saçlar. Her şey çok hızlı olup bitmiştir. Üzerine kar düşmüş ya da kar beyazlığında bir yıldırım çarpmıştır onu. Karşısındaki yüz yabancıdır ona.

Seslenenin bir çocuk olduğuna yemin edebilir.

(Bir seferinde kâğıt fabrikasının büro kısmını temizliyordu. Gecenin geç saatleri olmuştu ve kadın işini neredeyse tamamlamak üzereydi. O sırada koridorun bitip merdivenlerin başladığı yerde, aşağı katın karanlığına doğru birinin koşup ortadan kaybolduğunu görmüştü. Kadın görmesin diye çok hızlı olup bitmişti her şey. Ama kadın köşede kaybolanın bir çocuk olduğunu pekâlâ biliyordu.)

Peki, çocuk nereye gitmişti?

Kadının karanlığını aşağıdaki çevre yollarının gölgesiz ışıkları kesiyordu. Işıklar bu katı, sessiz apartmanların cephelerine yansıyordu.

Kadın yatakta, oturduğu yerde ağlıyordu.

Üzerine karlar yağmış bu bembeyaz yüz karanlığın ortasında bir kubbe gibi duruyordu. Gökyüzü, toprak, görünmez devinimler, deniz suyunun ve göllerin salınımları dışarıda o geçit vermezliğin arasındaydı. Kocaman şeffaf bir göze benzeyen pencerenin ardında bu yabancı şehir uzanıyordu. Dilsiz apartmanların yükseldiği vahşi topraklardı dışarıda görünen. Kadın yabancı bir ülkedeydi. Her şey için çok geçti artık. Büyük ayrılık gerçekleşmişti. Geri dönüş yolunuysa bilmiyordu. Geniş çevre yolları boyunca yürüyor yürüyordu, yolların sonu yoktu. Aslında bir yüz olmadığı sonradan anlaşılan bir yüz beliriyordu önünde.

'Saat gecenin mi yoksa gündüzün mü birini vuruyordu?'

'Su güneşe mi aitti yoksa aya mı?'

Polis bey, bu yaşlı insana gölün ne tarafta düştüğünü söyleyebilir miydi?'

'Yok hayır ormanın, hayır hayır gölün.'

'Kız mıydı çocuk yoksa oğlan mı?'

'Çocuk ışıkta neden buzun içindeki mavi bir balık gibi görünüyordu?'

'Çocuk neden zehirliydi, zehirli?'

'Göl ne taraftaydı? Işık neredeydi, ya göl ne taraftaydı?'

Etrafı ağaçlandırılmış o koca yollar boyunca, geceyi keskin ışıklarıyla bölen park yerleriyle kent coğrafyası cansızdı. Aşağıdan vuran keskin çevre yolu ışıklarının aydınlattığı kulelerin arasında karanlık sularıyla deniz vardı.

Ardından yüzünü göstermek istemeyen çocuk çıktı ortaya ve kadının bedeninde solumaya başladı. Kadın çocuğun yanaklarını hissetti, sıcacıktılar. Bedenini hissetti, sıcak, diri ve yumuşaktı. Elleri capcanlı kadının yüzünde ve dudaklarında gezindiler. Kadın bu ellerin kime ait olduğunu büyük ihtimalle biliyordu. Ama hemen hemen. Hemen hemen. Yüz habire kaybolup durmaktaydı, habire karanlığa çevirmekteydi kendini.

Ama karanlık bir perdedir ve ardındaki yeni yaşamın uzaktan gelen kuş cıvıltılarını andıran sesleri kan dolaşımının bedenin karanlığında bilmedik yollarda ilerlemesi kadar gizemlidir.

İnsan bir kere bu beyaz ölü kenti ardında bırakıp karanlığa daldı mı, derin temellerin, kapalı inşaat alanlarının, kullanılmayan tünellerin, uyuyan çimento karıştırıcılarının arasına karışacaktır. Oradaysa gece o denli derindir ki insan adımlarını tek tek atmak zorundadır. Ayaklar tutunacak yer arayıp, her bulduğunda bu duruma şaşacaktır. Ama karanlığın içinden patlama sesine benzer bir ses gelmektedir yine de. Ses belki de yerin derinliklerinden kopup gelmektedir. Bir süre sonra insan karanlığın içinde bir şeyler seçebilmeye de başlar. Bir ufuk, en azından bastığı topraktan biraz daha açık tonda bir yol. Ağaçlar. Ağaçlar soluk almaktadır. Artık değişimin zamanıdır.

Evet, durum budur. Kışlar bir şekilde hep son bulur. İnsan bir an gelir dilsizliğin içinde saklı o büyük sessizliğin devinimini duyar.

Ya güneş, o da bir kez döndü mü yükselmeye başlayacaktır. (Gün gelip de yükselmeye devam ederken artık yükselişini durdurmayı istemez olması da mümkündür bu arada)

Ve ölü toprağın içindeki kaynaklara seslenecektir. Denize, dünyadaki her canlının içinden doğup geldiği denize seslenecektir. Deniz dibinde uyuyan kırlangıçları çağıracaktır. Mısır'a göçmüş göçmen kuşlara seslenecektir. Ağaç gövdelerindeki ıslak kana ve tüm köklerin ıslaklığına seslenecektir. Artık paskalya zamanıdır. Bir zamanlar yanan ve yakılan ağaç bir yaşam taşımakta, soluk almakta ve dünyayı görmektedir. İşte o an çocuğun sesi kadının içine sızar. Tüm yollar, tüm kan damarları, tüm dünya ve dünyadaki her şey hep bir ağızdan seslenirler.

Evet, kadın yürüdü, yürüdü.

Gün doğumunda Klags Limanı kıyısına, yani denize ulaşmıştı. Klags Limanı Fabrikası'nın yıkılmış duvarları karanlık ve boş

görünmekteydiler. Yaşam oraya uğramış, yıkılmış ve geçip gitmişti. Sıcaktan çatlayan kabuksa yerinde duruyordu. Burası terk edilmiş bir ülkeydi. Geçen yıldan kalma kararmış çimler, çok eskiden kalma yosunlar, dertop olmuş dikenli teller ve ateşin bir zamanlar yumuşattığı beton demirleri birbirine girmişti. Her şey boştu, boşaltılmıştı. Kullanılmış taşlar, işi bitmiş inşaat malzemeleri ve yanmış duvar malzemelerinden geriye kalmış yıkıntı tepeciklerinden ibaretti her şey. Ama dünyanın her yanında kınkanatlılar kozalarında uykudaydılar. Dünya üzerinde ve henüz ölü çimlerin üstünde tan yeri ağarıyordu. Kara toprak giderek daha çok ışıkla yoğrulmakta, her kum tanesinden kum tanesine ışık bulaşmaktaydı. Duru deniz ışığında ada kainatın içinde görünüyordu. Eski bir lağım borusundan denize su akıyor, şeffaflık şeffaflığa karışıyordu. Su yolunda akan pırıltılı sular şimdi kırmızıydılar. İşte o an tekrardan dirilen genç kadın sahilden kadına doğru yürümeye başladı. Geniş esmer yüzü gün doğumunda sakin ve alev alev görünüyordu. İçinde tüm ölüleri taşıyordu kız. Mihrabın altındaki taş gibi saklamaktaydı karnındaki çocuğu. Kız, annesine adayı gösterdi. Adanın etrafında kışı orada geçirmiş kuğular vardı. Kuğular denizin şarkısını söylediler, var olmanın sonunun ve başlangıcının, her şeyin soluk alışının. O anda güneş denizden doğuverdi, karayı, denizi ışıklarıyla aydınlattı. Şimşek misali keskin ışıklarının ulaşamadığı tek bir yer yoktu. Güneş geleceğin kentleriyle savaşa duracaktı.

Her şey kadınların çevresinde oluşur; her şey onlarla ilgilidir; onlardır biçime kavuşturan, yalnız onların ellerinin yaratmaya yatkınlığı vardır.

Bir kadının kaleminden kadınları ve hayatı anlatan *Çamur Kralının Kızı* her türden feminist klişenin ötesinde, kadının nasıl da evrenin merkezinde bulunduğunu, yaratıcı güç olarak ışık ve sıcaklık yaydığını, hayatı mümkün ve yaşanabilir kıldığını kanıtlayan bir roman.

Bu kitapta doğa henüz tüm canlılığıyla yaşıyor, orada, iş başında, soluk alıp veriyor, kıpırdanıyor ve bağımsızlığını ilan ediyor. Ve yaşam nasıl da sağlam, nasıl da direngen, nasıl da akışkan ve zor!.. Ne onun içinde kalmak kolay ne de dışına çıkmak...

Çamura bulanmış hayatları anlatırken bile insanın içini yaşama sevinci ile dolduruyor Trotzig. Yükselen taşan kayaya ve ıslak toprağa can verenlerin titremelerine, çınlayan yağmura, çığlık atabilen ağaçlara, baykuş aklına yerleşmeyi, eski çağların bilgeliğiyle donanmayı mümkün kılıyor.

Çamur Kralının Kızı gerçek bir edebiyat şöleni!



AYRINTI • YERALTI
ISBN: 978-975-539-650-7
9 789755 396507

AYRINTI

21 TL